ION HOBANA

POLIROM

OZN

OBSERVATORI CREDIBILI, RELATĂRI INCREDIBILE

Documente • Rapoarte • Fotografii • Investigaţii

Colecţia HEXAGON

„Astăzi nu m-aş mai ocupa nici o clipă de OZN-uri, dacă n-aş crede cu tărie că fenomenul este real şi că eforturile de a-l investiga şi de a-l înţelege, eventual de a-l rezolva, ar putea să aibă un efect profund, devenind chiar o trambulină către o revoluţie în concepţia omenirii despre Univers." (J. Allen Hynek)

• „Avioane-fantomă" în spaţiul aerian românesc • OZN-uri deasupra Casei Albe • „Orice, dar nu «neidentificat» !" • „Cel mai bun raport din dosarele Air Force" • Zbor în formaţie deasupra muntelui Kaibling • Acei oameni minunaţi dispăruţi cu maşinile lor zburătoare • Experiment sau agresiune ?

Ion Hobana – cunoscut cercetător al fenomenului OZN, a publicat, împreună cu Julien Weverbergh, *OZN – o sfidare pentru raţiunea umană* (1971) şi *UFO's in Oost en West* (două volume apărute în 1971-1972 la editura olandeză Ankh-Hermes; volumul al doilea, consacrat cazurilor din Europa de Est, a fost tradus în engleză – Londra şi New York, franceză – Paris, spaniolă – Buenos Aires). Cele mai recente contribuţii ale sale în acest domeniu sunt *Enigme pe cerul istoriei* (1993, ed. a II-a 1996) şi *Misterul Roswell după cincizeci de ani* (1997).

© 2001 by Editura POLIROM

http://www.polirom.ro

Editura POLIROM
Iaşi, B-dul Copou nr. 4, P.O. BOX 266, 6600
Bucureşti, B-dul I.C. Brătianu nr. 6, et. 7

Descrierea CIP a Bibliotecii Naţionale:

HOBANA, ION

OZN: observatori credibili, relatări incredibile / Ion Hobana.
Iaşi: Polirom, 2001

240 p.; 21 cm (Hexagon. La limita cunoaşterii)
Bibliogr.

ISBN: 973-683-658-4

001.94 OZN

Printed in ROMANIA

ION HOBANA

OZN

OBSERVATORI CREDIBILI, RELATĂRI INCREDIBILE

POLIROM
2001

Mulţumiri

Harald Alexandrescu, J.J. Benítez, Gildas Bourdais, Lucien Clerebaut, Hilary Evans, Dan Farcaş, René Fouéré, Richard Hall, Jacques van Herp, Michael Hesemann, Alfredo Lissoni, Joël Mesnard, Mihaela Muraru-Mândrea, Alexandru Oşca, Roberto Pinotti, Mihai Popescu, Jean-Luc Rivera, Jean Sider, Boris Şurinov, R. Veillith, Virgil Vinersariu

Cuvânt înainte

Datorez o explicaţie celor care au citit *Enigme pe cerul istoriei* şi m-ar putea bănui de inconsecvenţă: n-am renunţat la denumirea *fenomene aerospaţiale neidentificate*. Titlul cărţii de faţă arată doar că ea este consacrată unei vaste categorii de astfel de fenomene, care se disting prin prezenţa unor *obiecte* observate cu ochiul liber, cu ajutorul unor instrumente sau pe ecranele radar; aceste obiecte au fost fotografiate şi filmate, în vreme ce *zburau* în atmosferă sau dincolo de ea.

Definirea fenomenelor aparţinând acestei categorii a prilejuit o controversă de o importanţă capitală. În „Concluzii şi recomandări" la *Studiul ştiinţific al obiectelor zburătoare neidentificate*, dr. Edward U. Condon, directorul proiectului Universităţii din Colorado, care a acceptat să efectueze acest studiu, în temeiul contractului încheiat cu U.S. Air Force, postulează: „Un obiect zburător neidentificat (OZN) este definit aici ca stimulul pentru un raport al uneia sau mai multor persoane despre ceva văzut pe cer (sau un obiect aparent capabil să zboare, dar văzut pe sol), pe care observatorul nu poate să-l identifice ca având o origine naturală obişnuită şi care i se pare destul de enigmatic pentru a-l determina să-l raporteze poliţiei, funcţionarilor guvernamentali, presei sau, poate, unui reprezentant al unei organizaţii neoficiale care se ocupă cu studiul unor astfel de obiecte" (63, 1969, p. 9). Conformându-se acestui punct de vedere, colaboratorii lui Condon s-au oprit şi asupra unor cazuri „evident banale, de un interes mai puţin decât marginal", cum pe drept cuvânt le defineşte dr. James McDonald. *Studiul ştiinţific* include, astfel, „identificarea" unor dipoli radar, demascarea unui exaltat care susţinea că se află în contact telepatic cu extratereştrii şi a unui paznic care se lăuda că a tras cu pistolul într-o ţigară zburătoare, demonstrarea faptului că moartea unor cai nu are nici o legătură cu OZN-urile şi că mărturia unui student era provocată de tulburări psihice etc.

Polemizând implicit cu afirmaţia lui Condon: „ceva (...) pe care observatorul nu poate să-l identifice", dr. J. Allen Hynek, fost consultant ştiinţific al Proiectului Blue Book, scrie în *Experienţa OZN*:

> Putem defini OZN-ul, pur şi simplu, ca percepţia raportată a unui obiect sau a unei lumini văzute în văzduh sau pe sol, a căror înfăţişare, traiectorie, dinamică generală şi luminozitate nu sugerează o explicaţie logică, obişnuită şi care îi pun în încurcătură nu numai pe cei care le-au perceput, dar rămân

neidentificate chiar după o cercetare minuţioasă a tuturor dovezilor existente, efectuată de persoane capabile, din punct de vedere ştiinţific, să procedeze la o identificare raţională, dacă ea este posibilă. (29, p. 26)

Aşadar, un obiect zburător este considerat neidentificat nu pentru că observatorul îl consideră enigmatic, ci numai după ce persoane calificate eşuează în tentativa de a găsi o explicaţie.

Înainte de a fi dizolvat, prin decizia secretarului Air Force, Robert C. Seamans Jr., Proiectul Blue Book a dat publicităţii un document în care arăta că din cele 12.618 rapoarte înregistrate în perioada 1947-1969, 701 rămăseseră neidentificate (*cf.* 32, p. 224). Un număr relativ însemnat, mai ales că:

a. rapoartele proveneau exclusiv din Statele Unite şi de la bazele americane din străinătate;
b. proiectul a făcut tot ceea ce era cu putinţă pentru a reduce procentul de rapoarte neidentificate, recurgând de multe ori la procedee lipsite de orice temei ştiinţific.

Iată de ce suntem îndreptăţiţi să-i dăm crezare cunoscutului cercetător franco-american Jacques Vallée, care scria, în 1975:

În cei douăzeci şi cinci de ani care s-au scurs, cel puţin cinci mii de cazuri OZN au fost clasate la rubrica „Neexplicate", după ce au fost examinate de anchetatori competenţi. Se va observa, din nou, că mă refer nu la numărul cazurilor *semnalate*, ci la cel al cazurilor *rămase absolut neexplicate*. (56, p. 35)

După alţi douăzeci şi cinci de ani, acest număr a crescut, probabil, cu încă cinci mii de cazuri.

Am apelat la aceste cifre pentru a evidenţia dificultatea selecţiei. După o îndelungată chibzuială, am hotărât să vă înfăţişez observaţii OZN inedite sau prezentate incomplet în textele apărute în ţara noastră. Noutatea constă, uneori, în sublinierea similitudinii cu alte întâmplări sau în adăugarea unor imagini semnificative. De altfel, un bogat material ilustrativ va asigura, sper, un plus de atracţie şi de credibilitate.

Voi încheia aceste rânduri de început cu o emoţionantă mărturisire a celui care a marcat hotărâtor şi definitiv evoluţia cercetării ştiinţifice a fenomenului OZN. În 1977, dr. J. Allen Hynek (dispărut în 1986) scria:

Astăzi nu m-aş mai ocupa o clipă de OZN-uri, dacă n-aş crede cu tărie că fenomenul este real şi că eforturile de a-l investiga şi de a-l înţelege, eventual de a-l rezolva, ar putea să aibă un efect profund, devenind chiar o trambulină către o revoluţie în concepţia omenirii despre Univers. (30, p. 27)

Nu pot decât să subscriu.

Ianuarie 1913 – „Avioane-fantomă" în spaţiul aerian românesc

Unul dintre aspectele cele mai stranii ale fenomenului OZN este mimetismul de care a dat dovadă de-a lungul istoriei sale luând înfăţişarea şi imitând comportamentul unor vehicule cunoscute. În Evul Mediu – corăbiile aeriene semnalate în nordul Europei. La sfârşitul secolului al XIX-lea – „dirijabilele" care brăzdau văzduhul în Statele Unite. După triumful aparatelor mai grele decât aerul – „avioanele" asupra cărora mă voi opri în acest prim capitol.

Renunţând la relatarea unor observaţii mai vechi, să vedem ce scriau ziarele din Marea Britanie la începutul anului 1913. La 8 ianuarie, *The Dover Telegraph* publica declaraţia lui John Hobbs, angajat al Corporaţiei Dover, despre cele întâmplate pe 4 ianuarie:

> Era pe la ora 5, sâmbătă dimineaţa. Mergeam pe aleea Lukey, când am auzit deodată zgomotul unui avion. Am auzit acest zgomot de multe ori, şi am o vedere şi un auz excelente. Am văzut numeroase avioane trecând pe deasupra mea, în vreme ce lucram, şi aş recunoaşte acest zgomot oriunde. Imediat după aceea, am ridicat ochii şi am văzut o lumină care se deplasa în văzduh, ca o mare masă neagră. Nu puteam să-i desluşesc forma, pentru că era întuneric, dar am urmărit cu privirea lumina şi am văzut-o dispărând spre interiorul ţării. Părea să vină dinspre mare. I-am atras atenţia domnului Langley, băcanul, care spune că a auzit şi el zgomotul acela. L-am informat pe domnul Brockman, luntraşul, care spune că a auzit un zgomot similar, fără să-i dea prea mare atenţie. Sunt sigur că am văzut lumina. (119)

Hobbs a discutat şi cu agenţii de poliţie Pierce şi Smithen, care au afirmat că au auzit şi ei zgomotul. Pierce a adăugat:

> Nu putea fi vorba decât despre o aeronavă prevăzută cu motoare puternice, pentru a putea să evolueze pe un vânt atât de violent, pe deasupra pilotată cu îndrăzneală. (*Ibidem*)

Vântul sufla, într-adevăr, cu 48 de kilometri pe oră, ceea ce l-a făcut pe un pilot să declare:

Dimineaţa era prea furtunoasă pentru orice zbor. Un zbor cu orice aeronavă era cu totul exclus. Nici măcar un avion n-ar fi putut să-şi croiască drum. (*Ibidem*)

Cu toate acestea, întrucât lumina observată de John Hobbs se îndrepta spre nord-est, s-a presupus că ar fi fost vorba despre un avion de la Eastchurch Sheppey sau de la un aerodrom apropiat. Nigel Watson, autorul articolului din care am citat, comentează:

În vremea aceea, era totuşi un lucru rar ca avioanele să fie dotate cu lumini. (*Ibidem*)

Voi reveni la acest comentariu.

Alte cazuri britanice. La 17 ianuarie, pe la ora 17, căpitanul Lindsay, şeful poliţiei din Glamorganshire, a văzut un obiect ciudat la Cardiff, în Ţara Galilor:

Era mult mai mare decât aeroplanul lui Willows şi a lăsat un fum gros în urmă. A dispărut foarte repede. (14, p. 513)

A doua zi, în acelaşi oraş a fost urmărită evoluţia unui OZN luminat sau purtător de lumini, care se deplasa rapid în văzduh. La 25 ianuarie, *Cardiff Evening Express* scria:

Noaptea trecută, au fost văzute lumini strălucitoare „măturând" cerul, şi acum, în această seară, luminile au devenit mai îndrăzneţe. La Totterdown, străzile şi casele au fost brusc luminate de o lumină vie, pătrunzătoare, îndreptată în sus, care le-a permis numeroşilor spectatori să vadă bine colinele îndepărtate. (*Ibidem*)

Ziarul *Times* din 28 ianuarie publica o ştire despre aeronava prevăzută cu o lumină strălucitoare observată la Liverpool şi preciza:

Responsabilii Şcolii de aviaţie din Liverpool au declarat că nici un pilot nu a zburat în noaptea de sâmbătă. (*Ibidem*)

La 31 ianuarie, ziarul *Standard* înşiruia oraşele de unde fusese văzută aeronava, printre care Cardiff, Newport, Neath. Concluzia? Un aeroplan străin vizitase de mai multe ori Marea Britanie sau venise o singură dată şi rămăsese aici vreme de trei săptămâni. Autorul articolului remarca însă, pe drept cuvânt, că nici un aparat de zbor n-ar fi putut să ajungă deasupra oraşelor citate, fără să fie observat de locuitorii de pe coastă. Cât despre un sejur de trei săptămâni în văzduh, ideea nu merită să fie luată în seamă.

Autorităţile militare au fost preocupate de prezenţa unor aeronave necunoscute în spaţiul britanic. Nigel Watson, care, împreună cu Granville Oldroyd şi David Clarke, a cercetat nu numai presa timpului,

ci şi documente din arhivele publice, precizează că, la reuniunea din 7 ianuarie 1913 a Comitetului de Apărare a Imperiului, sir John French a exprimat opinia că la originea observaţiilor s-ar fi putut afla un aparat francez. Într-o lucrare din 1931, C.F. Snowden Gamble afirma însă că deasupra Doverului evoluase dirijabilul german „Hansa". La 3 februarie 1913, Winston Churchill, Primul Lord al Amiralităţii, îl înştiinţa pe amiralul comandant al flotei că nu existau informaţii precise despre cele întâmplate. Iar în raportul final asupra acestui caz, datând din mai 1913, se conchidea că aeronava observată la 4 ianuarie rămâne neidentificată (119).

În ianuarie 1913 a fost consemnat un veritabil val de apariţii OZN şi în ţara noastră. Cercetând colecţiile ziarului *Universul* şi ale unor publicaţii locale, am descoperit o suită de ştiri privind zborurile unor aparate necunoscute. Iată-le pe cele mai interesante:

Brăila, 3 Ianuarie
Astă-seară, la ora 6.30, a trecut pe deasupra oraşului un balon dirigiabil, care venea din direcţia Măcinului la o mare altitudine.
Aparatul era prevăzut cu un reflector şi, după ce a evoluat asupra oraşului, a luat direcţia spre Focşani.

Constanţa, 9 Ianuarie
Autorităţile din localitate au fost încunoştiinţate că astă-noapte, pe la orele 1, a fost zărit d'asupra satului Pantelimonul de Jos un aeroplan, venind din direcţia Tulcei şi plecând spre Cernavodă.

Focşani, 9 Ianuarie
Aseară, pe la orele 8 şi jumătate, a trecut pe de-asupra oraşului venind dinspre Nord-Est un aeroplan înzestrat cu un reflector.
El a planat câtva timp deasupra cazărmilor, apoi a dispărut spre Sud-Vest.

Ocnele-Mari, 10 Ianuarie
D'asupra oraşului nostru a fost văzut la ora 9 jum. seara un aeroplan cu reflector care arunca o lumină puternică. După ce a făcut câteva viraje, a luat-o spre frontiera austriacă.

Focşani, 12 Ianuarie
Astănoapte, pe la ora 2, santinelele au observat de-asupra cazărmilor, apariţia unui aeroplan.
S-a dispus imediat ca un pluton să tragă focuri de salve asupra aparatului, care a dispărut, fără a şti direcţia în care a apucat-o, din cauza ceţii.

Focşani, 13 Ianuarie
La cazarma din localitate, s-a organizat un post de gardă, având consemnul de a observa aeroplanele ce apar în cursul nopţii şi fac virajuri deasupra oraşului şi mai cu seamă deasupra cazărmii.

La acest post se găsesc felinare şi fanioane convenţionale, prin care se somează aviatorii să ateriseze, iar în caz de refuz din partea acestora de a aterisa, soldaţii vor trage focuri de salve asupra aeroplanului.

Focşani, 13 Ianuarie
La ora 8 şi 20 a trecut deasupra oraşului nostru un aeroplan având un reflector. Aeroplanul a făcut mai multe viraje şi în urmă a dispărut.

Iaşi, 15 Ianuarie
Aseară la ora 9, s-a zărit în dreptul cazărmilor de la Copou din oraşul nostru, planând la mare înălţime, un aeroplan, care era puternic iluminat. Elevii de la liceul internat, atraşi de zgomotul ce-l producea aeroplanul, au ieşit şi l-au văzut, după puţin timp însă reflectorul a fost stins, iar aeroplanul a dispărut.
Se anunţă că astă-noapte străjerii din satul Păuşeşti, comuna Dumeşti, au văzut venind dinspre com. Popeşti şi îndreptându-se spre Cucuteni un aeroplan.
Aceasta s-a întâmplat pe la ora 8.30 seara.
Autorităţile cercetează.

Hârlău, 16 Ianuarie
Un aeroplan cu puternice reflectoare a fost zărit aseară la orele 8.20 deasupra oraşului.
După ce a evoluat puţin deasupra comunei Deleni, s-a îndreptat spre Dolhasca-Fălticeni.

Din ziarul *Galaţii*, 16 ianuarie:

Aseară la ora 8 a trecut un aeroplan dinaintea comunei Drăguşeni din judeţul nostru.
Aeroplanul venise din direcţia Basarabiei şi era la o înălţime de vre-o 100 metri.
De asemenea a fost văzut şi la Barboşi trecând un aeroplan.

Din nou *Universul*:

Brăila, 16 Ianuarie
Aseară, pe la orele 8, a trecut pe deasupra oraşului un aeroplan cu reflector.
Din curtea cazărmii călăraşilor s-a tras o salvă de focuri asupra maşinii, care a dispărut.

Târgovişte, 16 Ianuarie
Astă noapte, după ora 1, a fost zărit planând asupra oraşului, la o mică depărtare de pământ, un aeroplan având puternice reflectoare.
Aeroplanul venea din direcţia Nord-Est şi s-a îndreptat spre Bucureşti.
Persoanele cari au văzut aeroplanul mi-au afirmat că maşina a zburat deasupra regimentului 10 de roşiori şi şcoalei de cavalerie, după care a dispărut.

Iaşi, 16 Ianuarie
Aseară s-a zărit din nou virând deasupra cazărmei de la Copou un aeroplan.
Imediat soldatul de gardă a dat alarma.
Un sublocotenent însoţit de mai mulţi soldaţi au ieşit în curte şi conform ordinului ministrului de război, după ce s-a dat semnalele reglementare, s-au descărcat salve asupra aeroplanului.
Tot atunci din ordin superior un sublocotenent a plecat în urmărirea aeroplanului cu automobilul, ducându-se până la Podul-Iloaiei.
Aici însă, aşa se zice, pilotul aeroplanului a stins reflectorul şi a dispărut în direcţie necunoscută.
În timpul cât se vedea lumina puternică la înălţimi, sute de oameni s-au adunat în piaţa Unirea şi stradele principale.
La auzul salvelor de puşcă de la cazărmile de la Copou, o emoţiune puternică a cuprins pe toată lumea.

Din ziarul *Evenimentul* din Iaşi, 17 Ianuarie:

Se comunică de la corpul IV de armată că astă-noapte a fost văzut un aeroplan evoluând deasupra Iaşului, care a fost urmărit cu aparate optice de către mai mulţi d-ni ofiţeri superiori din garnizoana locală.

Din nou *Universul*:

Zimnicea, 25 Ianuarie
Eri, pe la orele 8 jum. dim. un aeroplan a fost văzut de locuitorii comunelor Viişoara şi Fântânele de pe Şoseaua T.-Măgurele – Zimnicea, virând în partea de sud vest a acelor comune şi venind din direcţia oraşului Alexandria.
Aeroplanul a fost la o mare înălţime de-asupra comunelor de frontieră română. Se crede că aceste aeroplane fac spionagiu dealungul satelor de pe malul stâng al Dunării.

Dată fiind implicarea unor unităţi ale armatei, am apelat la arhivele Ministerului Apărării Naţionale. Din păcate, se pare că documentele pe care le căutam au dispărut în timpul primului război mondial, când autorităţile civile şi militare române au fost nevoite să se refugieze temporar în Moldova. Mi s-au pus la dispoziţie, în schimb, rapoartele înaintate generalului de divizie Alexandru Averescu, şeful Marelui Stat Major General, de către inspectorul general al Jandarmeriei Rurale. Reproduc trei dintre ele, în facsimil, primul referindu-se la o observaţie din 28 decembrie 1912:

Comandantul Companiei Jandarmi Rurali Vâlcea ne informează că Jandarmul Caporal Ciorei Mihail de la Postul Zmeorâtu şi alţi locuitori din acea Comună, au văzut în seara zilei de 28 Decembrie a.c., pe la

ROMANIA

București ... 19...

INSPECTORATUL GENERAL
AL
JANDARMERIEI RURALE

Confidențial

STAT MAJORUL GENERAL AL ARMATEI
INTRARE Confidențial
No. 1498
Anul 1913 Luna ... Ziua ...

M. 150

Inspectoratul general al jandarmeriei rurale
CĂTRE
DOMNUL GENERAL DE DIVIZIE AVERESCU A.
ȘEFUL MARELUI STAT MAJOR GENERAL

Am onoare a raporta:

Comandantul Companiei Jandarmi Rurali Vâlcea ne informează că Jandarmul Caporal Ciorei Mihail de la Postul Zmeorâtu și alți locuitori din acea Comună, au văzut în seara zilelnde 28 Decembrie a.c., pe la orele 6 p.m. un aeroplan cam la o înălțime de 100 metri, trecând pe deasupra satului Zmeorâtu; din cauza întunericului nu s'a putut vedea direcțiunea ce a luat aeroplanul, probabil că s'a dirijat spre munți Voineasa.

orele 6 p.m., un aeroplan cam la o înălțime de 100 metri, trecând pe deasupra satului Zmeorâtu ; din cauza întunericului nu s-a putut vedea direcțiunea ce a luat aeroplanul, probabil că s-a dirijat spre munții Voineasa.

Comandantul Companiei Jandarmi Tulcea ne informează că în seara de 6-7 ianuarie a.c. ora 8 s-a văzut un reflector între satele Râmnic și Cucichioi și după 2-3 minute s-a auzit o bubuitură, după câtva timp s-a văzut un aeroplan deasupra satului Rahman comuna Calfa trecând spre Hârșova, iar la ora 9 s-a văzut trecând pe deasupra satului Topolog spre Tulcea.

Comandantul Companiei Jandarmi Vâlcea ne informează că în ziua de 16 Ianuarie 1913 ora 9.30 p.m. a văzut personal un aeroplan la o înălțime mare, care după ce a făcut câteva viraje deasupra orașului R-Vâlcea, a luat direcțiunea spre Nord.
Aeroplanul avea un puternic reflector.

INSPECTORATUL GENERAL
AL
JANDARMERIEI RURALE

CONFIDENTIAL

№ 151

Inspectoratul general al jandarmeriei rurale
CĂTRE
DOMNUL GENERAL DE DIVIZIE AVERESCU A.
ŞEFUL MARELUI STATMAJOR.

Văzut
Şeful Marelui Statmajor

Am onoare a raporta:

Comandantul Companiei Jandarmi Tulcea ne informează că în seara de 6-7 Ianuarie c.ora 8 s'a văzut un reflector între satele Râmnic şi Cucichioi şi după 2-3 minute s'a auzit o bubuitură, după cât va timp s'a văzut un aeroplan deasupra satului Rahman Comuna Calfa trecând spre Hârşova, iar la ora 9 s'a văzut trecând pe deasupra satului Topolog spre Tulcea.

INSPECTOR GENERAL
COLONEL

Raportul din 9 ianuarie se referă la mai multe observaţii, pe care le-am aşezat în ordine cronologică:

Compania Suceava. În noaptea de 1-2 Ianuarie pe la ora 12 s-a văzut un aeroplan cu reflectoare trecând pe deasupra satului Sasca cam la o înălţime de 500 metri care venea despre Sud şi a luat direcţia pe râul Moldova în Bucovina.

Compania Tutova. Şeful Postului Rădeşti a văzut în noaptea de 1-2 Ianuarie trecând deasupra satului Rădeşti un aeroplan, venea dinspre Bârlad şi a trecut spre comuna (indescifrabil pe fotocopie – I.H.) Judeţul Covurlui.

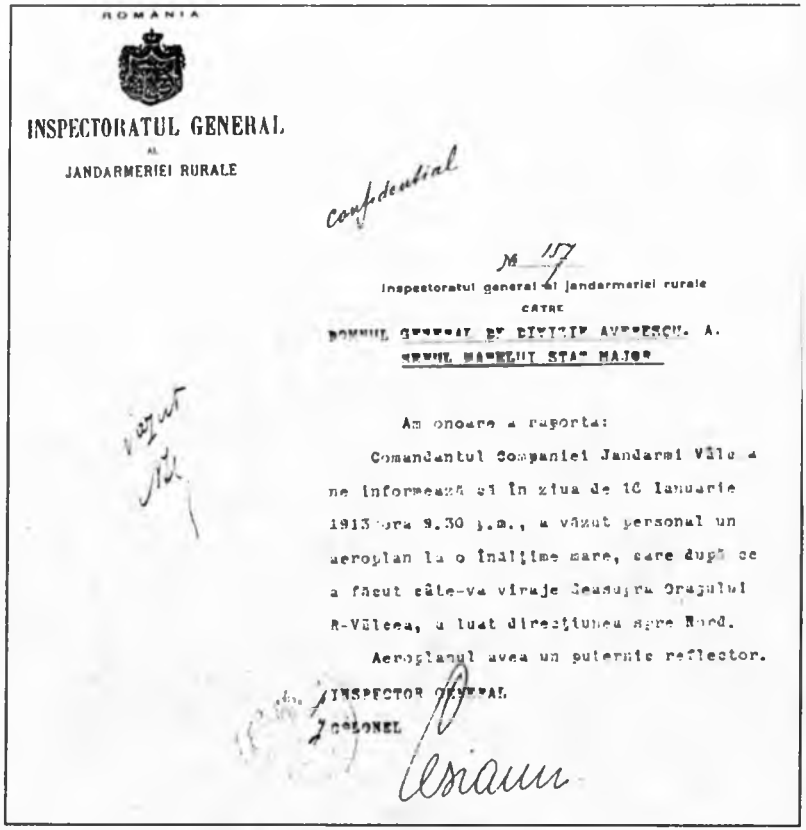

ROMÂNIA

INSPECTORATUL GENERAL
AL
JANDARMERIEI RURALE

confidențial

№ 117

Inspectoratul general al jandarmeriei rurale
CĂTRE
DOMNUL GENERAL DE DIVIZIE AVERESCU. A.
ȘEFUL MARELUI STAT MAJOR

Am onoare a raporta:

Comandantul Companiei Jandarmi Vâlcea a ne informează că în ziua de 16 Ianuarie 1913 ora 9.30 p.m., a văzut pe cer un aeroplan la o înălțime mare, care după ce a făcut câte-va viraje deasupra Orașului R-Vâlcea, a luat direcțiunea spre Nord.

Aeroplanul avea un puternic reflector.

p. INSPECTOR GENERAL
COLONEL

Compania Botoşani. Şeful Postului Ştefăneşti a văzut în seara zilei de 5 Ianuarie a.c. pe la ora 8 pe deasupra Târgului-Ştefăneşti, un aeroplan ce venea dinspre Rusia (Basarabia) dirijându-se spre Botoşani. Aeroplanul era la o înălţime mare, însă zgomotul produs de elice se auzea foarte bine.

Compania Constanţa. Şeful Secţiei Jandarmi Hârşova a văzut în seara zilei de 6 Ianuarie pe la ora 7.30 trecând pe deasupra comunelor Gârliciu şi Sarai, un aeroplan ce venea dinspre Rusia şi mergea spre Bulgaria.

Au fost găsite 9 rapoarte ale jandarmeriei. Dacă la acestea adăugăm cele 14 ştiri din presă, ne aflăm în posesia a 23 de observaţii, înregistrate în mai puţin de o lună. O densitate fără echivalent în epocă. Nu e de mirare că a fost căutată o explicaţie care să corespundă cu percepţia martorilor. La 17 ianuarie, *Evenimentul* insera câteva rânduri inspirate, evident, de autorităţile militare ieşene :

S-a stabilit în mod neîndoios că aeroplanele ce au fost văzute în timpul din urmă la Galaţi şi Focşani veneau din Rusia.
Ele au urmat drumul Hanul Conachi, Galaţi, Năməloasa, Focşani.
E uşor de presupus scopul vizitelor aeroplanelor ruseşti: vecinii noştri voesc să ştie ce mişcare militară se face la noi pe linia întărită Focşani – Năməloasa – Galaţi".

Uşor de presupus, dar numai dacă ignorăm starea aviaţiei ruse (şi mondiale) în ianuarie 1913. Cu doi ani mai devreme, sir George White, preşedintele Companiei Bristol Boxkite, anunţa că armata Rusiei imperiale comandase opt unităţi, „prima comandă primită de o întreprindere britanică de construcţii aeronautice din partea unui guvern străin" (130, p. 28). Iată cum arăta achiziţia:

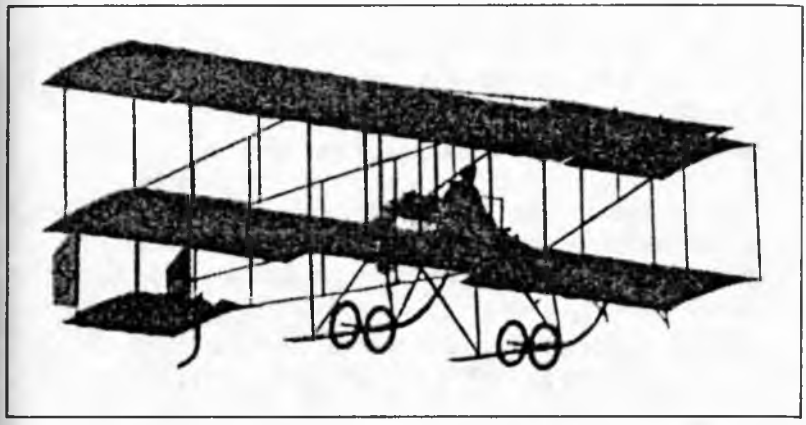

Mai jos, biplanul rusesc Rebikov:

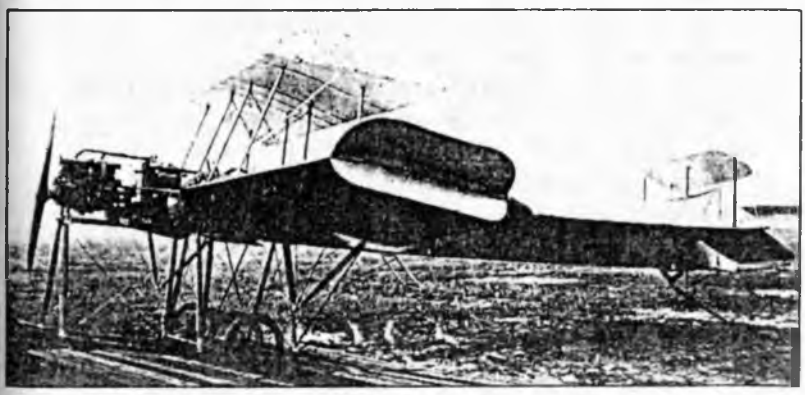

Acestea şi alte tipuri de avioane din dotarea armatei ruse n-ar fi fost capabile să execute misiuni de recunoaştere nocturnă. De altfel, pe atunci doar câţiva piloţi temerari efectuau zboruri de noapte. Observarea aeriană a fortificaţiilor sau a mişcărilor de trupe se realiza exclusiv la lumina zilei, aşa cum demonstrează fotografiile reproduse în lucrările de referinţă.

Explicaţia? În ianuarie 1913 avioanele nu dispuneau încă de reflectoare. Istoria aeronauticii menţionează că primul zbor oficial cu iluminare la bord a avut loc la 31 martie 1910, când Henri Farman a agăţat la capetele aripilor biplanului său... lanterne de hârtie. Mai târziu, în 1911 în Franţa şi în 1913 în Anglia, s-au făcut experienţe cu ghirlande de becuri. De unde, atunci, puternicele reflectoare descrise de atâţia martori civili şi militari?

Ciudat este şi faptul că ruşii se confruntau cu aceleaşi probleme, cum arată Boris Şurinov, eminent ozenolog moscovit, într-o carte din care voi cita şi în alte capitole:

> În 1913-1914 au fost observate numeroase fenomene care se raportează la OZN-uri. Acest val de fenomene insolite se caracteriza prin observarea unor lumini care se deplasau în atmosferă, a unor „dirijabile" şi „avioane" prevăzute cu proiectoare puternice, deasupra frontului germano-rus, în interiorul ţării, deasupra Kazahstanului, de-a lungul litoralului Mării Ohotsk. (8, pp. 14-15)

Apariţii insolite au fost semnalate în Rusia şi înainte de 1913. Reproduc o ştire din ziarul *Viitorul*, numărul din 6 (19) 1910:

> *Prin poştă*
> *Un dirijabil-fantomă*
> Mai mulţi ofiţeri superiori ruşi au declarat ziarului *Gazeta Bursei*, că au văzut un mare dirijabil luminat cu lumină electrică trecând de la o mare înălţime pe de-asupra oraşului Petersburg. Ştirea a produs o mare senzaţie. Se crede că anarhiştii au pus la cale aruncarea de projectile electrice cu ajutorul acestui aparat înspăimântător, care plutea noaptea în contra curentului de aci.
> S-au cerut informaţiuni de la parcul aerostatic din Cronstadt, cu privire la aceste declaraţiuni. S-a răspuns că nu s-a văzut de nimeni un atare aeroplan; în tot cazul, dacă acest dirijabil a trecut pe teritoriul rusesc, nu era de provenienţă rusească.

Potrivit altor ştiri de presă, ruşii credeau că „aeronavele-fantomă" din 1913 sunt austriece, iar austriecii îi incriminau pe ruşi, după cum reiese dintr-o depeşă publicată de *Universul*, la 16 ianuarie:

Un aeroplan rusesc deasupra oraşului Cernăuţi

Cernăuţi, 14. – În momentul când telegrafiez virează de-asupra oraşului nostru un aeroplan necunoscut cu un puternic reflector. Aeroplanul apare şi dispare la mici intervale în diferite părţi ale oraşului. Piaţa principală e ocupată de mii de curioşi. Se crede că aeroplanul e de origine rusă şi face cercetări de spionagiu.

Faptul produce mare agitaţie, cu atât mai mult cu cât acelaşi lucru s-a observat şi eri.

Trebuie notat că în ultimul timp guvernul austriac a interzis circulaţia aeroplanelor deasupra Bucovinei sub pedeapsa cu moartea.

Aeroplanul continuă să vireze cu toate că vântul e puternic. Toţi locuitorii oraşului au părăsit casele eşind pe străzi. Surescitarea populaţiei e foarte mare.

Autorităţile militare vor lua măsuri energice.

Precizez încă o dată că în 1913 avioanele nu erau dotate cu reflectoare, din raţiuni practice. Singura sursă accesibilă de lumină intensă ar fi fost lampa cu arc, în care apropierea a două tije de cărbune producea un arc electric. Reflectoarele terestre echipate cu astfel de lămpi ca şi generatoarele de curent necesare erau prea grele şi prea voluminoase pentru a putea fi instalate pe fragilele construcţii de felul lui Bristol Boxkite. Soluţia a constat în adaptarea la aparatele de zbor a dinamului folosit pentru farurile automobilelor. Ideea i-a aparţinut inginerului francez Léon Cibié, care a cuplat dinamul nu la motor, ci la o mică elice antrenată de curentul produs de înaintarea avionului. Sistemul a fost omologat în iunie 1914, iar la 3 decembrie, în acelaşi an, locotenentul Laurens a efectuat un zbor de noapte cu un aparat Voisin prevăzut cu faruri:

În raportul redactat după încheierea misiunii, el atrăgea atenţia că

> ...farurile nu sunt destul de puternice pentru a permite alegerea unui teren în caz de aterizare forţată. Până la 200 de metri, solul nu e luminat decât pe o suprafaţă restrânsă şi cu o intensitate atât de redusă, încât nu e posibil să descoperi micile obstacole care ar putea să dăuneze aterizării. Un voltaj mai mare şi capacitatea de a orienta farurile în toate direcţiile ar putea înlătura parţial acest inconvenient. (129)

Aşadar, după doi ani de la valul de apariţii OZN din ţara noastră, utilizarea reflectoarelor în timpul zborurilor de noapte se afla încă într-un stadiu experimental, iar intensitatea fluxului luminos era departe de a avea puterea raportată de martori. Arnaud Prudhomme, autorul articolului din care am preluat informaţiile reproduse mai sus, limpezeşte lucrurile şi în privinţa scopului prezumtiv al „vizitelor aeroplanelor ruseşti" :

> În 1917 a apărut în sfârşit recunoaşterea nocturnă : se pătrundea deasupra zonei din spatele inamicului, pentru a-i observa mişcările, îndeosebi cele de pe căile ferate. (*Ibidem*)

În 1917 ! ...

Victor Anestin, astronom amator stimabil, scriitor şi publicist foarte activ, a dus o susţinută campanie de presă pentru a-i convinge pe cititorii deconcertaţi că observaţiile se datorau planetei Venus, care, în ianuarie, atinge maximul de strălucire între orele 8 şi 9 seara şi poate fi localizată spre sud-vest. El scria, de pildă, în *Universul* din 18 ianuarie :

> La noi, în câteva seri numai, s-au văzut aeroplane în Tulcea, Galaţi, Brăila, Focşani, Bârlad, Huşi etc. Toate aveau un reflector, toate se arătau la ora 8 seara. Era elementar pentru cei cari cunosc cerul să presupună că misterioasele aeroplane nu erau decât Venus, mai ales că toate se pierdeau tot în spre vest !

Ce ne facem însă cu „aeroplanele" care s-au arătat la ora 12 (Sasca), 1 (Pantelimonul de Jos, Târgovişte) şi 2 (Focşani) noaptea ? Sau cu cele care veneau dinspre Basarabia, deci dinspre est (Drăguşeni, Târgul Ştefăneşti), se îndreptau spre nord (Râmnicu-Vâlcea, Sasca), spre nord-est (Topolog) şi spre sud-est (Târgovişte) ? Am însemnat pe harta României din 1913 localităţile deasupra cărora au evoluat aparatele de zbor necunoscute şi direcţiile în care s-au îndreptat.

Poate că Anestin a făcut şi el această operaţie, de vreme ce, răspunzând unui cititor, în *Ziarul călătoriilor şi al ştiinţelor populare* din 22 ianuarie, se arăta mai puţin categoric :

Nu nord-vest, ci sud-vest, e planeta Venus. Cu acest prilej putem să spunem că după părerea noastră, mai toate aeroplanele semnalate în diferite oraşe ale Moldovei, aeroplane cu reflectoare, tot biata planetă trebuie să fi fost.

Numai că „biata planetă" n-ar fi putut nici să planeze şi nici să descrie viraje deasupra unor oraşe şi a unor obiective militare (Focşani, Ocnele-Mari, Iaşi, Târgovişte, Râmnicu-Vâlcea). Ca să fiu cu inima împăcată, m-am adresat domnului Harald Alexandrescu, bine cunoscutul astronom, care, după ce a studiat documentele prezentate, a declarat:

Comportarea, intensitatea luminii, frecvenţa apariţiei acestor fenomene exclud o interpretare astronomică. Dacă nu erau avioane, rămân necunoscute.

Împărtăşesc întru totul acest punct de vedere. „Avioanele-fantomă" care au evoluat deasupra ţării noastre în ianuarie 1913 adaugă un capitol consistent la dosarul mimetismului obiectelor zburătoare neidentificate.

În 1942, la Los Angeles...

Spre sfârşitul lui februarie 1942, America se afla încă sub impresia atacului japonez care, cu mai puţin de trei luni în urmă, la Pearl Harbor, distrusese flota Pacificului. Pe coasta de vest se discuta despre posibilitatea unei invazii a trupelor marii puteri asiatice, mai ales după ce, la 23 februarie, un submarin bombardase rafinăria companiei Bankline Oil din Goleta, la nord de Santa Barbara.

În această atmosferă tensionată, în noaptea de 25 februarie, la ora 2.25, sirenele au început să sune în Los Angeles. Locuitorii metropolei californiene au crezut mai întâi că e vorba de un exerciţiu de apărare antiaeriană. Ei nu ştiau că radarele detectaseră mai multe ţinte necunoscute, care se apropiau dinspre vest. Apoi reflectoarele s-au aprins şi tunurile au început să tragă, un neaşteptat şi nedorit spectacol de sunet şi lumină, care a durat cam o oră. Asupra oraşului au căzut însă nu temutele bombe, ci bucăţi din proiectilele explodate, provocând daune clădirilor publice şi private. Şase oameni au murit în urma accidentelor rutiere sau a infarctului pricinuit de şocul emoţional.

Printre martorii evenimentului s-a numărat Peter Jenkins, redactor al ziarului *Los Angeles Evening Herald Examiner*, care a spus:

> Am putut să văd limpede, deasupra capului, o formaţie de circa 25 de avioane argintii, dispuse în V, deplasându-se încet spre Long Beach. (38, p. 94)

Iată şi declaraţia lui J.H. McClelland, şeful poliţiei din Long Beach, care a asistat la eveniment de pe acoperişul primăriei:

> Lângă mine stătea un observator experimentat al Marinei, înarmat cu un puternic binoclu Carl Zeiss. Mi-a spus că a numărat nouă avioane, în conul de lumină al unui reflector. Spunea că sunt argintii. Acest grup a trecut de la o baterie de reflectoare la alta, sub focul tunurilor antiaeriene, a zburat dinspre Redondo Beach şi Inglewood peste zona terestră a Fortului Mac Arthur şi a continuat spre Santa Ana şi Huntington Beach. Tirul antiaerian era atât de intens, încât nu puteam să auzim motoarele avioanelor. (*Ibidem*)

Paul T. Collins, angajat al companiei Douglas Aircraft, care fusese oprit pe autostradă de un voluntar al apărării civile, a văzut mai multe „obiecte roşii neidentificate... apărând de nicăieri şi zigzagând dintr-o parte într-alta". El a estimat viteza maximă a obiectelor la cel puţin cinci mile pe secundă.

Într-o ediţie specială, *Los Angeles Times* a publicat o fotografie a obiectelor, luminate de reflectoare:

Profitând de absenţa vreunei manifestări belicoase din partea intruşilor, autorităţile au negat până şi existenţa lor. La Washington, Frank Knox, secretarul Departamentului Marinei Militare, a declarat:

> După câte ştiu, întregul raid n-a fost decât o alarmă falsă şi poate fi atribuit tensiunii nervoase.

Tentativa de ocultare a incidentului n-a rămas fără replică. *Long Beach Independent* remarca, într-un editorial:

> Se constată o misterioasă reticenţă faţă de întreaga afacere şi se pare că o anumită formă de cenzură încearcă să împiedice discuţia despre acest subiect. (*Ibidem*)

Mai târziu, ştirile fierbinţi de pe cele două fronturi au făcut ca scurta înfruntare cu Necunoscutul să dăinuie doar în memoria celor care îi fuseseră martori.

În 1974, recurgând la FOIA (*Freedom of Information Act*), cercetătorii OZN au obţinut copia Memorandumului trimis la 26 februarie 1942 de generalul George C. Marshall, şeful Statului Major, preşedintelui Franklin D. Roosevelt:

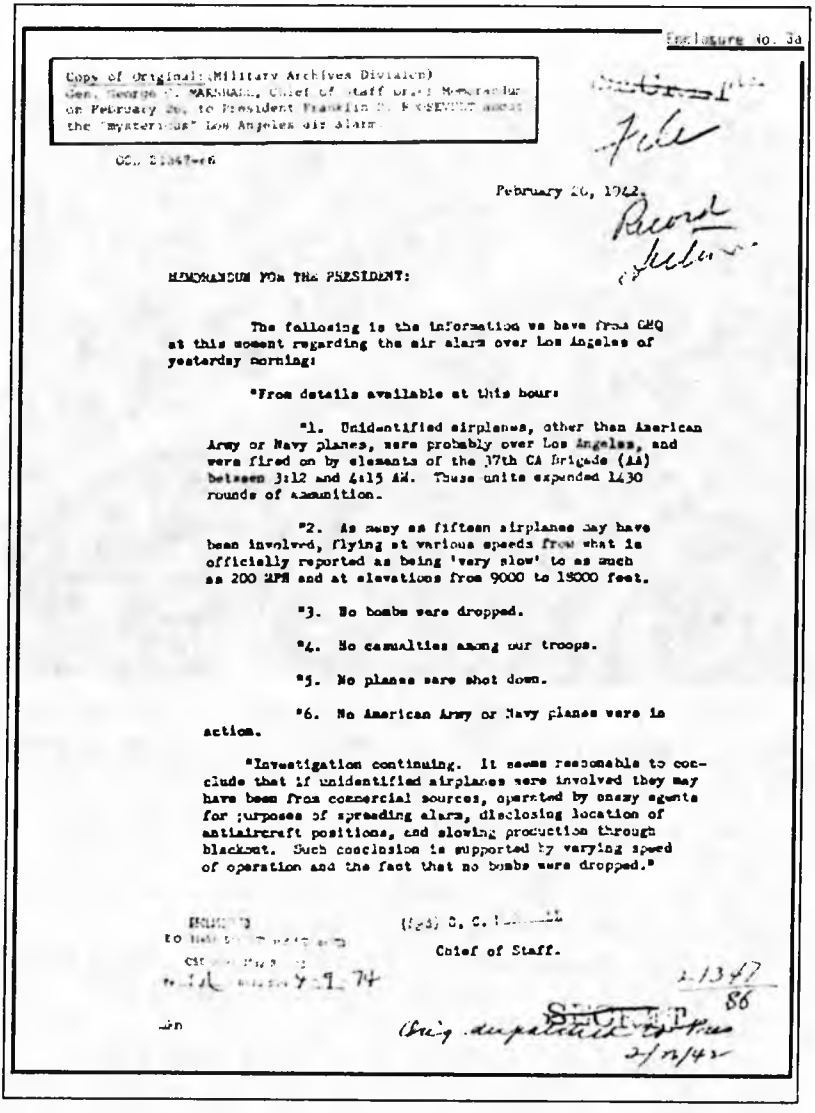

Enclosure to 3a

Copy of Original (Military Archives Division)
Gen. George C. MARSHALL, Chief of Staff U.S. Memorandum
on February 26, to President Franklin D. ROOSEVELT about
the "mysterious" Los Angeles air alarm

CC. 21367-66

February 26, 1942.

MEMORANDUM FOR THE PRESIDENT:

The following is the information we have from GHQ at this moment regarding the air alarm over Los Angeles of yesterday morning:

"From details available at this hour:

"1. Unidentified airplanes, other than American Army or Navy planes, were probably over Los Angeles, and were fired on by elements of the 37th CA Brigade (AA) between 3:12 and 4:15 AM. These units expended 1430 rounds of ammunition.

"2. As many as fifteen airplanes may have been involved, flying at various speeds from what is officially reported as being 'very slow' to as much as 200 MPH and at elevations from 9000 to 15000 feet.

"3. No bombs were dropped.

"4. No casualties among our troops.

"5. No planes were shot down.

"6. No American Army or Navy planes were in action.

"Investigation continuing. It seems reasonable to conclude that if unidentified airplanes were involved they may have been from commercial sources, operated by enemy agents for purposes of spreading alarm, disclosing location of antiaircraft positions, and slowing production through blackout. Such conclusion is supported by varying speed of operation and the fact that no bombs were dropped."

(Sgd) G. C. Marshall

Chief of Staff.

SECRET

(Orig. dispatched by hand 2/27/42)

Iată conţinutul acestui document revelator:

Ceea ce urmează sunt informaţiile pe care le avem în momentul de faţă de la Cartierul General, privind alarma aeriană de ieri dimineaţă, de la Los Angeles:

Din detaliile disponibile la această oră:

1. Avioane neidentificate, altele decât cele aparţinând Armatei sau Marinei americane, s-au aflat, probabil, deasupra Los Angeles-ului şi au fost supuse tirului unor elemente ale celei de-a 37-a Brigăzi de Coastă (AA), între 3.12 şi 4.15 a.m. Aceste unităţi au tras 1.430 de salve.
2. Au fost implicate cam cincisprezece avioane, care zburau cu viteze diferite, de la ceea ce s-a raportat oficial ca fiind „foarte încet", până la 200 de mile pe oră şi la altitudini între 9.000 şi 18.000 de picioare.
3. Nu au fost lansate bombe.
4. Nu au fost înregistrate pierderi în rândul trupelor noastre.
5. Nu au fost doborâte avioane.
6. Nu au intrat în acţiune avioane ale Armatei sau Marinei americane. Investigaţia continuă. Pare rezonabil să conchidem că, dacă au fost implicate avioane neidentificate, ele puteau să aparţină unor companii comerciale, fiind pilotate de agenţi inamici pentru a crea panică, a localiza poziţiile bateriilor antiaeriene şi a încetini producţia pe timpul camuflajului. Această concluzie se întemeiază pe vitezele diferite cu care au evoluat şi pe faptul că nu au fost lansate bombe.

În condiţiile date, e de înţeles că trebuia căutată rapid o explicaţie. Cred însă că, dacă ar fi fost în stare să trimită cincisprezece avioane deasupra Los Angeles-ului, japonezii nu s-ar fi mulţumit cu obiectivele imaginate de şeful Statului Major ca să-l liniştească pe preşedinte. Să ne amintim de bombardarea rafinăriei, cu doar două zile mai devreme!... De altfel, la altitudinile raportate, reflectoarele ar fi luminat nu vagile forme discoidale vizibile şi în fotografie, ci inconfundabilele siluete ale avioanelor inamice. Aşadar, pare rezonabil să conchidem că în incidentul din 25 februarie 1942 au fost implicate încă nenumitele OZN-uri.

Autocritica unui savant onest

Un adevărat om de ştiinţă se distinge şi prin tăria de a-şi recunoaşte greşelile. În cartea sa din 1977, *Raportul OZN al lui Hynek*, autorul relatează cum a fost înmormântat un caz interesant, în urma unei sugestii lipsite de suport faptic. Era în prima perioadă a colaborării sale cu Proiectul Sign, când devenise limpede că Pentagonul urmărea explicarea cu orice preţ a cât mai multe observaţii, pentru a linişti opinia publică. Tânărul profesor de astronomie, care demonstrase că o seamă de rapoarte se datorau prezenţei sau evoluţiei unor corpuri cereşti, a făcut exces de zel. Dar să vedem despre ce este vorba, potrivit *Raportului* (pp. 34-38).

La 13 august 1947, A.C. Urie, administratorul crescătoriei de păstrăvi Auger Falls, a văzut, împreună cu fiii săi Keith, de opt ani, şi Billy, de zece ani, o „farfurie zburătoare" care a trecut pe lângă crescătorie, la ora 1 p.m. Obiectul se deplasa prin Snake River Canyon, la o înălţime de circa 75 de picioare faţă de fundul canionului, cu o viteză estimată la circa 1.000 de mile pe oră. Observaţia a avut loc în momentul în care băieţii coborau pe râu, dinspre nord, cu o barcă. Urie începuse să se întrebe ce anume îi face să întârzie şi s-a îndreptat spre râu, ca să se convingă că totul e în ordine. Se afla cam la acelaşi nivel ca obiectul, pe care Keith şi Billy l-au văzut de jos, sub un unghi de circa 45°. Avea cam 20 de picioare lungime, 10 picioare înălţime şi 10 picioare lăţime şi formă alungită. Semăna cu o tavă de plăcintă întoarsă pe dos sau cu o pălărie de pai cu boruri largi, comprimată din ambele laturi. Cei doi băieţi au declarat că într-o parte a proeminenţei centrale se afla un fel de tub din care ieşea o flacără, fără fum şi fără miros. Administratorul a văzut doar flacăra, care ajungea cel puţin până la capătul din spate al obiectului, fără să se subţieze sau să se lăţească. Culoarea acestei ciudate pălării zburătoare era azurie, asemenea cerului.

Obiectul zbura de la est spre vest şi a fost urmărit de cei trei martori doar câteva secunde. Deosebit de interesantă este următoarea remarcă a lui Urie:

În locul acela, fundul canionului este accidentat şi obiectul zbura în sus şi în jos, pe deasupra ridicăturilor şi adâncimilor, cu o viteză indicând un tip de control mai rapid decât reflexele unui om. Cred că e ghidat de instrumente şi trebuie să fie propulsat de energie atomică, întrucât făcea foarte puţin zgomot, scoţând un şuierat în vreme ce trecea prin apropiere.

Să mai notăm că, atunci când obiectul a trecut pe deasupra copacilor, aceştia nu s-au îndoit, ca sub valul de aer produs de un avion; coroanele lor „se răsuceau, ca şi cum ar fi fost aspirate".

Relatarea lui A.C. Urie, publicată în ziarul *Times News* din Twin Falls, Idaho, la 15 august 1947, era însoţită de schiţa reprodusă mai jos:

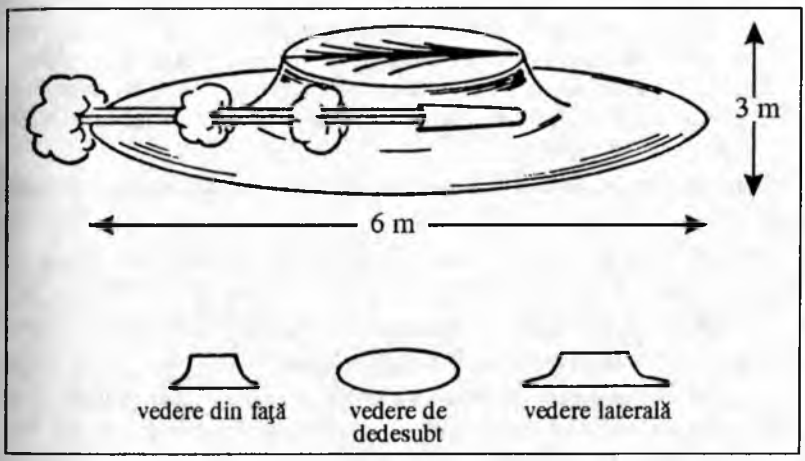

Desenatorul, Vic Geertzen, a adăugat rotocoalele de fum din raţiuni „artistice": ne amintim că martorii au văzut doar o flacără.

John Brosman, autorul reportajului din *Times News*, s-a declarat convins de sinceritatea lui Urie. Agenţii speciali ai Air Force care l-au interogat, după ce au fost informaţi de Brosman, au avut aceeaşi părere. Dar ei n-au făcut nici un efort pentru a găsi alţi doi martori care văzuseră obiectul, ceea ce aruncă o lumină nefavorabilă asupra adevăratelor intenţii ale Air Force.

Nu este deloc lipsit de interes faptul că, în aceeaşi zi de 13 august, la ora 9.30 dimineaţa, L.W. Hawkins, reprezentantul guvernului federal în comitatul Twin Falls, fost şerif al comitatului, a văzut două obiecte circulare zburând la mare înălţime lângă Salmon Dam, la douăzeci de mile sud-vest de oraşul Twin Falls. Contactat telefonic de *Times News*, la locuinţa lui din Filer, Hawkins a răspuns, fără ezitare:

Da, le-am văzut. Trebuie să recunosc că am fost sceptic, până când le-am văzut cu ochii mei. Nu pot să spun ce era, dar pot să spun că există ceva în văzduh.

Hawkins a precizat că, în timp ce se afla la Salmon Dam, un zgomot semănând cu ecoul unui motor l-a făcut să privească în sus; a văzut două obiecte circulare, ce reflectau lumina soarelui. Se deplasau cu mare viteză, mai sus decât majoritatea avioanelor. Hawkins n-a dat alte detalii, mulţumindu-se să repete:

Există ceva în văzduh.

În raportul înaintat Proiectului Sign, Hynek a scris:

În acest incident nu există nimic de natură astronomică. S-ar părea că trebuie clasificat împreună cu celelalte observaţii de discuri, relatate cu bună-credinţă. Se evidenţiază totuşi două elemente: culoarea „azurie, asemenea cerului", şi coroanele copacilor care „se răsuceau, ca şi cum ar fi fost aspirate". Să fi fost deci un vârtej atmosferic deplasându-se rapid?

Ofiţerul însărcinat să rezolve cazul s-a grăbit să transforme întrebarea în concluzie:

Pare logic să fim de acord cu deducţia d-rului Hynek că acest obiect a fost, pur şi simplu, un vârtej atmosferic deplasându-se rapid.

După treizeci de ani, fostul consultant ştiinţific al Proiectului Blue Book revine asupra acestui episod semnificativ:

Faptul că n-am văzut niciodată un astfel de „vârtej" (sau că n-am găsit descrierea unuia în cărţi) şi că am privit cu neîncredere alte mărturii pertinente mă obsedează şi astăzi.

E adevărat că, în cele ce urmează, se încearcă o justificare a acestei atitudini:

Mă întreb ce s-ar fi întâmplat dacă aş fi scris: „Trebuie să-i credem pe aceşti oameni, date fiind mai ales numeroasele rapoarte similare primite în trecutul apropiat. Aceasta a fost, într-adevăr, o navă stranie, folosind o tehnologie mult mai evoluată decât a noastră. Este esenţial ca, indiferent de cost, să se întreprindă un efort ştiinţific major, nu numai pentru a cerceta fiecare raport mult mai amănunţit decât s-a făcut până acum şi pentru a studia cu grijă legătura dintre aceste rapoarte, dar şi pentru a înfiinţa staţii de observaţie în fiecare instalaţie militară şi de apărare din ţară, pentru a încerca să obţinem date ştiinţifice vitale".

Răspunsul la această întrebare retorică nu se lasă aşteptat:

Aflându-mă acolo de unde puteam să văd foarte limpede politica Pentagonului, ştiam că s-ar fi dispensat foarte curând de serviciile mele,

pe motiv că nu au nevoie de un „maniac al farfuriilor zburătoare". Dacă aş fi fost un Einstein, un laureat al Premiului Nobel, m-ar fi ascultat, cel puţin, politicos, dar ca tânăr profesor la o universitate din Vestul Mijlociu... Am hotărât să aştept acumularea mai multor date, de mai bună calitate.

Nu încape îndoială că, dacă ar fi validat observaţiile martorilor, tânărul profesor ar fi fost concediat, cu sau fără menajamente. Dar el n-ar fi avut nimic de pătimit dacă raportul trimis Proiectului Sign s-ar fi rezumat la primele două fraze, determinând, poate, includerea cazului printre cele trei duzini etichetate „Necunoscut", la sfârşitul anului 1948 (*cf.* 50, p. 66). Să apreciem totuşi autocritica lui Hynek şi să convenim că acest compromis a contribuit la rămânerea lui într-o funcţie care-i îngăduia să cunoască şi să evalueze datele necesare schimbării atitudinii sale de mai târziu, când a devenit un critic acerb al concepţiei şi metodelor folosite de Air Force în abordarea fenomenului OZN.

„Obiectul părea să cunoască tot timpul poziţia avionului"

În răspunsul la o anchetă apărută în numărul din februarie 1969 al revistei *Astra*, dr. Wernher von Braun, părintele rachetelor germane V-2 şi V-4 şi al rachetelor americane Jupiter şi Saturn, însărcinat până în 1972 cu planificarea şi dirijarea zborurilor spaţiale pilotate, afirma categoric:

> După câte ştiu, nici o farfurie zburătoare nu a fost interceptată de vreo staţie radar sau observată de vreun astronom profesionist. (72)

Ignoranţă sau aliniere la declaraţiile publice ale Air Force? Este pur şi simplu inimaginabil ca, fiind *number one* în domeniul său special de activitate şi având acces la informaţii ultrasecrete, von Braun să nu fi fost la curent cu *toate* aspectele fenomenului care ne preocupă. Nu mă îndoiesc, de pildă, că el a jucat un rol determinant în controversa din 1947 privind originea OZN-urilor. Se ştie că spre sfârşitul celui de-al doilea război mondial germanii lucrau la realizarea mai multor proiecte de avioane şi rachete teleghidate ale căror performanţe s-ar fi apropiat întru câtva de cele ale obiectelor zburătoare observate în preajma unor baze şi instalaţii vitale pentru securitatea Statelor Unite. Se punea deci întrebarea dacă nu cumva sovieticii, care obţinuseră, ca şi americanii, date cuprinzătoare privind aceste proiecte, reuşiseră, cu ajutorul specialiştilor capturaţi, să construiască aeronave capabile să treacă peste ocean şi să evolueze într-un mod de neînţeles pentru piloţii şi oamenii de ştiinţă ai Air Force. Or, cine era mai îndreptăţit să răspundă la această întrebare decât creatorul celor mai sofisticate şi mai eficiente arme germane, care terorizaseră Anglia în ultimii ani ai războiului?... Spre sfârşitul anului 1947 devenise limpede că nici o putere terestră nu era în stare să conceapă un aparat de zbor care să efectueze manevrele raportate şi urmărite pe ecranele radar, cu viteze imposibil de atins de cele mai rapide avioane. De altfel, nu doar trupul omenesc, dar nici materialele cunoscute

pe atunci n-ar fi putut suporta suprasarcinile create şi temperatura provocată de frecarea cu aerul.

Să ne întoarcem însă la afirmaţia lui Wernher von Braun privind interceptarea „farfuriilor zburătoare" de către staţiile radar. Savantul germano-american *nu putea să nu ştie* că în dosarele Proiectului Blue Book, accesibile şi unor cercetători lipsiţi de incontestabilele sale privilegii (Donald Keyhoe, James McDonald etc.), figurau numeroase cazuri radar neidentificate. Primul, în ordine cronologică, pare să fie cel menţionat de Ruppelt (50, pp. 64-65) şi relatat pe larg de Hynek (30, pp. 135-137).

La 15 octombrie 1948, ora 23.05, un avion de vânătoare F-61, pilotat de locotenentul Oliver Hemphill Jr., se afla într-o misiune de rutină pe coasta de nord-vest a insulei japoneze Kyushu. Cam la 50 de mile de oraşul Fukuoka, operatorul radar, locotenentul Barton Halter, a înregistrat prezenţa unei ţinte aeriene pe ecran. Era la o distanţă de cinci mile, chiar în faţa avionului şi puţin mai jos decât el. Hemphill a mărit viteza, până la aproximativ 220 de mile pe oră.

Mai întâi, a declarat Halter, ţinta n-a întreprins o acţiune de evitare şi am crezut că era unul dintre avioanele noastre de vânătoare. În timp ce ne apropiam, am observat o uşoară schimbare a azimutului. Curând după aceea, la câteva secunde, ţinta a intrat în picaj. Am picat şi noi, încercând să urmărim ţinta, dar, înainte de a se redresa, a trecut pe sub avion şi a dispărut. Pilotul m-a înştiinţat că picam cu 300 de mile pe oră, parcurgând 3.500 de picioare pe minut. (...)

Următoarea sau a doua intercepţie a fost efectuată din spatele ţintei, ca şi prima; totuşi, ţinta a ţâşnit drept înainte şi s-a distanţat imediat. La a treia intercepţie, pilotul a stabilit un contact vizual, la 60° babord. În momentul în care am prins ţinta, ea se afla la 45°30' babord şi 5° mai jos. Pilotul a făcut un viraj rapid spre tribord, încercând să se apropie de ţintă. Când am ajuns în spatele ei, a ţâşnit din nou şi a dispărut, la o distanţă de nouă-zece mile.

La a patra intercepţie, pilotul mi-a spus că am trecut din faţa ţintei în spatele ei. Am prins ţinta când ieşea de pe ecran, la cinci până la zece mile în faţă şi puţin mai jos. La a cincea şi a şasea intercepţie, ţinta a apărut la peste 9 mile, deplasându-se cu aproximativ 200 de mile pe oră. (...) Ne-am apropiat până la 12.000 de picioare, apoi, mărindu-şi brusc viteza, ţinta s-a îndepărtat până dincolo de limita echipamentului meu, care este de 10 mile pentru ţintele aeriene. Asta s-a întâmplat în 15-20 de secunde.

Părerea mea este că o agenţie necunoscută ne-a arătat un nou tip de aeronavă...

Este evidentă încercarea de a găsi o explicaţie liniştitoare pentru un eveniment deconcertant pentru martor, care avea probabil impresia că, aşa cum presupune un raport al Serviciului de Informaţii din Orientul Îndepărtat, „obiectul părea să cunoască tot timpul poziţia avionului F-61". Pilotul a declarat, la rândul său:

> Mi-am dat seama că nu semăna cu nici un tip de avion pe care-l cunoşteam, aşa că am contactat imediat staţia de control de pe sol şi am cerut informaţii despre orice avion zburând în acea zonă.

Staţia radar de pe sol n-a raportat nici un alt avion şi n-a prins obiectul pe ecran.

Era o noapte senină, luminată de Lună, ceea ce i-a permis pilotului să vadă că obiectul era transparent, avea un trup foarte scurt şi bont, fără carlingă. El a desenat această siluetă:

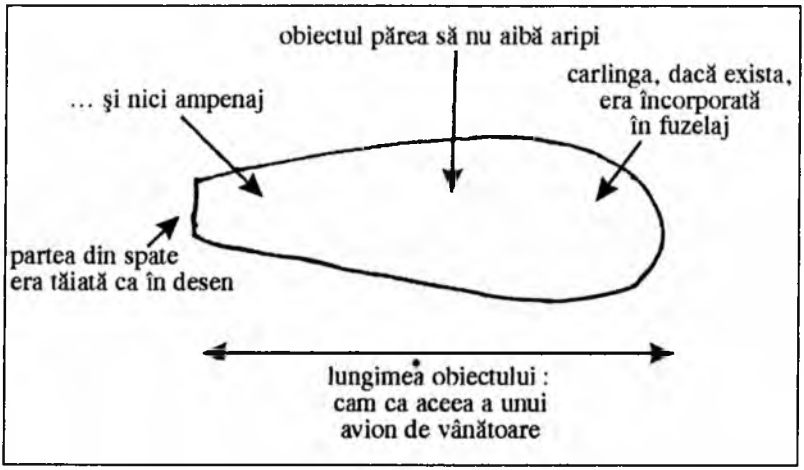
obiectul părea să nu aibă aripi
... şi nici ampenaj
carlinga, dacă exista, era încorporată în fuzelaj
partea din spate era tăiată ca în desen
lungimea obiectului: cam ca aceea a unui avion de vânătoare

Cele şase intercepţii au durat mai puţin de zece minute – fiecare dintre ele, cam unul sau două minute. Viteza OZN-ului a variat între 200 de mile pe oră şi 1.200 de mile pe oră. În legătură cu această din urmă cifră, semnificativă este telegrama trimisă de Cartierul General al Diviziei Aeriene 315 comandantului celei de-a Cincea Forţe Aeriene, din care citez un fragment: „Se consideră că obiectul n-a fost pierdut de pe ecran din cauza obişnuitelor zone «moarte» comune oricărui echipament radar. Pilotul şi observatorul cred că viteza foarte mare a obiectului este aceea care a făcut ca el să dispară atât de rapid". Să ne amintim că avionul F-61 atinsese *în picaj* 300 de mile, adică 482 de kilometri pe oră, în vreme ce OZN-ul s-a deplasat

orizontal cu 1.200 de mile, adică 1.930 de kilometri pe oră, viteza maximă a avioanelor cu reacţie fiind, în 1948, de circa 1.120 de kilometri pe oră! Şi vom vedea că, în alte cazuri, acest decalaj creşte până la mărimi ameţitoare.

Vitezele fantastice ale OZN-urilor au fost şi sunt invocate ca un argument, evident falacios, împotriva existenţei lor. Grăitoare în acest sens este mărturia lui Nick Pope din Ministerul Apărării al Marii Britanii, care, în perioada 1991-1994, a răspuns de investigarea observaţiilor OZN:

> Am avut o experienţă care arată ce lucru obişnuit este pentru experţi să gândească numai conform unor parametri familiari. Vorbind despre observaţiile radar OZN cu un ofiţer, mi-a spus că operatorii radar văd deseori pe ecrane obiecte care se mişcă în linie dreaptă cu viteze de multe mii de mile pe oră. Acestea sunt clasate automat ca meteoriţi. Ofiţerul a întrebat de ce s-a ajuns la o astfel de presupunere. Răspunsul oficial? „Pentru că se mişcă atât de repede." (46, p. 69)

Nu cred că are rost să comentez această enormitate.

Am dat de înţeles că Wernher von Braun s-a aliniat declaraţiilor publice ale Air Force şi consider necesar să-mi justific suspiciunea. La 5 aprilie 1966, când la cazul radar-vizual discutat în acest capitol se adăugaseră, în timp, destule altele, rămase de asemenea neidentificate, maiorul Hector V. Quintanilla, şeful de atunci al Proiectului Blue Book, a participat la o audiere pe tema OZN organizată de Comitetul pentru serviciile armatei al Camerei Reprezentanţilor. Răspunzând la o întrebare a congresmanului Richard S. Schweiker, Quintanilla a declarat, fără să clipească:

> Nu avem cazuri radar neexplicate.

Ceea ce era, iertat fie-mi calificativul, o minciună sfruntată.

Cum au urmărit oamenii de ştiinţă o farfurie zburătoare

Despre cazul relatat de comandorul Robert B. McLaughlin în numărul din martie 1950 al magazinului *True* am aflat din versiunea franceză a primei cărţi a lui Donald Keyhoe (33), pe care mi-o dăruise în 1967 prietenul meu, cunoscutul exeget SF Jacques van Herp, cu prilejul unei călătorii la Bruxelles. L-am reîntâlnit, descris mai pe larg, în extraordinarul *Raport despre obiectele zburătoare neidentificate* al lui Edward J. Ruppelt, fostul şef al Proiectului Blue Book, şi l-am prezentat cititorilor români în 1971* (26, 1971, p. 80). În 1996 am obţinut, în sfârşit, o fotocopie a articolului din *True*. Înainte de a-l reproduce *in extenso*, trebuie să menţionez că punctul de plecare al observaţiei efectuate de echipa condusă de Charles B. Moore Jr., urmărirea evoluţiei unui balon-pilot, nu constituie o excepţie în ansamblul modalităţilor de contact cu fenomenul OZN, cum vom vedea îndată.

Pe la mijlocul lunii aprilie 1947, Walter A. Minczewski, un meteorolog din Richmond, Virginia, urmărea cu teodolitul balonul pe care-l lansase, când un corp străin a intrat în câmpul aparatului. Contactat după douăzeci de ani de dr. James McDonald, Minczewski a declarat că era „o dimineaţă limpede, strălucitoare" şi că a văzut obiectul, „un disc argintiu", spre nord-nord-est, sub un unghi de 45°. Discul, care nu putea fi observat cu ochiul liber, „avea partea inferioară plată şi vârful uşor bombat". Potrivit lui McDonald,

> ...probabilitatea ca un obiect să traverseze micul câmp unghiular al unui teodolit meteorologic este foarte mică, chiar dacă şansa a jucat un rol aici. El (Minczewski) îşi aminteşte că a încercat să urmărească obiectul, dar l-a pierdut din vedere după cinci sau şase secunde, din cauza vitezei sale unghiulare mari. Pentru această observaţie timpurie nu se poate propune nici o explicaţie convenţională. (40, p. 40)

---

* Frank Edwards îi consacră doar cinci rânduri, în prima lucrare consacrată fenomenului OZN apărută în ţara noastră (12, p. 179).

Ciudat este că, aşa cum observă Keyhoe (cazul era cunoscut în 1950), cu toate că a fost utilizat teodolitul,

> ...viteza şi altitudinea astfel măsurate n-au fost comunicate presei, cea de-a doua fiind determinată prin comparaţie cu aceea a balonului, în diferite momente. Aviaţia n-a publicat nici declaraţia observatorului despre dimensiunile obiectului, declaraţie care, potrivit Comisiei „Farfurie", era mult mai precisă decât evaluările obişnuite ale martorilor.
>
> (*op.cit.*, p. 89)

Se pare însă că aceste date, indispensabile pentru cunoaşterea şi evaluarea caracteristicilor OZN-ului de la Richmond, nu existau în dosarele oficiale, consultate de McDonald înainte de a-l contacta pe Minczewski, iar meteorologul nu şi le mai amintea, după două decenii. Din fericire, ele nu lipsesc din relatarea lui McLaughlin:

> Într-o dimineaţă de duminică senină şi strălucitoare, în aprilie 1949, un detaşament al Marinei şi un grup de oameni de ştiinţă au lansat un balon, dintr-un punct situat la 57 de mile nord-vest de Baza de testare a rachetelor de la White Sands.
>
> Ei erau interesaţi să obţină date despre starea timpului în zona superioară a atmosferei şi, în vreme ce balonul urca, îi urmăreau zborul, ca de obicei, cu un teodolit şi un cronometru. Erau acolo cinci observatori, patru dintre ei înregistrând datele transmise de instrumente. Primul urmărea balonul prin luneta teodolitului. Al doilea rostea cu voce tare indicaţiile. Al treilea le nota şi al patrulea ţinea cronometrul.
>
> La scurt timp după ce balonul se înălţase, la vest de punctul de observaţie, operatorul teodolitului şi-a întors brusc instrumentul spre est.
>
> Un obiect straniu, văzut de toţi cei prezenţi, traversa traiectoria balonului. Omul cu instrumentul, încurcat, se orientase spre el. Imediat, unul dintre oamenii de ştiinţă i-a luat teodolitul şi a început să urmărească obiectul.
>
> S-a realizat planul exact al rutei obiectului. Analizând ulterior aceste date, pot să declar cu certitudine că:
>
> 1. Văzut în secţiune transversală, obiectul era de formă eliptică.
> 2. Avea un diametru de circa 105 picioare.
> 3. Zbura la o altitudine de circa 56 de mile. (Acest fapt a fost determinat de un expert în balistică. Un obiect aflat la o altitudine mai joasă, în acea zi deosebit de senină, nu ar fi putut furniza datele înregistrate. Din motive de securitate, nu pot să insist asupra acestei metode de calculare a altitudinii.)
> 4. Viteza lui era de circa 5 mile pe secundă.
> 5. La capătul traiectoriei sale, a cotit brusc în sus, modificându-şi unghiul de înălţare cu 5° – corespunzând cu o creştere de circa 25 de mile

a altitudinii – într-un interval de 10 secunde. Un calcul aproximativ arată că, pentru a produce această creştere în timpul dat, ar fi necesară o forţă de peste 20 G (de 20 de ori forţa gravitaţiei).

6. Obiectul a fost vizibil 60 de secunde.
7. A dispărut la un unghi de înălţare de 29°.

O interogare minuţioasă a observatorilor, înainte ca raportul oficial să fie trimis Proiectului „Farfurie", la Wright-Patterson Field din Dayton, Ohio, a condus la opinia cvasiunanimă că obiectul era discoidal şi de culoare albă*. Prin binoclurile foarte puternice nu s-a văzut o dâră de fum, un fascicul de raze luminoase sau vreun alt semn al unui sistem de propulsie. Şi nu s-a auzit nici un sunet. Ce putea fi?

Sunt convins că era o Farfurie Zburătoare şi, de asemenea, că aceste discuri sunt nave spaţiale de pe altă planetă, conduse de fiinţe inteligente. (101)

Articolul era însoţit de schiţele reproduse mai jos.

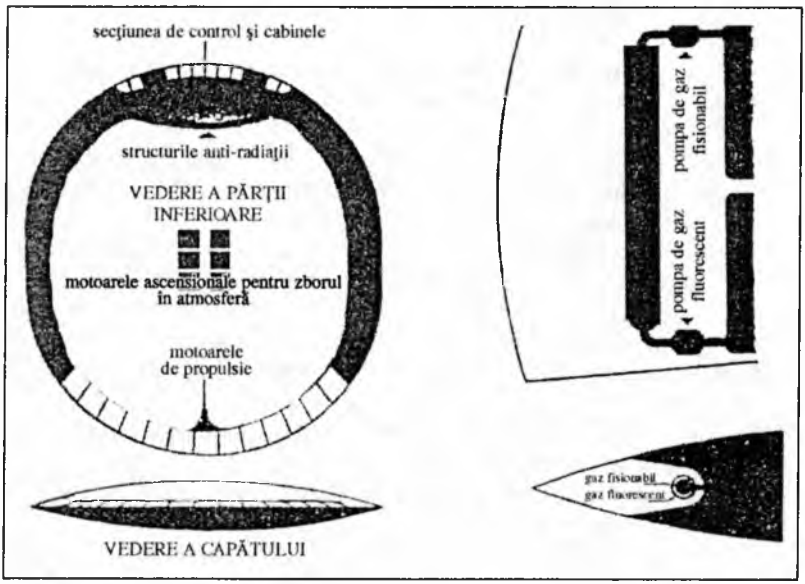

Cu câteva luni mai devreme, la sugestia oamenilor de ştiinţă implicaţi în acest caz, comandorul redactase un raport şi îl trimisese şefilor săi de la Washington. Replica amiralului care răspundea de programul

* Ca şi „discul argintiu" observat de meteorologul din Richmond.

de rachete dirijate al Marinei a fost: „Ce beţi voi acolo?". Şi totuşi, McLaughlin a îndrăznit să scrie şi să publice o relatare considerată de Ruppelt ca fiind

> ...cu 180° în absolută, directă contradicţie cu fiecare comunicat de presă dat de armată în ultimii doi ani. (50, p. 97)

Ruppelt merge şi mai departe:

> Când numărul din martie al magazinului *True*, conţinând relatarea comandorului McLaughlin despre cum au urmărit oamenii de ştiinţă OZN-uri la White Sands, a ajuns pe piaţă, a stârnit un viespar. Articolul lui Donald Keyhoe din numărul din ianuarie al lui *True* convertise mulţi cititori, dar rămăseseră destui necredincioşi. Faptul că nişte oameni de ştiinţă ai guvernului văzuseră OZN-uri şi admiteau existenţa lor a convins o bună parte a acestor necredincioşi. Tot mai mulţi oameni credeau în farfuriile zburătoare. (*Ibidem*, p. 99)

Nu vi se pare ciudat că Pentagonul nu s-a opus apariţiei articolului? Este ceea ce se întreabă şi Keyhoe:

> De ce a fost autorizat McLaughlin, ofiţer activ, supus tuturor regulilor de discreţie obişnuite pentru ofiţeri, să-şi publice relatarea? Să fi fost o incredibilă neglijenţă? Sau, dimpotrivă, punerea în aplicare a unui program deliberat? În ceea ce mă priveşte, cred în această din urmă explicaţie, programul urmărind să pregătească poporul american pentru o relevaţie dramatică. (33, p. 23)

După cincizeci de ani, revelaţia nu s-a produs. Iată de ce înclin să-mi închipui mai curând că, aşa cum s-au petrecut lucrurile şi în Cazul Roswell (vezi 33, pp. 139-147), o facţiune din comandamentul Air Force, convinsă că „discurile zburătoare" sunt extraterestre, a îngăduit sau chiar a încurajat publicarea textului, sperând că acesta va contribui la impunerea opiniei sale. Şi, tot ca în Cazul Roswell, reacţia publicului a determinat o schimbare de atitudine. Pentru a nu fi lăsat pradă reprezentanţilor mass-media, la data apariţiei articolului McLaughlin nu se mai afla la White Sands, ci undeva pe ocean, la bordul distrugătorului „Bristol". Iar Air Force...

În cartea sa din care am citat, Keyhoe relatează discuţia edificatoare purtată cu maiorul Jerry Boggs, ofiţerul de legătură între Wright Field şi Pentagon, în prezenţa generalului Sory Smith, director adjunct al Serviciului de Informaţii al Air Force, şi a maiorului Jesse Stay, din Biroul de presă. După câteva întrebări privind cazurile „clasice" Mantell, Chiles-Whitted şi Gorman, Keyhoe ajunge la ceea ce ne interesează:

– Cunoaşteţi observaţiile efectuate în aprilie 1949 la White Sands? Cele care au prilejuit raportul comandorului R.B. McLaughlin?
– Da, le-am verificat. Nu le dăm crezare.
– Unul dintre martori era Charles B. Moore, directorul Comisiei navale pentru razele cosmice de la Minneapolis. Este un inginer de înaltă reputaţie. Ştiţi că a confirmat primul raport – cel care fixa altitudinea farfuriei la 90 de kilometri şi viteza ei la 28.800 de kilometri pe oră?
– Da, îl cunosc. Credem că s-a înşelat, ca şi ceilalţi.
– Dl Moore afirmă că nu era vorba de o halucinaţie. El consideră că întâmplarea merita o anchetă foarte serioasă.
– Am făcut această anchetă. Dar credem că ei n-au văzut nimic.

(*Ibidem*, pp. 199-200)

În ciuda acestei risipe de negaţii, Hynek ne asigură că, finalmente, cazul a rămas neidentificat (30, p. 105). Nici măcar tentativa lui Donald Menzel, inamicul numărul 1 al OZN-urilor, de a găsi o explicaţie convenţională n-a fost încununată de succes. Iată ce scria distinsul astronom:

> Acest incident, păstrat în dosarele secrete mai mult de doi ani, nu prezintă dificultăţi serioase pentru persoana care înţelege optica atmosferei Pământului. În condiţii speciale, aerul poate produce formaţii asemănătoare lentilelor. Şi, aşa cum o lentilă poate să proiecteze soarele într-un punct de lumină, tot aşa aceste lentile de aer – oricât de imperfecte sunt – pot să formeze o imagine. Ceea ce a văzut Moore a fost o imagine nefocalizată şi foarte astigmatică a balonului de deasupra. (41, p. 33)

O explicaţie care mi se pare un exemplu de inadecvare la „incidentul" analizat. Despre ce fel de „condiţii speciale" putea fi vorba, într-o zi „deosebit de senină"? Cât despre „imaginea nefocalizată şi foarte astigmatică", Menzel se referă, evident, la o posibilă aberaţie a teodolitului, care ar fi alungit forma reală a balonului. Numai că obiectul a fost urmărit şi cu ochiul liber, de către ceilalţi patru observatori calificaţi. Să fi suferit toţi de astigmatism?... Pe de altă parte, presupusa imagine ar fi trebuit să se deplaseze o dată cu balonul şi nu cu fenomenala viteză de 28.920 de kilometri pe oră, omisă cu nonşalanţă de analist, ca şi urcuşul final, efectuat cu 14.481 de kilometri pe oră.

Nu mă voi opri la aceste comentarii de bun-simţ. Întrucât Menzel este convins că „incidentul" poate fi explicat cu uşurinţă de o persoană „care înţelege optica atmosferei Pământului", să vedem ce spunea McDonald, profesor la Institutul de Fizică Atmosferică al Universităţii din Arizona:

În acest caz, cinci martori, cu ajutorul unui instrument de urmărire care a furnizat informaţii precise despre coordonatele unghiulare ale unui obiect necunoscut, au observat mişcarea obiectului pe un arc de cerc de peste 90°, mişcare care l-a făcut să ajungă într-o parte a cerului aflată cam la aceeaşi distanţă unghiulară considerabilă de poziţia reală a balonului, iar Menzel recurge la o „lentilă de aer" pentru a-l explica (...). Menzel susţine că atmosfera face să se deplaseze imaginea refractată a balonului spre nord-est cu o viteză uniformă care totalizează de mii de ori mărimea deplasărilor imaginii refractive unghiulare provocate de o vedere defectuoasă. Mă simt obligat să repet o observaţie pe care am mai făcut-o: dacă proprietăţile de transmisie ale atmosferei Pământului ar fi atât de aberante pe cât presupune Menzel, atunci când se ocupă de observaţiile OZN, el şi colegii lui nu şi-ar mai putea exercita profesiunea. Categorisirea oficială drept *neidentificată* a observaţiei lui Moore pare de necontestat. (*Ibidem*, pp. 42-43)

Ar mai fi de adăugat, cum face şi McDonald, că, de-a lungul anilor, în vecinătatea Bazei de testare de la White Sands au avut loc multe observaţii OZN, efectuate, deseori cu instrumente de urmărire, de observatori experimentaţi. În primăvara anului 1948, de pildă, trei oameni de ştiinţă au asistat la zborul foarte capricios al unui obiect rotund, care a străbătut văzduhul în treizeci de secunde (*Ibidem*, p. 57). Iar în mai 1950, un alt obiect a fost filmat de două echipe, ceea ce a permis o estimare aproximativă a vitezei, altitudinii şi dimensiunilor lui: OZN-ul se afla

...mai sus de 40.000 de picioare, se deplasa cu peste 2.000 de mile pe oră şi avea un diametru de peste 300 de picioare. (*Ibidem*, p. 121)

Sunt cifre care exclud posibilitatea ca echipele să fi văzut şi să fi filmat un obiect convenţional.

„N-am văzut niciodată un spectacol atât de straniu"

Nu numai Wernher von Braun se arăta convins că

...nici o farfurie zburătoare nu a fost (...) observată de vreun astronom profesionist.

Chiar un reprezentant al nobilei profesii, Jean-Claude Pecker, directorul Observatorului din Nisa, declara în 1968 că n-a văzut niciodată farfurii zburătoare şi contesta realitatea fenomenului, adăugând:

N-am întâlnit niciodată un singur astronom care să aibă o părere diferită de a mea. (110)

Nu ştiu dacă Jacques Vallée a intenţionat să-i dea o replică implicită lui Pecker atunci când scria, în 1975:

„Mai bine s-o mărturisesc de la început: am văzut OZN-uri. Nu doar le-am văzut, dar le-am şi observat, le-am urmărit şi le-am vizat cu teodolitul, în cursul activităţii mele astronomice. Unii colegi de-ai mei au făcut acelaşi lucru. Aceste observaţii, efectuate acum mai bine de zece ani, ne-au determinat să întreprindem o anchetă aprofundată, şi ea ne-a revelat existenţa a numeroase cazuri observate de oameni de ştiinţă profesionişti, în lumea întreagă.

Obiectele pe care le urmăream cu teodolitul nu erau spectaculare. Ele se comportau ca nişte sateliţi artificiali, dar orbita lor era retrogradă şi nu reuşeam aproape niciodată să le regăsim. Pe atunci, nici o ţară nu dispunea de o rachetă destul de puternică pentru a lansa un satelit retrograd. Şi probabilitatea ca să fie vorba de asteroizi captaţi întâmplător de atracţia terestră era infimă. (Americanii au în dosarele lor plăci fotografice arătând unul dintre aceşti sateliţi necunoscuţi pe două orbite succesive.)

Oricare ar fi fost natura lor, nu aceste obiecte m-au fascinat atunci (1961). Ceea ce m-a uimit a fost comportamentul, reacţia psihologică a oamenilor de ştiinţă care mă înconjurau. Singura lor preocupare era de *a elimina* această intruziune a inexplicabilului. Ei săvârşeau această „sterilizare" negând observaţiile, atribuindu-le avioanelor atunci când

nu mai puteau să nege şi distrugând pur şi simplu datele atunci când li se dovedea că nu erau avioane. M-am întrebat adesea câţi savanţi, în câte ţări, distrugeau sau treceau sub tăcere realitatea observaţiilor. Mai târziu, în Statele Unite, m-am întâlnit cu responsabilii studiului mondial al sateliţilor şi am aflat că ei erau, desigur, la curent cu existenţa obiectelor necunoscute. (56, pp. 19-20)

Nu e de mirare că astronomii care distrugeau datele împărtăşeau opinia directorului Observatorului din Nisa. În Statele Unite situaţia era însă alta şi Wernher von Braun n-avea cum să ignore observaţiile relatate mai jos, care fuseseră aduse la cunoştinţa publicului în paginile magazinului *Life* şi se bucuraseră de „onoarea" de a fi „explicate" de Menzel.

La 10 iulie 1947, ora 16.47, dr. Lincoln La Paz, directorul Institutului de Meteoriţi al Universităţii din New Mexico şi alţi trei membri ai familiei sale au văzut un obiect strălucitor ciudat care plana, legănându-se puţin, lângă o îngrămădire de nori, chiar deasupra orizontului vestic. Obiectul era elipsoidal, albicios, bine conturat. La Paz a estimat că se afla cam la 20 de mile şi avea o lungime de 100-200 de picioare. Obiectul s-a înălţat prin spatele norilor şi a reapărut mai departe, spre nord, într-un interval de timp atât de scurt, încât viteza lui trebuie să fi fost mai mare decât aceea a unui avion. Când a trecut prin faţa norilor negri, părea, prin contrast, să aibă lumină proprie. A dispărut printre nori.

Observaţia a fost pusă de Menzel pe seama

...unui fel de miraj orizontal, datorat unui nor foarte strălucitor, lucind ca argintul în lumina soarelui - un nor care era el însuşi invizibil, din cauza norilor mai negri din planul mai apropiat. (41, p. 29)

Imaginea unui obiect îndepărtat (norul argintiu) ar putea fi deci suprapusă peste un obiect mai apropiat (norii negri). McDonald consideră, printre altele, că

...deplasările rapide, verticale şi orizontale, nu sunt tipice pentru fenomenele de miraj. Prin urmare, explicaţiile lui Menzel nu pot fi acceptate. (40, p. 37)

Rămânând „neidentificată" în dosarele Air Force, observaţia n-a trezit interesul publicului, poate şi pentru că numele lui La Paz nu figura în articolul din *Life*. Aceea a lui Clyde Tombaugh s-a bucurat de o mai largă mediatizare pe ambele ţărmuri ale Atlanticului, autorul ei fiind pe drept cuvânt celebru, de vreme ce descoperise, în 1930, planeta Pluto. Întrucât articolul şi pasajul din cartea lui Menzel „prelucrează",

uneori excesiv, textul originar, am apelat la relatarea trimisă de astronomul american, la 27 februarie 1955, ziaristului francez Charles Garreau, la solicitarea acestuia şi publicată în facsimil (17, p. 52).

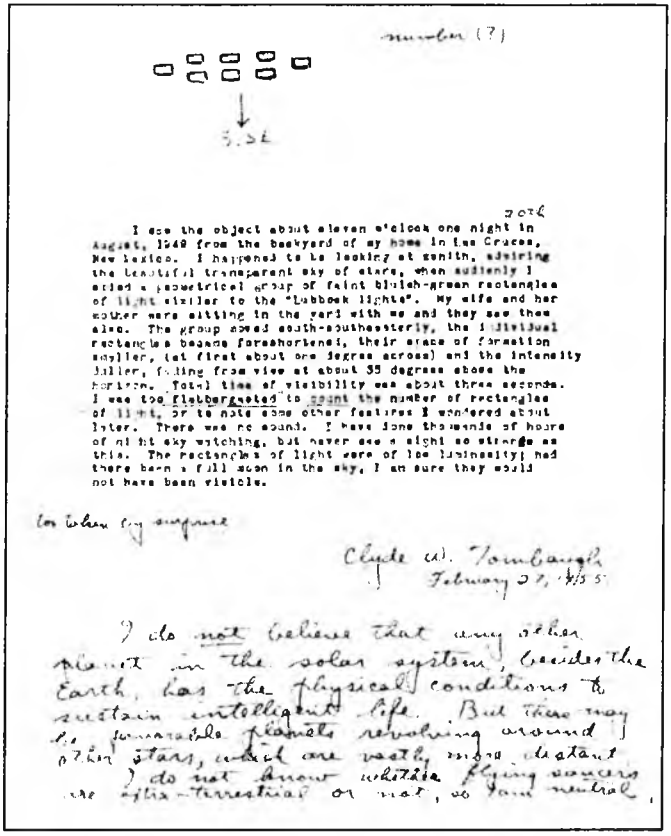

number (?)

3.5 L

I saw the object about eleven o'clock one night in August, 1949 from the backyard of my home in Las Cruces, New Mexico. I happened to be looking at zenith, admiring the beautiful transparent sky of stars, when suddenly I noted a geometrical group of faint bluish-green rectangles of light similar to the "Lubbock lights". My wife and her mother were sitting in the yard with me and they saw them also. The group moved south-southwesterly, the individual rectangles became foreshortened, their areas of formation smaller, (at first about one degree across) and the intensity duller, fading from view at about 35 degrees above the horizon. Total time of visibility was about three seconds. I was too flabbergasted to count the number of rectangles of light, or to note some other features I wondered about later. There was no sound. I have done thousands of hours of night sky watching, but never saw a sight so strange as this. The rectangles of light were of low luminosity; had there been a full moon in the sky, I am sure they would not have been visible.

Clyde W. Tombaugh
February 27, 1955

I do not believe that any other planet in the solar system, besides the Earth, has the physical conditions to sustain intelligent life. But there may be innumerable planets revolving around other stars, which are vastly more distant. I do not know whether flying saucers are extra-terrestrial or not, so I am neutral.

Am văzut obiectul pe la ora unsprezece, într-o noapte din august 1949, din curtea din spate a casei mele din Las Cruces, New Mexico. S-a întâmplat să privesc spre zenit, admirând cerul frumos, transparent, înstelat, când am observat deodată un grup geometric de dreptunghiuri de lumină, de culoare albastră-verzuie pală, asemănătoare „luminilor de la Lubbock”*. Soţia mea şi mama ei stăteau în curte, cu mine, şi le-au

* La 25 august 1951, patru profesori din Lubbock, Texas, au văzut trecând chiar pe deasupra lor o formaţie semicirculară de lumini având o culoare albastră-verzuie.

văzut şi ele. Grupul se mişca spre sud-sud-est ; dreptunghiurile separate s-au scurtat, spaţiul ocupat de formaţia lor a devenit mai mic (la început, era 1°, de la un capăt la celălalt) şi intensitatea a scăzut, totul dispărând la circa 35° deasupra orizontului. Perioada totală de vizibilitate a fost de aproximativ trei secunde. Eram prea uluit, prea surprins ca să număr dreptunghiurile de lumină sau să notez alte caracteristici care m-au preocupat mai târziu. Nu s-a auzit nici un zgomot. Am petrecut mii de ore privind cerul nocturn, dar n-am văzut niciodată un spectacol atât de straniu ca acesta. Dreptunghiurile de lumină aveau o luminozitate slabă ; dacă ar fi fost lună plină, sunt sigur că n-ar fi fost vizibile.

Clyde W. Tombaugh
27 februarie 1955

Nu cred că vreo altă planetă din sistemul solar, în afara Pământului, are condiţii fizice pentru a întreţine o viaţă inteligentă. Dar pot exista planete favorabile, gravitând în jurul altor stele, care se află mult mai departe.
Nu ştiu dacă farfuriile zburătoare sunt sau nu extraterestre, aşa că sunt neutru.

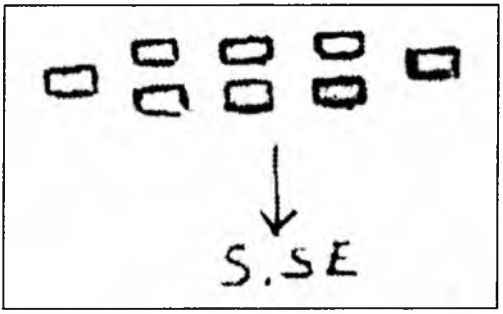

Foarte important este crochiul din partea de sus a facsimilului, singurul disponibil, pentru că Menzel n-a publicat desenele reprezentând obiectul observat, primite de la Tombaugh o dată cu textul relatării. O decizie cu atât mai condamnabilă, cu cât cartea inamicului farfuriilor zburătoare cuprinde aproape o sută de ilustraţii, multe dintre ele neavând nici o legătură cu subiectul abordat. Este evident însă că, punând sub ochii cititorilor grupul de dreptunghiuri descris şi schiţat, teoria mirajului ar fi fost discreditată din start.

La data observaţiei, Tombaugh era şeful Diviziei Instrumente Optice a Laboratorului de Cercetări Balistice de la White Sands, aflându-se deci sub autoritatea Air Force. Dat fiind marele său prestigiu ştiinţific, el n-a socotit necesar să-şi ascundă identitatea, aşa cum

procedase La Paz, consultant al Forţei Aeriene a Armatei din 1943. Şi nici nu s-a temut de ridicol sau de reacţia unora dintre colegii săi faţă de implicarea într-o dezbatere „neserioasă". El numeşte „obiect" fenomenul observat şi îi subliniază stranietatea, sugerând o relaţie posibilă cu OZN-urile, a căror realitate nu o contestă, chiar dacă, firesc, nu se pronunţă în legătură cu natura şi originea lor. (Menţiunea din post-scriptum, privind existenţa unor planete „favorabile" vieţii, în unele sisteme solare îndepărtate pare să indice totuşi un punct de vedere tacit.)

În 1953, Menzel presupunea că fenomenul se datoreşte

> ...unei reflexii pe o perdea uşoară de ceaţă, probabil chiar deasupra capetelor observatorilor. Sursa luminoasă putea să fi fost o casă aflată aproape sau departe, ori un grup de case, ori chiar farurile unui automobil. (41, p. 36)

Iar după un deceniu revenea, atribuind deplasarea rapidă şi ordonată a dreptunghiurilor

> ...unei ondulaţii în stratul subţire de ceaţă. (...) Această ondulaţie, atingând stratul de ceaţă sub un unghi mic, putea să fi reflectat ferestrele luminate ale unei case şi, pe măsură ce ondulaţia înainta de-a lungul stratului, asemenea unui val, reflexia s-ar fi deplasat aşa cum au făcut-o dreptunghiurile luminoase. (42, p. 269)

Mă întreb dacă un astronom de talia lui Tombaugh n-ar fi fost în stare să discearnă prezenţa stratului de ceaţă ; de altfel, el precizează : „cerul... transparent, înstelat". Este evident şi că reflexia atmosferică nu putea să aibă mai multe secrete pentru el, decât pentru Menzel. Cunoscând „explicaţia" din 1953 a acestuia din urmă, Tombaugh nu s-a referit niciodată la ea *explicit*, scriindu-i însă lui Richard Hall, la 10 septembrie 1957 :

> În ceea ce priveşte soliditatea fenomenului pe care l-am văzut : soţia mea crede că a văzut o strălucire slabă, continuă, de-a curmezişul structurii. Dreptunghiurile luminate pe care le-am văzut aveau o poziţie fixă exactă unul faţă de altul, ceea ce ar tinde să susţină impresia de soliditate. Mă îndoiesc că fenomenul era vreo reflexie terestră, pentru că ceva asemănător cu el ar fi trebuit să apară de multe ori. Am efectuat un mare număr de observaţii (cu telescopul şi cu ochiul liber) în curtea din spatele casei şi nimic de acest fel n-a apărut vreodată, înainte sau după aceea. Cum am mai spus, eram atât de nepregătit pentru o privelişte atât de ciudată, încât am împietrit de uimire. Prin urmare, unele detalii pe care aş fi putut să le notez s-au pierdut. (64, p. 53)

NEW MEXICO COLLEGE
OF AGRICULTURE AND MECHANIC ARTS

AND COOPERATING WITH
DOD PROVING GROUND

10 September 1957

Mr. Richard Hall
SATELLITE
721 Burdette Street
New Orleans 18, La.

Dear Mr. Hall:

Regarding the solidity of the phenomenon I saw: My wife thought she saw a faint connecting glow across the structure. The illuminated rectangles I saw did maintain an exact fixed position with respect to each other, which would tend to support the impression of solidity. I doubt that the phenomenon was any terrestrial reflection, because some similarity to it should have appeared many times. I do a great deal of observing (both telescopic and unaided eye) in the backyard and nothing of the kind has ever appeared before or since.

As I have said before, I was so unprepared for such a strange sight that I was really petrified with astonishment. Consequently, some of the details I might have noted were missed.

Sincerely yours,

Clyde W. Tombaugh

CLYDE W. TOMBAUGH
Astronomer

CWT:ds

Într-o comunicare prezentată la reuniunea anuală a Societăţii americane a directorilor de ziare din 22 aprilie 1967, James McDonald a fost, ca de obicei, tranşant:

> Ei bine, asta (explicaţia lui Menzel) poate fi înghiţită de un profan, dar pentru orice persoană cât de cât familiarizată cu fenomenul fizic al reflexiei şi, în particular, cu proprietăţile acestei atmosfere prin care generaţii de astronomi au observat cu succes un mare număr de evenimente astronomice, sugestia că ar putea exista „straturi de ceaţă" având gradiente ale indicelui de refracţie destul de înalte pentru a produce reflexii vizibile ale unor ferestre luminate este pur şi simplu absurdă. (39, p. 18)

O paranteză necesară. După această nouă operaţie de demontare a explicaţiilor lui Menzel, e firesc să ne întrebăm cărui fapt se datoreşte interesul său, „aproape obsesiv" spune Hynek, pentru „problema farfuriilor zburătoare" (29, p. 198). Un răspuns grăbit s-ar putea referi la un pact cu Air Force, mai ales că, aşa cum s-a aflat relativ recent, reputatul astronom participase, timp de mulţi ani, la acţiuni secrete ale CIA şi NSA (*National Security Agency*) (12, p. 63). Numai că specialiştii Air Force nu erau de acord cu teoriile lui Menzel! Într-un raport intitulat *Aspecte cantitative ale mirajelor*, locotenentul F.G. Menkello, de la Centrul de aplicaţii pentru mediul înconjurător, conchidea:

> Este uşor de demonstrat că „lentilele de aer" şi „inversiunile puternice" postulate, printre alţii, de Gordon şi Menzel n-ar putea să dea naştere mirajelor care le sunt atribuite decât la temperaturi de mai multe mii de grade Kelvin. (*Ibidem*, p. 199)

Nu ne rămâne decât să presupunem că Menzel a dat curs solicitării uneia dintre agenţiile mai sus menţionate. Sau să acceptăm sugestia lui Hynek şi să ne imaginăm că un om de ştiinţă cunoscut *urbi et orbi* poate să-şi uite principiile, obsedat de un război absurd cu OZN-urile.

Revenind la punctul de plecare al discuţiei noastre, Wernher von Braun putea să ignore cărţile lui Donald Keyhoe, Frank Edwards etc., dar nu şi pe aceea a lui Edward Ruppelt, fostul şef al Proiectelor Grudge şi Blue Book, între octombrie 1951 şi septembrie 1953. În *Raport despre obiectele zburătoare neidentificate*, acesta scrie că în 1952 i-a cerut unui astronom (evident, Hynek – I.H.) să sondeze opinia colegilor săi. Rezultatul?

> Dintre cei patruzeci şi cinci de astronomi intervievaţi, 36% nu erau deloc interesaţi de rapoartele OZN, 41% erau atât de interesaţi încât şi-au oferit serviciile, dacă avea să fie nevoie de ele vreodată, iar 23% credeau că OZN-urile reprezentau o problemă mult mai serioasă decât recunoşteau cei mai mulţi oameni. (...) Este interesant de notat că cinci astronomi din această selecţie reprezentativă, adică 11%, observaseră OZN-uri. (...) Aceasta părea să arate că astronomii, ca grup, văd mult mai multe OZN-uri decât cetăţenii obişnuiţi.
>
> (50, pp. 283-284)

Surpriza s-a produs în 1976, când raportul lui Hynek a apărut într-un volum editat de Brad Steiger şi s-a aflat că unul dintre cei cinci astronomi era Clyde Tombaugh! Mai mult, observaţia relatată de el consultantului ştiinţific al Proiectului Blue Book era alta decât cea prezentată mai sus, cum reiese din textul pe care-l reproduc:

Pe scurt, în timp ce se afla la telescopul numărul 3, la White Sands, el a observat un obiect având magnitudinea 6 (de patru ori mai strălucitor decât planeta Venus, în momentul strălucirii ei maxime), care se deplasa dinspre zenit spre orizontul sudic, în circa trei secunde. Obiectul efectua aceleaşi manevre ca obiectul luminos nocturn despre care s-a scris în magazinul *Life*. Pe durata ambelor observaţii nu s-a auzit nici un sunet. (92, pp. 279-280)

Şi implicarea descoperitorului lui Pluto în chestiunea faţă de care voia să rămână neutru nu s-a oprit, pare-se, aici.

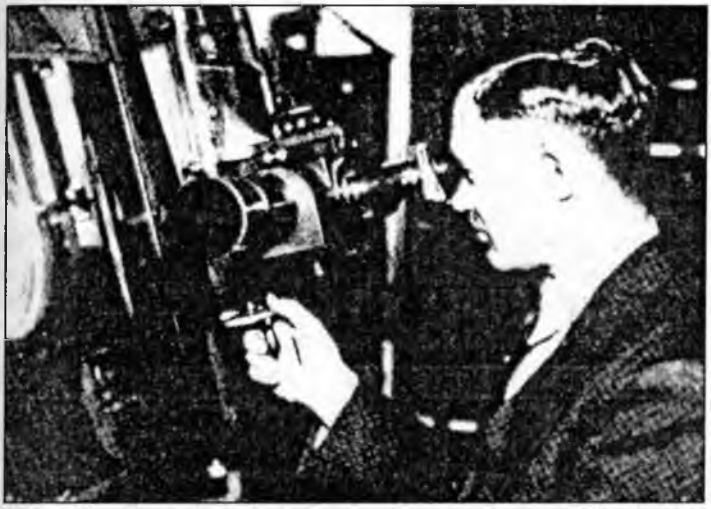

Într-o carte accesibilă şi în versiune românească, Donald Keyhoe susţine că în 1953 radarele Air Force ar fi detectat, la altitudini de 1.000 şi 600 de kilometri, două corpuri gigantice, aflate pe orbita terestră. Ele au fost prezentate opiniei publice drept asteroizi captaţi de atracţia Pământului şi i s-a cerut lui Tombaugh să le localizeze (35, pp. 161-162). O serie de articole apărute în presa timpului atestă rolul lui Tombaugh în acest proiect de cercetare şi faptul că Pentagonul i-a cerut să-şi asume conducerea lui. Iată cum începea editorialul hebdomadarului *Time* din 15 martie 1954, intitulat „A doua Lună?":

Astronomul Clyde Tombaugh, care a descoperit planeta Pluto (1930), este în căutarea unui obiect mai apropiat şi chiar mai fugitiv: un al doilea satelit al Pământului. Poate că Arsenalul Armatei vrea pur şi simplu să ştie cum s-ar împotrivi natura când rachetele lui vor pătrunde departe în spaţiu. Sau poate că are un interes mai ambiţios: un satelit

natural apropiat ar fi o bază spaţială mai avantajoasă decât mult discutatul satelit artificial.

Cum Tombaugh refuzase să dea amănunte despre programul său, spunându-le doritorilor să se adreseze Arsenalului Armatei, la Washington, editorialistul anonim comentează:

> E firesc să presupunem că faimoşii oameni ai rachetelor, care lucrează pentru Arsenalul Armatei, sunt interesaţi de acest program. Un mic satelit situat aproape de Pământ ar fi greu de observat. El ar putea să înconjoare planeta deasupra Ecuatorului, fiind invizibil pentru cele mai multe observatoare astronomice. (38, pp. 206-207)

La 20 martie, *Science News Letter* relua subiectul în nota „Mici sateliţi ai Pământului":

> ...o căutare telescopică a micilor luni este întreprinsă, pentru forţele armate, de către dr. Clyde Tombaugh şi dr. Lincoln La Paz, directorul Institutului de Meteoritică al Universităţii din New Mexico, Albuquerque, New Mexico.

Este citat dr. G.M. Clemence, directorul Observatorului Naval al Statelor Unite, care declarase că şansele ca între Pământ şi Lună să existe unul sau mai mulţi sateliţi mici sunt „foarte mari", dar că „descoperirea lor va fi dificilă". El a adăugat:

> Astfel de mici obiecte, care ar putea servi ca platforme spaţiale gata pregătite, pot fi meteoriţi care au trecut prin apropierea Terrei, dacă n-au fost capturaţi de câmpul magnetic al planetei noastre.
>
> (*Ibidem*, p. 207)

Cele două texte nu pun în discuţie teza oficială a sateliţilor naturali. Lucrurile se schimbă în 1955. În numărul din luna mai, magazinul *Popular Mechanics* publică articolul „Am trimis o rachetă în spaţiu?" Sunt evocate zvonurile „persistente", provenite din „diferite surse" şi referindu-se la un satelit care se deplasează cu peste 16.000 de mile pe oră, la o altitudine de 800 de mile:

> Explicaţia ar fi că un experiment a reuşit prea bine. O rachetă care ar fi trebuit să se întoarcă pe Pământ, într-o anumită zonă de impact, a fost lansată sub un unghi şi cu o viteză care au plasat-o pe orbită, în jurul Pământului.

În noiembrie, magazinul revine, descriind echipamentul instalat de Tombaugh la Observatorul Lowell din Flagstaff, Arizona, pentru a supraveghea spaţiul din jurul Pământului, până la Lună. Citez:

> După câte se pare, de aici se efectuează observaţii regulate ale primului satelit natural al Terrei, despre care se spune că a fost lansat în spaţiu cu

un an în urmă. (...) Existenţa acestei luni făcute de mâna omului n-a fost confirmată oficial până acum. Dar neoficial se dă de înţeles că primul nostru satelit artificial se roteşte în jurul Pământului.

Subliniind faptul că echipamentul este atât de performant, încât „poate să detecteze o minge albă de tenis la o distanţă de 1.000 de mile", articolul continuă:

> Profesorul Tombaugh rămâne cu gura închisă* în privinţa rezultatelor obţinute. Nu vrea să spună dacă au fost descoperiţi unul sau mai mulţi sateliţi. El spune totuşi că ştirile apărute în presă în urmă cu 18 luni, anunţând descoperirea unor sateliţi naturali la altitudini de 400 şi 600 de mile, nu sunt adevărate. El adaugă că nu există o legătură între programul de cercetare şi rapoartele despre aşa-numitele farfurii zburătoare. (*Ibidem*, pp. 207-209)

O precizare cu cântec, de vreme ce, cum am văzut, articolele nu se refereau la „farfurii". S-ar putea crede că, preocupat de prezenţa pe orbită a unor sateliţi care, evident, nu aparţineau nici Statelor Unite, nici Uniunii Sovietice (primul Sputnik avea să fie lansat după doi ani), Tombaugh a lăsat să-i scape această negaţie revelatoare.

Faptul că dr. Clyde Tombaugh a elaborat şi a aplicat o metodă fotografică de cercetare a spaţiului periterestru, în căutarea unor eventuali sateliţi, este menţionat şi de Willy Ley, în cuprinzătoarea sa istorie a astronomiei, *Observatorii cerului*. Deosebit de interesant mi s-a părut acest pasaj dintr-un raport preliminar, întocmit de Tombaugh înainte de a pleca spre Quito, Ecuador, pentru a încerca să detecteze bănuiţii sateliţi ecuatoriali:

> Unele urme „suspecte" au fost găsite pe filmele fotografice, dar, în aproape toate cazurile, s-a putut determina că înregistrarea n-a fost produsă de un satelit. Aceste imagini, dacă nu se datoresc defectelor plăcilor fotografice, ar fi putut să fie urme ale unor asteroizi foarte mici, trecând pe lângă Pământ, în mişcarea lor în jurul Soarelui. Unele urme suspecte, încă neeliminate ca sateliţi, nu vor putea fi controlate până la începerea operaţiilor fotografice pe Ecuator. (128, p. 293)

„În aproape toate cazurile", „urme ale unor asteroizi foarte mici", „urme suspecte, încă neeliminate ca sateliţi"... Sunt formulări care ne îngăduie să presupunem că echipamentul lui Tombaugh înregistrase şi mişcarea obiectelor căutate cu înfrigurare de cei care finanţaseră programul conceput şi realizat de eminentul astronom, cerându-i acestuia să rămână „cu gura închisă".

---

* Titlul articolului este tocmai „Cu gura închisă".

„Orice, dar nu «neidentificat»!"

Unul dintre subterfugiile utilizate frecvent de Air Force pentru a diminua procentul de cazuri neidentificate a fost vituperat de Jacques Vallée, în *Anatomia unui fenomen*:

> Limita uimirii este atinsă când e vorba despre categoria „informaţii insuficiente". Întâlnim în extraordinara carte a lui Thor Heyerdahl, *Aku-Aku*, această întrebare: „Cât de departe ar ajunge FBI-ul dacă doar ar colecta amprente, fără să încerce să prindă hoţul?". Categoria „date insuficiente" a fost definită într-un mod care l-ar fi încântat pe un iezuit din frumoasele zile de odinioară. Se spune că un raport conţine informaţii insuficiente când există motive să se creadă că, dacă investigatorul ar fi avut mai multe informaţii despre caz, l-ar fi putut clasifica într-una dintre categoriile convenţionale. Amuzant este că unele dintre rapoartele etichetate „insuficient" conţin o pagină întreagă tipărită, cu toate detaliile posibile. Dar poţi totdeauna să presupui că informaţiile lipsă ar fi putut să conţină astfel de detalii, încât ar fi devenit limpede pentru investigator că observaţia se datora unei cauze convenţionale. Asta este orice, dar nu ştiinţă. (53, p. 100)

Hynek împărtăşea acest punct de vedere, scriind în cartea sa din 1977:

> Uneori, când o explicaţie naturală nu era pur şi simplu posibilă, Blue Book recurgea la eticheta „informaţii insuficiente". *Orice*, dar nu „neidentificat"! Îl las pe cititor să judece cât de „insuficiente" erau informaţiile în cazul de mai jos. (30, p. 70)

Întrucât, conform procedeului standard, numele martorului a fost şters, îi vom spune X, începând prin a reproduce declaraţia sa iniţială:

> Opinia mea era că ele (farfuriile zburătoare) erau obiecte ale guvernului SUA, dar, după recenta mea experienţă, mi-am schimbat complet părerea. (*Ibidem*)

Să vedem însă în ce constă această experienţă.

În noaptea de duminică, 27 aprilie 1952, X, soţia sa şi cei doi copii ai lor mergeau, cu maşina, spre casă. Adulţii au văzut un obiect alb,

strălucitor, venind spre ei de sus, dinspre nord-est. Cobora atât de repede, încât, până să-şi dea seama doamna X şi să spună că e o farfurie zburătoare, ajunsese la înălţimea la care zboară un avion de transport. S-a oprit brusc şi s-a legănat uşor, ca o barcă pe valuri. Apoi a rămas nemişcat, la un unghi de circa 30°, şi albul strălucitor a părut să se transforme în luminile unor ferestre. A rămas în această poziţie trei-patru minute, îngăduindu-le martorilor să-i aprecieze dimensiunile, forma etc. Au estimat că se afla cam la două mile spre nord, la o altitudine de trei mii de picioare. Părea să aibă două rânduri de ferestre, înalte cam de zece picioare; semănau cu acea parte a unei muzicuţe în care se suflă. Ferestrele erau dispuse pe întregul diametru, care măsura cel puţin două sute de picioare. Apoi a început să se îndepărteze spre nord-vest, către oraşul Pontiac, cu o sută de mile pe oră, oprindu-se de două sau de trei ori. Pe toată durata observaţiei nu s-a auzit nici un zgomot.

X s-a gândit că ar fi bine să existe şi alţi martori, aşa că a pornit spre vest, unde, la o distanţă de o milă, se afla un restaurant. A intrat şi i-a întrebat pe câţiva tineri dacă vor să vadă un lucru extraordinar. Doi dintre ei s-au lăsat convinşi. Între timp, obiectul se îndepărtase cu cel puţin cinci mile spre nord-vest. X a telefonat la sediul poliţiei din Birmingham, solicitând să fie alarmate aerodromurile din zonă. Poliţiştii au spus că o vor face. X s-a întors la maşină şi a continuat să urmărească obiectul, spre vest. Într-un interval de cinci minute, luminile s-au stins şi s-au aprins de trei ori. A patra oară şi-au schimbat culoarea din alb în galben-portocaliu strălucitor. Maşina ajunsese la staţia Grand Trunk, la jumătate de milă de Birmingham. X a telefonat, din staţie, la sediul ziarului *Times* din Detroit, relatând cele întâmplate.

A sunat şi la poliţie, întrebând dacă au semnalat incidentul. I s-a răspuns că aveau de gând să o facă. S-a enervat şi a telefonat el însuşi la Selfridge Field. După ce a fost purtat de la un departament la altul, a ajuns la un ofiţer trezit atunci din somn, care a mormăit ceva către un altul şi i-a spus: „Am să raportez. Cum vă numiţi?". X a răspuns şi a adăugat: „Dacă doriţi să aveţi o vedere de aproape a unei farfurii zburătoare, trimiteţi imediat câteva avioane în văzduh!". Ofiţerul a repetat: „Tot ceea ce pot să fac este să raportez" şi a închis.

În timpul acestei conversaţii, doamna X i-a convins pe şeful staţiei şi pe şoferul de camion să asiste şi ei la spectacol. Au notat numele şoferului şi au pornit din nou spre vest. După circa şapte mile, obiectul a dispărut deasupra copacilor, în direcţia oraşului Flint, la ora 23.15.

Marţi dimineaţă, X a contactat ziarul *Times* şi a transmis o relatare completă a celor întâmplate. Reporterul a telefonat la Selfridge Field şi i s-a spus că duminică noaptea nu s-a aflat nimic în văzduh în zona respectivă, de vreme ce radarul nu a înregistrat nici un ecou. Drept urmare, *Times* a renunţat la publicarea relatării.

Comentariul lui Hynek:

> Ce era de crezut aici – lipsa unei înregistrări radar sau mărturiile oculare ale multor martori independenţi, situaţi pe o întinsă arie geografică? Pe ce temeiuri poate fi respinsă mărturia umană? Dacă aceste persoane ar fi fost de faţă la un accident de automobil sau la prăbuşirea unui avion, mărturiile lor ar fi fost luate în serios. Desigur, în cazuri ca acestea, resturile ar fi fost împrăştiate de jur-împrejur. Lipsa unor fragmente tangibile sau a unor bucăţi dintr-un OZN a reprezentat un obstacol mereu invocat; dar dacă aceste bucăţi nu există? (*Ibidem*, p. 72)

Pentru a dovedi că nu a născocit cele relatate, X a început să-i caute pe ceilalţi martori. Cu mari dificultăţi, i-a găsit pe cei doi tineri din restaurant şi a obţinut mărturii scrise din partea lor. La fel s-a întâmplat cu şoferul de camion. S-a dus la *Times* cu aceste documente şi editorul a încredinţat cazul unui alt reporter. Acesta a telefonat la Serviciul de Informaţii de la Selfridge Field, de unde i s-a spus că primesc cel puţin două scrisori pe zi, de la oameni care au observat şi ei un OZN. Reporterul s-a declarat atunci convins de veracitatea relatării şi l-a asigurat pe X că ea va apărea în numărul de duminică 4 mai al ziarului. Ceea ce nu s-a întâmplat.

Iată şi consideraţiile finale ale martorului principal:

> Nu am o dorinţă deosebită de a-mi vedea povestea publicată, dar cred că e timpul ca autorităţile, ca şi cetăţenii să cunoască procedura standard de valorificare a unor rapoarte atât de importante ca acesta. Cred cu tărie că farfuria făcea un tur de recunoaştere a zonei şi că, dacă raportul meu ar fi fost tratat în mod eficient, ne-am fi aflat într-o poziţie mai favorabilă pentru a le cunoaşte intenţiile.
>
> Mai declar, cu tot respectul datorat Armatei, că cineva dormea la butonul de alarmă sau, dacă problema e considerată top secret, că există teama ca nu cumva reacţia publicului să fie o isterie de masă, când nu încape îndoială că necunoscutul încearcă să intre în legătură cu noi (cum s-a dovedit în trecut). Experienţa ne-a învăţat că educaţia având ca obiect evenimentele care urmează să se petreacă ajută mintea omenească să accepte fenomenele şi să le facă faţă. (*Ibidem*, p. 73)

Aceste observaţii pertinente, valabile şi astăzi, nu i-au împiedicat pe cei de la Blue Book să claseze cazul în categoria „informaţii

insuficiente". Nu s-a ţinut seama de multitudinea şi precizia detaliilor privind dimensiunile, forma, luminozitatea, altitudinea, evoluţia şi viteza obiectului. Nu s-a discutat cu martorii, ale căror nume şi adrese erau cunoscute, pentru a le testa credibilitatea şi a obţine date suplimentare. Nu există nici o menţiune despre contactarea Serviciului de Informaţii de la Selfridge Field, în vederea confirmării răspunsului dat reporterului de la *Times*. Mă întreb, de altfel, dacă ofiţerul trezit din somn a raportat superiorilor săi sesizarea unui civil şi dacă radariştii au primit ordinul de a intra în acţiune. În sfârşit, am motive temeinice să cred că în dosar se află textul relatării care ar fi trebuit să apară în *Times*. Aşa se explică prezenţa accentelor critice, uneori cu tentă satirică, la adresa poliţiştilor şi a militarilor, accente care nu şi-ar fi găsit locul într-un raport întocmit anume pentru Air Force.

O imagine face cât o mie de cuvinte (1)

Aforismul chinezesc pe care l-am ales ca titlu al acestui capitol ar trebui să fie valabil şi în cazul numeroaselor fotografii pe care le conţine marele dosar al fenomenului OZN. Cele mai multe sunt însă neconcludente: obiectele se aflau la o distanţă prea mare, lipsesc punctele de reper, se vede numai un punct luminos, pelicula a fost subexpusă etc. Nu lipsesc falsurile, mărturisite sau nu de autorii lor. Există totuşi imagini pe care le datorăm unor persoane credibile şi care au fost autentificate de analizele de laborator. Până şi în Raportul Condon, atât de dispus să explice inexplicabilul, poate fi întâlnită concluzia expertului în acest domeniu, dr. William K. Hartmann, profesor asistent la Laboratorul Lunar şi Planetar al Universităţii din Arizona, în legătură cu fotografiile realizate de Paul Trent, la 11 mai 1950:

> Acesta este unul dintre puţinele rapoarte OZN în care toţi factorii investigaţi, geometric, psihologic şi fizic, par să justifice afirmaţia că un obiect zburător extraordinar, argintiu, metalic, în formă de disc, cu un diametru de zeci de metri şi, evident, artificial, a zburat în văzul a doi martori. Nu se poate spune că dovezile exclud în mod cert un fals, cu toate că există factori fizici, cum ar fi precizia anumitor măsurători fotometrice ale negativelor originale, care pledează împotriva unui fals. (63, p. 407)

Comentariul lui Edward Condon, din „Concluzii şi recomandări", pare de-a dreptul incredibil:

> ...în acest caz, imaginile OZN s-au dovedit a fi prea neclare pentru a permite o analiză fotogrammetrică utilă! (*Ibidem*, p. 37)

Dar neconcordanţele dintre concluziile lui Condon şi cele ale colaboratorilor săi sunt uneori atât de flagrante, încât mă întreb dacă directorul ştiinţific al Proiectului Colorado citise textul voluminos pe care l-a prefaţat.

Printre fotografiile a căror autenticitate a fost dovedită prin analiza de laborator se numără şi cele realizate de inginerul André Frégnale, la 18 iulie 1952, lângă lacul Chauvet din departamentul Puy-de-Dôme, Franţa. La ora 18.10 vremea era foarte frumoasă, cerul senin, vântul bătea spre nord-vest la altitudinea de 3.000 de metri şi spre vest la sol, cu 60 de kilometri pe oră. Soarele se afla în vest. Obiectul s-a deplasat de la vest spre est, deci de la dreapta spre stânga în raport cu martorul, care stătea cu faţa spre sud. Inginerul l-a fotografiat imediat, cu aparatul său Zeiss Ikonta, echipat cu un obiectiv Tessar cu distanţa focală de 45 de milimetri, filmul utilizat fiind Panatomic-X Kodak 35 de milimetri.

Prima fotografie prezintă, ca şi cea de-a doua, o neclaritate datorată mişcării aparatului şi nu a obiectului, a cărui traiectorie a fost, conform declaraţiei martorului, „orizontală şi rectilinie", viteza – aparent „uniformă", regularitatea deplasării – „impresionantă, fără

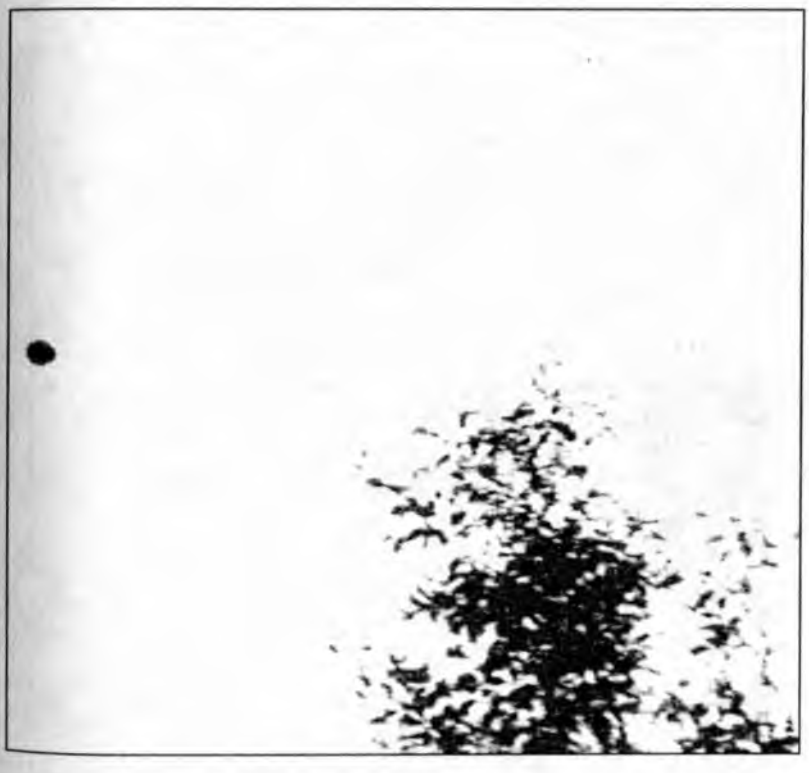

nici un balans, nici o sinuozitate a traiectoriei" (86). Obiectul de formă circulară, văzut oblic de dedesubt, era „lipsit de orice proeminenţă: nici o antenă, nici un hublou, nici o elice"; suprafaţa inferioară avea „o culoare nedefinită, cenuşiu-metalic sau cenuşiu-verzui" (*Ibidem*). Sub obiect se observa o pată alungită şi excentrică mai întunecată, vizibilă şi pe fotografii.

Fotografiile a treia şi a patra erau, în schimb, nete, cum reiese din cea reprodusă mai jos.

După ce a apăsat ultima oară pe declanşator, deoarece dimensiunile unghiulare ale obiectului deveneau tot mai mici, André Frégnale a luat binoclul şi l-a văzut dispărând, într-un mod aparent inexplicabil. În 1975, martorul a revenit asupra acestei declaraţii:

> Dispariţia obiectului în văzduh nu permite nici o deducţie, căci am putut pur şi simplu să-l pierd din priviri. (115)

De altfel, iritat parcă de zgomotul făcut în jurul observaţiei sale, inginerul a ţinut să-şi exprime scepticismul în legătură cu interpretările de tip OZN, într-o scrisoare către SOBEPS (*Société Belge d'Étude des Phénomènes Spatiaux*) din care am citat şi mai sus:

> Mulţi ozenologi entuziaşti au crezut că văd în aceste documente (cele patru fotografii – I.H.) o grămadă de dovezi favorabile, începând cu aceea că respectivele fotografii nu sunt trucate (lucru imposibil de dovedit, căci în acest domeniu se poate face orice). În ceea ce mă priveşte, am francheţea de a recunoaşte că fotografiile mele, oricât interes ar prezenta, nu dovedesc nimic. (...) Cu toate că nu mă ocup de ozenologie, este evident că am reflectat la diversele ipoteze care pot fi formulate în legătură cu obiectul fotografiat.
>
> 1. O machetă zburătoare? De ce nu? Contrar a ceea ce scrie dl Pierre Guérin, astronom la CNRS (*Centre National de la Recherche Scientifique*) în *Sciences & Avenir*, septembrie 1972, în 1952 Franţa se afla în plină criză de psihoză colectivă a „farfuriilor". Şi nu puţini oameni încercau să construiască obiecte, zburătoare sau nu, pentru a se amuza pe seama nătăfleţilor.
> 2. Un aparat extraterestru? Poate. Dar atunci ar veni de pe o planetă locuită aparţinând unei *alte stele*, de vreme ce s-a dovedit că nici o altă planetă din sistemul nostru solar nu poartă fiinţe vii evoluate.
> 3. Un aparat terestru viitor, care ar veni să viziteze trecutul? Nu cred deloc în această ipoteză, dintr-un motiv de logică pură. Căci chiar dacă ar fi posibil să te întorci în timp, mi se pare de neconceput ca un obiect să se poată întoarce într-o epocă anterioară datei sale de fabricaţie, pentru că atunci ar înceta să existe.
> 4. Un fenomen cosmic necunoscut? De ce nu? (*Ibidem*)

Se pare că lui André Frégnale îi plăcea să joace rolul de avocat al diavolului. În 1954, reproducând două dintre fotografiile sale, Michel Aimé semnala că

> ...dl. Frégnale continuă să nu creadă în farfuriile zburătoare. El crede că este vorba despre un fenomen natural încă neidentificat şi sugerează ipoteza unor pulberi cosmice aglomerate. El a avut, într-adevăr, impresia că vede obiectul „dezintegrându-se" în momentul dispariţiei. Dl Frégnale

îşi întemeiază scepticismul pe trei argumente. După el: 1) originea terestră este imposibilă; 2) celelalte planete din sistemul solar sunt nelocuibile; 3) celelalte sisteme sunt prea îndepărtate (43, 1954, legendă la imaginile fotografice 35 şi 36).

Să examinăm alegaţiile inginerului, recurgând (de câte ori va fi nevoie) la impecabila demonstraţie a astrofizicianului Pierre Guérin, care a efectuat o analiză ştiinţifică aprofundată a celor patru fotografii.

Aş spune, mai întâi, că în 1952 Franţa nu se afla „în plină criză de psihoză colectivă a «farfuriilor»", cum afirmă Frégnale; psihoza, dacă vrem s-o numim astfel, s-ar fi putut datora marelui val de apariţii din 1954, la mijloc aflându-se probabil confundarea celor două date. Cât despre imposibilitatea de a dovedi că fotografiile nu sunt trucate, iată ce scrie Guérin:

> Ele (cele patru negative) erau precedate şi urmate de imagini fără nici o legătură cu fotografiile farfuriei. Nu existaseră tentative multiple de a obţine fotografii „bune" ale obiectului, nici „rateuri". Acest fapt mi s-a părut o mărturie în favoarea autenticităţii documentului, fără a constitui, totuşi o dovadă. Am examinat foarte critic cele patru negative cu lupa şi cu microscopul, ceea ce mi-a furnizat *certitudinea absolută* a absenţei oricărui retuş, ca şi a oricărui artefact fotografic natural, cum ar fi reflecţiile, petele de developare etc. Era vorba într-adevăr despre imaginile unui *obiect exterior*, formate pe film prin obiectivul aparatului. Pe de altă parte, aceste imagini *nu puteau rezulta dintr-o supraimpresiune* (prin mijlocirea unei oglinzi fără stratul metalic pe dos sau a oricărui alt procedeu), căci un astfel de artificiu n-ar fi putut să lase complet subexpuse, pe negative, detaliile întunecate ale copacilor din prim-plan şi parţial subexpusă suprafaţa inferioară a OZN-ului. (86)

Astrofizicianul demontează şi ipoteza „machetei zburătoare", arătând că

> ...farfuria se comportă, din punct de vedere geometric, ca un obiect zburător îndepărtat, parcurgând o traiectorie orizontală rectilinie, păstrând mereu o anumită înclinare în raport cu solul, şi nu ca o machetă oscilând la capătul unui fir sau lansată în văzduh de patru ori, succesiv. (*Ibidem*)

Posibilitatea trucajului cu ajutorul unei machete se exclude şi datorită faptului că alinierea petei excentrice mai întunecate pe axa traiectoriei s-a menţinut pe toată durata observaţiei, după cum arată şi cele patru fotografii. Şi Guérin conchide:

> Această serie de clişee este de ajuns pentru a-i dovedi autenticitatea. Poate că o astfel de dovadă ar fi mai dificil de obţinut decât clişeele realizate în zilele noastre, cu mijloacele moderne. Dar în 1952 posibilităţile de trucaj cu logiciale informatice erau inexistente. (*Ibidem*)

Distanţele interstelare nu constituie o piedică insurmontabilă, în lumina noilor teorii privind mijloacele neconvenţionale de propulsie şi structura universului. Călătoria în timp a devenit un obiect de studiu, în Statele Unite luând fiinţă Time Travel Research Center. Iar „fenomenul cosmic necunoscut" se referă probabil la ipoteza pulberilor cosmice aglomerate, considerată de Pierre Guérin „un nonsens total pentru astronom, ca şi pentru meteorolog" (*Ibidem*). Acestea fiind zise, ceea ce contează cu adevărat este faptul că, infirmând opinia autorului lor, fotografiile realizate la 18 iulie 1952 lângă lacul Chauvet dovedesc prezenţa unui obiect zburător neidentificat. Nici mai mult, nici mai puţin.

Prin atitudinea sa ciudat de reţinută, André Frégnale ocupă un loc aparte în galeria martorilor activi ai manifestărilor fenomenului OZN. Un alt fotograf, de această dată profesionist, n-a pus nici o clipă sub semnul întrebării experienţa trăită şi dovezile materiale care o atestă. La 5 iunie 1955, pe la ora 19.30, domnul Muyldermans mergea cu bicicleta spre Saint-Marc, la câţiva kilometri nord-vest de Namur. Brusc, privirea i-a fost atrasă de o lumină foarte vie care se deplasa în văzduh, cu mare viteză şi fără nici un zgomot. A crezut, o clipă, că e vorba despre un avion care se pregătea să aterizeze pe câmpul din apropierea drumului. Dar obiectul a încetinit şi s-a oprit. Domnul Muyldermans a coborât de pe bicicletă şi a examinat straniul vehicul aerian, constatând că este discoidal şi de culoare verde foarte închis. Cupola de pe suprafaţa superioară era luminată de soare, iar în partea inferioară se vedeau câteva sfere, care ar fi putut juca rolul trenului de aterizare.

Domnul Muyldermans şi-a luat aparatul, un Leica model 1948, prevăzut cu un obiectiv 1,8 şi încărcat cu o peliculă 17 şi a realizat un prim clişeu al obiectului staţionar:

După câteva secunde, OZN-ul a coborât şi mai mult, lăsând în urmă o dâră albă, asemenea dârei de condensare a unui avion, a efectuat un viraj şi a urcat până la nivelul dârei:

În sfârşit, în vreme ce dâra se risipea, OZN-ul a accelerat brusc, emiţând particule luminoase minuscule:

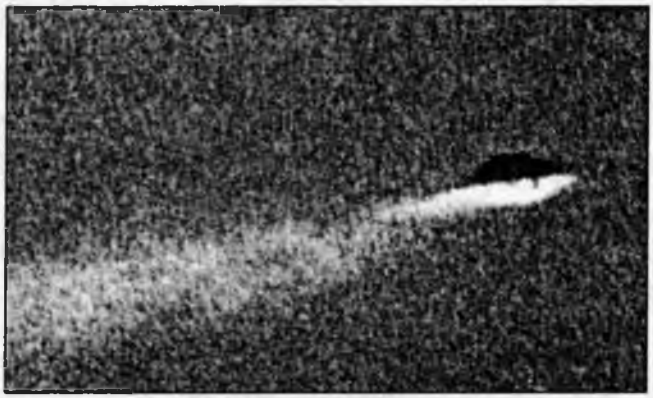

Martorul a apreciat că viteza obiectului era superioară celei a unui avion la decolare, cam 500 de kilometri pe oră. S-a ridicat în văzduh, spre vest, dispărând la orizont. Durata observaţiei a fost de aproximativ un minut şi jumătate. În articolul său din *Inforespace*, Patrick Ferryn menţionează că OZN-ul ar fi fost văzut din Namur, iar mai târziu din Bruxelles (79).

Fotografiile au fost publicate în numeroase ziare şi reviste specializate. Apoi, negativele au fost trimise jurnalului francez *Radar*, care

promitea o sumă importantă cui avea să-i furnizeze imagini autentice ale unei „farfurii zburătoare". Redacţia a confirmat primirea lor. După o lună, când domnul Muyldermans a vrut să le recupereze, i s-a răspuns că îi fuseseră expediate prin poştă. Domnul Muyldermans s-a adresat justiţiei, dar ancheta întreprinsă a rămas fără rezultat. Ca în multe alte cazuri, înregistrate pe ambele ţărmuri ale Atlanticului, negativele au ajuns probabil într-un dulap închis cu şapte lacăte.

În *Fenomene insolite ale spaţiului*, carte scrisă împreună cu soţia sa, Janine, Jacques Vallée enumeră elementele care susţin autenticitatea fotografiilor:

1. După ce a examinat a doua fotografie, un meteorolog profesionist a declarat că dâra de aburi a fost pricinuită de un fenomen autentic de condensare atmosferică.
2. Potrivit aceluiaşi expert, această dâră nu s-ar fi putut forma la o altitudine mai mică de 1.500 de metri.
3. Pentru a ne face o idee despre diametrul aparent al obiectului din a doua fotografie, trebuie să admitem că el nu putea să fie mai mic de 12 metri. Obiectul n-a fost deci „fabricat".
4. Examinarea negativelor originale de către un expert (un astronom profesionist) a dus la concluzia că ele nu erau rezultatul unui trucaj.

(54, colita cu fotografii)

Evident, ar fi fost mult mai bine dacă meteorologul şi astronomul nu s-ar fi ascuns în spatele anonimatului. Să nu uităm însă că în 1955 (ca şi acum) puţini oameni de ştiinţă aveau curajul de a-şi mărturisi interesul faţă de fenomenele considerate de confraţii lor un echivalent al şarpelui-de-mare.

În următorul caz, fotografiile au fost realizate nu de pe sol, ci de la bordul unui avion. Autorul lor, Iuri Bortnikov, a absolvit Facultatea de meteorologie a Institutului radiotehnic al aviaţiei militare, îndeplinind un mare număr de misiuni, deseori în condiţii meteorologice foarte dificile. În aprilie sau mai 1962 (relatarea a fost aşternută pe hârtie după treizeci de ani, ceea ce explică imprecizia), el participa la un zbor de rutină, având ca scop sondarea verticală şi orizontală a atmosferei. Avionul, un IL-28, avea trei locuri: pilotul şi navigatorul se aflau în partea din faţă, iar Bortnikov în turela din coadă, transformată într-un mic laborator. Observaţia a avut loc în zona aerodromului Vnukovo, de lângă Moscova. Iată ce scrie meteorologul:

La şapte mii de metri înălţime, văd un punct strălucitor care zboară în spatele avionului nostru. Trece un minut şi punctul începe să se apropie de avion, schimbându-şi forma şi dimensiunile. Imediat, iau aparatul

fotografic. Nu mai e un punct, e un obiect. Când se apropie de avion, am impresia că văd nişte ochi-faruri strălucitori. Şi încă un lucru uimitor. S-ar fi zis că prin obiect trecea o axă orizontală, perpendiculară pe axa de zbor. În jurul acestei presupuse axe vedeam limpede o peliculă de muselină argintie încolăcită în spirală, într-un sul liber. În ciuda vitezei mari de zbor, dâra din cele două laturi, care se formase la un moment dat, îşi păstra forma spiralată! Şi această stare se menţinea de cincisprezece-şaptesprezece secunde:

În acelaşi timp, cu o frecvenţă de circa trei secunde, se produceau schimbări de intensitate a luminii „ochilor" şi schimbări ale lăţimii dârelor laterale. (Le numesc „dâre" în lipsa unui alt cuvânt, dar n-aveau nimic de-a face cu o dâră obişnuită.) Apoi, timp de opt-zece secunde, obiectul lua forma unei sfere înconjurate de un inel de „nor de condensare". Nu ştiu de ce acest „nor" îşi păstra forma inelară numai în jurul sferei strălucitoare.

Obiectul a ajuns din urmă avionul cu uşurinţă, s-a aflat foarte aproape de noi. Şi brusc a dispărut. În momentul dispariţiei, am fost zdruncinaţi; n-am simţit niciodată o astfel de scuturătură.

În jurnalul de bord, obiectul este menţionat ca „o urmă de condensare în spatele avionului". Ce altceva am fi putut scrie? Pe atunci, nimeni nu se ocupa de anomalii. Ne prefăceam deci că nu observăm nimic sau înscriam observaţia în jurnalul de bord adaptând-o la modelele cunoscute. Din păcate, pe fotografii nu se poate vedea tot ceea ce era în realitate.

(8, pp. 334-335)

A doua imagine a obiectului diferă vizibil de prima, dar amândouă se deosebesc substanţial de înfăţişările cele mai răspândite ale OZN-urilor: discuri, cilindri, triunghiuri. Dacă ne gândim că au fost semnalate şi cuburi, paralelipipede sau conuri zburătoare, vom conveni că ipoteticii constructori ai acestor vehicule n-au fost obligaţi să ţină seama de calitatea aerodinamică a unor astfel de forme neortodoxe. Ceea ce ar însemna că sistemul lor de propulsie sau unele dispozitive anume concepute înlătură impactul moleculelor gazoase din atmosferă cu extremitatea anterioară a OZN-ului şi frecarea lor cu pereţii laterali.

Primind negativele de la Bortnikov, Boris Şurinov a apelat la specialiştii în analiza imaginilor de la Direcţia de expertiză criminală a miliţiei din Moscova. Iată concluzia lor:

> Pe negative este reprezentat un obiect real neidentificat, zburând sau deplasându-se în spaţiu, sau un fenomen neobişnuit, cu simetrii şi caracteristici necunoscute, fără analogii cu obiecte sau fenomene de origine terestră. (*Ibidem*, p. 336)

Nu putem decât să deplângem, împreună cu ozenologul rus, faptul că alte cinci negative, reprezentând acelaşi obiect şi trimise de Bortnikov unor instituţii sau asociaţii, care n-au catadixit nici măcar să confirme primirea lor, par să fi dispărut fără urmă. Probabil că o analiză pertinentă a întregii suite ar fi permis reconstituirea traiectoriei obiectului, estimarea dimensiunilor şi a vitezei de deplasare, formularea unor ipoteze privind natura „dârelor" laterale, schimbarea formei etc.

În *Experienţa OZN*, J. Allen Hynek scrie:

> După părerea mea, o fotografie despre care se pretinde că reprezintă un OZN (în special un disc diurn) trebuie luată în considerare numai dacă îndeplineşte următoarele condiţii: 1) au existat martori demni de încredere, care au văzut cu ochii lor obiectul, în timpul fotografierii lui; 2) negativul original este pus la dispoziţie pentru studiu, întrucât nu se poate face o analiză adecvată numai pe copii; 3) aparatul fotografic este pus la dispoziţie pentru studiu; şi 4) posesorul fotografiei este dispus să declare, sub jurământ, că fotografia este, după ştiinţa lui, autentică, adică fotografia este ceea ce pretinde să fie – respectiv cea a unui OZN. (29, p. 76)

El consideră că aceste condiţii sunt îndeplinite, în general, de două fotografii pe care le-a analizat el însuşi cu atenţie. Să vedem despre ce e vorba.

La 3 iulie 1967, pe la 17.30, Warren Smith şi doi însoţitori, toţi prospectori amatori, se aflau cam la 3 mile sud-sud-est de Highwood Ranger Station şi la aproximativ 50 de mile sud-vest de Calgary, Alberta (Canada), când au văzut ceea ce părea să fie un avion gata să se prăbuşească. Smith a scos din rucsac aparatul fotografic şi a reuşit să apese de două ori pe declanşator, înainte de dispariţia obiectului, care a coborât până în spatele copacilor, reapărând şi înălţându-se către nori.

Conform descrierii martorilor, obiectul era discoidal, lucios, avea un diametru de circa 25 de picioare, iar în momentul când a fost observat se găsea la 2.000-2.500 de picioare altitudine. O primă cercetare a fotografiilor a fost efectuată de Centrul de interpretare fotografică al RCAF (*Royal Canadian Air Force*), maiorul K.J. Hope, autorul raportului, conchizând:

> Analiza tuturor datelor tehnice (...) indică un grad de compatibilitate foarte acceptabil. Dacă relatarea şi fotografiile constituie o farsă, atunci este una bine pregătită, care ar fi cerut farsorilor cunoaşterea ştiinţei fotografiei şi, poate, a fotogrammetriei, pentru a susţine declaraţiile scrise şi verbale. (...) Altfel, datele solicitau o combinaţie de împrejurări foarte favorabilă şi norocoasă, pentru a realiza o farsă convingătoare. (...) Cele patru teste (...) confirmă în chip rezonabil raportul observatorului, prin datele tehnice şi prin raţionament...
>
> (62, pp. 472-473)

Inserând această concluzie în secţiunea IV, capitolul 3 din *Studiul ştiinţific al obiectelor zburătoare neidentificate*, Hartmann comentează:

> Analiza RCAF, reprodusă mai sus, este considerată valabilă din punct de vedere tehnic, deşi eu cred că interpretarea acordă cazului o încredere nejustificată. (...) Ar trebui să ţinem seama că, dacă a fost o farsă, informaţiile scrise şi verbale puteau fi pregătite *după* realizarea fotografiilor, ca să concorde cu ceea ce „înregistrase" fotograful pe film. În mod cert, fotografiile „Calgary" nu cereau cunoştinţe fotogrammetrice sau o experienţă fotografică deosebită pentru a fi realizate. (*Ibidem*, pp. 473-474)

Să recitim fragmentele din raportul maiorului Hope: în opinia mea, acesta afirmă că martorii ar fi trebuit să cunoască ştiinţa fotografiei şi, poate, a fotogrammetriei, *nu pentru a realiza cele două imagini, ci pentru a le interpreta*. O opinie care se bazează tocmai pe analiza numerică întreprinsă de Hartmann:

> Măsurătorile imaginilor 61 şi 62 (mărite 8 × 10) dau diametre unghiulare de 0°98' şi, respectiv, 0°84'. Martorul principal şi însoţitorul său declară (susţinuţi şi de celălalt însoţitor) că obiectul se afla iniţial „nu mai sus de 2.000 de picioare" şi „a fost observat prima oară la o înălţime nu mai mare de 2.000 de picioare", pierzând din altitudine. Obiectul s-a apropiat la o distanţă de „nu mai mult de 2 mile", până la „nu mai mult de o jumătate de milă", când au fost făcute fotografiile. O distanţă orizontală de, să spunem, 2.000 de picioare ar cere o altitudine de aproximativ 1.400 de picioare, pentru a fi compatibilă cu unghiul de aproximativ 35° măsurat pe prima fotografie. În a doua fotografie, OZN-ul a coborât oblic până la un unghi de circa 14°, corespunzând unei altitudini de circa 240 de picioare. Aceste cifre sunt compatibile cu mărturia verbală. Considerând distanţa în linie dreaptă cam la 2.200 de picioare, diametrul unghiular de 0°9' corespunde unui diametru liniar de 35 de picioare. Aproximaţia distanţei dă o aproximaţie a diametrului de circa 40%. Astfel, mărturia *verbală*, combinată cu fotografiile, indică un diametru liniar de 35 ± 14 picioare. (*Ibidem*, p. 474)

Să admitem supoziţia că, fiind o farsă, informaţiile scrise şi verbale au fost pregătite „*după* realizarea fotografiilor, ca să concorde cu ceea ce «înregistrase» fotograful pe film". Mi se pare evident că, pentru a face ca diametrele unghiulare şi unghiurile măsurate pe fotografii să fie compatibile cu dimensiunile, distanţele şi altitudinile indicate de martori, aceştia ar fi trebuit să aibă cunoştinţe fotografice şi fotogrammetrice. Hartmann neagă această necesitate, pentru a-şi legitima concluzia:

> Testele care s-au putut efectua au fost compatibile, în toate privinţele, cu mărturiile verbale. (...) În ciuda consistenţei intrinsece a acestor rezultate, trebuie spus că fotografiile pot fi şi ale unui model aruncat cu

mâna şi că informaţiile existente nu sunt suficiente pentru a exclude această ipoteză. Prin urmare, nu se poate spune că acest caz contribuie cu o dovadă semnificativă la stabilirea existenţei unei aeronave neobişnuite. (*Ibidem*, p. 475)

Hynek a efectuat o anchetă paralelă, studiind cele două negative originale şi aparatul fotografic în laborator, zburând deasupra zonei unde a avut loc observaţia şi constatând că Warren Smith a declarat sub jurământ că fotografiile sunt autentice. El a înştiinţat Comitetul Condon că Fred Beckmann, de la Universitatea din Chicago,

...a studiat clişeele originale cu un densitometru şi a conchis că imaginea era „reală", fotografică şi că în faţa obiectului părea să fie multă ceaţă, ceea ce sugera o distanţă considerabilă. (*Ibidem*)

Hartmann n-a fost de acord cu această apreciere:

...având în vedere luciul suprafeţei, prezenţa clară a surselor de lumină strălucitoare şi contrastul relativ puternic cu detaliile fundalului îndepărtat, ar fi greu, după mine, să obţinem un indiciu sigur despre cantitatea (de ceaţă) existentă între observator şi OZN, spre a indica o distanţă de ordinul a numai 2.000 de picioare. (*Ibidem*)

Să pornim totuşi de la această cifră. Obiectul se afla aşadar la 2.000 de picioare, distanţă care, potrivit analizei numerice a lui Hartmann, „ar cere o altitudine de aproximativ 1.400 de picioare, pentru a fi compatibilă cu unghiul de aproximativ 35° măsurat pe prima fotografie"; „Aceste cifre sunt compatibile cu mărturia verbală", iar mărturia *verbală*, combinată cu fotografiile, indică un diametru liniar de „35±14 picioare" şi o grosime de 8±3 picioare, cum spune analistul Comitetului Condon în concluzia sa. Să calculăm valorile în sistemul european continental şi să-l întrebăm pe Hartmann cum au reuşit cei trei prospectori canadieni să arunce un model cu diametrul de 10,5±4,2 metri şi grosimea de 2,4±0,9 metri la o înălţime de 420 de metri, pentru a se amuza pe seama amatorilor de OZN-uri creduli?...

Departe de a fi spectaculoase, discurile lui Warren Smith nu se deosebesc de multe altele, vizibile în fotografii care nu prezintă aceleaşi garanţii de autenticitate. Era aşteptată apariţia unor imagini de calitate ale unor obiecte aflate la o distanţă mai mică de observator. O dorinţă îndeplinită, se pare, spre finele anului 1987.

Gulf Breeze este o mică staţiune turistică situată lângă oraşul Pensacola, din vestul Floridei. Edward Walters a devenit cel mai cunoscut locuitor al său nu datorită activităţii de antreprenor în

construcţii. Înarmat cu un aparat Polaroid, el a realizat un număr relativ mare de fotografii care au trezit interesul publicului şi au dat naştere unei dispute aprinse în lumea ozenologilor. Un tip de obiect surprins destul de des pe peliculă are forma unui titirez trunchiat la bază, pe unde este emisă o lumină vie, gălbuie; el este înzestrat cu două rânduri de hublouri, unul pe circumferinţă şi altul pe un fel de coroană inferioară, cu un diametru mai mic. Prima imagine pe care o prezint datează din 2 decembrie 1987:

De remarcat fasciculul de lumină emis din partea inferioară a OZN-ului; pe originalul în culori el este albastru. Dr. Bruce Maccabee, fizician specialist în domeniul opticii, consideră că acest detaliu nu se poate datora unui trucaj.

A doua imagine a fost realizată la 12 ianuarie 1988.

„Titirezul" se balansa la foarte mică înălţime deasupra şoselei, proiectând lumina puternică de la bază pe asfalt.

Fotografiile lui Walters au apărut în *Gulf Breeze Sentinel*, fiind preluate de presa din marile oraşe şi prezentate de importante canale de televiziune. Au fost destui cei care au considerat că sunt prea clare şi prea numeroase pentru a fi adevărate, mai ales că fuseseră realizate de o singură persoană. A apărut însă un alt fotograf, care a trimis cotidianului local imagini asemănătoare, păstrându-şi anonimatul, iar martori oculari au declarat că au văzut OZN-uri de felul celor înregistrate pe film de Walters. Apoi a intrat în scenă Bruce Maccabee, a cărui expertiză se bazează pe următoarele întrebări:

> Dacă acest clişeu este trucat şi dacă aş fi vrut să-l fabric, cum ar fi trebuit să procedez şi prin ce criterii fizice ar putea fi recunoscută frauda pe imagine? (21, p. 113)

Fizicianul examinează toate metodele care ar fi putut fi utilizate pentru a produce documentul supus analizei : o machetă suspendată sau aruncată în aer, o dublă expunere etc. Şi compară rezultatul cu ceea ce se vede pe imagine şi cu ceea ce relatează martorul. Trecute pe sub aceste furci caudine, fotografiile lui Walters s-au dovedit autentice.

În perioada noiembrie 1989 – aprilie 1990, în Belgia a avut loc un val de apariţii OZN comparabil cu cel înregistrat în Franţa, în 1954. Cele peste 1.000 de observaţii au câteva elemente comune : aproape toate au fost efectuate noaptea ; OZN-urile evoluau la altitudine joasă şi foarte joasă ; distanţa lor medie faţă de martori era de 100 de metri ; viteza – în general, sub 100 de kilometri pe oră ; dimensiunea – aceea a unui avion mare ; cei mai mulţi martori n-au auzit nici un zgomot ; forma dominantă era aceea de triunghi, dedusă şi din dispunerea luminilor.

Anchetatorii au beneficiat nu numai de rapoartele unor observatori credibili, mulţi dintre ei jandarmi în exerciţiul funcţiunii, ci şi de fotografii. Iată istoria celei mai interesante dintre ele. La 6 aprilie 1990, un tânăr cuplu din Petit-Rechain, nu departe de Verviers, a remarcat prezenţa unui obiect triunghiular, care stătea nemişcat în văzduh, la un unghi de circa 45°. Pe suprafaţa lui inferioară, înclinată, se vedeau trei lumini albe, puternice, în vârfurile triunghiului şi una roşie, în centru. Nu se auzea nici un zgomot. Martorii au estimat că se afla cam la 150 de metri. Tânărul, de meserie strungar, a apăsat de două ori pe declanşatorul aparatului său, un Practica 24 × 36, încărcat cu un film Ektachrome 200 ED şi echipat cu un zoom 4-5,5/55--200 mm reglat la o distanţă focală de 100-150 mm ; diafragma era complet deschisă, iar timpul de expunere reglat la una sau două secunde. Aparatul fusese sprijinit de creasta unui zid, pentru a limita tremurul mâinii. Imediat după aceea, obiectul s-a pus în mişcare şi a dispărut în spatele unei case.

După developare, s-a constatat că obiectul apărea numai pe primul clişeu. De fapt, se vedeau trei pete albe mari şi o altă pată mare roşietică, toate supraexpuse :

Un tratament special permite să se zărească suprafaţa triunghiulară, iar filtrarea în lumină albastră şi tratamentul pe ordinator au dus la accentuarea contrastelor :

Principala problemă pe care o ridică fotografia constă în structura imaginii luminilor, care nu sunt discurile asemănătoare unor faruri descrise de martori, ci fascicule de „scântei", mai mult sau mai puţin curbate sau răsucite. Pierre Guérin presupune că fiecare dintre aceste filamente reprezintă

> ...imaginea unui punct strălucitor care a descris o mică traiectorie în timpul expunerii, datorată uşoarei mişcări a OZN-urilor şi/sau tremurului mâinii fotografului. Ceea ce ar dovedi, dacă clişeul este autentic, că structura fină a „farurilor" OZN-ului constă într-un mozaic de mici puncte strălucitoare alăturate, repartizate statistic în interiorul unei zone circulare delimitând formaţia luminoasă rezultată. Ochiul nu poate distinge la distanţă aceste mici puncte şi „farul" apare astfel ca un mic disc. (21, p. 101)

Nici un martor nu descrisese fasciculele de „scântei", prin urmare strungarul şi reporterul care a negociat drepturile de publicare a imaginii n-aveau cum să cunoască acest efect optic, descoperit la analiza în laborator. Presupunând totuşi că ar fi intenţionat să realizeze un trucaj, le-ar fi lipsit aparatura sofisticată necesară. Se poate spune aşadar că fotografia de la Petit-Rechain este autentică, chiar dacă, ţine să precizeze Guérin,

> ...această concluzie nu este sigură 100% şi persistă o foarte mică îndoială. (*Ibidem*, p. 104)

Ultimele fotografii pe care vi le voi prezenta în acest cadru au fost realizate duminică, 7 iunie 1998, ora 14.40 de mecanicul Aldo Guadagnini, în vârstă de 34 de ani. Iată declaraţia lui :

Priveam cu binoclul (model Tento 20 × 60, de fabricaţie sovietică), de pe terasa dinspre nord a locuinţei mele, versantul sudic al Muntelui Grappa, situat între Borso şi Paderno del Grappa, când fiica mea, de 12 ani, m-a întrebat dacă pot să fotografiez o montgolfieră care emitea o reflexie luminoasă. Am îndreptat binoclul în direcţia semnalată (nord--nord-vest), ca să văd despre ce montgolfieră e vorba. La o altitudine de circa 200 de metri, stătea nemişcat în văzduh un obiect de formă circulară, cu o fâşie mai întunecată (şi ea de formă circulară) foarte vizibilă în partea inferioară şi cu o zonă aparent metalică în centru.

În fotografia reprodusă mai jos, obiectul, mult mărit, corespunde descrierii martorului :

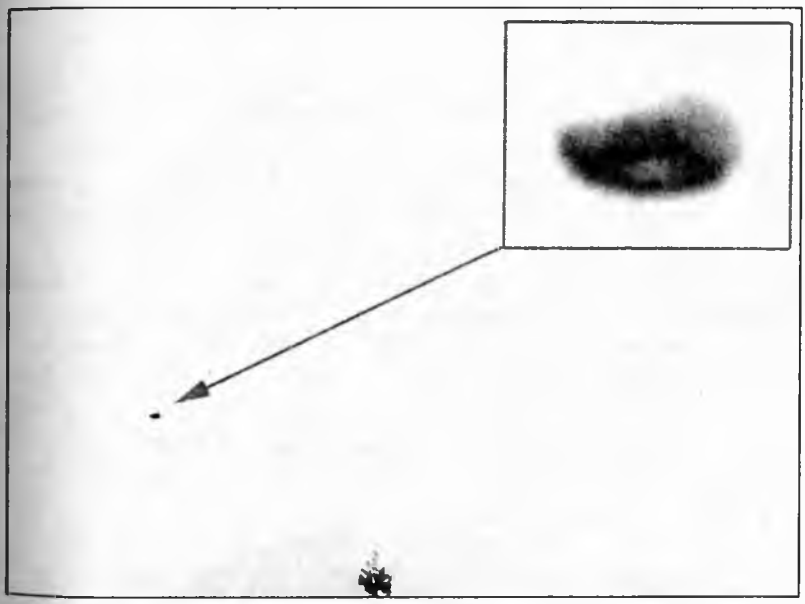

Declaraţia continuă astfel :

Forma pe care am putut s-o observ era aproximativ aceasta.

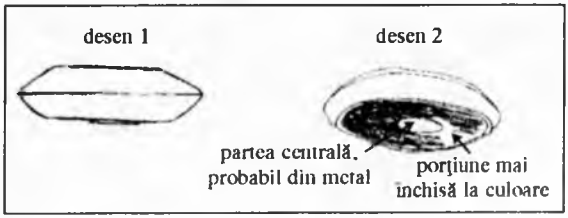

În partea superioară a obiectului era foarte vizibilă reflexia luminii soarelui. După câteva secunde (circa 30), am pus jos binoclul şi am alergat să-mi iau aparatul fotografic, sperând să nu mă fi înşelat. Obiectul începuse să se deplaseze încet spre nord-est, după ce se apropiase puţin. Îndepărtându-se, şi-a reluat zborul spre nord-est, cu o viteză mai mare (n-am auzit nici un fel de zgomot care să mă facă să mă gândesc la motoare folosite pentru propulsie). Ciudatul aparat de zbor s-a oprit din nou, pentru circa 10 secunde, în direcţia Muntelui Tomba, apoi, printr-o deplasare laterală de circa 300 de metri, aproape că a dispărut din raza mea vizuală. Oprindu-se brusc (mereu în direcţia nord-est), după circa cinci secunde de imobilitate a ţâşnit în sus, cu o viteză incredibilă, şi în câteva clipe a dispărut.

Tot ce am relatat mai sus corespunde realităţii şi nu unor fantezii sau născociri fotografice. Aparatul folosit pentru aceste fotografii este un reflex Canon Eos 5, cu control vizual al adâncimii câmpului, prevăzut cu un obiectiv Canon 50 mm f 1.8 Ef Hsm. Pelicula utilizată este Kodak 100 Asa. (94)

În discuţia cu anchetatorii CUN (*Centro Ufologico Nazionale*), Guadagnini a adăugat că OZN-ul avea un diametru aparent de 7-8 metri, o grosime de circa 2 metri şi se afla la 200-250 de metri de el. Impresia martorului era că asistă la o cercetare a terenului, în căutarea unui loc optim de aterizare. Iar analiza grafică şi computerizată a celor douăsprezece imagini a dus la următoarele concluzii:

...secvenţa fotografică realizată de dl Guadagnini arată, într-o manieră neechivocă, evoluţiile unui obiect zburător ale cărui caracteristici nu aparţin, în mod cert, tipologiei vreunui aparat de zbor cunoscut de noi, şi cu atât mai puţin convenţional. (*Ibidem*)

Se pare că Paderno del Grappa este o zonă agreată de OZN-uri, iar Aldo Guadagnini – un om norocos. La 18 ianuarie 1999, ora 12.40, după şapte luni de la prima sa experienţă, el a observat şi a fotografiat, de pe aceeaşi terasă, un obiect asemănător celui observat la 7 iunie 1998. Condiţiile atmosferice erau însă altele: în locul zilei însorite de început de vară, o lumină filtrată de ceaţa subţire care limita vizibilitatea la 500 de metri. Cu acelaşi aparat, încărcat cu o peliculă foarte sensibilă, Guadagnini a realizat trei fotografii, obiectul fiind vizibil doar 15-20 de secunde; ele sunt reproduse aici, pe fragmentul de peliculă încredinţat CUN spre analiză, însoţite de măririle respective.

Să alăturăm fotografia mărită din 7 iunie 1998, reprodusă anterior, şi cea din imaginea 35.

Nu vi se pare că ar putea fi vorba despre acelaşi obiect?

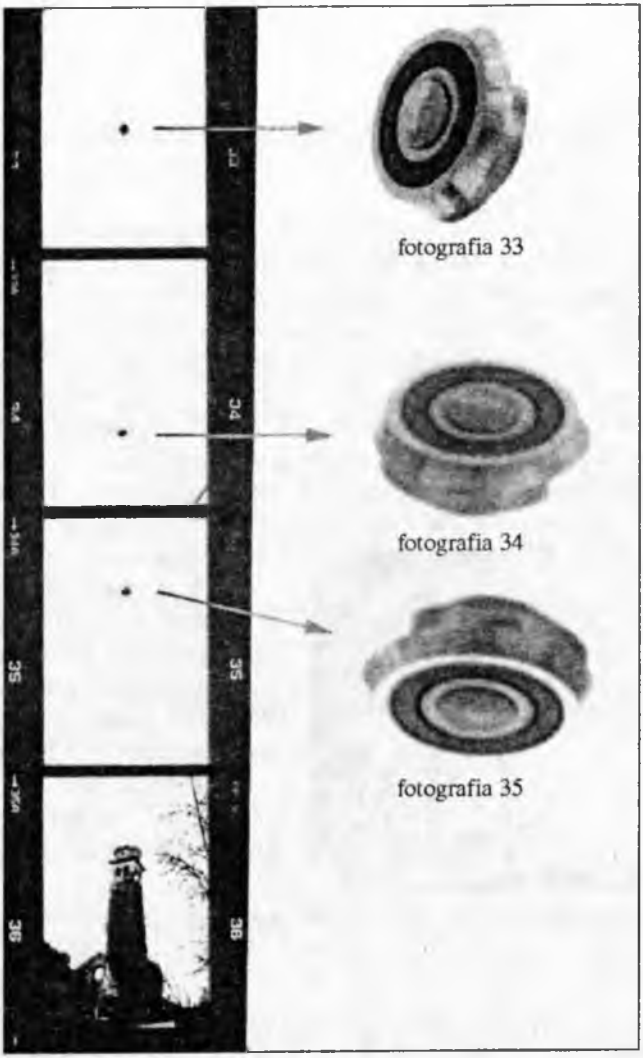

fotografia 33

fotografia 34

fotografia 35

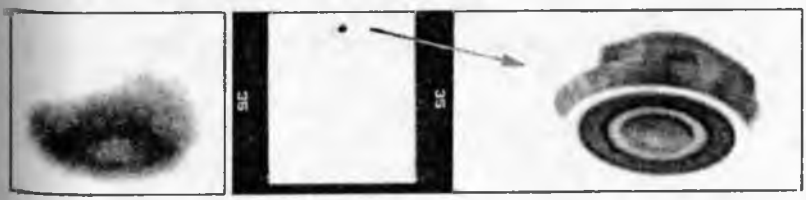

O imagine face cât o mie de cuvinte (2)

Una dintre dovezile existenţei OZN-urilor prezentate de Proiectul Blue Book Comisiei Robertson a fost filmul realizat de Nick Mariana la 15 august 1950, de pe stadionul de baseball din Great Falls, Montana. Cele două mari lumini strălucitoare observate de Mariana şi de secretara sa au fost etichetate de Proiectul Grudge drept „reflexiile a două reactoare F-94 care se aflau în zonă" (50, p. 288).

Dosarul a fost redeschis în 1952, la cererea Pentagonului. Analiza efectuată de Proiectul Blue Book, continuatorul Proiectului Grudge, a arătat că avioanele nu se aflaseră în zona unde evoluaseră OZN-urile şi că luminile erau prea uniforme pentru a fi reflexii. După o examinare sumară, Comisia Robertson a preluat eticheta Proiectului Grudge. Spre cinstea lui, Proiectul Blue Book nu şi-a schimbat opinia, susţinută de expertiza efectuată în 1955 de dr. Robert M.L. Baker, un astrofizician care lucra atunci pentru Douglas Aircraft Company. Iar William Hartmann conchide, în *Studiu ştiinţific*:

> Cazul rămâne neexplicat. Analiza arată că imaginile filmului sunt greu de interpretat ca avioane sau alte fenomene cunoscute, chiar dacă avioanele nu pot fi excluse cu totul.
>
> (63, 1969, p. 408)

Ultima propoziţie trebuie privită, evident, ca un paratrăsnet, în cazul unei reacţii a lui Edward Condon.

În perioada „clasică" a istoriei fenomenului OZN, şi alte filme au trezit interesul Air Force, unele ajungând să fie cunoscute publicului, cum ar fi cel realizat de Delbert C. Newhouse la 2 iulie 1952, lângă Tremonton, Utah (Comisia Robertson l-a respins, socotind că grupul de obiecte filmat era un stol de pescăruşi!). Printre cele rămase într-o arhivă neştiută se numără unul vizionat de Donald Keyhoe, care a prezentat cazul în a doua sa carte. La 16 noiembrie 1952, pe la ora 17,

sute de persoane din Florence, Carolina de Sud, au văzut un disc strălucitor, de mari dimensiuni, deplasându-se în văzduh. Un operator din turnul de control al aeroportului local, care observa discul cu binoclul, a declarat că acesta s-a înclinat pe o latură, după care s-a înălţat şi a dispărut. Şase minute mai târziu, o formaţie de obiecte rotunde şi strălucitoare a fost semnalată la nord de Landrum. Printre martori s-au numărat J.D. McLean şi David S. Bunch, împreună cu soţiile lor. Bunch a filmat obiectele cu o cameră prevăzută cu teleobiectiv. După developare, cei doisprezece metri de peliculă au fost încredinţaţi fiului lui McLean, redactor-şef al ziarului *Ingalls Shipbuilding Corporation News*, care l-a contactat pe Keyhoe şi l-a rugat să-i transmită Air Force. Iată cum prezintă autorul proiecţia de la Pentagon, la care a fost invitat să participe :

> Primii metri ai filmului lui McLean erau înceţoşaţi, dar curând au apărut pe ecran cinci obiecte strălucitoare de formă alungită, profilându-se pe nori. Efectul era izbitor, dar pentru că imaginile fuseseră luate la căderea serii, nu se putea distinge nici un detaliu. Filmul a fost proiectat de trei ori la rând.
> – Ajunge, a spus în sfârşit colonelul Adams, pe un ton tăios.
> Întorcându-se către căpitanul din Serviciul de Informaţii, el a adăugat :
> – Să se facă mai multe copii ale filmului, pentru analize.
> – Aceste analize vor cere mult timp ? l-am întrebat eu pe colonelul Adams.
> – Câteva săptămâni... poate luni. Dacă aceste imagini sunt autentice – şi eu sunt convins de asta – oamenii au văzut într-adevăr un lucru ciudat. Şi dacă sunt „OZN"-uri şi nu fenomene lipsite de importanţă, avem cu ce să ne ocupăm. (34, pp. 18-19)

După ştiinţa mea, existenţa filmului n-a fost contestată de autorităţile militare. De altfel, la cererea editorilor cărţii lui Keyhoe, Henri Holt & Company, Albert M. Chop, reprezentând Serviciul de presă al Air Force, le-a trimis următoarea adresă :

> Domnilor,
> Ca răspuns la scrisoarea pe care ne-aţi adresat-o recent, privind lucrarea despre farfuriile zburătoare care v-a fost propusă de maiorul Donald E. Keyhoe, comandant în retragere din U.S. Marine Corps :
> Noi, cei din U.S. Air Force, îl considerăm pe maiorul Keyhoe un reporter demn de încredere şi scrupulos. Relaţiile permanente pe care le menţine cu U.S. Air Force şi sprijinul pe care ni l-a acordat în cursul anchetei noastre asupra obiectelor zburătoare neidentificate fac din el o persoană perfect calificată în această problemă.
> Toate rapoartele de observaţii şi alte informaţii pe care le citează au fost puse la dispoziţia maiorului Keyhoe, la cererea sa ; ele provin din arhivele Centrului de Informaţii Tehnice al Air Force.

U.S. Air Force şi comisia sa de anchetă, Proiectul Blue Book, cunosc concluzia maiorului Keyhoe: farfuriile zburătoare vin de pe o altă planetă. U.S. Air Force nu a negat niciodată această posibilitate. O parte a personalului său este de părere că ar fi vorba despre fenomene naturale stranii şi complet necunoscute; totuşi, dacă evoluţiile, aparent dirijate, semnalate de numeroşi observatori calificaţi sunt descrise exact, singura soluţie plauzibilă este cea care se referă la explicaţia interplanetară.

(*Ibidem*, pp. 240-241)

„Toate rapoartele de observaţii şi alte informaţii...", deci şi relatarea privind filmul realizat de David S. Bunch. Din păcate, analizele preconizate de colonelul William A. Adams din Serviciul de Informaţii al Air Force nu au fost efectuate sau rezultatele lor nu i-au fost comunicate maiorului Keyhoe şi cu atât mai puţin agenţiilor de presă. Oricum, în legătură cu remarca lui Keyhoe privind imposibilitatea de a distinge detaliile, mă întreb dacă în acest caz, ca şi în altele, o reexaminare a probelor cu o serie de mijloace moderne de analiză a imaginilor nu ar duce la obţinerea unor date relevante. Ar trebui, desigur, ca rapoartele întocmite conform directivei JANAP 146 şi manualului Air Force 55-11, care nu făceau parte din sistemul Blue Book, să fie puse la dispoziţia specialiştilor. Un astfel de raport a fost întocmit, fără îndoială, în urma incidentului filmat de pe o înălţime împădurită situată la 9 mile de Big Sur, California.

Dr. Robert Jacobs, profesor la Universitatea din Wisconsin, a relatat că, între 1963 şi 1966, când era locotenent în Air Force, a făcut parte dintr-o echipă însărcinată cu filmarea lansărilor unor rachete de la Baza Vandenberg. La 15 septembrie 1964, echipa, condusă de maiorul Florenz J. Mansmann, a filmat evoluţia unei rachete Atlas, lansată în cadrul proiectului Nike-Zeus, având ca scop punerea la punct a unei rachete anti-rachetă. Atenţia membrilor echipei era îndreptată spre lectura datelor afişate de instrumentele de măsură şi spre supravegherea bunei funcţionări a camerelor de luat vederi. Când operaţiunea s-a încheiat, Jacobs a scos bobinele şi le-a dus la laboratorul de la Baza Vandenberg, pentru developare. A doua zi a fost convocat de Mansmann în biroul acestuia, unde se aflau un grup de militari şi doi civili, veniţi de la Washington. S-au stins luminile şi s-a proiectat un film pe ecranul mural. De la primele imagini, Jacobs şi-a dat seama că era filmul realizat în ajun. La un moment dat, un obiect necunoscut a intrat în câmpul camerei, s-a apropiat de racheta Atlas, care atinsese o altitudine de 60 de mile şi se deplasa cu 18.000 de mile pe oră, şi a început să se rotească în jurul ei. Era un OZN de tip clasic, discoidal, cu un dom pe partea superioară. El a emis patru fulgere, câte unul în

fiecare punct cardinal al orbitei sale. Erau atât de intense, încât de fiecare dată în jurul lor se forma un halou. Apoi obiectul a plecat spre stânga, direcţia din care venise. Îndată după dispariţia sa, racheta şi-a părăsit traiectoria şi a căzut în Oceanul Pacific, la câteva sute de mile de ţintă.

Luminile s-au aprins şi locotenentul a fost întrebat dacă are vreo idee în legătură cu obiectul şi cu originea lui. Jacobs, asemenea celorlalţi membri ai echipei, nu observase nimic în timpul filmării. El a răspuns totuşi că ar putea fi un OZN. Maiorul Mansmann i-a spus atunci:

> Ceea ce ai văzut nu s-a întâmplat. Nu ştii absolut nimic despre această afacere. Acest incident n-a avut loc. Ai înţeles? (122)

Filmul a fost luat de cei doi civili şi nu s-a mai ştiut nimic despre el. Iar maiorul i-a mai spus subordonatului său:

> Dacă, în viitor... cineva te întreabă despre film, dacă insistă, răspunde-i că fulgerele proveneau de la razele laser care urmăreau traiectoria rachetei! (*Ibidem*)

Dar în 1964 nu exista nici un sistem de urmărire a rachetelor cu fascicule laser, iar fulgerele fuseseră emise de un aparat de zbor capabil să se rotească în jurul unei rachete care se deplasa cu 18.000 de mile pe oră, la o altitudine de 60 de mile!

> Au trecut 18 ani de la acest incident şi n-am spus nimănui despre el, până acum – a declarat Jacobs în 1982. Mi-a fost frică de ceea ce ar fi putut să mi se întâmple. Dar adevărul este prea important ca să mai fie ascuns. OZN-urile sunt reale. Ştiu că sunt reale. Air Force ştie că sunt reale. Şi guvernul Statelor Unite ştie că sunt reale. Consider că a venit vremea ca şi poporul american să ştie asta. (38, p. 37)

În fotografia de mai jos apar protagoniştii incidentului, locotenentul Jacobs (în centru, cu caschetă) şi maiorul Mansmann (în dreapta, cu chipiu).

Dacă incidentul din 15 septembrie 1964 a rămas necunoscut timp de 18 ani, veridicitatea lui fiind susţinută de un singur martor, evenimentele petrecute în spaţiul aerian al Noii Zeelande în luna decembrie 1978 s-au bucurat imediat de o intensă mediatizare, datorită şi imaginilor care au făcut ocolul lumii. Să începem cu începutul.

În noaptea de 21-22 decembrie, pe la ora 12.30, un avion de transport Argosy a decolat de la Blenheim, pentru un zbor de-a lungul coastei estice până la Christchurch. Comandantul avionului, căpitanul John B. Randle, a raportat „mai multe lumini albe" în văzduh, „asemănătoare luminilor de aterizare" (*cf.* 52, p. 131), pe care le-a observat când se afla aproape de gura râului Clarence. Puternicul radar al WATC (*Wellington Air Traffic Control*) a confirmat prezenţa în acea zonă a cinci ţinte neidentificate. Pe la 3.30, un al doilea Argosy, zburând pe aproximativ aceeaşi rută, a fost contactat de WATC, care i-a cerut să verifice vizual ce anume produce un puternic ecou pe ecran; sursa ecoului era situată la babordul avionului şi la o distanţă de 40 de kilometri. Căpitanul Vern L.A. Powell şi copilotul Ian B. Perry au privit într-acolo şi au văzut o lumină de mari dimensiuni. Puţin mai târziu, Powell a comunicat, prin radio:

> Cineva vine spre noi cu o viteză fantastică, înregistrată pe radar. A parcurs cincisprezece mile în cinci secunde. Acum a virat brusc, cu o viteză estimată la 18.000 de mile pe oră. Se mişcă atât de repede, încât lasă o coadă în urma lui pe ecranul radarului. (*Ibidem*)

Controlorul traficului aerian Eric McNae de la Wellington a declarat că un obiect a însoţit cargoul Argosy pe o distanţă de 12 mile, de-a lungul coastei Kaikoura, înainte de a dispărea de pe ecranele WATC.

La 26 decembrie, după ce relatarea lui Powell a apărut în *Christchurch Star* şi în alte ziare, Canalul TV australian O din Melbourne a hotărât să realizeze o emisiune consacrată acestui subiect. Sarcina i-a fost încredinţată reporterului Quentin Fogarty, care-şi petrecea vacanţa în Noua Zeelandă. Acesta a apelat la o echipă de filmare, alcătuită din David Crockett şi soţia lui, Ngaire. Toţi trei s-au îmbarcat pe un cargou Argosy, urmând să parcurgă aceeaşi rută, pentru a reconstitui aventura lui Powell şi Perry. Avionul a decolat de la Blenheim la 30 decembrie, ora 21.30, îndreptându-se către Wellington, unde urma să fie încărcat cu ziare destinate cititorilor din Christchurch. Profitând de escală, Fogarty i-a intervievat pe controlorii WATC. La ora 23.46, cargoul, pilotat de căpitanul William Startup şi Robert Guard, şi-a început călătoria.

La 0.10, când avionul se afla deasupra strâmtorii Cook, la douăzeci şi cinci de mile sud de Wellington, Startup şi Guard au văzut câteva lumini neobişnuite în direcţia oraşului Kaikoura. În acest timp, Fogarty şi familia Crockett lucrau la scenariul viitoarei emisiuni. Reporterul tocmai înregistrase următorul text:

> Ne apropiem de Clarence River, unde, în dimineaţa zilei de 21 decembrie, a fost observată cea mai mare concentrare de OZN-uri. Altitudinea este de 14.000 de picioare şi urmăm exact ruta pe care a parcurs-o căpitanul Powell atunci când a întâlnit aceste obiecte misterioase. Noaptea este frumoasă, senină şi, fireşte, vom încerca să vedem orice lucru neobişnuit.

Chiar atunci, Startup a strigat: „Veniţi aici, repede!". Cei trei s-au grăbit spre cabina de pilotaj. Fogarty avea să declare: „Erau globule strălucitoare de lumină, care pulsau şi îşi măreau volumul şi luminau ţărmul şi oraşul Kaikoura" (*Ibidem*, p. 132)

O discuţie prin radio cu WATC a arătat că radarul localizase ţintele cam la 13 mile de avion.

Timp de cincizeci de minute, până când cargoul a aterizat la Christchurch, piloţii şi pasagerii au asistat la un adevărat spectacol OZN. Crockett a încercat să filmeze evoluţia obiectelor, fără prea mare succes, datorită apariţiei şi dispariţiei lor aleatorii. De mai multe ori, WATC a semnalat prezenţa unei ţinte neidentificate în coada avionului, determinându-l pe Fogarty să exclame:

> Să sperăm că sunt prietenoşi!

La 31 decembrie, la ora 2.15 dimineaţa, cargoul a decolat, îndreptându-se către Blenheim. La bord se aflau aceleaşi persoane. După doar câteva minute, un obiect strălucitor, detectat de radarul avionului, a fost observat la tribord. La început zbura cam la 20 de mile, apoi s-a apropiat până la 10 mile. De data aceasta, cameramanul a reuşit să-l filmeze în bune condiţii, descriindu-l ca având o bază luminoasă strălucitoare, cu un fel de cupolă transparentă.

La 37 de mile nautice de Christchurch, căpitanul Startup a luat decizia de a se îndrepta spre obiect, efectuând un viraj de 90°. OZN-ul şi-a păstrat distanţa faţă de avion, până

când pilotul şi-a reluat ruta, apoi s-a apropiat şi a trecut pe sub fuzelaj, dispărând. S-a ivit un alt obiect strălucitor, care a zburat mai întâi în faţa avionului şi mai sus decât el, deplasându-se apoi spre stânga şi mai jos. Din acel moment şi până la aterizare, au fost observate lumini care pulsau, iar radarul de pe sol a înregistrat ţinte pe ecran.

La o săptămână după aceste evenimente, filmul a fost trimis în Statele Unite, pentru a fi supus unei analize aprofundate. Ea a fost efectuată de Bruce Maccabee, care a început prin a-i interoga îndelung pe martori, în Noua Zeelandă şi în Australia. Fiind membru al Consiliului Ştiinţific al CUFOS (*Center for UFO Studies*), fondat de J. Allen Hynek, el i-a prezentat acestuia filmul şi declaraţiile martorilor, însoţite de concluziile sale. Hynek a declarat că e vorba, într-adevăr, de un fenomen care nu poate fi explicat în termeni convenţionali. O opinie susţinută şi de o altă imagine, care prezintă un OZN a cărui viteză a făcut ca pe peliculă să se înregistreze doar urma luminoasă a mişcării.

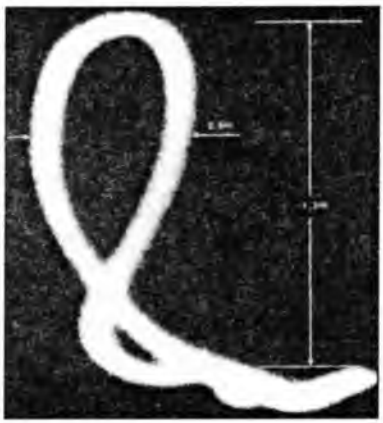

Opinia lui Maccabee şi Hynek a fost împărtăşită de alţi oameni de ştiinţă: fizicianul dr. Peter Sturrock, fiziologul optician dr. Richard Haines, biofizicianul dr. Gilbert Levin, electronistul Neil Davis, ca şi de specialişti dintr-o serie de instituţii guvernamentale şi companii industriale, care au cerut ca numele lor să nu apară în comunicatele publice.

Răspândirea pe scară largă a camerelor video a făcut ca numărul filmelor OZN să crească simţitor. Foarte interesant este cel realizat de Bob Pozzuoli din Brewster, comitatul Putnam, statul New York, în noaptea de 24 iulie 1984. Pozzuoli, care era vicepreşedinte al unei importante firme electronice din New York, a declarat că văzuse obiecte neidentificate în mai multe rânduri, înainte de a le filma. El i-a contactat pe Philip Imbrogno şi Bob Pratt, care anchetau observaţiile de pe valea fluviului Hudson. Aceştia s-au dus imediat la Brewster, pentru a viziona banda video:

> Ceea ce am văzut era un obiect discoidal, cu un şirag de şase lumini strălucitoare în jurul lui, mişcându-se de-a curmezişul cerului. S-a deplasat apoi în spatele unui pin şi a fost pierdut din ochi timp de trei

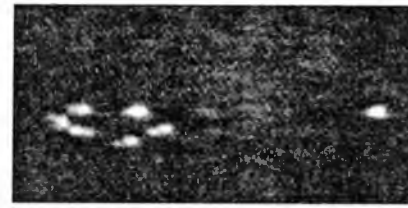

secunde. Când a reapărut din spatele pinului, obiectul era diferit. Am văzut atunci un şirag de lumini multicolore în forma unui disc, cu o lumină roşie strălucind în spatele lor. Luminile păreau să se rotească. Apoi au ajuns îndărătul unor case, jos la orizont şi au dispărut.

(31, p. 109)

Banda video a fost examinată de tehnicianul canalului de televiziune ABC, care a spus:

N-am văzut niciodată un astfel de lucru. (*Ibidem*, p. 110)

Dr. John Baker, de la West Coast University din California, a constatat că nu putea fi vorba de un avion, dar n-a găsit o explicaţie pentru lumini şi a abandonat investigaţia. În 1985, Home Box Office a consacrat cincisprezece minute dintr-o emisiune despre OZN-uri observaţiilor de pe valea fluviului Hudson şi i-a cerut lui Bob Pozzuoli permisiunea de a trimite banda la Jet Propulsion Laboratory, în Pasadena. Acolo, dr. Al Hibbs a analizat-o cu computerul performant care fusese folosit pentru prelucrarea datelor transmise de sondele spaţiale „Voyager" şi „Viking". Concluzia sa a fost că obiectul filmat de Pozzuoli nu poate fi identificat – concluzie valabilă şi astăzi.

Imbrogno şi Prat au aflat ulterior că OZN-ul de la Brewster fusese văzut, în aceeaşi noapte, la Indian Point Nuclear Reactor de doisprezece ofiţeri din serviciul de pază.

Noaptea de 30-31 martie 1990 a reprezentat apogeul valului de observaţii OZN din Belgia. Rapoartelor radar-vizuale de pe sol li s-a adăugat mărturia piloţilor de pe două avioane F-16, care au încercat să intercepteze ţintele către care au fost dirijaţi de staţiile radar de la Glons şi Semmerzake. Unul dintre ei a declarat că, înainte de a decola, a văzut unul dintre obiectele triunghiulare înzestrat cu puternice lumini orientate în jos. Într-o conferinţă de presă, colonelul Wilfried De Brouwer, pe atunci şeful operaţiilor Forţei Aeriene Belgiene, şi-a mărturisit uimirea:

Obiectul detectat de radarele celor două F-16 a efectuat deplasări de care nu e capabil nici un tip de avion existent, trecând *în câteva secunde* într-o secvenţă de zbor înregistrată, de la 280 de kilometri pe oră la peste 1.800 de kilometri pe oră, în vreme ce se îndrepta spre sol. De fiecare dată când interceptoarele au reuşit să prindă ţinta pe ecranele

lor radar, OZN-ul a declanşat o manevră de fugă, modificându-şi traiectoria şi viteza. (102)

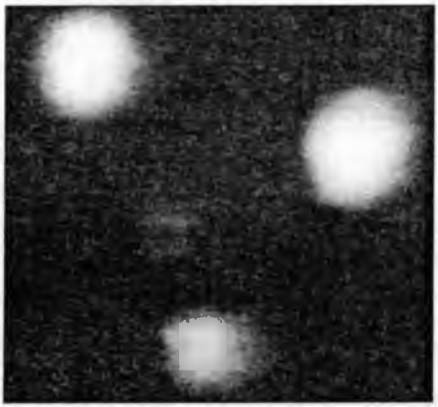

În noaptea aceea, între orele 2 şi 2.30, Marcel Alfarano a realizat un film video, din podul unui imobil de pe bulevardul Maurice Lemonnier din Bruxelles. Două „faruri" puternice, apoi trei sunt vizibile pe peliculă. Luminile (sau obiectul purtător de lumini), s-au apropiat de cameraman, survolându-l la mică înălţime.

Se văd limpede trei lumini configurând un triunghi isoscel şi o a patra, mai slabă, clipind în centru. Sunt absente luminile de poziţie şi zgomotul motoarelor, care ar fi trădat prezenţa unui avion.

Cel mai spectaculos film video a fost realizat în spaţiul cosmic la 15 septembrie 1991 de camerele de la bordul navetei „Discovery", în timpul unei transmisii în direct prin satelit. Secvenţele au fost înregistrate şi de amatorii care urmăreau transmisia, fiind prezentate de numeroase canale de televiziune.

Incidentul OZN a fost filmat în vreme ce naveta, care trecuse peste oraşul Surabaja din Indonezia, se afla deasupra deşertului din Australia de Vest, la o altitudine de 355 de mile, deplasându-se cu 18.000 de mile pe oră. Pe neaşteptate, un obiect pare să se înalţe din atmosferă, deplasându-se dinspre dreapta spre stânga:

La apariţia unei fulgerări care lasă în urmă o dâră, fulgerare dirijată spre traiectoria obiectului, acesta îşi schimbă brusc direcţia cu un viraj în unghi drept care-l proiectează în spaţiu :

Mark J. Carlotto de la Analytic Sciences Corporation a calculat că viteza obiectului era de 54.000 de mile pe oră şi că în două secunde a accelerat cu 200.000 de mile pe oră, suportând o „Forţă G" de 14.000 de ori mai mare decât cea terestră. NASA a afirmat că obiectul filmat se desprinsese din încărcătura navetei, dar astfel de fragmente se deplasează cu o viteză constantă, nu efectuează schimbări bruşte de direcţie şi nu accelerează. Pe de altă parte, ele ar trebui să reflecte lumina solară mai mult în emisfera luminată a planetei şi să apară mai întunecate în emisfera neluminată. Or, obiectul apare foarte luminos în zona neluminată, intensitatea luminii scăzând în timpul trecerii spre zona luminată, fapt ce dovedeşte că era înzestrat cu lumină proprie. NASA a pretins că fulgerarea din film s-ar fi datorat aprinderii motoarelor-rachetă ale navetei, dar o astfel de manevră ar fi dus la schimbarea orbitei şi, în consecinţă, a poziţiei stelelor, ceea ce nu s-a întâmplat.

S-a spus şi că obiectele strălucitoare vizibile în alte zone ar fi fost particule de gheaţă. Dr. Jack Kasher, fizician de la Universitatea din Nebraska şi consultant NASA din 1991, s-a hotărât să verifice această afirmaţie. El lucrase între 1975 şi 1992 la Lawrence Livermore National Laboratory, pentru punerea la punct a Iniţiativei de apărare strategică (Războiul Stelelor). După studierea aprofundată a filmului, Kasher a declarat, într-un interviu înregistrat în 1994, că videocamera navetei „Discovery" era reglată pentru infinit, ceea ce nu-i permitea să filmeze particule de gheaţă apropiate. În opinia sa, obiectele se aflau la circa douăzeci de mile de navetă.

Şi o dată ce ideea particulelor de gheaţă a fost înlăturată, a spus el, nu ne rămân multe opţiuni. (...) Aceste obiecte se află, evident, deasupra atmosferei, manevrând în spaţiul cosmic. Aşadar, ele sunt un fel de nave spaţiale. (38, p. 34)

Diagrama indică poziţia navetei „Discovery" şi principalele elemente ale incidentului OZN din 15 septembrie 1991 :

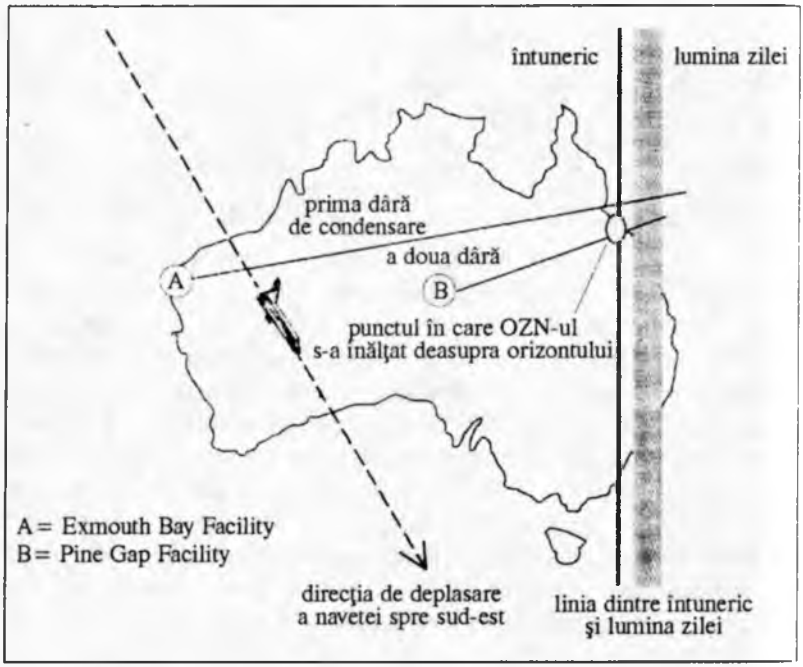

Fulgerările – pentru că au fost, cum se vede, două – provin deci din direcţia unor instalaţii militare, ceea ce i-a făcut pe unii comentatori să presupună că s-a intenţionat distrugerea OZN-ului cu una dintre armele sofisticate ale Iniţiativei de apărare strategică, să zicem „tunul" electromagnetic proiectat la Livermore National Laboratory, unde a lucrat, timp de 17 ani, dr. Jack Kasher. Declaraţia fizicianului pare să se bazeze deci pe cunoaşterea unei realităţi încă ascunse.

Amplu mediatizat a fost şi fenomenul observat în vecinătatea Aeroportului Internaţional Otopeni, în noaptea de 14-15 iulie 1997. Am reconstituit evenimentul într-o lungă discuţie cu domnul Virgil Vinersariu, şeful de tură din turnul de control al aeroportului în noaptea cu pricina. Fenomenul a fost remarcat în jurul orei 22.49, când

operatorii din turn dirijau aterizarea cursei TAROM Istanbul – Bucureşti. Avea aparenţa unei lumini circulare, situată în vestul Aeroportului, între Buftea şi Corbeanca. Pe tot parcursul observaţiei, radarul din turn nu a detectat nici o ţintă neidentificată. Drept urmare, nu s-a putut stabili altitudinea fenomenului: se afla, în orice caz, sub norii răzleţi de la 2.000-3.000 de metri.

Domnul Vinersariu i-a cerut ofiţerului de serviciu să orienteze spre pata de lumină camerele video amplasate pe turnul de control şi pe o altă clădire din incinta aeroportului. S-a realizat astfel un film de circa două ore, imaginea de mai jos datând din perioada de început.

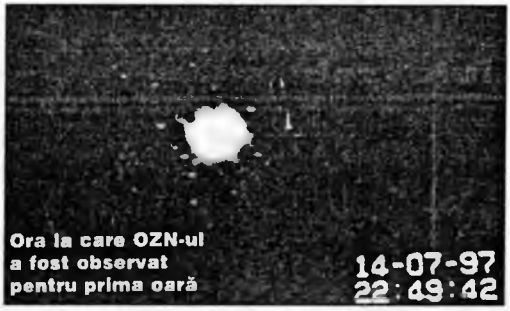

Fenomenul a fost observat din interiorul turnului şi de pe terasa acestuia. Prin binocluri, s-a văzut că la mijlocul petei circulare era o fâşie orizontală colorată în alb, portocaliu şi roşu, culori care se transformau una într-alta. Când s-a aprins balizajul, în vederea aterizării unei aeronave C-130, operaţiune care a durat 12 minute, fenomenul a dispărut, reapărând spre sud-est, în direcţia localităţilor Tunari şi Ştefăneşti. De această dată, păreau să fie două globuri de dimensiuni diferite, lipite unul de altul. Acest tandem se mişca într-o zonă strict delimitată. Când a fost stins balizajul, lumina aeriană şi-a micşorat intensitatea. Domnul Vinersariu l-a reaprins, pentru a testa reacţia fenomenului, mergând până la treapta a cincea. Lumina a crescut şi ea, în raport cu stimulul de pe sol. Când intensitatea balizajului a fost redusă, lumina a scăzut. Jocul acesta a durat destul de mult timp. Fenomenul a dispărut pe neştiute, una dintre ultimele imagini fiind înregistrată la ora 1.10.

Ce au văzut martorii, ce a impresionat banda video? Date fiind condiţiile meteorologice şi durata observaţiei, nu poate fi invocată prezenţa unei

mase de energie electrostatică condensată (plasmă). Forma, staţionarea îndelungată, lipsa oricărui zgomot exclud o explicaţie de tip convenţional: balon, avion, elicopter etc. Iar reacţia la variaţiile de luminozitate ale balizajului sugerează un control inteligent.

Apropiat ca manifestare, dar diferit ca formă este fenomenul observat de mai mulţi martori la 27 decembrie 1999. Pe la ora 17, tehnicianul A.B. se îndrepta spre oraşul Mirandola, din provincia Modena, unde se află sediul firmei la care este angajat. El a văzut o lumină ciudată în văzduh, spre nord-vest. A crezut mai întâi că e un şir de becuri electrice, uşor înclinat, ca şi cum s-ar fi aflat pe marginea unei străzi în pantă. Iată declaraţia lui:

> Am oprit maşina cu care călătoream lângă Pavignane, pentru a observa mai bine acest fenomen ciudat, care părea să se afle în depărtare, puţin deasupra vârfului unei coline. Din păcate, obligaţiile mele de serviciu m-au determinat să pornesc din nou la drum, pentru a străbate ultimii patru kilometri până la sediul meu din Mirandola. Acolo, cu toată aglomerarea de lumini a oraşului, reuşeam încă să întrezăresc, cu dificultate, ciudatul fenomen luminos. Între timp, îl sunasem la telefonul mobil pe colaboratorul meu A.M., care se afla în zonă, ca să pot avea din partea lui o confirmare că ceea ce vedeam nu era o halucinaţie.
>
> (95)

Colaboratorul a confirmat observaţia:

> Am putut să disting şi eu, cu claritate, acele lumini, mereu nemişcate în acelaşi punct, care mi se păreau intermitente şi erau dispuse în linie. Pentru a încerca să înţeleg şi să-mi explic în mod raţional acest fenomen, am hotărât să mă duc la locuinţa mea din apropiere, ca să iau binoclul 7×50, aparatul fotografic şi camera video. Dotat cu aceste instrumente, am căutat apoi un loc lângă Mortizzuolo, mai potrivit pentru o observare directă. Ciudat este că, privind luminile prin binoclu, ele aveau o luminozitate atât de intensă, încât nu puteam să le disting contururile. Obiectul avea dimensiuni relativ mari şi distanţa până la el era însemnată. Înregistrarea video a durat, din păcate, doar un minut şi jumătate, pentru că după aceea fenomenul luminos a încetat să se manifeste. (*Ibidem*)

Cerul era senin, atmosfera calmă, temperatura de circa 11°, soarele apusese de aproximativ 45 de minute şi începea să se întunece. A doua zi, martorii l-au contactat pe reprezentantul Centrului Ufologic Naţional la Modena, încredinţându-i fotografiile şi banda video. Cele trei fotografii realizate de A.M. s-au dovedit inutilizabile, aparatul nefiind adaptat condiţiilor date. Calitatea imaginilor video şi stranietatea

observaţiei i-au determinat pe investigatorii locali ai Centrului să comunice ştirea presei, fără să dea amănunte. S-a ivit astfel un al treilea martor, Palumbo, care se afla în acea zi, pe la 17.20, pe şoseaua care duce de la Poggio Rusco la Mirandola. Acesta a declarat:

> Am văzut ceva ca o baretă luminoasă de un galben intens, aproape alb, am estimat că se află lângă Carpi sau între Carpi şi Modena şi că e la o înălţime asemănătoare celei a lunii pline abia ivite în întregime la orizont. Când am ajuns la Mirandola, lumina dispăruse. Am observat, probabil, un satelit sau ceva de genul acesta, dar nu reuşesc în nici un fel să-mi explic lungimea neobişnuită a obiectului şi imobilitatea lui constantă! (*Ibidem*)

Fiind efectuată dintr-o altă direcţie, această a treia mărturie a permis circumscrierea zonei în care a staţionat fenomenul şi evaluarea distanţei de la care a fost filmat.

Banda video arată mai multe lumini, dispuse ca un şirag de perle, cu o uşoară înclinaţie în plan orizontal:

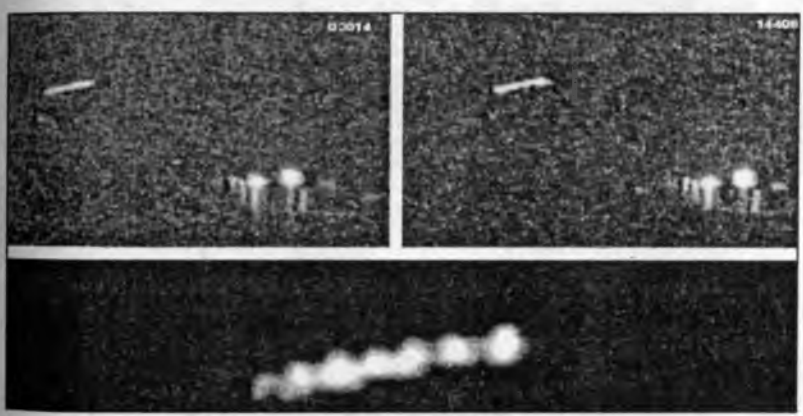

În cele două imagini din partea de sus – una de la începutul benzii, cealaltă de la sfârşitul ei – se vede că poziţia baretei luminoase nu se schimbă în raport cu luminile stradale din dreapta jos. În imaginea mărită de dedesubt se disting cele şapte „perle" din şirag, dispuse pe o axă oblică de circa 12°.

Nu putea fi vorba despre un aparat de zbor convenţional, date fiind perioada îndelungată de imobilitate a luminilor şi absenţa fulgerărilor stroboscopice. Ancheta meticuloasă întreprinsă de investigatori a înlăturat posibilitatea ca observaţia să se fi datorat unei salbe de lumini de Crăciun. Întrucât în zonă există reţele electrice de înaltă

tensiune, a fost examinată şi ipoteza producerii, în anumite condiţii atmosferice, a unei descărcări de tip corona, în care apar mici sfere luminoase dispuse şi ele într-un şirag.

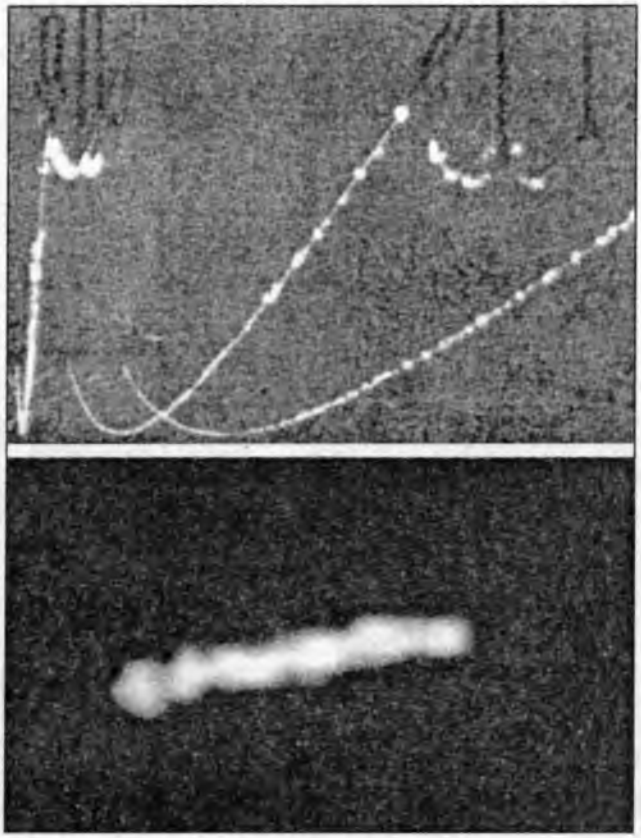

Fotografia de sus prezintă micile sfere înşirate pe cablurile care, în virtutea greutăţii lor, sunt arcuite spre sol. Fotografia de jos arată, fără nici un dubiu, că bareta luminoasă este uşor arcuită în sens contrar. Putem deci conchide că şi Cazul Mirandola se înscrie în suita imaginilor (în mişcare) neidentificate.

OZN-uri deasupra Casei Albe

Despre evenimentele OZN petrecute în iulie 1952 în zona Capitalei Federale am aflat în 1967, din a doua carte a lui Donald Keyhoe. Autorul recrea atmosfera tensionată de la Aeroportul Naţional, punând accentul pe stupefacţia operatorilor radar confruntaţi cu manevrele incredibile ale ţintelor neidentificate (34, pp. 52-55). Mai târziu, am intrat în posesia *Raportului* lui Edward Ruppelt şi a altor texte, care mi-au îngăduit să reunesc datele cunoscute.

Prima serie de observaţii a început sâmbătă 19 iulie, la ora 23.40. Radarul cu bătaie mare de la Aeroportul Naţional, având o rază de acţiune de 70 de mile, a detectat şapte ţinte, la o distanţă de 15 mile spre sud-vest. Se deplasau cu 100-130 de mile pe oră, apoi două dintre ele au atins, brusc, o viteză care le-a făcut să iasă din raza de acţiune a

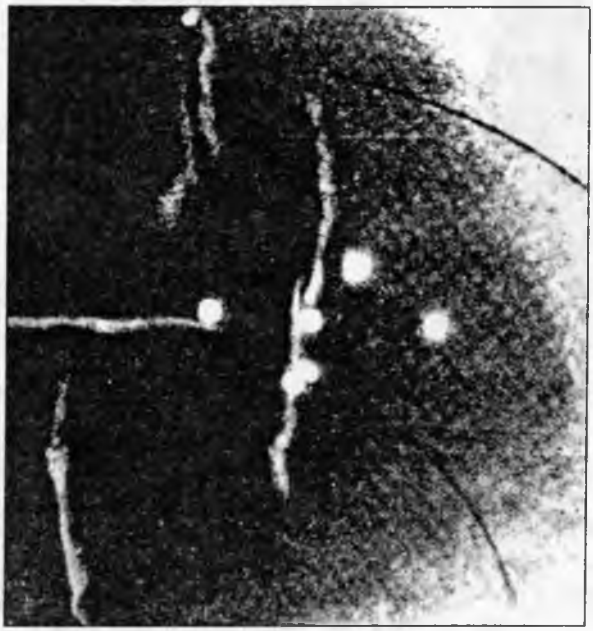

radarului. Dându-şi seama că nu pot fi avioane, operatorul l-a chemat pe Harry Barnes, controlorul-şef al traficului aerian, care avea să declare :

> Am ştiut imediat că situaţia era foarte ciudată. Mişcările lor erau radical diferite de cele ale unor avioane obişnuite. (9, p. 396)

Vrând să se asigure că nu e vorba de o defecţiune a aparatelor, Barnes a chemat un tehnician, care a constatat că totul era în ordine. I-a telefonat atunci lui Howard Cocklin, operatorul din turnul de control ; acesta i-a răspuns că ţintele se află şi pe ecranul radarului său. Confirmarea l-a determinat pe Barnes să alerteze baza Air Force Andrews, situată la 16 kilometri spre est, dincolo de fluviul Potomac. Cei de acolo urmăreau şi ei evoluţia de neînţeles a obiectelor necunoscute. Controlorul-şef a hotărât atunci să marcheze pe o hartă luminoasă poziţia ţintelor.

De la baza Andrews, de pe sol, pilotul William Brady a observat o minge de foc mare, portocalie, care s-a mişcat în cerc, s-a oprit, a pornit cu o viteză fantastică şi a dispărut. Fantastice au fost şi vitezele celor trei lumini strălucitoare urmărite, câteva secunde, de pilotul unui DC-4 al Companiei Capital Airlines, căpitanul „Casey" Pierman,

şi detectate de radarul de la Aeroportul Naţional. „Erau ca nişte stele căzătoare fără coadă" a declarat pilotul, precizând că luminile se deplasau şi orizontal. Au fost efectuate şi alte observaţii vizuale. Sergentul Davenport a văzut de trei ori un corp roşu ieşind dintr-un altul, argintiu-albăstrui, care plana chiar deasupra coroanelor copacilor; iar în zori, inginerul radio civil Chambers, care nu ştia ce se întâmplase în timpul nopţii, a asistat la evoluţia lentă a cinci discuri de mari dimensiuni, care au basculat şi s-au înălţat rapid, oblic (*Ibidem*, p. 399). Cam tot atunci, operatorii radar de la Aeroportul Naţional au comunicat bazei Andrews că o ţintă se află chiar deasupra staţiei de radio a bazei; privind în direcţia indicată, cei de acolo au văzut o imensă sferă roşie-portocalie. Şi personalul bazei Bolling, de lângă Potomac, a observat o lumină rotundă, galben-roşietică, mişcându-se încet, timp de mai multe minute.

La un moment dat, radarele de la Aeroportul Naţional şi de la baza Andrews au detectat aceeaşi ţintă, care a rămas pe ecrane 30 de secunde, dispărând brusc. Uimirea s-a transformat în îngrijorare când ţintele au fost semnalate deasupra Capitoliului şi a Casei Albe, zone strict interzise oricărui survol. În imaginea radar de mai jos, Capitoliul este indicat cu B, iar Casa Albă cu C:

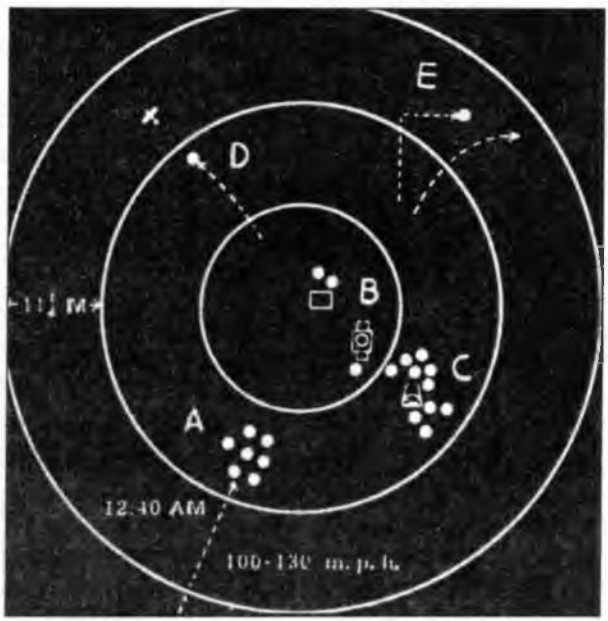

Harry Barnes a sesizat Air Force. Baza Andrews fiind în reconstrucţie, avioanele ar fi trebuit să vină de la baza Newcastle, din statul Delaware. Reacţia celor în drept s-a lăsat însă aşteptată şi controlorul-şef a revenit iar şi iar. Un F-94 a ajuns la Washington abia spre dimineaţă, când ţintele radar, luminile şi discurile dispăruseră de pe ecrane şi din văzduh. Foarte ciudată întârziere, dată fiind importanţa zonei în care avuseseră loc observaţiile radar-vizuale! O depeşă a Agenţiei Associated Press, publicată în ziarele din Washington (vezi facsimilul), adânceşte misterul:

> Air Force a declarat că n-au fost trimise avioane ca să intercepteze obiectele şi n-au fost raportate observaţii de către „Operaţiunea Skywatch", operaţie de supraveghere neîntreruptă (a cerului – I.H.) efectuată de observatori de pe sol, care se desfăşoară în nordul Statelor Unite.
> Air Force a declarat că a primit doar un raport preliminar şi deci nu ştie de ce nu a fost întreprinsă o tentativă de intercepţie.

Aşadar, în 21 iulie, Air Force susţinea că în noaptea de 19-20 nu s-a încercat interceptarea obiectelor semnalate în zona Washingtonului şi că n-a primit rapoarte de la observatorii de pe sol participanţi la „Operaţia Skywatch"... Se impun câteva întrebări:

1. Cui, dacă nu Forţei Aeriene a Statelor Unite, îi aparţinea interceptorul F-94?
2. Cum era posibil ca Air Force să nu fie la curent cu misiunea interceptorului şi cu prezenţa lui deasupra Capitalei Federale?
3. E de crezut că observatorii de pe sol aparţinând bazelor Andrews şi Bolling nu şi-au informat imediat superiorii, iar aceştia – pe generalii de la Pentagon?
4. De ce sunt trecute sub tăcere observaţiile radar, unele fiind efectuate şi de operatorii Air Force?

Este limpede că declaraţia pentru Associated Press a fost redactată în mare grabă şi explicaţia ne este sugerată de Ruppelt:

> Pe lângă încercarea de a ne lămuri ce erau OZN-urile de la Washington, mai aveam o problemă: ce să spunem presei. Ziariştii începuseră să ne înghesuie, ameninţând că se vor adresa unui congresman, şi nimic nu face să îngheţe mai repede sângele în vinele militarilor. Ei doreau un fel de declaraţie şi o doreau curând. (50, p. 213)

Dorinţa ziariştilor a fost îndeplinită, cu preţul adăugării unei noi file la dosarul nedumeririlor noastre privind comportarea Air Force în chestiunea OZN. Ezitările, confuziile, afirmaţiile contradictorii au

Flying Objects Near Washington Spotted by Both Pilots and Radar

Air Force Reveals Reports of Something, Perhaps 'Saucers,' Traveling Slowly But Jumping Up and Down

WASHINGTON, July 21 (AP)—The Air Force disclosed tonight it had received reports of an eerie visitation by unidentified aerial objects—perhaps a new type of "flying saucer"—over the vicinity of the nation's Capital.

For the first time, so far as has been reported, the objects were picked up by radar—indicating actual substance rather than mere light.

In addition, they were described as traveling at a slow 100 to 130 miles per hour, instead of with the incredible swiftness attributed to earlier saucers, although at times they shot up and down. They were also described as hovering in one position.

The Air Force said no planes were sent out to intercept the objects, and no sightings were reported by "Operation Skywatch," the round-the-clock ground-observer operation now underway around the northern arc of the United States.

The Air Force said it had received only a preliminary report and therefore did not know why no attempt at interception had been made.

The air traffic control center at Washington National Airport, just across the Potomac River from the Capital, reported that its radar operators had picked up eight of the slow-moving objects around midnight last Saturday. They were flying in the vicinity of near-by Andrews Air Force Base.

The center said Capital Airlines Flight 807, southbound from National Airport, had reported seeing seven objects between Washington and Martinsburg, W. Va., at 3:15 A. M. (E. D. T.) the same night.

Officials of Capital Airlines said the pilot of Flight 807, Capt. "Casey" Pierman of Detroit, a veteran of seventeen years' service with the company, had spotted the objects and described them in these words:

"They were like falling stars without tails."

Captain Pierman, flying at normal cruising speed of 150 to 200 miles per hour, reported that three of the objects, which had the appearance of bright lights, were seen traveling with tremendous speed. No especial attention was paid to those, he reported to company officials, because those three could have been taken for falling stars.

Later three bright lights were observed, he reported, flying horizontally, and fast, at a tremendous height. They were watched from three to five seconds.

The pilot said he hadn't the slightest idea what the things were.

The eight objects picked up by Air Force radar were said to have been traveling at slightly more than 100 m. p. h.

The airport traffic control center said another air liner, Capital-National Airlines Flight 610, had reported observing a light following it from Herndon, Va., to within four miles of National Airport.

The Air Force spokesman said that neither the center nor headquarters here had yet received reports on sightings said to have been made last Friday in the areas of Burlington, Vt.; South Portland, Me., and Staten Island, N. Y.

Two persons on Staten Island reported seeing saucers at about 10:15 P. M. (E. D. T.), Friday night. The objects, described as silvery in color tinged with red on the rims, were reported flying in a "V" formation or five. Said Mrs. Josephine Hetzel:

"I almost fainted when I looked up at the sky and saw what looked to me like five large dinner plates flying through the sky."

Frank Gondar said he saw them too, "flying like geese." "They gave off a glow and didn't make a sound," he said.

At about the same hour, three New York residents reported sighting similar objects circling rapidly over Central Park.

dus casă bună cu o birocraţie uneori exacerbată. Ruppelt povesteşte cu haz ce i s-a întâmplat chiar în legătură cu cazul despre care discutăm :

> Simţindu-mă ca un erou naţional, fiindcă plănuisem să lucrez, la nevoie, toată noaptea, mi-am stabilit traseul investigaţiei. Voiam să merg la Aeroportul Naţional din Washington, la baza Andrews, la sediile liniilor aeriene, la oficiul meteorologic şi într-o jumătate de duzină de alte locuri, risipite în întreaga capitală. (*Ibidem*, p. 214)

Numai că, solicitând o maşină de serviciu, i s-a răspuns că, potrivit regulamentelor, la acest mijloc de transport au dreptul numai ofiţerii de la gradul de colonel în sus. *Locotenentul* Ruppelt putea folosi autobuzele sau un taxi plătit din diurna de nouă dolari, care ar fi trebuit să-i ajungă pentru toate celelalte cheltuieli : camera de hotel, mesele etc. Pe deasupra, i s-a atras atenţia că la ora aceea ar fi trebuit să se afle pe drumul de întoarcere la sediul Proiectului Blue Book de la Dayton şi că nu avea să mai primească bani pentru încă o zi. Ruppelt a fost deci nevoit să renunţe la cercetarea acestui caz complex.

Între timp, ofiţerii din Serviciul de Informaţii al Air Force continuau să discute despre cauza posibilă a observaţiilor radar. Se vorbea despre inversiunile de temperatură şi despre ţintele false pe care le pot produce*, dar toţi erau de acord că un operator experimentat recunoaşte fără dificultate astfel de fenomene. Iar cei de la Aeroportul Naţional lucrau de mulţi ani în acest domeniu şi nu puteau să se înşele, pentru că vieţile a mii de oameni depindeau, zilnic, de interpretarea corectă a ţintelor de pe ecranele radar. Nu puteau să se înşele nici operatorii de la bazele Air Force Andrews şi Bolling, datori să semnaleze orice prezenţă neidentificată în spaţiul aerian pe care-l supravegheau. Or, toţi aceştia afirmau că ecourile radar fuseseră provocate nu de straturi de aer, ci de corpuri tari, solide. Şi cum ar fi putut inversiunile de temperatură să dea naştere luminilor, sferelor, discurilor pe care le-au văzut piloţii şi observatorii de pe sol ?

---

* Pe măsură ce creşte altitudinea, temperatura şi umiditatea scad. În condiţii atmosferice speciale, la anumite niveluri, ele pot să crească. Aceste straturi de aer cald şi umed, numite straturi de inversiune, deviază uneori undele radar, făcându-le să se reflecte pe sol, la o distanţă de câţiva kilometri de staţia emiţătoare. Şi cum straturile pot să se deplaseze, este posibil ca pe ecranele radar să apară ecouri iluzorii, mişcându-se încet sau rapid. Inversiunile de temperatură au fost deseori invocate ca generatoare ale unor OZN-uri detectate pe ecranele radar, chiar atunci când nu existau condiţiile atmosferice necesare pentru a le produce.

După o săptămână, la 26 iulie, OZN-urile şi-au făcut din nou apariţia în zona Washingtonului. Înştiinţat de un redactor al magazinului *Life*, Ruppelt, care se afla la Dayton, i-a telefonat ofiţerului de serviciu la Direcţia de Informaţii a Air Force şi i-a cerut să-l alerteze pe maiorul Dewey Fournet. Acesta s-a dus la Aeroportul Naţional împreună cu locotenentul Holcomb, specialist în electronică, şi l-a găsit acolo pe Albert Chop, din Serviciul de presă al Air Force. Toţi trei au urmărit pe ecranele radar evoluţiile ţintelor şi au ascultat discuţiile operatorilor cu piloţii avioanelor care încercau să intercepteze OZN-urile. Baletul aerian a început la 22.30 şi a fost urmărit de radarele de la aeroport şi de la baza Andrews. La 23.30 a fost solicitată intervenţia interceptoarelor. Când două F-94 au ajuns în zonă, ţintele au dispărut de pe ecrane, ca să reapară la câteva minute după plecarea lor. Chemate din nou, avioanele au localizat câteva lumini acolo unde se aflau ţintele detectate de staţiile radar. A doua zi, pilotul locotenent William Patterson a declarat presei:

> Am văzut mai multe lumini strălucitoare. Zburam cu viteză maximă, dar nici aşa nu puteam să mă apropii de ele. Am încetat să le urmăresc, pentru că nu aveam nici o şansă de a le ajunge. Am fost îndrumat spre alte obiecte. Mai târziu, am urmărit o singură lumină strălucitoare, care se afla cam la 10 mile. Am pierdut contactul vizual cu ea după circa 2 mile. (*Ibidem*, p. 219)

Ruppelt descrie „ziua confuziei" care a urmat acestei noi sfidări a Air Force:

> Era un maximum de vorbărie şi un minimum de acţiune. Toată lumea era de acord că amândouă observaţiile (deci şi cea din 19-20 – I.H.) trebuie să fie investigate în profunzime, dar nimeni nu mişca un deget. (*Ibidem*, p. 220)

În acest timp, preocuparea opiniei publice şi a autorităţilor atinsese cote maxime. La ora 10 dimineaţa, generalul Landry, consilierul lui Harry Truman pentru problemele aviaţiei, a telefonat la Serviciul de Informaţii al Air Force, la cererea preşedintelui, pentru a întreba ce s-a întâmplat. I s-a răspuns că observaţiile radar s-ar fi putut datora unor condiţii meteorologice speciale, dar că nu există nici o dovadă în această privinţă. În cele din urmă, presiunea mass-media a dat roadele aşteptate.

La 29 iulie, generalul John Samford, directorul Serviciului de Informaţii al Air Force, a convocat o conferinţă de presă caracterizată de Ruppelt drept „cea mai amplă şi mai lungă organizată de Air Force

după cel de-al doilea război mondial" (*Ibidem*, p. 222). Generalul a încercat să se strecoare printre întrebările ziariştilor, cu abilitatea pregătirii şi a funcţiei sale. Iar când s-a ajuns la problema cea mai spinoasă, natura ecourilor radar, i-a dat cuvântul unui specialist, căpitanul Roy James, de la Centrul de Informaţii Tehnice ale Aviaţiei, care, spune Ruppelt, „avea o puternică antipatie faţă de OZN-uri" (*Ibidem*, p. 222). Şi-a făcut totuşi datoria, afirmând că ecourile ar fi putut fi pricinuite de inversiuni de temperatură. Această afirmaţie echivocă a fost interpretată de presă ca fiind concluzia oficială a Air Force. Iată şi o fotografie „de familie", realizată la conferinţa de presă.

Aşezaţi sunt generalii Samford (în dreapta) şi Roger Ramey, autorul înscenării cu balonul meteorologic de la Roswell (vezi 25, capitolul „Anatomia unei înscenări"); în spatele lor, locotenentul Edward Ruppelt, prezent în calitatea lui de şef al Proiectului Blue Book.

Lipsesc din fotografie şi au lipsit de la conferinţa de presă singurele persoane cu adevărat îndreptăţite să vorbească despre cele întâmplate în noaptea de 26 iulie, întrucât se aflaseră atunci în staţia radar de la Aeroportul Naţional. Absenţa lor nu era însă fortuită. Ziariştii ştiau că maiorul Fournet şi locotenentul Holcomb nu împărtăşesc opinia căpitanului James. Iar Albert Chop, intervievat după mulţi ani de Kevin Randle, şi-a amintit împrejurările observaţiei pilotului Patterson:

Controlorii l-au dirijat spre ele (ţinte – I.H.). Era un mic ciorchine de ţinte. Cinci sau şase – şi el a raportat deodată că vede câteva lumini... El a spus că sunt lumini albastre-albe, foarte strălucitoare. A încercat să se apropie, ca să le vadă mai bine... a zburat în zona unde se aglomeraseră şi a raportat că erau peste tot în jurul lui. (47, p. 54)

Chop a mai declarat că, împreună cu toţi cei de la staţia radar, a urmărit interceptarea pe ecran şi că relatarea pilotului corespundea întru totul cu ceea ce a văzut. Kevin Randle adaugă:

Interesant, cei doi oameni ai Pentagonului pe care i-am intervievat, maiorul Dewey Fournet şi Al Chop, n-au fost de acord cu explicaţia că fenomenul ar fi avut o legătură cu starea vremii. Amândoi erau siguri, bazându-se pe propriile lor observaţii din staţia radar, că ecourile erau ale unor obiecte solide. Amândoi îi dădeau crezare lui Holcomb, expert militar în radar recunoscut ca atare. (*Ibidem*, p. 57)

Fournet îi spusese acelaşi lucru lui Ruppelt, chiar în dimineaţa zilei de duminică 27 iulie, pe la ora 5. Mărturie stă o secvenţă din convorbirea telefonică, la care se referă fostul şef al Proiectului Blue Book:

Când maiorul Fournet şi-a încheiat relatarea despre activitatea din timpul nopţii, prima mea întrebare a fost:

– Ce e cu ţintele radar, puteau fi ele cauzate de starea vremii?

Ştiam că locotenentul Holcomb era un electronist priceput şi că maiorul Fournet, fără să fie specialist în electronică, era un inginer de mâna întâi, aşa că opinia lor conta foarte mult.

Dewey a spus că toţi cei de la staţia radar erau convinşi că ţintele erau pricinuite de obiecte metalice solide. Fuseseră şi ţinte datorate vremii, dar ele erau obişnuite în zona Washingtonului şi controlorii nu le dădeau atenţie. (*op.cit.*, p. 219)

Ruppelt nu s-a mulţumit cu acest răspuns, întreprinzând o investigaţie proprie şi comunicându-ne rezultatul:

În fiecare noapte când a avut loc o observaţie a fost o inversiune de temperatură, dar niciodată destul de puternică pentru a afecta radarul în felul în care o fac de obicei inversiunile. În fiecare caz, am verificat intensitatea inversiunii, conform metodelor utilizate de Centrul de Previziune Meteorologică al Comandamentului Apărării Aeriene.

Apoi, mai era un fapt interesant: în iunie, iulie şi august 1952, la Washington a fost o inversiune aproape în fiecare noapte, dar ţintele radar „solide", mişcându-se încet, au apărut numai în câteva nopţi.

(*Ibidem*, p. 225).

Bazându-se pe toate aceste fapte şi argumente, Ruppelt declara în *Raportul* său din 1956:

Aşadar, observaţiile de la Aeroportul Naţional din Washington sunt încă neidentificate. (*Ibidem*)

Aceasta înseamnă că ele figurau ca atare şi în dosarele Proiectului Blue Book, fără a se ţine seama de opinia exprimată de căpitanul Roy James la conferinţa de presă din 29 iulie 1952. Cazul a fost reexaminat de Air Force în 1966 şi lucrurile au intrat în „normal", observaţiile fiind atribuite inversiunilor de temperatură. Dosarul cu această concluzie a fost trimis Proiectului Colorado. Ce a urmat?

Voi recurge la relatarea dr. David R. Saunders, fost membru al Proiectului:

La 2 decembrie 1966, Wertheimer (dr. Michael M. Wertheimer, psiholog experimentator – I.H.) a plecat la Washington, pentru a cerceta o serie de observaţii efectuate în iulie 1952 deasupra capitalei ţării. (...)
El a discutat timp de trei zile observaţiile cu principalii martori. Potrivit martorilor, obiectele apăreau „ca un roi de ţânţari", uneori planând, alteori deplasându-se cu viteze de până la 7.000 de mile pe oră.
Wertheimer a stat de vorbă cu Howard Cocklin, adjunct al şefului turnului de control al traficului aerian de la Aeroportul Naţional, care era de serviciu când au apărut OZN-urile. Cocklin l-a asigurat pe Wertheimer că toate observaţiile înregistrate au fost efectuate de operatori radar sau piloţi experimentaţi. El a descris obiectele ca având forme de farfurie sau ţigară şi o culoare cenuşiu-verzuie, cu lumini emise din partea inferioară (mărimea şi distanţa nu au putut fi determinate).
Un operator radar l-a dus pe Wertheimer în turnul de control şi i-a explicat cum poate un tehnician experimentat să identifice un obiect care apare pe ecranul lui. După mai multe exerciţii practice, Wertheimer a constatat că era capabil să observe un obiect pe ecranul radar şi apoi să-l găsească în văzduh.
De fapt, nici unul dintre martorii cu care a discutat Wertheimer nu a fost de acord cu explicaţia lui Samford despre inversiunile de temperatură, precizând că unui operator experimentat nu-i este greu să identifice o inversiune de temperatură. Ei au respins şi ideea că obiectele ar fi putut să fie avioane zburând în formaţie.
Concluzia personală a lui Wertheimer a fost că observaţiile nu pot fi explicate. (51, pp. 72-73)

Saunders revine asupra cazului şi a atitudinii lui Wertheimer, în penultimul capitol al cărţii scrise împreună cu R. Roger Harkins:

Reacţia imediată a lui Mike, provocată de această călătorie, a fost uimirea că martorii cu care vorbise puteau să-şi retrăiască efectiv experienţa (chiar fără ajutorul hipnozei), după cincisprezece ani. Aceasta arată cât de tensionată fusese situaţia, chiar pentru aceşti experimentaţi controlori

radar. (Şi totuşi, Mike a votat împotriva cercetării aprofundate a cazului, pentru ca acesta să fie inclus în Cartea Cazurilor!)

În cursul studiului nostru, am avut şansa de a discuta cazul de la aeroportul din Washington cu omul care răspundea de întreţinerea celui mai nou dintre cele trei radare implicate în observaţii. El ne-a spus că, după ce radarul „său" a început să detecteze ţintele necunoscute, l-a scos din funcţiune pentru o jumătate de oră, ca să-l verifice amănunţit. Repus în funcţiune, el a continuat să detecteze ţintele. Ne-a mai spus că era prima staţie radar beneficiară a unei noi descoperiri: „indicatorul de mişcare a ţintei", care figurează la loc de cinste în rapoartele despre obiectele capabile să planeze sau să se mişte cu o viteză extraordinară.

(*Ibidem*, p. 231)

Cum apar toate acestea în raportul Proiectului Colorado?

În secţiunea III, capitolul 1, „Studii pe teren", dr. Roy Craig scrie, cu privire la *Vechi cazuri OZN*:

În decembrie 1966, la începutul istoriei Proiectului, am încercat să obţinem mai multe informaţii în legătură cu un astfel de caz, observaţiile radar de la Washington, D.C., din 1952, prin reinvestigarea cazului la faţa locului. Deşi această anchetă s-a soldat cu o nouă experienţă preţioasă în domeniul investigării fenomenelor OZN, ea a scos la lumină puţine informaţii noi sau chiar nici una. (63, pp. 51-52)

Iar în capitolul 5, „Analize optice şi radar ale cazurilor de pe teren", Gordon D. Thayer citează doar câteva mărturii anonime ale militarilor de la baza Andrews, omiţând declaraţiile neechivoce ale operatorilor radar experimentaţi de la Aeroportul Naţional. Explicaţia? Harry Barnes, Howard Cocklin şi colegii lor nu erau dispuşi să-şi schimbe opiniile. Pe când cei aflaţi sub jurisdicţia Air Force... Să-l ascultăm pe Ruppelt:

Exista o oarecare îndoială în legătură cu observaţia vizuală a „marii sfere roşii-portocalii" văzute de operatorii din turn de la baza Andrews, când operatorii radar de la Aeroportul Naţional le-au spus că au detectat o ţintă deasupra staţiei de radio Andrews. Interogaţi mai târziu, operatorii din turn şi-au schimbat complet relatarea şi au declarat că ceea ce văzuseră era doar o stea. Ei au declarat că în noaptea observaţiei „erau surescitaţi". (Potrivit hărţilor astronomice, acolo unde a fost văzut OZN-ul, deasupra staţiei, nu erau totuşi stele foarte strălucitoare. Şi am aflat, dintr-o sursă sigură, că oamenii din turn fuseseră un pic „convinşi".) Atunci s-a răzgândit şi pilotul avionului F-94C, cu toate că relatase presei şi ulterior îmi spusese şi mie cum încercase zadarnic să intercepteze

luminile neidentificate. Într-un raport oficial, el a declarat că nu văzuse decât o lumină terestră reflectată de un strat de ceaţă. (*op.cit.*, p. 223)

Nu pot decât să regret că „Mike a votat împotriva cercetării aprofundate a acestui caz", abandonând sau fiind nevoit să abandoneze concluzia că „observaţiile nu pot fi explicate". O „cercetare aprofundată" ar fi însemnat şi o discuţie cu militarii de la baza Andrews şi cu pilotul, redaţi între timp vieţii civile, şi poate că „steaua" ar fi redevenit „sferă", iar „reflecţia" – „luminile neidentificate" care se mişcau mult mai repede decât avionul F-94C. Aşa însă, Raportul Condon nici măcar nu se referă la investigaţia întreprinsă de psihologul său, fie şi pentru a combate opiniile operatorilor radar de la Aeroportul Naţional. Analiza condiţiilor atmosferice efectuată de Thayer încearcă să justifice preluarea concluziei Air Force: ecourile radar din 19-20 şi 26 iulie s-au datorat unor inversiuni de temperatură.

Am văzut care este părerea lui Ruppelt despre această explicaţie, dar, cu toate eforturile lui de autoinstruire, şeful Proiectului Blue Book nu era specialist în fizica atmosferei. Să-i dăm deci cuvântul lui James McDonald, care a stat de vorbă cu cinci dintre operatorii radar de la Aeroportul Naţional şi cu patru piloţi civili implicaţi în evenimentele din cele două nopţi. Harry Barnes i-a spus că ecourile ţintelor necunoscute „nu erau neclare, pete fără formă, aşa cum se obţin de la ecourile de pe sol, în condiţiile unei propagări anormale", ci erau puncte puternice, strălucitoare; a mai spus că „nu s-au gândit nici o clipă la propagarea anormală ca explicaţie" (40, p. 53). Ceilalţi patru operatori i-au întărit afirmaţiile, dar McDonald nu s-a mulţumit cu aceste mărturii, oricât de calificate erau ele:

> Am examinat datele furnizate de radiosondaje pentru cele două nopţi, am calculat gradientele indicilor de refracţie şi am constatat (...) că nu putuseră avea loc ecouri radar. Sugestia că o inversiune de temperatură de felul celei pe care o fac să apară datele furnizate de radiosondaje pentru acele nopţi la Washington ar fi putut provoca efectele vizuale raportate este *absolut absurdă*.
>
> Mai întâi, judecând după normele mirajelor, această inversiune era foarte slabă, astfel încât nici observatorii de pe sol n-au putut să vadă miraje. Mai mult încă, optica mirajelor şi „optica" ecourilor de pe sol ale radarelor diferă mult, în diverse privinţe, aşa că nişte ţinte false n-ar fi părut că se situează în acelaşi punct pe cer pentru un observator vizual şi pentru un operator radar. Pe deasupra, cele mai importante observaţii vizuale n-au fost făcute de pe sol, ci în zbor, de către mai mulţi piloţi comerciali (şi chiar de către pilotul unui avion cu reacţie, dirijat către

una dintre ţintele radar care se deplasau deasupra Capitoliului). În sfârşit, datele privind temperatura la altitudine şi la înălţimea de zbor a avioanelor, nu erau nici pe departe în măsură să producă un fenomen asemănător celui descris de piloţi. (39, p. 50)

Evenimentele descrise în acest capitol au grăbit, prin vâlva pe care au provocat-o, convocarea la 14 ianuarie 1953, sub egida CIA şi a Air Force, a Comisiei Robertson, numită astfel după preşedintele ei, dr. Howard P. Robertson, un cunoscut fizician. Din Comisie mai făceau parte alţi patru distinşi oameni de ştiinţă, dar scopul ei era, după cum subliniază pe drept cuvânt Ronald D. Story, „mai mult politic decât ştiinţific" (52, p. 59). J. Allen Hynek, care a asistat la lucrări, menţionează că printre cele cinci cazuri discutate mai amănunţit s-a numărat şi cel din 19 iulie, „respins ca «efecte de inversiune», cu toate că datele meteorologice arătau numai o inversiune neînsemnată de un grad şi jumătate - în multe nopţi din vara aceea inversiunea a fost mai mare, dar pe ecranele radar n-au apărut OZN-uri" (30, p. 21). *Toate* cazurile „tari" prezentate de Proiectul Blue Book au fost, de altfel, respinse, uneori doar în virtutea principiului „Asta nu poate fi, deci nu există". În 1980, un membru al Comisiei, astronomul Thornton Page, avea să declare că ea „tindea să ignore cele 5% sau 10% dintre rapoartele OZN care sunt foarte demne de crezare şi nu au fost explicate până acum" (59, p. 311). În aceste procente trebuie incluse, fără îndoială, observaţiile radar-vizuale efectuate în iulie 1952 în zona capitalei Statelor Unite.

Aeronave „aspirate"

Vă amintiţi, poate, că OZN-ul observat de A.C. Urie la 13 august 1947 avea un efect straniu asupra copacilor deasupra cărora se deplasa: coroanele lor „se răsuceau, ca şi cum ar fi fost aspirate" (vezi „Autocritica unui savant onest"). A fost începutul unui şir de evenimente asemănătoare, culminând cu cele la care se referă titlul acestui capitol.

Într-o serie de declaraţii sub jurământ, managerul general şi inginerul-şef al unei staţii de radio din St. Louis au relatat că, într-o dimineaţă din anul 1953, s-au dus la pescuit la faimosul lac Ozarks. Se aflau la trei-patru sute de metri de mal, când motorul bărcii a avut o pană. Au rămas acolo, în ceaţă, aşteptând ca o altă ambarcaţiune să treacă pe lângă ei şi să-i ajute. Deodată, au auzit un zumzăit puternic. Ceaţa s-a ridicat pentru scurt timp şi au văzut, cam la o sută de picioare de ei şi la nu mai mult de cinci picioare deasupra apei, un obiect discoidal strălucitor.

> Se balansa încet şi amândoi au observat că, exact sub el, apa „dansa" cu mii de valuri mici, ascuţite. (11, p. 175)

Apoi ceaţa s-a lăsat din nou şi cei doi pescari au pornit în grabă spre mal, folosindu-şi pălăriile drept vâsle. Un fenomen identic a fost remarcat în 1962 de actorul Clint Walker şi de însoţitorul său, care pescuiau într-un râu. Când au luat o pauză ca să fumeze,

> ...un OZN discoidal a venit încet şi tăcut în josul râului, cam la şase picioare deasupra apei. În timp ce trecea fără zgomot peste locul în care pescuiseră Walker şi însoţitorul său, aceştia au remarcat că sub OZN apa „dansa" nebuneşte – o zonă circulară de valuri mici, care se deplasa o dată cu OZN-ul, fiind provocată, indiscutabil, de el. (*Ibidem*, p. 176)

Nu e de mirare că martorii au renunţat şi ei la partida de pescuit.

Un caz înregistrat în timpul marelui val de observaţii din 1954 a fost investigat de CIES Ouranos, o asociaţie privată de studiu al OZN-urilor. La 18 septembrie, ora 20.15, dl Güitta din Casablanca, Maroc, se deplasa cu automobilul său pe şoseaua de pe coasta Mării

Mediterane. El a văzut deodată, în retrovizor, un obiect cenuşiu care gonea în urma lui. Prima reacţie a fost aceea de a se crampona de volan şi a se apleca în faţă. Peste câteva secunde, obiectul l-a depăşit prin stânga, în razmot, cu viteză foarte mare. Trecerea lui a fost urmată de

> ...o deplasare violentă de *aer rece* care, cu toate eforturile şoferului de a menţine direcţia, aspiră automobilul şi-l face să devieze spre *stânga*. (44, p. 76)

Totul s-a petrecut în tăcere. Dl Güitta a zărit câteva clipe obiectul, care s-a pierdut la orizont: era un mic disc cenuşiu.

Mult mai spectaculos este cazul comunicat de martor lui Jacques Vallée şi inclus de acesta în *Catalogul general al observaţiilor de M.O.C.* (Misterioase Obiecte Cereşti - I.H.) *pe sol, începând din 1868*, apendice la *Cronici ale apariţiilor extraterestre*. La 16 octombrie 1954, Guy Puyfourcat, un tânăr de 22 de ani din Cier-de-Rivière, Franţa, se întorcea de la câmp, ducându-şi iapa de căpăstru. El a constatat că animalul era agitat, fără nici un motiv aparent. Ivindu-se brusc de la marginea drumului, un obiect cenuşiu, cu un diametru de circa 1,5 metri, a trecut pe deasupra lor.

> Iapa a fost ridicată la o înălţime de 3 metri şi martorul a trebuit să lase căpăstrul. Apoi a căzut lată şi n-a putut să se mişte timp de 10 minute. (55, p. 305)

S-a ridicat şi a încercat să meargă, tremurând de spaimă. Ciudat este că tânărul n-a simţit nimic.

Vom face acum un salt pe celălalt ţărm al Atlanticului, în Venezuela. În ianuarie 1961, Adolfo Paolino Pisani, topograf al unei agenţii guvernamentale din Merida, mergea cu maşina pe autostrada andină, de la La Victoria la El Vigia. Atmosfera era limpede şi el putea să vadă până departe, pe autostradă. Întrucât un camion se apropia din spate, a tras maşina pe marginea drumului, ca să-l lase să treacă. Deodată, un disc metalic strălucitor, ce părea să fie din oţel albastru lucios, s-a prăvălit din înalt şi a trecut periculos de aproape de capota camionului. Apoi s-a ridicat la fel de brusc şi a dispărut, îndepărtându-se cu o viteză incredibilă.

> Ceea ce l-a frapat pe Pisani a fost faptul că, atunci când discul s-a ridicat pe deasupra camionului, acesta s-a ridicat şi el cu câteva picioare, răsturnându-se apoi în direcţia obiectului. Din fericire, acolo unde s-a răsturnat era o grămadă de nisip şi vehiculul a găsit un loc de aterizare relativ moale, când a căzut cu roţile în sus. (62, 3-72)

Şoferul a scăpat cu câteva zgârieturi şi cu un explicabil şoc nervos. Împreună cu topograful, s-a dus să caute ajutor, ca să readucă vehiculul la poziţia normală.

Fenomenele pe care le-am prezentat, de la „dansul" apei până la ridicarea camionului, par să fi fost efecte secundare ale sistemului de propulsie al OZN-urilor. Auguste Meessen, profesor de fizică teoretică la Universitatea Catolică din Louvain, crede că

> ...ne putem imagina un OZN ca un vehicul care izgoneşte aerul din drumul său, pentru a-l arunca în urmă, pe traiectorii alcătuind un „clopot". Aceasta implică avantajul de a crea practic vid, sau cel puţin o depresiune destul de puternică, în faţa vehiculului, reducând astfel efectele frecării. În spatele vehiculului se va produce însă o tendinţă de a compensa această depresiune. Ceea ce s-ar traduce, dacă modelul este exact, printr-un *efect de aspiraţie într-o zonă limitată*, situată în interiorul „mantoului" în care aerul este deplasat înapoi (cu o viteză şi într-un volum care pot varia, potrivit efectului de propulsie dorit). (103)

Exemplificând ipoteza formulată între paranteze, să ne amintim că discul staţionar şi cel care se deplasa încet n-au făcut decât să agite apa sub ele, pe când OZN-urile caracterizate prin apariţii bruşte şi viteze mari au exercitat o acţiune mult mai viguroasă asupra animalului şi a obiectelor de pe sol. Vom vedea că o astfel de acţiune se poate produce şi în văzduh, fiind însă rezultatul unei intervenţii deliberate.

La 18 octombrie 1973, echipajul elicopterului Bell UH-1H, alcătuit din căpitanul-pilot Lawrence J. Coyne, locotenentul Arrigo Jezzi, inginer chimist, şi sergenţii Robert Yanacsek, tehnician în informatică, şi John Healey, poliţist şi infirmier, se întorcea de la Columbus, Ohio, unde fusese supus examenelor medicale periodice. Elicopterul aparţinea Detaşamentului Aeromedical 316 al Armatei de Rezervă a Statelor Unite, cu baza la Aeroportul Hopkins din Cleveland, Ohio. Cei patru plecaseră de la centrul medical pe la ora 22 şi decolaseră pe la 22.30 în direcţia

Cleveland. Distanţa de 180 de kilometri dintre cele două localităţi urma să fie parcursă în 60 de minute. Bell UH-1H era pilotat de locotenentul Jezzi, în dreapta lui aflându-se căpitanul Coyne. Sergenţii Yanacsek şi Healey erau aşezaţi pe scaunele laterale, privind deci spre dreapta şi spre stânga, în raport cu direcţia de zbor. Desenul de mai jos ne va permite să vizualizăm această dispunere:

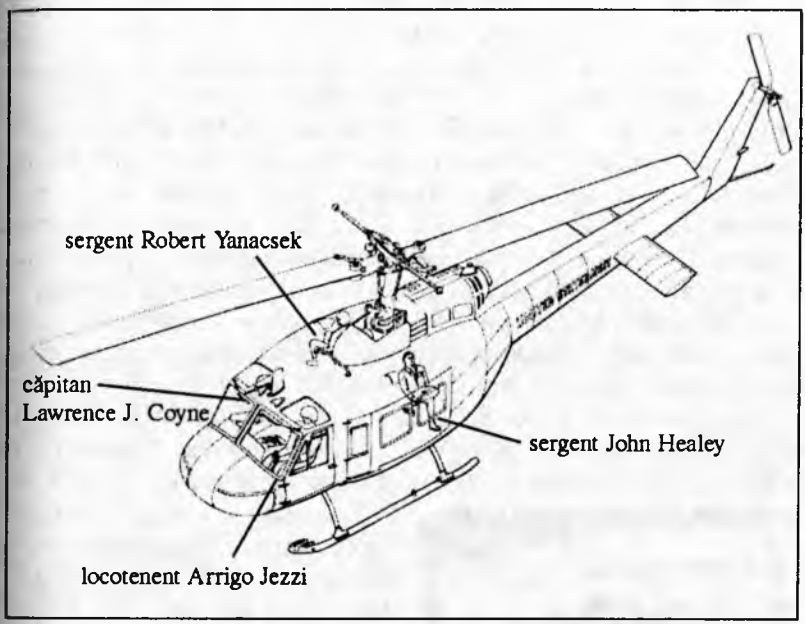

Pe la ora 23, Coyne a comunicat turnului de control al aeroportului din Mansfield poziţia elicopterului, care zbura la o altitudine de 2.500 de picioare faţă de nivelul mării, deasupra unei regiuni de păduri şi câmpii. I s-a răspuns că nici un alt aparat nu se află în preajmă şi că poate să-şi urmeze ruta. La 23.02, Yanacsek a observat spre est o lumină roşie care părea să se deplaseze paralel cu elicopterul. El şi-a închipuit că putea fi lumina de poziţie de la capătul aripii stângi a unui avion. L-a înştiinţat pe Coyne, care a văzut şi el lumina şi i-a ordonat lui Yanacsek să n-o piardă din ochi. După circa treizeci de secunde, Yanacsek a raportat că lumina se îndreaptă spre elicopter. Coyne a contactat turnul de control, întrebând dacă între timp şi-a făcut apariţia un avion. El ştia că la Mansfield se afla baza celei de-a 164-a Escadrile de Vânătoare a Gărzii Naţionale din Ohio, alcătuită

din reactoare F-100D. Cum ultimul reactor aterizase cu un sfert de oră mai devreme, turnul i-a răspuns că poate să-şi continue zborul. Deoarece lumina roşie se apropia şi exista pericolul unei coliziuni, Coyne a încercat din nou să intre în legătură cu turnul de control, de această dată fără succes.

Healey, care nu văzuse nimic, fiind aşezat în cealaltă parte a elicopterului, a înţeles că se întâmplă ceva neobişnuit, şi-a descheiat centura de siguranţă şi s-a repezit în spatele celor doi piloţi. A observat şi el lumina roşie, a cărei viteză a fost estimată de membrii echipajului la circa 600 de noduri, adică viteza sunetului (1.200 de kilometri pe oră). Coyne a preluat comenzile, strigându-i lui Jezzi să se ocupe de radio, şi a început să efectueze o manevră de coborâre, pentru a evita impactul. Altimetrul arăta 1.700 de picioare şi solul era tot mai aproape. În clipa aceea, lumina s-a imobilizat în raport cu aparatul. Echipajul stupefiat a văzut, prin jumătatea dreaptă a parbrizului frontal, că era vorba despre un obiect cu contururi perfect definite, în formă de ţigară, lung de circa 60 de picioare şi cu o proeminenţă pe partea superioară. Lumina roşie se afla la extremitatea lui anterioară; de la celălalt capăt, un larg fascicul de lumină verde a pivotat, asemenea celui al unui proiector, învăluind elicopterul. Coyne a remarcat că luminile se reflectau pe suprafaţa aparent metalică. Reconstituirea a fost realizată conform declaraţiilor celor patru martori.

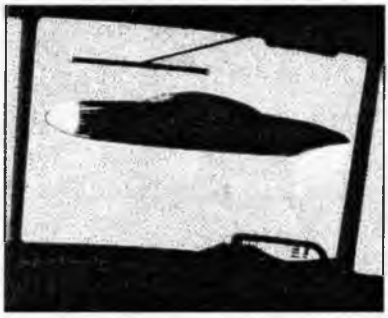

Obiectul a rămas nemişcat 10-12 secunde, deplasându-se apoi spre stânga, deci spre nord-vest. Avea acum aspectul unei lumini albe, din ce în ce mai strălucitoare, care a cotit spre nord şi a dispărut. Recăpătându-şi stăpânirea de sine, Coyne şi-a dat seama că îi ameninţa o altă primejdie, la fel de mortală: contactul brutal cu solul. S-a uitat la altimetru şi nu i-a venit să-şi creadă ochilor: instrumentul arăta o altitudine de 3.500 de picioare şi ascensiunea continua, deşi, după poziţia comenzilor, elicopterul ar fi trebuit să coboare! După un urcuş de încă 300 de picioare, căpitanul a reuşit să recapete controlul asupra aparatului, care a fost zdruncinat ca şi cum ar fi străbătut o zonă de puternică turbulenţă atmosferică.

Finalul acestei aventuri aeriene pare atât de incredibil, încât declaraţiile echipajului lui Bell UH-1H ar putea fi puse la îndoială, dacă

n-ar fi fost confirmate de cele ale unor martori de pe sol. În noaptea de 18 octombrie 1973, la ora 23, doamna E.C. şi cei patru copii ai săi se deplasau cu automobilul pe şoseaua 430, apropiindu-se de podul de peste lacul artificial Charles Mill, la est-sud-est de Mansfield. Ei au văzut mai întâi o lumină roşie şi o alta verde, mai slabă, care evoluau împreună, venind dinspre est şi coborând încet; au crezut că e un avion mic. Apoi, au auzit deodată zgomotul unui elicopter care zbura foarte jos. Privind prin geamurile din dreapta ale maşinii, au distins luminile de poziţie ale elicopterului, care venea dinspre sud-sud-vest, dar şi lumina roşie, venind dinspre est. Doamna E.C. a oprit şi doi copii au coborât, ceilalţi continuând să observe evenimentele din maşină.

Lumina roşie aparţinea unui obiect de mărimea aparentă a unui autobuz, având forma unui „dirijabil cu o cupolă pe partea superioară". El s-a postat deasupra elicopterului, rămânând în această poziţie o perioadă nedeterminată. Când lumina verde a crescut în intensitate, întreaga zonă din jurul automobilului a fost scăldată în această culoare, cam 10 secunde. Cele cinci persoane au descris traiectoria obiectului ca o linie frântă, orientată dinspre est-sud-est spre vest-nord-vest în faza apropierii, dinspre sud-sud-vest spre nord-nord-est în timpul zborului împreună cu elicopterul şi, în sfârşit, spre nord-vest în momentul plecării. Ele au observat că lumina verde s-a stins, iar „dirijabilul" s-a transformat într-o lumină albă, strălucitoare.

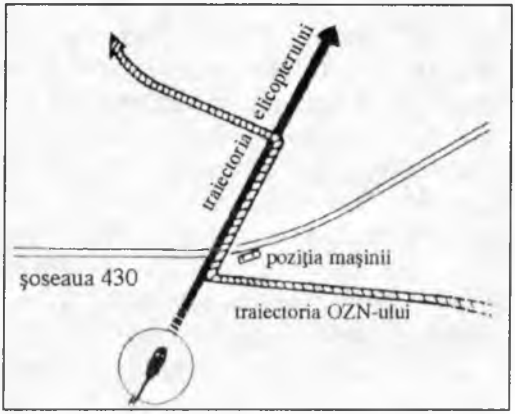

După mulţi ani, au fost descoperiţi alţi doi martori, Jeanne Elias şi fiul ei, John, care în 1973 avea 14 ani. Familia Elias locuia într-o casă situată la 2 kilometri spre sud-vest de locul unde s-a oprit maşina doamnei E.C. Jeanne şi-a amintit data incidentului pentru că în ziua aceea unul dintre copiii săi împlinise 7 ani. Ea a auzit zgomotul unui elicopter care zbura atât de jos, încât i-a fost teamă că se va prăbuşi peste casă. Zgomotul l-a trezit şi pe John, care dormea într-o altă cameră; el a văzut cum o lumină verde inundă totul în jurul său. Ancheta a stabilit

că nuanţa culorii era exact aceea descrisă de echipajul elicopterului şi de automobilişti.

Dacă ar fi fost singur în momentele-cheie ale observaţiei, căpitanul Coyne ar fi tăcut, pentru că, a declarat el,

> ...am fost întotdeauna sceptic în privinţa OZN-urilor şi sper încă să existe o explicaţie logică pentru ceea ce s-a întâmplat. Sincer vorbind, dacă aş fi pilotat elicopterul fără altcineva la bord, n-aş fi raportat incidentul, ţinând seama că e atât de incredibil. N-aş fi vrut să-mi periclitez poziţia de comandant de unitate. (113)

La aterizare, Coyne i s-a adresat lui P.J. Vollmer, şeful operaţiunilor FAA (*Federal Aviation Authority*) de la Aeroportul Hopkins, care n-a putut să-i spună cărei agenţii ar fi trebuit să-i înainteze raportul despre incident. Să nu uităm că, după încetarea activităţii Proiectului Blue Book la sfârşitul anului 1969, în Statele Unite nu mai exista, *în mod oficial*, nici un organism interesat să primească astfel de rapoarte. Relatarea observaţiei aeriene a apărut deci în *The APRO* Bulletin*, numărul din septembrie-octombrie 1973, apoi în numărul din 16 decembrie al magazinului *National Enquirer*, devenind astfel cunoscută ozenologilor de pretutindeni.

La bordul elicopterului s-au petrecut, într-adevăr, lucruri greu de crezut de către cei nefamiliarizaţi cu stranietatea fenomenului OZN. Preluând radioul, locotenentul Jezzi a încercat să contacteze turnul de control din Mansfield, dar aparatul a rămas mut până la plecarea „dirijabilului", când s-a putut stabili legătura cu Aeroportul Hopkins. Compasul magnetic a început să se rotească încet, a doua zi constatându-se că nu mai funcţionează normal, ceea ce a dus la înlocuirea lui. Grupul de oameni de ştiinţă întrunit la Centrul de conferinţe Pocantico în toamna anului 1997, căruia i-a fost prezentat şi cazul elicopterului de la Mansfield, după ce l-a categorisit drept „un eveniment deosebit de ciudat, întrucât implică nu doar mărturia echipajului elicopterului, ci şi pe aceea a unor martori independenţi de pe sol", declară, în legătură cu probabila demagnetizare a compasului:

> Grupul consideră rapoartele de acest tip foarte interesante, dar, în lipsa oricărei dovezi fizice solide (ca aceea pe care ar fi putut-o furniza analiza compasului magnetic), este dificil pentru un grup alcătuit din fizicieni să ajungă la vreo concluzie. (61, p. 21)

---

* Aerial Phenomena Research Organization.

Ar fi fost şi mai dificil pentru fizicienii de la Pocantico să ajungă la o concluzie în privinţa altor fenomene relatate de echipajul elicopterului, îndeosebi de căpitanul Coyne şi sergentul Yanacsek, pe care-i vedem aici, a doua zi după incident, nu departe de mult încercatul Bell UH-1H:

Ce rost avea, de pildă, lumina verde pivotantă? Coyne a declarat că,

> ...fiind foarte strălucitoare, ea traversa domul elicopterului nostru, făcând să pălească micile becuri roşii ale tabloului de bord şi făcând ca totul să devină verde în interiorul aparatului. (125)

Ne amintim că intensitatea luminii verzi i-a izbit şi pe martorii de pe sol. Într-un comentariu foarte interesant, René Fouéré se întreabă dacă ea

> ...nu era destinată tocmai unui examen mai precis al elicopterului, culoarea semnificând că fiinţele care se slujeau de ea aveau o sensibilitate vizuală maximă în zona verde a spectrului optic. (*Ibidem*)

O observaţie care a devenit cunoscută abia în 1999 pare să susţină presupunerea regretatului ozenolog. Raportul COMETA include, în capitolul „Mărturii ale piloţilor francezi", extrase din depoziţia scrisă a colonelului Claude Bosc. La 3 martie 1976, când era elev pilot al şcolii de aviaţie de la Tours, Bosc efectua un zbor de noapte pe un avion de antrenament T-33. El trebuia să navigheze pe ruta Rennes – Nantes – Poitiers, urmând să aterizeze la Tours. Alte avioane, pilotate de colegii lui, parcurgeau aceeaşi rută, la un interval de cinci minute. Noaptea era întunecoasă, dar fără nori, vizibilitatea fiind de peste 100 de kilometri. Zburând la o altitudine de 6.000 de metri, cu o viteză de peste 460 de kilometri pe oră, pilotul a văzut, drept în faţă şi foarte departe, ceea ce i s-a părut a fi lansarea unei rachete verzi de semnalizare. Într-o secundă sau două, „racheta" a urcat până la 7.500 de metri, coborând apoi în direcţia avionului. S-a apropiat vertiginos, acoperind geamul frontal al carlingii.

> Crezând că impactul este inevitabil, pilotul lasă manşa şi îşi încrucişează braţele în dreptul feţei, într-un gest reflex de apărare. Avionul este învăluit în întregime de o lumină verde, foarte vie şi fosforescentă.
>
> (60, pp. 10-11)

Bosc a văzut o sferă, care a evitat coliziunea în ultima clipă, trecând peste aripa dreaptă. Avea un diametru de 1-2 metri şi o coadă ca aceea a unei comete, la fel de verde, centrul ei fiind constituit dintr-o lumină albă foarte puternică.

Observaţia a durat mai puţin de cinci secunde. Controlorul radar de la sol n-a detectat nimic pe ecran. În schimb, doi dintre piloţii care urmau aceeaşi rută au văzut fenomenul de la distanţă. Să fi fost, şi de această dată, o examinare a unei aeronave terestre, într-o lumină favorabilă unor ochi străini?...

Revenind la cazul elicopterului Bell UH-1H, inexplicabilă, ţinând seama de cunoştinţele noastre, este şi aparenta imobilizare a obiectului. Şeful operaţiunilor FAA de la Aeroportul Hopkins a declarat magazinului *National Enquirer*:

> Această observaţie OZN nu seamănă cu nimic din cele de care ne-am ocupat până acum. Ne întrebăm ce fel de maşină zburătoare şi ce fel de echipaj ar putea să treacă (brusc) de la 600 de mile la 100 de mile pe oră, fără stricăciuni vizibile. (125)

Lucrul cel mai incredibil îl constituie însă mişcarea ascensională a elicopterului, în vreme ce poziţia comenzilor ar fi trebuit să-l facă să-şi continue coborârea. O mişcare nesesizată de membrii echipajului, care n-au avut senzaţia creşterii greutăţii, cum se întâmplă în astfel de cazuri. De menţionat că la 19 octombrie rotorul a fost supus unui test, pentru a vedea dacă efectuase eforturi mecanice neobişnuite, rezultatul fiind negativ. Nu ne rămâne decât să presupunem că, printr-un procedeu deocamdată de neconceput pentru noi, elicopterul şi întreaga masă de aer înconjurătoare au fost „aspirate", printr-o acţiune de tip gravitaţional. Iar intervenţia s-ar fi putut datora apropierii extrem de primejdioase de sol a aparatului.

Experienţa trăită a făcut ca scepticismul căpitanului Coyne să se schimbe în convingerea că OZN-urile există şi că acest adevăr trebuie să fie împărtăşit pe scară largă. În acest spirit, pilotul lui Bell UH-1H a participat, la 22 noiembrie 1973, la emisiunea TV de mare audienţă a lui Dick Cavett, prezentând *in extenso* incidentul în care fusese implicat. A făcut acelaşi lucru şi la 27 noiembrie 1978, de această dată la o reuniune a Comitetului Politic Special al ONU, în cadrul căreia

au mai fost audiaţi J. Allen Hynek, Jacques Vallée, Stanton Friedman şi a fost prezentată o scrisoare a astronautului Gordon Cooper.

În categoria foarte restrânsă a fenomenelor de „aspiraţie" *intenţionată* se înscrie şi cazul înregistrat la 3 mai 1975 în Mexic. La 10.30, Carlos Antonio de Los Santos Montiel, un tânăr pilot (23 ani), a decolat de la Zihuatanejo, provincia Guerrero, la bordul unui monomotor Piper Aztec PA-24, îndreptându-se către Ciudad de Mexico. Vremea rea îl obliga să zboare cu ajutorul instrumentelor VOR (*Very high frequency Omnidirectional Range*) şi ADF (*Automatic Directional Finder*). Ghidajul automat şi electronic îi impunea să survoleze radiobaliza de la Tequesquitengo, pentru a-şi putea urma ruta. Vrând să evite stratul de nori, a urcat la altitudinea de 4.300 de metri, unde cerul era senin. După ce a depăşit Tequesquitengo, a coborât până la un nivel care să-i permită să treacă fără probleme peste Muntele Ajusco. Ajungând dincolo de el, a schimbat direcţia de zbor şi a mai coborât puţin, ca să se orienteze vizual. Atunci a observat în dreapta sa un obiect având forma a două farfurii lipite una de alta, cu o cupolă prevăzută cu un mic hublou. Pe cupolă era o antenă. Culoarea obiectului, care nu avea lumini de poziţie, era cenuşie.

Întorcându-se către celălalt bord, Carlos Antonio a văzut că la circa 1,50 metri de el şi la 20 de centimetri deasupra aripii stângi se afla un alt obiect, identic cu primul.

Încremenisem, avea să declare el, cu atât mai mult cu cât un al treilea obiect se îndrepta cu mare viteză spre mine, părând că se va ciocni de parbriz. Din fericire, schimbându-şi traiectoria, a intrat sub avion, dându-mi neplăcuta impresie că se lipeşte de el. Am auzit un zgomot bizar şi am simţit un şoc : „el" mă izbise. Mi-am dat seama că încerca să mă ridice, căci nu mai controlam aparatul. Am vrut să fac mişcări de ruliu, pentru a lovi obiectul din stânga cu aripa, dar comenzile nu mai răspundeau. Instrumentele care indicau asieta avionului n-au dat nici un semn, dar nu-mi amintesc dacă busola a avut vreo reacţie... Amuţisem de spaimă, am plâns, nu ştiam ce să fac. (*cf.* 65, care mi-a oferit toate informaţiile despre cazul „mexican")

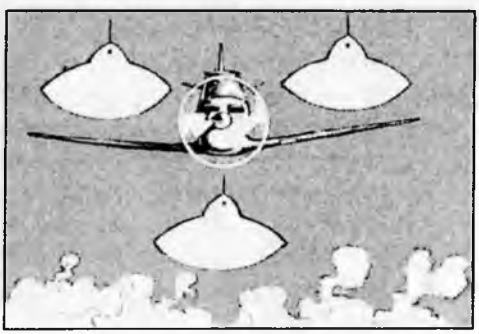

Reuşind să-şi biruie panica, tânărul pilot a contactat turnul de control al aeroportului din Ciudad de Mexico City, convorbirea fiind înregistrată, conform procedurii de rutină:

Carlos Antonio: Extra Bravo Extra Alpha Union (indicativul avionului – I.H.) către turnul Mexico: Mayday, Mayday, Mayday!

Turnul de control: Aici Mexico, Vorbeşte XBXAU!

Carlos Antonio: XBXAU către turnul Mexico. Avionul zboară sub control. Nu mai sunt în măsură să controlez zborul. Trei obiecte neidentificate zboară în jurul meu. Unul s-a năpustit spre avion şi s-a lipit dedesubt. Trenul de aterizare este blocat. Poziţia mea se stabileşte pe radialul 004 al VOR Tequesquitengo. Avionul este sub control. Eu nu-l mai controlez. Mexico, mă auziţi?

Turnul de control: Te auzim. Comunică-ne poziţia şi situaţia în care te afli. Avertizăm autorităţile.

Carlos Antonio: Avionul zboară sub control...

Apelul a fost recepţionat la 12.15, ora locală. Aeroportul din capitală a fost imediat închis, avioanele care urmau să aterizeze fiind îndrumate spre pistele din apropiere.

În acest timp, cele trei OZN-uri au ridicat micul Piper de la 15.000 de picioare la 15.500 de picioare şi i-au redus viteza de la 260 la 222 de kilometri pe oră. Când au ajuns la verticala cătunului Tlalpan, obiectul din stânga s-a ridicat şi a survolat un pisc, urmat de cel din dreapta. Au dispărut amândouă în direcţia vulcanilor Popocatepetl şi Iztaccihualt.

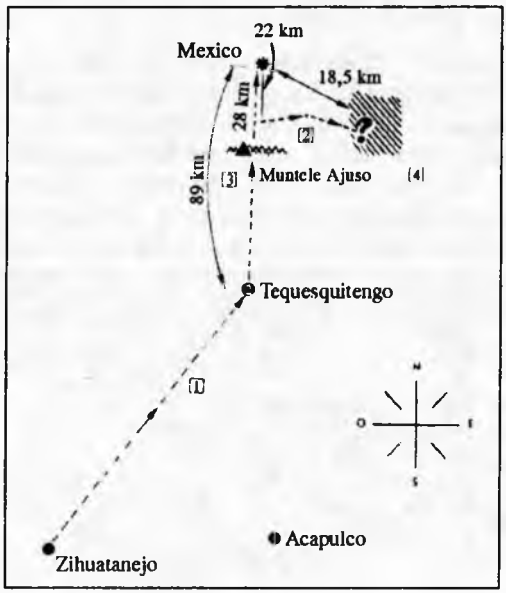

Semnalând această manevră turnului de control şi fără să ştie ce se întâmplase cu al treilea obiect, Carlos Antonio şi-a dat seama că redobândise controlul aparatului. Ajungând în preajma aeroportului, a comandat deschiderea trapei trenului de aterizare, fără succes. A ocolit de

opt ori turnul de control, continuându-şi eforturile. După patruzeci de minute, trenul a coborât, în sfârşit, avionul aterizând pe o pistă acoperită cu iarbă, unde era aşteptat de o ambulanţă şi de pompieri. Pilotul a fost dus la dispensarul aeroportului, unde a fost supus unui examen medical complet: relatarea lui despre cele trei OZN-uri făcuse să se creadă că putea fi băut sau drogat. Rezultatul examenului a fost însă pe deplin satisfăcător.

La 6 mai, Carlos Antonio, inspectorul aeronautic Ignacio Silva de la Mora şi anchetatorul Fernando Tellez Pareja au inspectat aparatul, constatând prezenţa unei umflături pe partea lui inferioară. Unul dintre proprietarii Piper-ului a declarat că ea se afla acolo şi înainte de incident. Din păcate, n-a fost efectuată o verificare a instrumentelor de bord, pentru a se vedea dacă fuseseră sau nu afectate.

La 7 mai, Augusto Ramírez Altamirano, şeful Inspecţiei Aeriene din Direcţia Aeronauticii, a anunţat că pilotul va fi supus unui nou examen medical, întrucât avusese probabil o halucinaţie, pricinuită de lipsa de oxigen, răul de înălţime, pierderea cunoştinţei sau un coşmar. De altfel, a precizat el, „radarele n-au captat nimic". Medicul însărcinat să efectueze examenul i-a confirmat opinia, conchizând că, deoarece Carlos Antonio nu mâncase nimic de 16 ore şi zbura la peste 10.000 de picioare, se putuse produce o hipoglicemie care, combinată cu hipoxia (lipsa de oxigen în sânge), dăduse naştere unor viziuni. Doctorul Tous Colomé a combătut această concluzie, bazându-se pe următoarele argumente:

1. pilotul locuieşte la o altitudine de peste 6.000 de picioare;
2. el trece în mod obişnuit peste Muntele Ajusco, ale cărui piscuri depăşesc 11.000 de picioare;
3. presupusele viziuni nu s-au făcut simţite decât după ce depăşise muntele, începând coborârea spre Mexico;
4. a fost capabil să încerce diferite manevre şi să stabilească legătura cu turnul de control al aeroportului.

Precizarea şefului Inspecţiei Aeriene a fost redusă la neant de Enrique Méndez, directorul RAMSA (*Radio Aeronautica Mexicana*), care a declarat:

> Exact în momentul în care pilotul a semnalat plecarea obiectelor, am detectat un ecou pe ecranul radar. L-am situat la 26 de kilometri de aeroport. Zburând spre est, a efectuat un viraj de 270° şi într-o rază de 7,5 kilometri, îndepărtându-se către zona vulcanilor, cu o viteză estimată

la 830 de kilometri pe oră. Nu putea fi un avion, pentru că Piper-ul era singur în acel sector. Cu toate că nu pot să spun ce era, e limpede că acest ecou a fost provocat de un corp solid aflat în deplasare. (*Ibidem*)

Ecoul a fost detectat şi de un operator de la radarul terminal:

La 28 de kilometri de aeroport, adică în zona Munţilor Ajusco, am pierdut avionul, zona aceasta fiind „oarbă" pentru radar. Pilotul ne-a informat prin radio că a fost aspirat până la 4.700 de metri şi că avionul era sub controlul obiectelor de la Tequesquitengo (deci de 10-15 minute). Când ne-a informat că redobândise controlul avionului şi că obiectele îl „coborâseră" până la o altitudine de 4.600 de metri, la verticala Muntelui Ajusco, am detectat avionul la 22 de kilometri spre sud, ca şi un alt ecou la 18,5 kilometri de avion şi la 27 de kilometri spre sud-est faţă de noi. În locul acela, ecoul a făcut o manevră de 270° spre stânga, pe o rază de 6-7 kilometri şi cu o viteză de circa 900 de kilometri pe oră. Este un fapt incredibil, căci nu cunosc nici un aparat capabil să realizeze astfel de performanţe. (*Ibidem*)

Până să ia în seamă concordanţa dintre observaţiile radar şi mărturia pilotului, inspectorul-şef Augusto Ramírez şi medicul care-l examinase pe Carlos Antonio au continuat să susţină teza halucinaţiei. Obstinaţia lor s-a datorat, foarte probabil, alinierii autorităţilor mexicane la politica de negare a existenţei fenomenului OZN adoptată de marele vecin de la nord.

Autenticitatea cazului mi se pare a fi dovedită, dar comportarea celor trei OZN-uri rămâne învăluită în mister. Neputând fi vorba despre o operaţiune de salvare, cum s-au petrecut lucrurile cu elicopterul Bell UH-1H, să presupunem că s-a efectuat un experiment menit să testeze mai curând reacţia pilotului decât posibilitatea de a dirija evoluţia aparatului. Dacă nu cumva ipoteticii ocupanţi ai OZN-urilor sunt înzestraţi cu spiritul ludic despre care, orgolioşi cum suntem, credem că ar fi propriu doar speciei noastre.

„Cel mai bun raport din dosarele Air Force"

În ultimul capitol al cărţii sale, Ruppelt notează cu umor cum, parcă ştiind că el avea să-şi încheie foarte curând cariera militară, OZN-urile au pus la cale un spectacol de adio. Înainte de a vă prezenta „cel mai bun raport din dosarele Air Force" (50, p. 34), să vedem cum arăta cel care s-a străduit să contribuie la transformarea fenomenului OZN dintr-un pretext pentru articole de senzaţie într-un obiect de cercetare cu metodele şi mijloacele ştiinţei:

O imagine pe care timpul n-a avut cum s-o altereze: Edward J. Ruppelt a murit la numai 37 de ani, în urma unui infarct miocardic.

La 13 august 1953, ora 2 a.m., şeful Proiectului Blue Book a fost trezit de un telefon al subordonatului său, Max Futch: cu câteva minute mai devreme, la ATIC sosise o telegramă a cărei prioritate se situa imediat sub cea privitoare la anunţul atacării Statelor Unite! După jumătate de oră, Ruppelt se afla la sediul Proiectului, unde a fost contactat de Pentagon, în legătură cu aceeaşi problemă. A luat primul avion spre Rapid City şi a vorbit cu toţi cei implicaţi în cazul căruia i-a atribuit calificativul din titlul acestui capitol.

Alarma s-a declanşat la 12 august, imediat după căderea nopţii, când staţia radar a Comandamentului Apărării Aeriene de la Baza Air Force Ellsworth, de lângă Rapid City, statul Dakota de Sud, a fost înştiinţată de centrul local al Corpului observatorilor de pe sol că o lumină extrem de strălucitoare a apărut chiar deasupra orizontului, spre nord-est. Şi radarul a detectat o ţintă exact acolo unde fusese indicată

prezenţa luminii. Controlorul traficului aerian de serviciu i-a spus lui Ruppelt că a studiat-o mai multe minute şi că era „bine conturată, solidă şi strălucitoare" (*Ibidem*, p. 305). Părea să se mişte foarte lent, iar radarul de altitudine a determinat că se află la 16.000 de picioare.

Controlorul a stabilit legătura telefonică cu persoana care observase lumina, o femeie din Black Hawk, şi cei doi au discutat despre poziţia OZN-ului, până când acesta a început să se deplaseze spre sud-vest. Doi radarişti au ieşit din clădirea staţiei şi au văzut o lumină alb-albăstruie mişcându-se către Rapid City ; pe ecran, ţinta se mişca spre Rapid City.

Controlorul i-a cerut atunci pilotului unui F-84 de pe aerodromul aflat la vest de bază să intercepteze lumina. Când avionul a ajuns la 3 mile de ea, lumina a început să se mişte, fiind urmărită de pilot, de femeia din Black Hawk şi de controlor, pe ecran ; nu mai încăpea nici o îndoială că toţi observau acelaşi obiect. OZN-ul şi-a mărit viteza şi a început să urce spre nord, cu F-84 pe urmele lui. Încercările pilotului de a se apropia au fost zadarnice. Controlorul i-a spus lui Ruppelt că OZN-ul părea să aibă un sistem automat de legătură între radarul de la bord şi sursa de energie. Când un avion ajungea prea aproape, sistemul efectua o creştere a vitezei, astfel încât distanţa să rămână mereu aceeaşi.

Vânătoarea a continuat, până când OZN-ul şi F-84 au ajuns cam la 120 de mile spre nord, dincolo de raza de acţiune a radarului de la Baza Ellsworth. Pilotul şi-a controlat rezerva de combustibil şi a constatat că trebuie să se întoarcă, mărturisindu-i lui Ruppelt că nu i-a părut deloc rău... După câteva minute, interceptorul a reapărut pe ecran, urmat, la 10-15 mile, de OZN. În timp ce F-84 se pregătea să aterizeze, controlorul a fost contactat telefonic de escadrila de reactoare, unde discuţia dintre el şi pilot fusese urmărită cu scepticism. Un alt F-84 era pe pistă, gata de decolare, şi pilotul lui, un veteran al războaielor din Europa şi Coreea, dorea să vadă cum arată o farfurie zburătoare. Controlorul a fost de acord.

Dirijat prin radio spre lumină, pilotul a văzut-o şi a încercat să se apropie. Curând, lumina, care se aflase la 30° deasupra liniei orizontului, a ajuns sub avion. Pilotul a intrat în picaj, ca să câştige viteză, dar istoria s-a repetat : n-a reuşit să depăşească limita de 3 mile. Cu toate că vedea lumina şi îl auzea pe operator spunându-i unde se situează în raport cu ea, pilotul continua să creadă că trebuie să existe o explicaţie simplă. El a stins toate luminile avionului, ca să se

convingă că nu e o reflecţie a lor, şi OZN-ul era tot acolo. A înclinat aparatul în dreapta şi în stânga, în faţă şi în spate – nu era nici reflecţia unei lumini de pe sol. După ce a constatat că nu era nici o stea, a pus în funcţiune radarul de bord: „Ceva real şi solid se afla în faţa lui" (*Ibidem*, p. 308). Atunci, pilotul, care se confruntase cu avioanele germane şi sovietice, a fost cuprins de teamă şi l-a întrebat pe controlor dacă poate să renunţe la încercarea de intercepţie. Răspunsul a fost afirmativ.

De această dată, OZN-ul n-a mai însoţit avionul pe drumul spre bază. Când a dispărut de pe ecranul radar, se îndrepta spre Fargo, statul Dakota de Nord. Controlorul i-a contactat pe cei de acolo şi a aflat că posturile de observatori aflate la câteva mile vest de Fargo raportaseră o lumină alb-albăstruie, strălucitoare, care se deplasa rapid.

Ruppelt ne asigură că

> ...observaţia a fost analizată în profunzime şi aş putea să reproduc pagini întregi cu detalii despre modul în care am cercetat fiecare faţetă a incidentului; dar e de ajuns să spun că în fiecare faţetă pe care am cercetat-o nu am văzut nimic. Nimic, în afara unui mare semn de întrebare în legătură cu ce putea să fie. (*Ibidem*)

Adevărata concluzie este inclusă însă implicit, într-o emoţionantă profesiune de credinţă a acestui tânăr – avea 33 de ani la apariţia cărţii! – caracterizat printr-o curiozitate bine temperată şi prin onestitate intelectuală:

> Am văzut prea multe rapoarte OZN, care păreau la început inexplicabile, făcute bucăţi când erau analizate în profunzime. Dar, de fiecare dată când încep să devin sceptic, mă gândesc la celelalte rapoarte, marele număr de rapoarte datorate unor piloţi şi operatori radar experimentaţi, unor oameni de ştiinţă şi altor persoane care ştiu la ce se uită. Aceste rapoarte au fost analizate în profunzime şi au rămas neexplicate. Observaţiile radar-vizuale sunt cele mai convingătoare dintre ele. Când o staţie radar detectează o ţintă OZN şi un observator de pe sol vede o lumină acolo unde este localizată ţinta radar, apoi un reactor decolează ca să intercepteze OZN-ul, pilotul vede şi el lumina, iar radarul de la bord o detectează, doar pentru ca OZN-ul să-l lase în urmă aproape cu obrăznicie, nu există un răspuns simplu. Pe Pământ nu avem o aeronavă care să lase în urmă, după plac, cele mai noi reactoare ale noastre.
>
> (*Ibidem*, p. 317)

Dacă nu de pe Pământ, atunci de unde?

Zbor în formaţie deasupra muntelui Kaibling

Anul 1954 a fost marcat de un mare val de observaţii OZN, care a acoperit Europa, Africa şi America de Sud. Cartea pe care cunoscutul ozenolog francez Aimé Michel a consacrat-o acestui fenomen (44) nu conţin cazul prezentat mai jos, poate pentru că el nu a fost menţionat de presa franceză.

La 3 august 1954, Erich Kaiser, pe atunci minor, se afla, împreună cu fratele său şi cu doi turişti din Viena, pe muntele Reichenstein. Cerul, până atunci senin, începuse să se înnoreze şi, spre prânz, cei patru au pornit către cel mai apropiat adăpost, situat la 4 kilometri nord de Gaishorn şi la nord-est de Trieben, în provincia Steiermark din sud-estul Austriei. Kaiser a rămas puţin în urmă, pentru că voia să fotografieze muntele Kaibling.

Era aproape ora 13. Kaiser şi-a dat seama că se află prea sus pentru ca intenţia lui să aibă şanse de izbândă. Atunci i-au atras atenţia câteva fulgerări de lumină în văzduh şi a văzut „trei discuri stranii, aparent metalice" deplasându-se fără zgomot, în linie dreaptă, la o distanţă de circa 700 de metri, de la est spre nord-vest, cu o viteză de 200 de kilometri pe oră. Kaiser a apăsat pe declanşator şi, când a vrut să facă a doua fotografie, a constatat că discurile dispăruseră, iar cerul se acoperise de nori. El s-a grăbit deci să-şi ajungă din urmă companionii şi s-au adăpostit, toţi, în cabana Mödlinger.

Fotografia a fost publicată de cotidianul *Neue Zeit* din Graz la 16 octombrie 1954.

Redacţia nu a dat curs cererii lui Kaiser ca negativul să fie examinat de specialişti. Lucrul acesta s-a petrecut în 1957, când *Weltraumbote* a efectuat, prin experţi, o serie de analize şi a publicat rezultatul, împreună cu fotografia şi relatarea, în numărul său din mai-iunie. S-a constatat că nu putea fi vorba de o fraudă, trucajul necesitând, de altfel, mari cheltuieli, cu totul în afara posibilităţilor minorului Erich Kaiser. Cât despre ipoteza că discurile ar fi fost de fapt baloane,

martorul, care-şi făcuse serviciul militar la aviaţie, a replicat că obiectele observate de el aveau o strălucire metalică şi că, oricum, vântul n-ar fi putut să mişte nişte baloane cu o asemenea viteză.

Pelicula a înregistrat şi un al patrulea obiect, situat în colţul din stânga sus al clişeului, neobservat de Kaiser şi insesizabil pe fotografia reprodusă mai sus. El a apărut doar după operaţia de mărire, când s-au obţinut pozitive mai mari decât negativele copiate.

Din păcate, nu s-au obţinut informaţii despre tipul de aparat şi de film utilizate, înainte de a fi prea târziu. Pentru că Erich Kaiser a murit în 1968, iar încercările ulterioare de a-i găsi pe ceilalţi

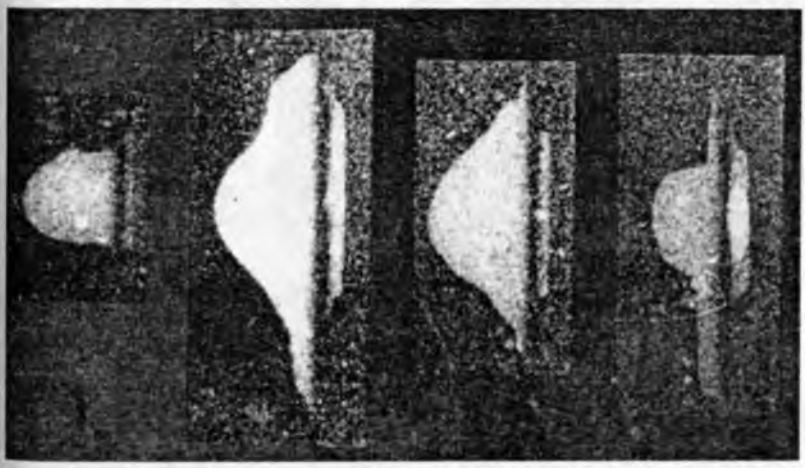

participanţi la excursia din august 1954 au eşuat. Trebuie deci să ne mulţumim cu mărturia sa şi cu imaginile pe care vi le-am înfăţişat. E mult? E puţin?

În articolul din *Inforespace* care mi-a oferit datele asamblate în acest capitol, Alice Ashton conchide:

> Este, desigur, regretabil că nu putem dispune decât de informaţii atât de sumare despre acest caz, fapt care împiedică, bineînţeles, orice luare de poziţie obiectivă (pro sau contra) în ceea ce priveşte autenticitatea documentului. (67)

Împărtăşesc acest mod precaut de abordare a unui subiect atât de controversat, dar nu pot să nu observ că, în condiţiile date, singura cale de a procura informaţii mai cuprinzătoare ar fi fost aceea de a-i interoga pe martori în 1954 sau în 1957. *Neue Zeit* şi *Weltraumbote* s-au rezumat însă la publicarea fotografiei şi a câtorva fraze explicative.

Sărăcia informaţiilor l-a determinat probabil pe Ernst Berger să nu se refere la acest caz în studiul său despre valul de observaţii OZN înregistrate în Austria în perioada 1954-1955 (70). În ceea ce mă priveşte, am hotărât să-l includ în această carte, deoarece consider că un argument în favoarea autenticităţii documentului îl constituie asemănarea obiectelor fotografiate de Erich Kaiser cu cel fotografiat de Eduardo Keffel deasupra insulelor Barra da Tijuca, din faţa golfului metropolei Rio de Janeiro, la 7 mai 1952. E de mirare că Alice Ashton nu menţionează această asemănare, mai ales că revista belgiană în care i-a apărut articolul publicase, cu numai două numere în urmă, o amplă prezentare a cazului brazilian (71, 1974). Alăturarea a două imagini vă va convinge, sper, că discurile din 1954 şi cel din 1952 făceau parte din aceeaşi familie.

„O observaţie excepţională”

În vara anului 1999, asociaţia COMETA (Comité d'Étude Approfondie), alcătuită din personalităţi franceze militare şi civile, a dat publicităţii un raport intitulat *OZN-urile şi apărarea. Pentru ce trebuie să ne pregătim ?* Prima parte a raportului prezintă o serie de „Fapte şi mărturii”, care

> ...justifică prin ele însele interesul studiului aprofundat pe care-l vom dezvolta în continuare. (...) Aceste câteva exemple fac parte din sutele de cazuri remarcabile, adică credibile şi bine documentate, observate în aceste ultime decenii, în întreaga lume. Nici unul dintre aceste cazuri n-a fost elucidat... (60, p. 9)

Nu e de mirare că selecţia de *Cazuri de observaţie de pe sol* începe cu „Fenomentul observat de numeroşi martori la Tananarive (16 august 1954)”. Îl cunoşteam de când René Fouéré îmi trimisese, în primii ani ai deceniului opt, fotocopiile primelor numere, epuizate, din *Bulletin du G.E.P.A. Groupement d'Étude des Phénomènes Aériens et Objets Spatiaux Insolites*, care avea să devină prestigioasa revistă *Phénomènes Spatiaux*. În numărul 6, trimestrul al doilea, 1964, am citit relatarea lui Edmond Campagnac, publicată sub titlul „O observaţie excepţională” :

> Nu-mi mai amintesc data exactă a observaţiei, dar sunt sigur că era într-o luni din luna august 1954. Era ora locală 18, adică în amurg. Cerul era foarte senin, fără nici un nor. Pe platourile înalte ale Madagascarului, iarna australă se distinge, într-adevăr, prin atmosfera de o extraordinară limpezime.
>
> Primul „Constellation” al săptămânii, venind din Franţa, survolase Tananarive şi curierul urma să fie distribuit, ca de obicei, înainte de ora 19.
>
> Era sfârşitul zilei de lucru şi străzile erau pline de lume. Câteva instituţii şi magazine erau deja luminate.
>
> Mă aflam în faţa Agenţiei Air France, împreună cu câţiva membri ai personalului navigant şi ai personalului de la sol, aşteptând distribuirea curierului şi discutând despre diferite lucruri.

Atenţia ne-a fost atrasă brusc de o mare sferă luminoasă, de un verde „electric", care „cădea" dinspre est, urmând o traiectorie rectilinie, înclinată cu aproximativ 45°. Această sferă ne-a făcut să ne gândim imediat la un meteorit; ea a părut să treacă pe lângă Palatul Reginei şi a dispărut îndărătul colinelor din sudul oraşului. Tananarive este clădit pe un ansamblu de coline dispuse în formă de potcoavă, ale cărei ramuri sunt îndreptate spre nord-sud".

Întrerup o clipă relatarea, pentru a face loc unei schiţe a teatrului unde s-a petrecut evenimentul.

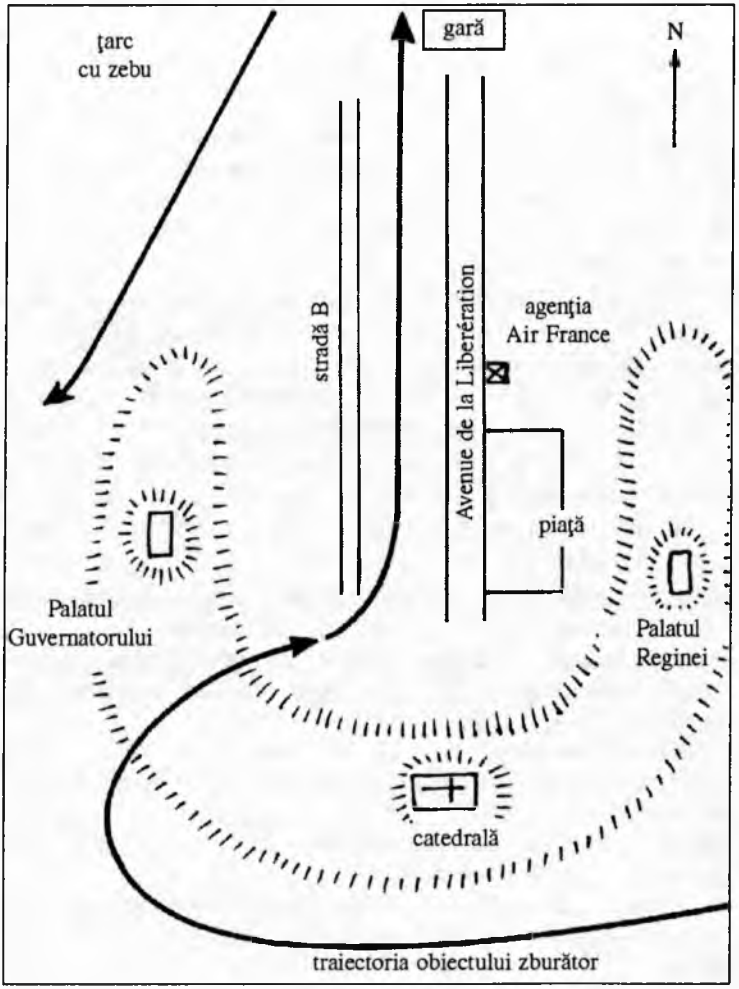

Să-l ascultăm din nou pe Edmond Campagnac, care, în august 1954, era şeful serviciilor tehnice ale Air France în Madagascar:

Ne aşteptam toţi la o explozie violentă, dat fiind volumul aparent al „sferei" verzi. Nu s-a produs nimic de acest fel. Cei mai mulţi dintre trecătorii din jurul nostru văzuseră şi ei sfera. Toate privirile erau deci îndreptate spre sud. Cam după jumătate de minut, sfera a reapărut deasupra Palatului Guvernatorului şi a coborât drept spre centrul comercial; apoi, schimbându-şi brusc direcţia, s-a deplasat de-a lungul arterei principale, Avenue de la Libération, în partea ei stângă. Viteza ei părea să se fi micşorat şi sfera verde apărea mai puţin voluminoasă decât în momentul primei sale apariţii.

Când a ajuns în dreptul Agenţiei Air France, am văzut mai clar obiectul. În frunte era o mare „lentilă" verde, foarte luminoasă, urmată, cam la 40 de metri, după estimaţia mea, de un „fuzelaj" în formă de ţigară, cu aspect metalic, având lucirea aluminiului. Pe acest fuzelaj nu se vedea nici un hublou. Avea dimensiunile aproximative ale unui DC-4, adică 40 de metri. În spatele acestui fuzelaj, la cincizeci de metri, se iveau din când în când câteva „scântei" portocalii.

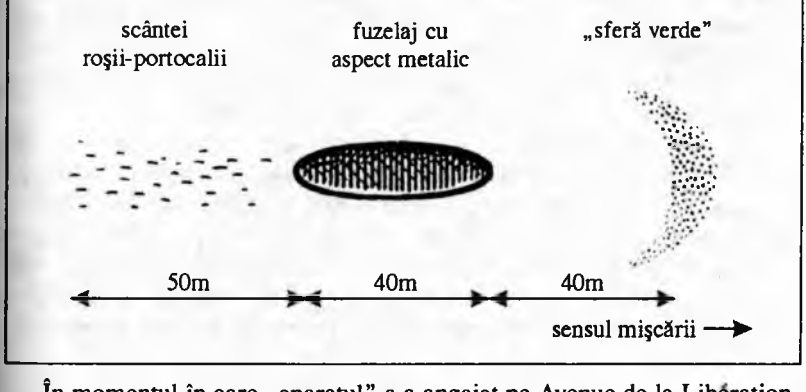

În momentul în care „aparatul" s-a angajat pe Avenue de la Libération, luminile întregului oraş s-au stins, ceea ce a făcut să se distingă şi mai bine strălucirea verde-electrică a „sferei". Domnea o tăcere deplină, toţi martorii fiind uimiţi de această apariţie absolut neaşteptată. Am constatat că aparatul se deplasa fără nici un zgomot, nu se auzea nici măcar şuieratul slab al unui planor alunecând în văzduh. După estimarea mea şi a navigantilor prezenţi, aparatul trebuia să se deplaseze cam cu 400 de kilometri pe oră. Când a trecut prin dreptul nostru, se afla de cealaltă parte a bulevardului, faţă de noi. În schimb, martorii care se găseau pe Strada B îl vedeau „către" noi. Ceea ce, potrivit unui calcul simplu, îmi îngăduie să afirm că aparatul zbura la o înălţime de circa

100 de metri şi că, în momentul în care a trecut prin dreptul nostru, ne aflam la nu mai mult de 250-300 de metri de el.
Aparatul şi-a continuat traiectoria orizontală rectilinie spre nord şi a depăşit gara; apoi, schimbându-şi din nou, brusc, direcţia, a virat spre stânga şi a dispărut îndărătul ramurii de nord-vest a colinelor.
Am aflat după aceea că survolase, la mică înălţime, ţarcul cu zebu, stârnind o dezordine de nedescris printre animale.
Durata totală a observaţiei, de la apariţia obiectului până la dispariţia lui îndărătul colinelor din nord-vest, a fost de circa două minute.
A doua zi dimineaţă, am întâlnit pe Aerodromul Ivato un prieten care venise să ceară ajutor pentru a-şi aduna turmele împrăştiate de trecerea în razmot a aparatului pe deasupra localităţii La Sakay, situată la o sută de kilometri, în linie dreaptă, de Tananarive. Aceasta se întâmplase în seara dinainte pe la ora 18, deci la câteva secunde după survolul capitalei, ceea ce permitea să se presupună că după acest survol aparatul zburase cu o viteză de croazieră de ordinul a 4.000 de kilometri pe oră.
Ca urmare a emoţiei provocate de apariţia acestui aparat în rândul populaţiei din Tananarive, la cererea generalului Fleurquin, comandantul Forţelor Aeriene din Madagascar, s-a deschis o anchetă pentru a reconstitui traiectoria vizitatorului insolit. Misiunea i-a fost încredinţată reverendului Coze, directorul Observatorului din Tananarive. Reverendul Coze se afla la Observator când a văzut „căzând" sfera verde şi a crezut mai întâi, ca şi noi, că era vorba despre un meteorit.
Reverendul Coze, care este grav bolnav, mi-a scris pentru a mă înştiinţa că va face să-mi parvină, îndată ce va fi posibil, o copie a raportului. Acest document constituie o mărturie, fără îndoială, unică în genul ei, pentru că numărul observatorilor prezenţi în momentul survolării oraşului de către aparat este estimat la circa 20.000 de persoane; cam 5.000 de martori trebuie să fi fost interogaţi de reverendul Coze.
De asemenea, sute de animale au fost speriate de trecerea aparatului.
(73)

În comentariul care a însoţit relatarea, René Fouéré s-a străduit să demonstreze că fenomenul observat la Tananarive nu putea fi un fulger globular. O astfel de ipoteză s-ar susţine doar în legătură cu prima parte a observaţiei, referitoare la marea sferă verde care a dispărut îndărătul colinelor dinspre sud. Ansamblul apărut ulterior – „lentila" verde, urmată de ţigara cu aspect metalic, lungă de 40 de metri, şi, după încă 50 de metri, de „scânteile" portocalii – este cu totul altceva. Şi cum nici o aeronavă terestră nu are această alcătuire...

Îndoiala mea a fost de altă natură. M-am întrebat cum e posibil ca doar unul dintre extrem de numeroşii martori ai unui eveniment cu

adevărat excepţional să iasă la lumină. După treizeci de ani de la apariţia relatării, după patruzeci de ani de la efectuarea observaţiei, îndoiala mi s-a spulberat când am citit un articol din *Lumières dans la Nuit* (104). Am aflat atunci că, în urma unei emisiuni de televiziune din 10 decembrie 1969, în care Edmond Campagnac a expus pe scurt cele întâmplate în august 1954, patru telespectatori au telefonat pentru a confirma observaţia. Fiind contactat ulterior de un grup de tineri membri ai GEPA, unul dintre ei, fostul adjutant-şef Grimout, pensionar, a trimis o scrisoare de patru pagini, din care reproduc cele mai interesante pasaje :

Îmi menţin, într-adevăr, declaraţia că în august 1954, la Tananarive, am văzut şi am observat (...) un aparat şi că, la trecerea lui, capitala Madagascarului a fost lipsită de electricitate timp de zece minute.

Era între 18.30 şi 19. Mă aflam, împreună cu soţia mea, la un dentist care-l înlocuia pe titularul cabinetului, plecat în Franţa, în vacanţă. Aveam 35 de ani, soţia mea 29, dentistul 30, eram toţi sănătoşi, foarte preocupaţi, dentistul de ceea ce făcea, eu de „bucuria" de a suporta freza.

Ne aflam la al doilea sau al treilea etaj al unui imobil situat pe Avenue de la Libération, la 80 de metri în dreapta gării din Tananarive. Cabinetul era o cameră spaţioasă, cam de 25 de metri pătraţi, care dă pe o terasă mare, situată deasupra bulevardului (lărgime : 50 de metri). Dacă memoria nu mă înşală, imobilele de vizavi nu au decât 4 etaje. Eram adjutant la compania de garnizoană din Tananarive şi-mi dădusem întâlnire cu dentistul după slujbă, deci cam pe la ora 19. Acolo era iarnă. Cerul era cenuşiu, senin.

Mă aflam deci la al doilea sau al treilea etaj, pe un scaun dentar, privind spre est. Ferestrele erau larg deschise. Aparatul venea dinspre nord. Cobora sub un unghi de 25-30°. Trecea prin faţa ochilor mei, îndreptându-se către sud, adică în spatele gării. Când l-am văzut era deasupra colinei din faţa mea.

Îndată ce l-am văzut, l-am oprit pe dentist şi i-am arătat fenomenul, ca şi soţiei mele, care stătea la 3 metri de mine. Ne-am ridicat şi am alergat toţi trei pe terasă. În momentul acela, aparatul era chiar în faţa noastră. L-am văzut sfârşindu-şi coborârea dinspre nord spre sud, apoi, brusc, a cotit încet, într-un unghi de 90°, a accelerat şi s-a pierdut, în câteva secunde, la orizont. Acest traseu de 4 sau 6 kilometri a fost parcurs în cel mult 3-5 secunde.

În momentul în care semnalam aparatul în faţa mea, s-a produs o pană electrică generală în întregul Tananarive. După dispariţia aparatului, am rămas fără să vorbim, aşezaţi pe parapetul terasei, neputând să

ne credem ochilor, nevrând să vorbim prea mult despre „farfuria zburătoare", dar eram siderați. Inima mea își înteţise bătăile. Totul ni se părea imposibil, de necrezut. Durata penei : zece minute.

Lungimea traseului, după amintirile mele din Tananarive :

- 800 de metri nord - sud ; durata : 8 până la 12 secunde ;
- virajul la 200 sau 300 de metri la est de gară ; durata : o secundă întreagă ;
- 4 până la 6 kilometri de la vest la est ; durata : 3 până la 6 secunde ; viteza pe acest (ultim) traseu : sute de kilometri pe oră.

Trebuie semnalat că, de fapt, aparatul a urmat şinele de cale ferată care duc la Tamatave (pe ultimul traseu, după virajul la stânga).

În biroul trezorierului companiei de garnizoană din Tananarive lucra o doamnă de patruzeci de ani din Réunion. După o zi sau două, ne-am făcut confidenţe. Ea se afla împreună cu soţul ei în grădină şi mi-a spus că a văzut bine fenomenul şi că multe alte persoane l-au văzut.

Această persoană ar putea fi găsită ; ea a lucrat foarte mult timp în biroul trezorierului companiei de garnizoană. Era singura, de altfel. Şeful nostru era locotenentul Aupetit.

Cred că presa n-a vorbit decât despre o pană generală electrică, nimic altceva.

Pana electrică s-a produs, cred, la 3 sau 4 secunde după ce am văzut aparatul. Când am alergat pe terasă, ea tocmai începea şi a durat cam zece minute. Eram aşezaţi pe parapetul terasei, îmi amintesc bine, pentru că dentistul nu putea lucra fără curent.

Am văzut deci aparatul 3-4 secunde cu lumina aprinsă în cameră şi cincisprezece secunde în obscuritate totală (în afara cerului cenuşiu, senin). Aparatul era o masă întunecată, reliefându-se pe cerul cenuşiu senin. Dimensiunea aparentă : 200-300 miimi, ceea ce, la distanţa de 500 de metri, înseamnă cam o sută de metri lungime. (Sunt artilerist.) Avea vreo zece lumini, ca nişte hublouri luminate. În coada aparatului era o dâră de stele, albastre, roşu-închis şi albe, ca scânteile produse prin tocirea unei piese de fier. Lungimea acestei dâre de scântei : dublul aparatului, deci 150 până la 200 de metri. (*Ibidem*).

În pagina alăturată reproduc schiţa trasată de fostul adjutant-şef, care menţionează că „aparatul pare să fie prea departe şi nu destul de mare" (*Idem*).

Două observaţii : Grimout nu precizează nici el data exactă a evenimentului, pe care, într-adevăr, presa nu l-a relatat, cum a a constatat Joël Mesnard, autorul articolului din *Lumières dans la Nuit*, cercetând ziarele din Madagascar. În 1988 şi 1989, s-au ivit noi confirmări şi informaţii, de această dată *din sursă malgaşă*. Fostul

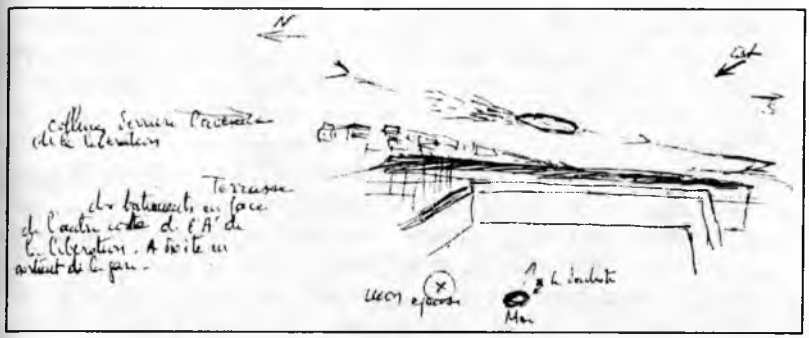

poliţist Razafimahatratra se afla în post, în faţa cinematografului Métro, pe Avenue de la Libération, când a văzut, la ora 18, o „farfurie zburătoare" care survola centrul comercial Analakely. El a înaintat superiorilor săi un raport, distrus în 1975 în incendiul Primăriei, survenit în urma unei insurecţii. Din fericire, s-a păstrat un calendar pe care poliţistul şi-a notat cele întâmplate, în dreptul datei de *16 august 1954*:

ANDRO FETY : — 15 Assomption

AOGOSITRA 1954

1 ALAHADY
2 Alatsinainy
3 Talata
4 Alarobia
5 Alakamisy
6 Zoma 22. 42
7 Asabotsy
8 ALAHADY
9 Alatsinainy
10 Talata
11 Alarobia
12 Alakamisy
13 Zoma 13. 55
14 Asabotsy
15 ALAHADY
16 Alatsinainy
17 Talata
18 Alarobia
19 Alakamisy
20 Zoma
21 Asab 1. 53
22 ALAHADY
23 Alatsinainy

O altă mărturie aparţine doamnei Noro Jeanne Rafaramalala, fostă secretară la Primăria din Tananarive:

Îmi amintesc foarte bine data şi chiar ora incidentului. Era luni, 16 august 1954. De altfel, este ziua mea de naştere. Era ora 18 şi câteva minute. Ieşisem din biroul meu de la Primărie, de la Avenue de la Libération (actualmente Avenue de l'Indépendance). Am pornit pe bulevard, pentru a ajunge la domiciliul meu, la Antanimena. La câţiva metri de portalul Primăriei, atenţia mi-a fost atrasă de un obiect zburător foarte luminos, de culoare verde, aflat chiar deasupra capului meu, cam la 100 de metri. Cerul era foarte senin, fără nici un nor. În momentul acela, străzile erau pline de lume, pentru că era ora ieşirii de la lucru. Obiectul zbura foarte iute şi fără zgomot. Mi-era foarte frică, pentru că nu văzusem niciodată un astfel de obiect. Acest aparat venea de la est, dinspre Anaty Rova (Palatul Reginei), şi a trecut chiar pe deasupra bulevardului, apoi pe deasupra gării Soarano, s-a îndreptat spre vest şi a dispărut îndărătul colinelor.

E vorba despre un obiect foarte luminos, în formă de ţigară, de circa 30 sau 40 de metri, urmat de câteva scântei roşii. Nu ştiu dacă acest obiect avea hublouri, dar îmi era foarte frică şi mă ascunsesem sub un copac. Acest obiect a stârnit panică la Tananarive.

Iată şi depoziţia dactilografiată a unui al treilea martor:

AUDITION de M. RAFALIMANANA Georges, 62 ans, restaurateur, domicilié route d'Ambositra ANTSIRABE.

" De 1948 à 1959, j'étais photographe au Studio "Photo Hova" sis en bordure de l'Avenue de la Libération. Je me souviens bien avoir vu cet objet qui survolait l'Avenue de la Libération ce 16 AOUT 1954 vers 18 heures environ. Ce jour-là, je faisais une commission pour acheter des produits photographiques, comme tous les lundis, au magasin René Depui, à quelques dizaines de mètres de notre Studio.

A peine sorti de ce magasin, j'ai vu cet objet à quelques dizaines de mètres au-dessus de ma tête. Un objet de forme ovale, de couleur orange lumineuse, suivi de plusieurs étincelles rouges et aveuglantes. Cet objet se déplacait très vite et sans bruit. Il suivait l'Avenue puis disparaissait à l'Ouest au dessus de la Gare Soarano. J'ai eu tellement peur car l'éclairage s'était éteinte à son passage. Beaucoup de passants ont vu cet objet. C'est la première fois de ma vie que j'ai vu pareil engin. J'ignorais encore l'histoire d'une soucoupe volante."

LECTURE FAITE, PERSISTE ET SIGNE.

Antsirabe, le 26 Novembre 1989

RAFALIMANANA
de Lods

Rafalimanana Georges

Depoziţia domnului Rafalimanana Georges, 62 de ani, restaurator, domiciliat pe şoseaua Ambositra-Antsirabe.

Din 1948 până în 1959, am fost fotograf la studioul „Photo Hova", situat pe Avenue de la Libération. Îmi amintesc bine că am văzut acest obiect, care survola Avenue de la Libération în acel 16 august 1954, pe

la ora 18. În ziua aceea făceam o cursă pentru a cumpăra produse fotografice, ca în fiecare luni, de la magazinul René Depui, la câteva zeci de metri de studioul nostru.

Abia ieşit din magazin, am văzut acest obiect la câteva zeci de metri deasupra mea. Un obiect de formă ovală, de culoare portocalie luminoasă, urmat de mai multe scântei roşii şi orbitoare. Acest obiect se deplasa foarte repede şi fără zgomot. El înainta de-a lungul bulevardului, apoi dispărea spre vest, deasupra gării Soarano. Mi-a fost foarte frică, pentru că luminile se stinseseră la trecerea lui. Mulţi trecători au văzut acest obiect. Este prima oară în viaţa mea când am văzut un astfel de obiect. Nu cunoşteam încă istoria unei farfurii zburătoare*.

După lectură, confirm şi semnez.

Antsirabe, 26 noiembrie 1989.

Ultima mărturie îi aparţine lui Joseph Rabenarivo şi se referă la ceea ce s-a întâmplat în afara capitalei:

E multă vreme de atunci, locuiam la Sakay, căci tatăl meu era păzitorul cirezilor de boi ale europenilor care erau colonişti în acel loc. El supraveghea mai multe mii de boi. În fiecare seară îl ajutam pe tatăl meu în munca lui. În acel 16 august 1954, aveam atunci 18 ani, pe la ora şase şi jumătate seara, când începea să se întunece, mulţi boi s-au speriat brusc. Şi iată-i fugind, pentru că un lucru destul de lung, foarte deschis la culoare şi extrem de strălucitor cobora repede şi foarte jos, chiar deasupra boilor. Lucrul acesta avea un aspect puternic şi rapid, boii erau surprinşi şi se împrăştiau, mulţi plecaseră şi fugeau. Nu-i mai vedeam. Lucrul nu făcea nici un zgomot: venea dinspre est şi se ducea spre vest.

A doua zi, adică la 17 august 1954, au sosit la Sakay coloniştii străini, proprietarii boilor, şi noi le-am explicat ce se întâmplase. Dar aceşti străini n-au crezut şi l-au dat afară pe tatăl meu din slujbă, definitiv. Chiar în acea zi de 17 august, familia mea a plecat din Sakay şi ne-am dus să locuim la Tsiroanomandidy, unde locuim şi acum. Precizez că tatăl meu a murit în 1979.

Aceste mărturii convergente şi complementare autentifică relatarea din 1964 şi justifică titlul cu care ea a fost publicată în *Bulletin du G.E.P.A.* Păcat că reverendul Coze n-a mai apucat să-i trimită lui Edmond Campagnac o copie a raportului întocmit la cererea generalului Fleurquin. (COMETA ne asigură că „nici o urmă a acestei anchete n-a putut fi găsită în arhivele Armatei Aerului...", *op.cit.*, p. 18.) Şi

* Nu am corectat stângăciile de exprimare.

cum reverendul n-a răspuns scrisorii din 1973 a lui Joël Mesnard, ştiind că în 1964 era „grav bolnav", putem presupune că raportul nu va ieşi la lumină decât graţie unei fericite, dar puţin probabile întâmplări. Ceea ce mă miră este faptul că n-au fost explorate două piste mai accesibile. O cercetare a arhivelor Air France ar fi permis identificarea membrilor personalului navigant şi ai personalului de la sol care se aflau împreună cu Campagnac în timpul observaţiei; declaraţiile acestor specialişti în aeronautică ar da şi mai multă greutate unui caz situat, oricum, în topul fenomenului OZN. Pe de altă parte, nu s-a făcut nici o tentativă de a localiza familia generalului Fleurquin, care ar putea să dea relaţii nu numai despre evenimentul din 1954, dar şi despre ancheta cerută de general. Să nu avem însă pretenţii prea mari de la cei care îşi exercită atribuţiile ozenologice doar în timpul liber.

Foarte ciudată mi se pare tăcerea presei. Anul 1954 a fost marcat de un mare val de observaţii OZN, înregistrate pe toate continentele. În cartea pe care a consacrat-o acestui fenomen periodic, Aimé Michel se referă la cazuri mult mai puţin semnificative, petrecute la Danané şi Souvré, în Côte d'Ivoire, şi la Casablanca, în Maroc, cărora publicaţiile din metropolă le-au făcut totuşi loc în paginile lor (44, p. 76). E greu de crezut că, în acest context, corespondentul Agenţiei France-Presse la Tananarive n-ar fi transmis o ştire despre un eveniment de o asemenea amploare. Iar lipsa oricărui ecou în ziarele din Madagascar este pur şi simplu de neînţeles. Să sperăm că viitorul va lămuri şi această enigmă.

Post scriptum

În timp ce dădeam bun de tipar pentru această carte, am primit ultimul număr al prestigioasei publicaţii americane *International UFO Reporter* (vol. 25, nr. 4). În sumar figurează articolul lui Gildas Bourdais, „De la GEPAN la SEPRA: studii oficiale OZN în Franţa", din care citez:

> Jean-Luc Bruneau, fost inspector general în cadrul Comisariatului pentru Energie Atomică (CEA), acum pensionar, locuind lângă Paris, mi-a spus că Alain Peyrefitte, ministrul Cercetării Ştiinţifice, i-a cerut să elaboreze un proiect privind crearea unui grup de cercetare a vieţii extraterestre şi a OZN-urilor. În perioada aceea, Bruneau a fost transferat de la CEA, ca să lucreze direct pentru Peyrefitte. Iniţiativa elaborării proiectului a aparţinut echipei de consilieri militari ai preşedintelui de

Gaulle, cu aprobarea acestuia, fiind sprijinită și de profesorul Rocard*. Potrivit lui Bruneau, *de Gaulle fusese interesat de observarea unui OZN deasupra orașului Tananarive, Madagascar, în 1954* (s.n. – I.H.), caz citat în Raportul COMETA. De fapt, de Gaulle aproba ideea ca Franța să aibă propriul său grup de studiu, independent de americani, în perioada în care fusese înființată Comisia Condon.

Se pare că raportul întocmit la cererea generalului Fleurquin, la care se referă Edmond Campagnac, ar trebui căutat nu în arhiva armatei Aerului, ci în aceea a Președinției Republicii Franceze! Din păcate, realizarea proiectului a fost amânată, din pricina crizei politice majore din mai 1968 și a evenimentelor ulterioare, care au dus în cele din urmă la demisia lui Charles de Gaulle, în 1969.

* Eminentul fizician Yves Rocard, unul dintre creatorii bombei atomice franceze, avea acces la cele mai înalte sfere ale puterii.

Oţelarul şi „scafandrii"

La începutul implicării mele în controversata chestiune a obiectelor zburătoare neidentificate, evitam să vorbesc şi să scriu despre fiinţele sau formele umanoide asociate uneori fenomenelor observate. Voiam să nu alimentez astfel teama de ridicol pe care ştirile despre „micii oameni verzi" o proiectau asupra întregii probleme. Mai târziu, citind, înainte de a traduce (împreună cu Petre-Grigore Năstase), excelenta carte a lui J. Allen Hynek, *Experienţa OZN*, am aflat că şi specialistul numărul unu al domeniului ar fi omis „cel mai bizar şi aparent incredibil aspect al întregului fenomen", dacă aceasta n-ar fi însemnat „o încălcare a onestităţii ştiinţifice" (29, p. 163). Pentru că „nu putem subîmpărţi fenomenul OZN, acceptând unele fenomene şi ignorând altele. Trebuie să studiem sau întregul fenomen, sau nimic" (*Ibidem*, pp. 169-170). Printre întâmplările care ilustrează acest principiu se numără şi cea de mai jos.

În cartea la care m-am mai referit, Aimé Michel susţine că în 1954 numărul observaţiilor „trebuie să depăşească un milion numai în Franţa şi într-o perioadă de doar câteva săptămâni" (44, p. 10). O cifră probabil exagerată, dar cazurile înregistrate atunci se înscriu printre cele mai mediatizate în întreaga lume, cartea fiind tradusă şi în engleză.

În anul cu pricina, Marius Dewilde, fost membru al echipajului unui submarin, avea treizeci şi patru de ani şi lucra la oţelăriile din Blanc-Misseron, lângă frontiera cu Belgia, bucurându-se de preţuirea şefilor şi a colegilor săi. Căsătorit, locuia împreună cu familia într-o căsuţă izolată, la doi kilometri de satul Quarouble. În faţa căsuţei se afla o mică grădină, înconjurată de un gard de scânduri. Pe lângă grădină trecea calea ferată minieră care lega Saint-Amand de Blanc-Misseron.

La 10 septembrie, oţelarul a trăit o aventură extraordinară, pe care a descris-o astfel anchetatorilor. Soţia şi fiul său se culcaseră, iar el citea la gura sobei. Orologiul de deasupra maşinii de gătit arăta ora 22.30, când a auzit lătratul furibund al câinelui său, Kiki. Gândindu-se că ar putea fi un hoţ în curtea de păsări, şi-a luat lanterna şi a ieşit. Ajungând în grădină, a văzut pe calea ferată, la mai puţin de şase

metri de uşa casei, în stânga, o masă întunecată. A crezut mai întâi că e o căruţă lăsată acolo de un ţăran şi şi-a spus că trebuie să-i înştiinţeze pe cei de la gară pentru a preveni un posibil accident.

În clipa aceea, câinele s-a apropiat de el, târându-se, şi s-a auzit dinspre dreapta un zgomot de paşi grăbiţi. În zona aceea se afla o potecă folosită uneori, noaptea, de contrabandişti. Câinele se întorsese acolo şi reîncepuse să latre. Dewilde a aprins lanterna şi a îndreptat fasciculul de lumină spre potecă. La trei-patru metri de el, chiar în spatele gardului, două „fiinţe" mergeau, una în spatele celeilalte, spre masa întunecată de pe şine. „Una dintre ele, a declarat oţelarul, cea care mergea în faţă, s-a întors către mine. În locul unde ar fi trebuit să-i fie capul, lumina lanternei a fost reflectată de un obiect de sticlă sau de metal. Am avut impresia că era o cască de scafandru. De altfel, amândouă «fiinţele» erau îmbrăcate cu costume asemănătoare celor de scafandri. Erau de talie foarte mică, probabil mai puţin de un metru, dar aveau umeri foarte largi şi casca de pe «cap» mi s-a părut enormă. Le-am văzut picioarele mici, potrivite cu trupul, dar n-am văzut braţe. Nu ştiu dacă aveau." Fotografia reprodusă mai jos îl înfăţişează pe Marius Dewilde desenând, cu cretă, siluetele „scafandrilor"; deasupra, pe tabla improvizată, oţelarul a schiţat obiectul aşezat pe şinele figurate de liniile paralele; săgeata indică sursa luminii orbitoare, despre care vom afla imediat.

După câteva clipe de firească stupoare, martorul s-a repezit spre poarta grădinii, vrând să ocolească gardul şi să taie calea celor două fiinţe, cu intenţia, a declarat el, de a captura măcar una. Se apropiase cam la doi metri, când, ţâşnind printr-o deschizătură pătrată din masa de pe şine, o lumină extrem de puternică, asemenea celei de magneziu, l-a orbit. A închis ochii şi a vrut să strige, dar n-a fost în stare. A încercat să se mişte, dar picioarele nu-l mai ascultau. Înspăimântat, a auzit ca în vis, la un metru de el, un zgomot de paşi pe dala de ciment din faţa porţii. Erau cele două „fiinţe", care se îndreptau spre calea ferată. În sfârşit, lumina s-a stins. Dewilde şi-a recăpătat controlul muşchilor şi a alergat spre calea ferată. Dar masa întunecată se ridica de pe şine, legănându-se uşor, ca un elicopter. Părea să aibă o formă alungită, cu o cupolă în partea superioară, şi să fie lungă de şase metri şi lată de trei. Culoarea era ca aceea a aluminiului, dar mai puţin strălucitoare. Dewilde a apucat să vadă un fel de uşă închizându-se şi un abur des ieşind din partea inferioară, cu un uşor şuierat. S-a simţit un curent de aer cald, cu miros de ozon, amintindu-i fostului matelot atmosfera dintr-un submarin. Obiectul s-a înălţat vertical, până la treizeci-patruzeci de metri, apoi, continuând să urce, s-a îndreptat spre vest, în direcţia localităţii Anzin, căpătând o luminozitate roşietică. A dispărut, după circa un minut, spre Valenciennes.

Când s-a mai liniştit, Dewilde şi-a trezit soţia şi un vecin, relatându-le cele întâmplate. Apoi a fugit până la cel mai apropiat post de jandarmi, aflat în mica localitate Onnaing, cam la doi kilometri. Era însă atât de agitat şi vorbea atât de incoerent, încât jandarmii au considerat că nu e cazul să-şi piardă vremea cu el. S-a dus atunci la comisariatul de poliţie, unde a ajuns pe la miezul nopţii. Comisarul Gouchet s-a convins, ascultându-l, că nu putea fi vorba despre o născocire: oţelarul era cuprins de un tremur nervos şi spaima lui era evidentă. Raportul întocmit de el a determinat efectuarea unei anchete comune a Poliţiei, Poliţiei Aerului şi Direcţiei pentru Supravegherea Teritoriului. Reprezentanţii celor trei organisme s-au deplasat la Quarouble în ziua următoare şi i-au cerut lui Dewilde să-şi repete relatarea, împărtăşind concluzia comisarului Gouchet.

Ancheta a fost reluată luni, 13 septembrie, şi s-a încercat să se găsească o explicaţie. Ipoteza că ar fi fost vorba despre un elicopter implicat în operaţiuni de contrabandă nu a rezistat confruntării cu topografia locului: firele telegrafice ar fi împiedicat aterizarea unui aparat de zbor convenţional. S-a trecut la căutarea eventualelor urme.

Terenul din preajma căii ferate fiind tare, lipsa amprentelor de paşi ale celor doi „scafandri" nu infirma relatarea martorului. În schimb, anchetatorii au descoperit în cinci locuri, pe traversele de lemn, semne identice, cu o suprafaţă de patru centimetri pătraţi fiecare. Semnele erau proaspete şi arătau că traversele fuseseră supuse, în cinci locuri, unei presiuni puternice, cum ar fi aceea exercitată de un obiect foarte greu. Pe deasupra, dispunerea semnelor prezenta o simetrie, vizibilă în fotografia de mai jos.

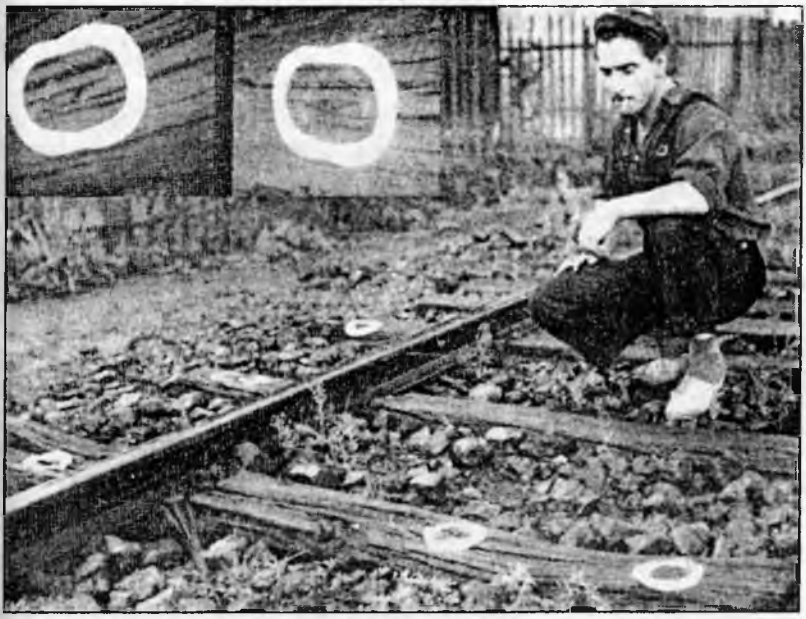

Întrebat de ziarişti ce crede despre aceste semne, unul dintre inspectorii Poliţiei Aerului a răspuns, evident neoficial:

> Astfel de urme ar lăsa un aparat care ar ateriza pe bechii şi nu pe roţi, ca avioanele noastre.

S-a sugerat că semnele ar fi putut fi lăsate de muncitorii feroviari, în timp ce înşurubau tirfoanele. Dar o astfel de operaţie nu mai fusese efectuată de multă vreme, iar semnele erau proaspete. De altfel, dacă această ipoteză ar fi explicat, la modul general, fiecare semn în parte, ea n-ar fi putut justifica dispunerea simetrică a ansamblului. La solicitarea anchetatorilor, inginerii de la căile ferate au examinat traversele şi au declarat că:

Presiunea revelată de aceste amprente corespunde unei greutăţi de treizeci de tone.

Marc Thirouin, pe atunci directorul general al CIES Ouranos, a contestat această concluzie:

Mă întreb cum ar fi putut nişte experţi să vorbească cu seriozitate despre presiunea asupra traverselor, când, în mod evident, aceste semne sunt, dimpotrivă, urmele unei smulgeri. Adânciturile de cinci până la zece milimetri se datoresc nu unui impact şi unei scobiri în lemn, ci unei pierderi de materie; forma şi orientarea tăieturilor terminale par să sugereze că două apendice tăioase au intrat în lemn, unul vertical, pentru a asigura imobilizarea laterală a aparatului, altul oblic faţă de primul, pentru a împiedica aparatul să se ridice. (13, p. 77)

Nu pot să mă pronunţ în privinţa acestor opinii divergente. Constat doar că, dacă Thirouin ar avea dreptate, obiectul observat de oţelar ar fi trebuit să fie construit dintr-un metal foarte uşor (să ne amintim referirea la aluminiu) sau să aibă un echilibru precar, legat poate de mijlocul de propulsie.

La capitolul *dovezi fizice* se adaugă şi faptul că, la locul aterizării, pietrişul balastului era friabil, ca şi cum ar fi fost calcinat la o temperatură înaltă. Iar urmele negricioase de pe sol păreau să confirme detaliul emisiei de aburi din finalul observaţiei. Pe de altă parte, pilele lanternei şi bateria unui telefon instalat în curte s-au descărcat, iar martorul a suferit de colici violente şi de tulburări respiratorii. În sfârşit, câinele Kiki nu şi-a revenit după şocul nervos; a slăbit continuu şi a murit şase luni mai târziu.

În voluminosul dosar al anchetei se află şi depoziţiile unor martori din localităţi învecinate. Domnii Auverlot şi Hublard din Onnaing au urmărit vineri, 10 septembrie, pe la 22.30 – ora indicată de oţelar – o lumină roşie care se deplasa în văzduh, părând să vină dinspre Quarouble (ne amintim de „luminozitatea roşietică" a obiectului, în timpul ascensiunii sale). Tot atunci, trei tineri care ieşeau dintr-o sală de bal din Vicq, situată la 800 de metri de locul observaţiei, au văzut aceeaşi lumină, venind din aceeaşi direcţie. Bernard Petitjean, din Valenciennes, se afla în maşină la Bruay-Thiers (la doi kilometri de Vicq), împreună cu doctorul Hubert şi cu alte două persoane. Obiectul, de culoare gălbuie, a apărut în momentul în care coborau din maşină. S-a oprit o clipă chiar deasupra capetelor lor şi a pornit din nou, cu o viteză foarte mare. Închei cu declaraţia doamnei Badot:

Vineri, 10 septembrie, pe la ora 22.30, mă aflam în cătunul La Briquette, lângă Valenciennes, spre Famars. Am văzut obiectul apărând în văzduh,

la mică înălţime, în momentul în care sosea un autobuz. Farurile acestuia s-au stins şi motorul s-a blocat. S-a produs un început de panică printre pasageri, şoferul fiind şi el speriat. Dar obiectul a dispărut, farurile s-au reaprins de la sine şi şoferul a putut să pornească iar motorul, acţionând demarorul. (44, p. 63)

Concordanţa acestor mărturii cu aceea a oţelarului reprezintă o garanţie suplimentară în ceea ce priveşte autenticitatea cazului.

Detractorii n-au lipsit. Aimé Michel notează că un ziarist, care nu fusese la faţa locului şi nu stătuse de vorbă cu Dewilde, afirma, la numai câteva zile după întâmplarea de la Quarouble, că oţelarul avusese probabil o halucinaţie datorată unei mai vechi răni la cap. O halucinaţie care lasă urme palpabile în traverse, transformă pietrişul într-un conglomerat friabil, înnegreşte solul, descarcă bateriile, provoacă dereglări ale sănătăţii! O halucinaţie acţionând asupra a opt martori aflaţi în locuri diferite!... Nu e de mirare că anchetatorii n-au reuşit să găsească o explicaţie – fenomen natural sau artefact terestru –, cazul figurând în marele catalog al obiectelor zburătoare neidentificate.

Capitolul ar fi trebuit să se încheie aici, dar, conform spuselor lui, Marius Dewilde a trăit o nouă aventură, chiar mai ciudată. La 10 octombrie 1954, când se împlinea o lună de la primul contact al oţelarului cu Necunoscutul, pe la 11.30-12, fiul său, în vârstă de trei ani şi jumătate, l-a înştiinţat că „e un automobil pe calea ferată". Tatăl a ieşit şi a văzut, la o distanţă de circa cincizeci de metri, un obiect identic cu cel din 10 septembrie. La baza lui, dedesubtul cupolei, era o deschizătură dreptunghiulară; în jurul bazei – o serie de protuberanţe, iar deasupra deschizăturii – un şir orizontal de hublouri. A văzut şi câteva făpturi umanoide, îmbrăcate în combinezoane care le acopereau trupul în întregime; acestea, ca şi mănuşile şi încălţămintea erau cenuşiu-închis. Pe cap purtau căşti suple, transparente în dreptul feţei. Două stăteau pe platforma aparatului, alte două s-au ivit din spatele lui sau de dedesubt, o a cincea a ieşit prin deschizătură şi s-a adresat celorlalte. Părea să fie şeful micului grup şi s-a îndreptat spre Dewilde, care înaintase şi el, aşa că s-au întâlnit cam la trei metri de aparat. „Şeful" avea aproximativ 1,10 metri înălţime; prin partea transparentă a căştii i se vedea chipul, cu un aspect asiatic: maxilarul pronunţat, pometii ridicaţi, părul şi sprâncenele foarte negre, pielea destul de închisă, ochii cafenii. Ceea ce urmează pare atât de fantasmagoric, încât prefer să-i dau cuvântul martorului:

Făptura a mângâiat băiatul, pe care-l ţineam în braţe, m-a bătut pe umăr, surâzând, şi a început să-mi vorbească, într-o limbă pe care n-o cunoşteam.

Îl auzeam foarte bine prin cască. Am văzut că avea dinţi foarte albi, impecabili (sic!). Chipul îi era frumos, cu trăsături regulate. Fiinţele care semănau cu el zâmbeau şi ele, din când în când.

Mă aflam la trei metri de aparat şi auzeam gemete dinăuntrul lui; mi s-a părut că aud, repetându-se: „bakak... bakak...". Privind prin deschizătură, am văzut alte două fiinţe, una culcată pe podea – am presupus că ea gemea –, cealaltă în picioare, lângă ea. Aflându-mă aproape în axa uşii, am putut să văd, în interior, lucruri cu adevărat stranii, butoane de culori diferite, un fel de manometre etc., dintr-un metal (?) cenuşiu, întunecat, de o curăţenie desăvârşită.

Fiinţa care mi s-a părut a fi „şeful" a făcut câţiva paşi către păsările care ciuguleau nu departe de noi, s-a aplecat şi a luat o găină care, în loc să o ia la fugă, cum fac de obicei aceste animale, s-a lăsat prinsă cu docilitate; am rămas uluit. A arătat-o celorlalţi, apoi a dat-o celor doi care rămăseseră pe platformă. Au luat-o, aplecându-se puţin.

Cele cinci fiinţe au intrat în aparat, ajutându-se una pe alta; un panou a acoperit deschizătura. Aparatul a decolat vertical, fără zgomot şi fără fum, dispărând spre est. (13, pp. 143-144)

Un alien angelic, surâzător, care mângâie copilul, îl bate pe umăr pe pământean şi e interesat de galinacee!... Totul pare cusut cu aţă albă de Marius Dewilde, pe care-l vedem aici, după câţiva ani buni, alături de fiul său; René Pacaut ne informează că pe acesta îl cheamă Serge şi că „îşi va aminti întotdeauna de prietenul său extraterestru" (45, legenda fotografiei).

Suspect este şi faptul că, deşi întâmplarea a avut loc *în miezul zilei*, nimeni, în afara celor doi Dewilde, nu a văzut obiectul venind şi plecând. Am hotărât să includ totuşi cazul în cartea noastră pentru că Marc Thirouin a descoperit, pe o a doua cale ferată, în apropierea celei pe care aterizase OZN-ul din 10 septembrie, zece semne identice cu cele lăsate atunci şi produse în acelaşi fel. Dar declaraţia oţelarului nu s-a mai bucurat de o amplă mediatizare şi n-a mai trezit interesul autorităţilor, sau acest interes a fost, de această dată, ascuns.

O interesantă paralelă între cele două cazuri a întreprins, în cheie psihanalitică, Michel Carrouges. El sugerează că

> ...datele din 10 octombrie nu sunt decât imagini onirice, subproduse ale evenimentelor din 10 septembrie şi ale altor date reale sau onirice, survenite între timp. (74)

Iar în finalul originalului său studiu, conchide:

> Cele două relatări, din 10 septembrie şi 10 octombrie, nu sunt două povestiri independente. Ele conţin amprentele mentale ale unui singur eveniment, dar la două niveluri diferite şi legate între ele printr-un singur grup de transformare, ca negativul şi pozitivul aceleiaşi fotografii. Fiind un sistem automat de transformări mentale, a doua povestire constituie dovada istorică obiectivă a unui violent traumatism suferit de martor la 10 septembrie. (*Ibidem*)

Opinia concordă cu îndoielile mele, dar cum l-ar fi putut afecta traumatismul pe micul Serge, care dormea liniştit în noaptea de 10 septembrie? Nu ne rămâne decât să acceptăm realitatea celei de-a doua întâmplări sau să bănuim că, în momentul discuţiei cu René Pacaut, tatăl îşi convinsese fiul, acum adolescent, să-şi „amintească" un eveniment imaginar.

Miracolele luminii (1)

Una dintre cele mai stranii manifestări ale fenomenului OZN este ceea ce s-ar putea numi, la modul propriu, manipularea luminii. Atenţia cercetătorilor a fost atrasă îndeosebi de evenimentele petrecute la 21 octombrie 1963 în zona fermei „Santa Teresa", la trei kilometri de localitatea Trancas, Argentina. Ferma aparţinea familiei Moreno, ai cărei membri au fost martorii uluiţi şi înspăimântaţi ai unor evenimente cu totul ieşite din comun.

Întrucât la ora 19 se produsese o pană de curent electric, cei din casă s-au retras în camerele lor pe la ora 20, după cină. Doamna Yolié Moreno (fiind măritată cu un ofiţer, anchetatorul Oscar A. Galíndez a convenit cu ea să folosească numele de fată) trebuia să-şi alăpteze primul născut la 21.30 şi aştepta acest moment împreună cu sora sa, Yolanda. Servitoarea Dora Martina Guzmán, în vârstă de 15 ani, a venit să le spună că afară se văd lumini ciudate. Au ieşit toate trei în curte, însemnată cu A pe schiţa de mai jos.

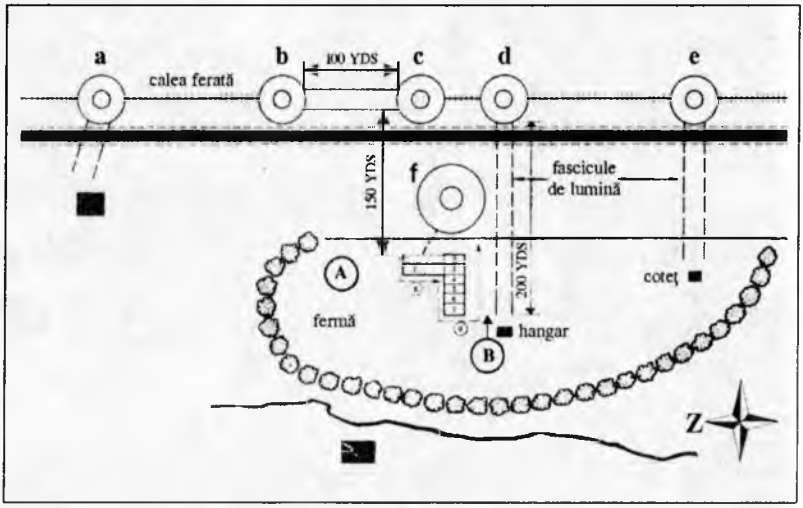

Ele au văzut înspre calea ferată, cam la 140 de metri de casă, două lumini puternice („b" şi „c" pe schiţă), unite printr-un fel de tub lung de circa 90 de metri, în interiorul căruia se mişcau înainte şi înapoi, crede Yolié, siluete umane.

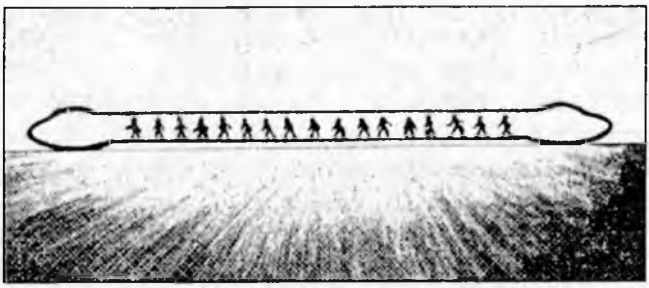

Hotărând să se apropie de calea ferată, pentru a se lămuri, martorele s-au întors în casă, luându-şi haine călduroase, pentru că noaptea era friguroasă, şi o lanternă. Cu acest prilej s-au trezit şi părinţii celor două surori, Antonio Moreno Ebaich şi Teresa Kairuz de Moreno. Yolié, Yolanda şi Dora au ieşit din nou şi s-au îndreptat spre calea ferată. Primul lucru care le-a atras atenţia a fost o lucire verzuie lângă bariera de la intrarea în fermă. Yolié a îndreptat într-acolo fasciculul lanternei şi, deodată, s-au luminat şase ferestre mici, scoţând la iveală, la o distanţă de numai 4 metri, o formă discoidală, suspendată în văzduh („f" pe schiţă). Era un obiect cu un diametru de 8,50-9 metri, a cărui suprafaţă, aparent metalică, semăna cu aluminiul. Alcătuit din mai multe secţiuni, prinse cu protuberanţe ca nişte nituri, obiectul avea deasupra un fel de cupolă de mici dimensiuni. Ferestrele erau dreptunghiulare, având cam 0,90 pe 0,65 metri; prin ele ieşea o lumină albă, puternică. Restul suprafeţei obiectului era mascat de o

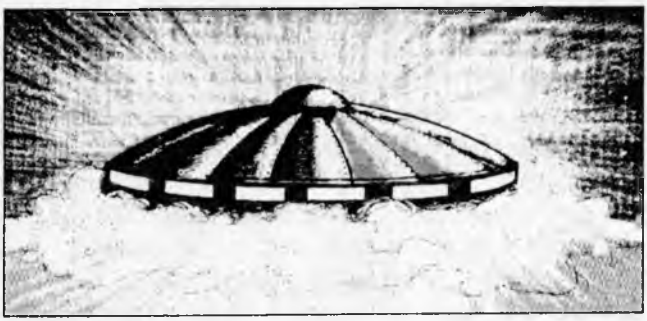

ceaţă alburie, emisă din partea lui inferioară. Distanţa dintre cupolă şi ferestre era de 2,50-3 metri, iar distanţa dintre acestea şi sol de 1,50 metri.

Obiectul se balansa încet, fiind evident că nu atingea pământul.

Curând, un fel de bandă colorată a început să se rotească în interiorul obiectului; ea putea fi văzută prin ferestrele care îşi schimbau şi ele culoarea, succesiv, ca şi cum s-ar fi învârtit în jurul unui ax, în sens contrar acelor de ceasornic. Mişcarea era însoţită de un zumzet slab, iar ceaţa alburie se îndesea, degajând un miros pătrunzător de sulf. După mai puţin de 30 de secunde, o limbă de foc emisă de obiect le-a izbit pe cele trei martore, culcându-le la pământ. Cel mai mult a avut de suferit Dora, care, a doua zi, a fost tratată la spitalul din Trancas pentru arsuri de gradul unu şi doi la faţă, la braţe şi la picioare.

În aceeaşi clipă, pe calea ferată au apărut alte trei lumini (marcate pe schiţă cu „a", „d" şi „e"), numărul corpurilor necunoscute ajungând la şase. Distanţa dintre corpurile cele mai îndepărtate unul de altul („a" şi „e") era de circa 370 de metri.

Martorele au intrat în casă, alergând. De la fereastra unei camere, Antonio şi Teresa Moreno au văzut cum un „tub" de lumină cu un diametru de circa 3 metri iese din partea de sus a obiectului „f" şi începe să cerceteze clădirea. La rândul ei, Yolié a observat cum două fascicule compacte de lumină ies din obiectul „d" şi se îndreaptă spre un hangar situat la 40 de metri de casă, în care era adăpostit un tractor. Fasciculele au străbătut distanţa de circa 185 de metri dintre calea ferată şi hangar în câteva minute, oprindu-se la 1,80-2 metri de acesta. Fasciculele perfect cilindrice, largi şi ele de 3 metri, nu atingeau în nici un punct solul, rămânând la 8-10 centimetri deasupra lui. Câte două fascicule, având aceleaşi caracteristici, au ieşit şi din celelalte obiecte, cu excepţia obiectului „f".

Fenomene ciudate s-au petrecut şi în interiorul fermei. Temperatura, care fusese de 16°C, a ajuns la 40°C şi totul era luminat ca ziua, cu toate că pana de curent nu fusese remediată. Nici unul dintre martori nu a observat dacă razele de lumină treceau prin pereţi, dar Yolié nu exclude această posibilitate, căreia, cum vom vedea, i s-a găsit şi o argumentare ştiinţifică, evident ipotetică.

O altă ţintă a fasciculelor de lumină, în afară de casă şi de hangar, a fost un coteţ în care se aflau 40 de păsări. Emise de obiectul „e", fasciculele s-au apropiat încet de coteţ, s-au oprit brusc la mică distanţă

de el şi au rămas nemişcate, mai multe minute. În sfârşit, obiectul „f" a proiectat un alt fascicul spre sud, în direcţia oraşului Trancas. După 10-15 minute, el a ajuns în vecinătatea imediată a oraşului, apoi s-a înălţat şi s-a rotit cu 180°, retrăgându-se lent şi dispărând în interiorul obiectului, care s-a deplasat spre calea ferată. Acolo i s-au alăturat celelalte obiecte şi toate au pornit spre est, zburând la mică înălţime în direcţia lanţului de munţi Sierra de Medina.

Durata totală a observaţiei a fost de 40-45 de minute. Timp de mai bine de o jumătate de oră după dispariţia obiectelor, la orizont s-au văzut lumini portocalii. Martorii au menţionat şi alte dovezi materiale. Ceaţa densă emisă de obiectul „f" a persistat 4 ore după plecarea acestuia; în aer se simţea un miros puternic de sulf. Acolo unde se balansase acelaşi obiect, pe o suprafaţă circulară cu un diametru de 8,50-9 metri, a fost descoperit un con perfect, înalt de cam 90 de centimetri, alcătuit dintr-un mare număr de sfere cu diametrul de 1,27 centimetri; astfel de sfere au fost găsite şi pe calea ferată; analiza efectuată de Walter Gonzalo Tell, directorul laboratorului de chimie al Institutului de Inginerie Chimică al Universităţii din Tucuman, a arătat că ele conţineau 96,48% carbonat de calciu şi 3,51% carbonat de potasiu. Desişul de roşcovi, situat în zona unde au fost descoperite sferele, s-a uscat (83).

Comentând rezultatele anchetei sale, Oscar A. Galíndez acordă o meritată atenţie „Fasciculelor de lumină coerentă", referindu-se la alte cazuri bine cunoscute ozenologilor. Voi prezenta, în continuare, unul dintre ele, ale cărui caracteristici îl apropie în bună măsură de cel de la Trancas. Faptele s-au petrecut la Villiers-en-Morvan, Franţa, iar ancheta a fost efectuată de Joël Mesnard şi René Fouéré (106).

La 21 august 1968, Marius Carré şi Paul Billard, agricultori, veniseră, pe la 10.30, cu o căruţă trasă de un tractor, să încarce legăturile de secară de pe un câmp aparţinându-i lui Carré, situat aproape de vârful unei coline. De acolo, cei doi au văzut, în stânga unei păduri de brazi, pe un deluşor aflat cam la 2 kilometri spre sud-vest, o pată albă foarte luminoasă, de forma unui romb. Carré a comparat-o cu o faţă de masă întinsă pe iarbă, iar Billard a precizat că avea dimensiunile unui automobil mic.

Agricultorii au început să încarce căruţa, terminând după o jumătate de oră. Au dus-o pe un drum lateral şi au cuplat la tractor o alta, goală; apoi au reînceput lucrul. Atunci au observat cum, pornind din obiectul care părea „o faţă de masă albă", un fel de tub luminos se

alungeşte în direcţia lor. În 5-10 minute, tubul a atins lungimea de circa 2 kilometri, oprindu-se în faţa unei perdele de arbuşti care marca limita câmpului, la 30-40 de metri de martori.

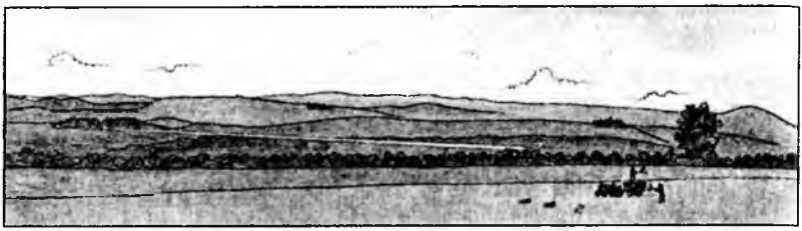

Urcat în căruţă, Billard stivuia legăturile adunate de Carré de pe câmp. Date fiind poziţiile lor diferite, Carré observa tubul dintr-o parte, în vreme ce Billard îi vedea doar capătul îndreptat spre el, având 1-2 metri diametru şi terminându-se cu un fel de pânză de păianjen strălucitoare. Cu toate că luminozitatea lui era foarte puternică, Billard a privit acest capăt mai mult timp ; drept urmare, a doua zi l-au durut ochii şi a trebuit să poarte ochelari de soare.

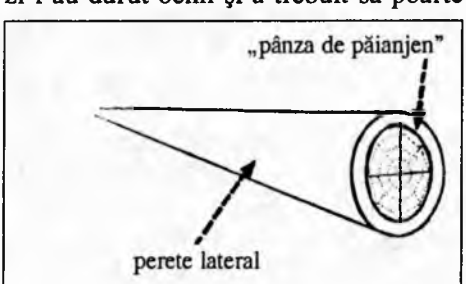

Cu tot insolitul situaţiei, cei doi au continuat să adune, să încarce şi să rânduiască legăturile de secară, urmăriţi parcă de „ochiul" luminos. După zece minute, tubul a început să se retragă, la fel de lent cum se alungise, dispărând după alte cinci-zece minute. Obiectul din care ieşise era tot acolo, dar culoarea lui era acum verde. Apoi, brusc, a dispărut şi el.

Anchetatorii se întreabă :

Care era natura acestui tub orbitor care s-a alungit şi apoi s-a scurtat atât de mult? Alungire şi scurtare relativ rapide, de vreme ce extremitatea frontală a parcurs ceva mai mult de 2 kilometri în câteva minute.

Ne gândim la un fascicul de „lumină coerentă", fascicul care, datorită proprietăţilor non-dispersive ale acestei lumini, iau înfăţişarea unei bare solide, a unui obiect cvasimaterial. Dar, dacă un laser foarte puternic ar putea crea această bară de lumină, nu înţelegem prea bine cum ar fi în stare această bară să se oprească brusc, parcă tăiată cu un instrument invizibil, la Champ du Feu sau la Villiers-en-Morvan. Natura acestui tub ne scapă. Era el alcătuit dintr-o lumină coerentă tăiată într-un mod

de neînţeles sau dintr-o pseudo-lumină, ori era un tub material gol – dar, în acest din urmă caz, cum să ne imaginăm că peretele rigid al unui tub lung de peste 2 kilometri şi cu un diametru de 1-2 metri ar putea să încapă, fie şi sub formă de fragmente demontabile, într-un obiect având dimensiunea aparentă a unui (automobil) 2 CV? La această problemă nu reuşim să găsim un răspuns. Şi nici la întrebarea cum putea acest tub să-şi modifice lungimea şi direcţia. (*Ibidem*)

Această mărturisire a apărut în numărul 18 al revistei *Phénomènes Spatiaux*. În numărul 12, Jean Goupil prezentase totuşi „Ipoteza câmpului magnetic canalizat", potrivit căreia o descărcare toroidală se prezintă sub o formă *tubulară*, obţinându-se *tije luminoase* a căror lumină are un aspect „solid" (85). Goupil propune o explicaţie şi pentru razele de lumină care treceau prin pereţi la Trancas, dar nu numai acolo. Dintr-un articol al lui René Fouéré am aflat că în ianuarie 1965, la Torrent, în Argentina, „o lumină a pătruns prin pereţii de lemn, luminând totul" (81). Or, scrie Goupil,

...acest fenomen, de neconceput în cazul unei lumini normale, ar putea fi provocat de un câmp magnetic variabil canalizat. Într-adevăr, pereţii de lemn sau zidurile de piatră nu constituie un obstacol pentru un câmp magnetic. Tija luminoasă se va forma din nou de cealaltă parte a peretelui sau a zidului şi va da acest aspect stupefiant de lumină care traversează un perete de lemn sau un zid! În acest timp, dat fiind că o energie deloc neglijabilă poate fi disipată în aer şi în pereţi sau ziduri, temperatura se ridică în interiorul casei, aşa cum indică martorii. (*op.cit.*)

Aşteptându-şi confirmarea, ipoteza lui Jean Goupil ar putea explica şi fenomenele pe care le voi prezenta în celelalte părţi ale tripticului consacrat miracolelor luminii.

Miracolele luminii (2)

O trăsătură distinctivă a tuburilor de la Trancas şi Villiers-en-Morvan constă în emiterea lor *în plan orizontal* de către *obiecte aflate pe sol*. Mai numeroase sunt cazurile în care *obiectele se află în văzduh* şi tuburile sunt emise *vertical*. Confirmând încă o dată unitatea temporală a fenomenului OZN, exemplele pot fi găsite şi dincolo de vara anului 1947, care marchează, prin consens, începutul erei moderne a unei istorii multiseculare. Cu mulţi ani în urmă, cercetând colecţia pe 1887 a revistei *La Science Illustrée*, am dat peste această ştire:

> *Journal de Saint-Petersbourg* descrie astfel un ciudat fenomen observat în capitala rusă, în noaptea de 29 spre 30 noiembrie:
> Pe la ora două şi jumătate, cerul, înseninat după o scurtă furtună de zăpadă, era luminat de luna plină când, deodată, s-a văzut la orizont, înspre nord, un fel de licărire albă, ca aceea a zorilor. Câteva clipe mai târziu, fenomenul a luat o altă înfăţişare. O pată luminoasă trandafirie, de formă circulară, s-a arătat pe firmament şi trei coloane luminoase au ieşit din ea, în direcţie verticală. Fenomenul a durat cel mult cinci minute, apoi coloanele au părut să reintre în pata luminoasă şi această pată a dispărut şi ea, după câteva secunde.

Să facem un salt în timp. În octombrie 1965, la Monaca, Pennsylvania, un obiect părea să fie susţinut de opt sau zece raze de lumină. Martorul era sigur că sunt raze, pentru că putea să vadă prin ele copacii din faţa lui. Razele s-au retras când obiectul a început să se înalţe (84). Un caz similar s-a petrecut la 26-27 martie 1970, la Guijo de Granadilla, Spania. Martorul a văzut un OZN lângă barajul „Gabriel y Galán".

> Prima mea impresie – a declarat el – a fost că stătea pe sol, pe picioare sau piloni. Apoi mi-am dat seama că nu erau picioare, ci raze de lumină. OZN-ul şi-a retras razele aşa cum o pasăre îşi strânge aripile. (66)

Un caz mai complex, asemănător în această privinţă cu cele de la Trancas şi Villiers-en-Morvan, a avut loc în munţii Vosges, la 9 kilometri sud-sud-est de Schirmeck. Sâmbătă, 6 mai 1967, Raymond Schirrmann, soţia sa, fiul lor Jean-Luc (10 ani) şi colegul acestuia, Philippe Wassmer (11 ani), au venit să-şi petreacă sfârşitul de săptămână în vila pompierilor din Strasbourg, construită în locul

numit Le Champ du Feu. La ora 19, după cină, cei patru s-au instalat pe terasa vilei, ca să admire apusul de soare. Cerul era foarte limpede, fără nici un nor. Dincolo de valea Bruche, se vedea pădurea Donon.

Deodată, spre vest-nord-vest, la o distanţă de circa 2 kilometri, s-a ivit un şir de şapte-opt obiecte perfect aliniate. Fiecare avea o parte întunecată, înconjurată de un halou fumuriu. Obiectele păreau să se afle la câteva zeci de metri deasupra pădurii, cam la înălţimea terasei. Timp de mai multe minute, obiectele s-au deplasat încet spre sud, au dispărut fără veste, au reapărut ceva mai departe, s-au împrăştiat şi n-au mai fost vizibile. Spre vest, acolo unde fuseseră văzute ultima oară, pădurea era parcă incendiată, cu toate că soarele apusese. Zeci de pete roşii se legănau deasupra copacilor. După ora 20, la căderea nopţii, au dispărut şi petele.

Peste un ceas, cei patru martori au văzut cum apare, venind dinspre sud, la o sută de metri de vilă, un obiect întunecat lenticular, cu un diametru de 15-20 de metri. S-a apropiat încet, fără nici un zgomot, arătându-şi doar partea inferioară martorilor. Când a ajuns la 20-30 de metri, sub el s-a ivit un fel de panglică luminoasă, a cărei mişcare a fost comparată de Raymond cu aceea a unui şarpe, iar de Jean-Luc cu aceea a tentaculului unei caracatiţe. Panglica a dispărut după zece secunde, locul ei fiind luat de o tijă luminoasă alb-albăstruie, groasă cât degetul mare (2,5-3 centimetri). OZN-ul se afla la câţiva

Iată scena, în interpretarea grafică a lui Joël Mesnard

metri de vilă, la înălţimea acoperişului. S-a auzit un zgomot ca o pocnitură uşoară şi alte două tije verzi-mov, groase cât degetul mic (1,5 centimetri), s-au alăturat celei dintâi. Cele trei tije erau despărţite una de alta de câţiva zeci de centimetri şi se opreau la circa un metru de pământ, extremităţile lor fiind tăiate „ca acelea ale unui cârnat" (din declaraţia lui Raymond). Martorii, care se aflau acum în interior, privind pe fereastra bucătăriei, au mai observat că pe sol, lângă peretele vilei, apăruse o bandă luminoasă albă, lată de zece centimentri, schiţând trei laturi ale unui trapez. Tijele erau orientate spre interiorul acestei figuri geometrice incomplete.

Fenomenele au durat zece-cincisprezece secunde, după care au dispărut, cu o plesnitură seacă. Raymond a închis fereastra şi s-au întors cu toţii pe terasă. Obiectul se îndepărta încet spre nord. Martorii au văzut pe partea lui superioară un con luminos, verzui. OZN-ul a dispărut brusc, fără nici un zgomot, pe când se afla cam la o sută de metri de vilă. Era ora 22 şi câteva minute.

A doua zi, duminică, 7 mai, soţii Schirrmann au constatat prezenţa mai multor avioane deasupra zonei unde avusese loc observaţia, iar luni au aflat, din presă şi de la radio, că staţia radar de la Champ du Feu detectase sâmbătă, între orele 20 şi 22, un obiect zburător neidentificat.

După două săptămâni, familia Schirrmann, însoţită şi de această dată de micul Philippe Wassmer, s-a întors la Champ du Feu. Duminică, 21 mai, cei patru au pornit spre Mont National, împreună cu trei prieteni: ofiţerul de poliţie Winterhalter, soţia sa şi fiica lor Dominique (12 ani). Jean-Luc le-a atras atenţia asupra unei zone destul de întinse, în care toţi brazii aveau vârfurile rupte. Cum de o bună bucată de vreme nu avusese loc nici o furtună, Raymond a pus acest fapt pe seama evenimentelor din 6 mai. Soţii Winterhalter s-au arătat reticenţi, dar, pe la ora 16, ofiţerul de poliţie a observat cel dintâi că, la o distanţă de câţiva kilometri, un şir de 7 sau 8 obiecte, înconjurate de halouri, survolau Champ du Feu.

Joël Mesnard şi-a intitulat ancheta *Seară bogată în emoţii la Champ du Feu* (105). Se pare că, într-adevăr, martorii n-au depăşit pragul „reacţiei afective de intensitate mijlocie şi de durată relativ scurtă", cum este definită „emoţia" în *DEX*. Apariţia panglicii luminoase sub OZN a determinat-o pe doamna Schirrmann să plece de pe terasă şi să se ducă în bucătărie, unde a deschis fereastra, cu intenţia de a trage obloanele, pentru „a pune un obstacol între obiect şi martori. Totuşi,

asemenea soţului său şi celor doi copii, ea nu a fost cuprinsă de panică". Iar după dispariţia finală a OZN-ului, „cei patru martori, care au fost încercaţi mai mult de emoţie decât de spaimă, s-au dus pur şi simplu să se culce". Pur şi simplu...

La Champ du Feu, tijele luminoase erau drepte şi paralele. Există însă şi cazuri în care lumina nu uneşte două puncte din spaţiu pe drumul cel mai scurt. Iată ce s-a petrecut la 31 octombrie 1971, în Chile. Comis-voiajorul Hernán Cuevas Hormanechea se întorcea, noaptea târziu, de la Antofagasta la Tocopilla. În maşină se mai aflau prietenul său, Eduardo Fuentes, şi un reprezentant al Societăţii Tattersal. La un moment dat, cei trei au văzut o lumină în direcţia oceanului. Să-i dăm cuvântul lui Hernán Cuevas:

De fapt, lumina era mult prea strălucitoare pentru a fi a unei nave. Şi deodată, iat-o deplasându-se spre noi vertiginos, pentru a se opri cam la un kilometru. Era deci o farfurie zburătoare? Dar... eu nu credeam în lucrurile astea!

Fără veste, din aparat a ieşit un fascicul de lumină, care a început să descrie cercuri, ca şi cum ar fi căutat ceva. Când această lumină venea din faţă, marea şi stâncile se vedeau limpede, ca în plină zi. Dar lucrul cel mai extraordinar era că *acest fascicul de lumină era curb, cam ca un jet de apă ieşind dintr-un furtun de stropit*:

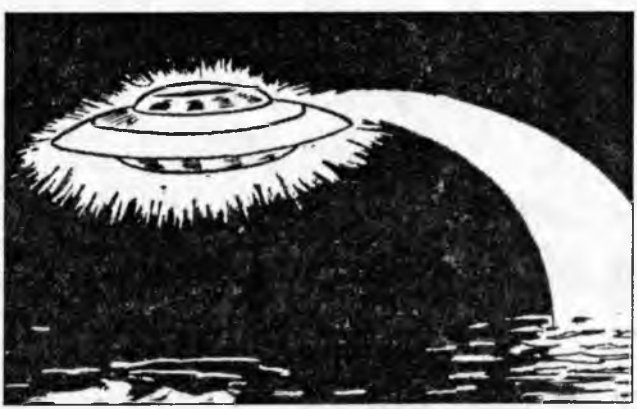

Şoferul unui camion a fost obligat să facă o manevră rapidă, când raza de lumină intensă i-a atins faţa.

Am vrut să-mi aşez maşina cu faţa spre obiect, ca să semnalez cu farurile, dar prietenii mei, foarte speriaţi, s-au opus. Astfel că m-am mulţumit să aprind lumina intermitentă laterală.

În acest timp, aparatul lumina împrejurimile, pe o rază care se lărgea mereu; lumina până şi colinele din spatele nostru.
Cred că au văzut lumina mea intermitentă, căci discul s-a îndepărtat brusc, oprindu-se cam la cincizeci de kilometri spre vest. Totul a durat doar câteva secunde, cât să ne gândim la asta. Şi, mereu, proiectorul aprins, rotindu-se încet. Am rămas acolo până la trei şi jumătate dimineaţa, apoi am plecat. (124)

Cazul Tocopilla se numără printre cele 62 analizate comparativ de Jan Heering, acoperind perioada 1942-1976. Autorul studiului, apărut în 1977, a constatat că trăsăturile fasciculelor de „lumină solidă" sunt constante: luminozitate uniformă, contururi clar definite, propagare lentă, formă cilindrică sau conică. Concluzia lui:

Cum este produsă lumina şi cum poate fi menţinut mecanismul de producere a ei într-o zonă atât de bine definită sunt lucruri care rămân neexplicate, dar nu încape îndoială că „lumina solidă" este un fenomen obiectiv. El nu va ceda în faţa interpretărilor psihologice. (87)

O concluzie valabilă şi în ceea ce priveşte observaţia efectuată la Ellezelles, Belgia.

La 4 iulie 1972, ora 22.45, un tânăr fermier, aflându-se pe o pajişte de lângă ferma sa, a fost alertat de proiecţiile rapide de lumină albăstruie, avându-şi sursa într-un „nor" luminos, care stătea nemişcat în văzduh. Fasciculele, în formă de arc de cerc, atingeau pământul în trei puncte, schiţând un triunghi în jurul martorului, retrăgându-se apoi în „nor". Coborând, ele se lărgeau până la un metru de sol, se îngustau şi atingeau pământul pe o suprafaţă foarte restrânsă. O evoluţie inversă avea loc în timpul retragerii.

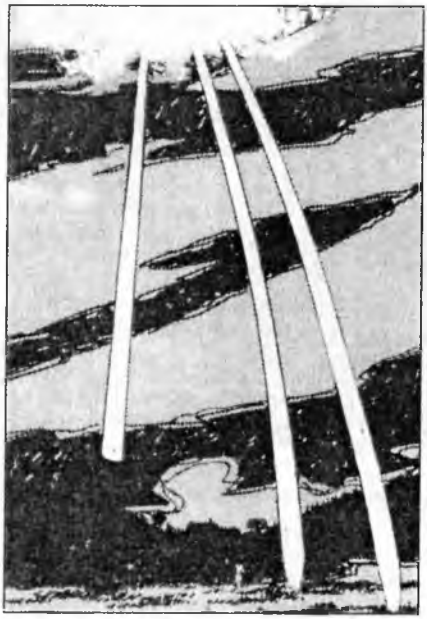

Fenomenul a durat treizeci de secunde, fiind observat şi de un vecin aflat la câteva sute de metri de fermier. Autorul articolului din care am extras această relatare consideră că ea

...permite în mod deosebit renunţarea la o interpretare convenţională. Fascicule de lumină curbată au mai fost observate în diferite puncte ale globului, în timpul manifestărilor unor obiecte zburătoare neidentificate. Şi este extrem de improbabil ca martorii să fi cunoscut acest fapt. (116)

În introducerea sa la prezentarea cazului Tocopilla, René Fouéré precizează :

Cu toate cunoştinţele noastre prezente, ştiinţifice sau practice, nu ştim, în afara prezenţei unor medii de propagare inegal de refringente şi stratificate, având gradiente de densitate ridicate, nici un mijloc fizic de a curba perceptibil o rază de lumină... (*op.cit.*)

La Tocopilla şi la Ellezelles nu erau întrunite condiţiile evocate mai sus. Ozenologul francez afirmă că nu putea fi vorba nici de o curbare datorită acţiunii unui câmp gravitaţional, întrucât acesta ar fi trebuit să fie de mărimea celor care acţionează în interiorul „găurilor negre". Vom vedea că mai târziu au fost propuse soluţii care se înscriu în aria de cunoştinţe a fizicii actuale.

În schimb, se pare că există o explicaţie pentru fasciculele de lumină drepte, cu capetele rotunjite. Modul în care s-a ajuns la ea merită să fie cunoscut. În martie 1974, după o noapte de veghe infructuoasă, un grup de ozenologi s-a întors în satul Barjols, de lângă Draguignan. Dimineaţa, ei au găsit pe parbrizul maşinii unuia dintre ei un plic cu fotografia în culori a unui OZN.

François Gardes ne asigură că

...documentul a fost analizat în laborator. Nu era un trucaj. Este una dintre cele mai izbitoare fotografii de OZN-uri realizate noaptea. (16, p. 168)

Examinând-o, Jacques Steyaert, profesor de fizică nucleară la Universitatea din Louvain, Belgia, a constatat că fasciculele de lumină tăiate, cu capetele rotunjite, seamănă leit cu cele produse în ciclotroanele cu care a lucrat. În timpul experienţelor efectuate cu vechiul ciclotron, a fost observat un jet luminos de circa 60 de centimetri lungime, uşor albăstrui, cu un capăt rotunjit. Cu noul ciclotron, când

fasciculele de ioni grei ieşeau în atmosferă, se producea un jet de circa 20 de centimetri, cu ambele capete rotunjite. Datorită diferenţei de potenţial, electronii circulă în interiorul unei teci de plasmă, iar ceea ce se vede este jetul. O precizare importantă: nu este vorba despre lumină propriu-zisă, ci despre un efect secundar al unui fenomen de ionizare datorat jetului de plasmă. Cât despre fasciculele care se lungesc şi se scurtează, Jacques Steyaert le pune pe seama variaţiei nivelului de energie.

Fără să fi cunoscut, fenomenele observate de colegul său, de vreme ce nu le invocă, Auguste Meessen scria, în 1976:

> Noi credem că acest fenomen al „fasciculelor luminoase trunchiate" poate fi explicat dacă se admite că avem de-a face cu *un fascicul de particule ionizante*, producând o luminescenţă a aerului traversat. Dacă aceste particule au o energie bine definită, vor ajunge toate „la capătul drumului" după ce au parcurs acelaşi traseu. Distanţa de parcurs şi deci lungimea fasciculului „luminos" pot varia dacă se modifică energia particulelor. Dacă această interpretare este corectă şi dacă există cu adevărat un câmp electromagnetic în jurul OZN-urilor care se află în stare de sustentaţie sau de propulsie, ar trebui să ne aşteptăm, de asemenea, ca un „fascicul luminos" emis în aceste condiţii să poată fi *deviat*. (103)

În sprijinul acestei din urmă supoziţii, Meessen se referă la cazurile Ellezelles şi Tocopilla, după ce amintise cazul Trancas şi stăruise ceva mai mult asupra celui care va reprezenta miezul ultimului capitol al tripticului consacrat miracolelor luminii.

În 1978, fizicianul îşi reia interpretarea, într-o formulare şi mai concentrată:

> Pentru a înţelege că OZN-urile emit uneori fascicule luminoase curbate sau chiar fragmentate (...) e de ajuns să admitem că particulele încărcate (...) sunt deviate de un câmp electromagnetic adecvat şi că emisia se produce ocazional într-o manieră pulsantă. (88)

Tot atunci, el propune spre discuţie ipoteza conform căreia fasciculele de „lumină solidă" ar fi obţinute prin emisii de protoni de înaltă energie. Intervenţia ulterioară a lui Jacques Steyaert aşază aceste speculaţii pe tărâmul solid al faptelor dovedite experimental.

Miracolele luminii (3)

La 10 martie 1969, la Lancaster, Missouri, o femeie a intrat cu maşina pe care o conducea într-un con de lumină emis de un obiect aflat la o înălţime de circa 300 de metri. Maşina a încetinit de la sine. Martora a declarat:

> Viteza ei a scăzut de la 50 de mile pe oră la 8 mile pe oră. Nu s-a oprit; doar a încetinit până la această viteză, cu toate că apăsasem pedala până la podea.

Când a ieşit din conul de lumină, maşina a funcţionat iar normal. Comentând această relatare, Gordon Lore scria:

> Cazurile în care razele de lumină ale OZN-urilor par să producă efecte electromagnetice sunt, după ştiinţa noastră, vechi doar de un an. Primul raport a venit din Albany, Georgia, unde maşina lui Conway Jones a fost afectată în timp ce mergea printr-o rază de lumină emisă de un obiect care plana la mică înălţime. Studiul aprofundat al unor astfel de cazuri ar putea să ofere indicii importante pentru cel puţin una dintre metodele prin care OZN-urile creează efecte electromagnetice. (36, p. 32)

Acelaşi lucru reiese şi din desfăşurarea unei observaţii incluse în mai toate lucrările consacrate acestei probleme.

Eroul întâmplării a fost ofiţerul de poliţie danez Evald Hansen Maarup, pe care colegii şi cunoştinţele îl considerau un om echilibrat şi demn de încredere.

La 13 august 1970, ora 10.50, Maarup se afla în maşina de serviciu, între Kabdrup şi Fjelstrup, îndreptându-se spre locuinţa sa din Knud. În momentul observaţiei, el cobora încet spre răspântia unde drumul care duce la Kabdrup se încrucişează cu cel dintre Haderslev şi Fjelstrup, la 8-10 kilometri de Haderslev. Citez din declaraţia sa:

Brusc, maşina a fost inundată de o lumină strălucitoare, alb-albăstruie şi, concomitent, motorul s-a oprit. Luminile maşinii s-au stins şi ele, chiar şi indicatorul sistemului de aprindere. Am tras pe marginea şoselei şi am oprit. Lumina, ca de neon, era atât de orbitoare, încât nu vedeam nimic. Acoperindu-mi ochii cu braţul - ca să-i apăr de lumină -, am reuşit să găsesc, pe bâjbâite, radioul. Când am luat microfonul şi am încercat să contactez staţia (de la postul de poliţie - I.H.), am constatat că radioul era la fel de „mort" ca şi celelalte instalaţii electrice ale maşinii.

În interiorul maşinii, temperatura a început să crească şi a devenit plăcută. Nu pot să spun cât era de cald, dar semăna cu căldura pe care o simţi când şofezi în soare, intr-o zi de vară.

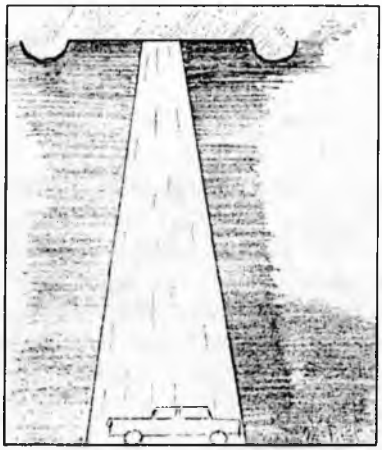

După un timp, lumina s-a ridicat. Era o lumină conică, având la bază un diametru de 4-5 metri. Când m-am aplecat în faţă şi am privit în sus, am putut să văd că acel con de lumină se termina în partea de jos a unui obiect mare, cenuşiu, care nu emitea nici un sunet.

Lumina a fost „trasă" în obiect. E dificil de explicat cum; lumina nu s-a stins, dar baza ei urca, aşa că sub con s-a făcut întuneric.

A durat cam cinci minute până când lumina a fost „trasă" în întregime. Am ieşit din maşină şi am văzut cum ultima rămăşiţă a conului de lumină dispare în partea de jos a obiectului, într-o cavitate cu diametrul de circa un metru. (93)

Maarup a descris obiectul ca fiind ...circular, cu un diametru de aproximativ 10 metri, văzut din poziţia mea, oblic, de dedesubt. Avea în partea de jos o cavitate luminoasă, prin care ieşise conul de lumină. Cavitatea avea cam un metru în diametru, deci cam o zecime din diametrul total al obiectului. Acesta avea două protuberanţe în partea de jos, cu un diametru de circa 1,5 metri. Când

am văzut obiectul prin parbriz, am estimat că se afla la nu mai mult de 20 de metri de mine.

Să reînnodăm firul relatării:

După ce lumina a intrat în obiect, acesta a început să se mişte. În câteva secunde, a dispărut vertical în văzduh. A accelerat puternic, tot fără nici un sunet. Când s-a îndepărtat, toate luminile din sistemul electric al maşinii s-au reaprins. Am încercat să pornesc motorul şi a pornit normal, tocmai când am restabilit legătura cu staţia. Am raportat staţiei prin ce trecusem. (*Ibidem*)

Înainte de a ieşi din maşină, Maarup a făcut trei fotografii cu aparatul din dotare, iar după aceea, încă trei. Aparatul era un Fujaxa de fabricaţie japoneză, cu diafragmă automată, capabil să realizeze o imagine pe secundă. Pelicula folosită era Neopan SS. Din păcate, singura fotografie care poate fi pusă în legătură cu cele întâmplate arată doar un punct luminos. E adevărat că în zona observaţiei nu exista nici o sursă de lumină care să-i justifice prezenţa... în afara obiectului misterios.

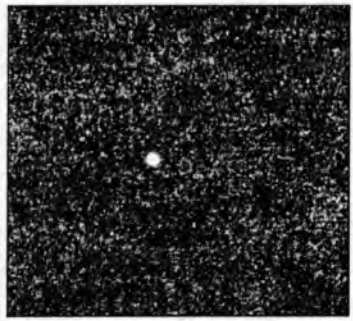

Când Maarup a ajuns acasă, soţia sa a remarcat că era neobişnuit de palid. Martorul nu avea intenţia de a face publică observaţia. A doua zi, după ce filmul a fost developat şi a văzut punctul luminos, s-a hotărât să-l încredinţeze celor de la baza Forţelor Aeriene Daneze de la Skrydstrup. De acolo, relatarea a ajuns la mass-media.

Comentând articolul din *UFO-NYT*, septembrie-octombrie 1970, care relata evenimentul, Erling Jensen deplânge faptul că presa a abandonat foarte repede acest caz remarcabil, aşa cum se întâmplă pretutindeni pe glob. Deosebit de interesantă este analiza comportării Forţelor Aeriene, calchiată parcă după aceea a U.S. Air Force:

a) Forţele Aeriene declară: a fost un semn de întrebare privind 6 reactoare T-33.
b) Forţele Aeriene declară că de fapt n-a fost.
c) Forţele Aeriene declară că în prezent nu e posibil să se spună ce a fost, dar asigură că investigarea anterioară a unor fenomene similare a dovedit că multe cazuri au o cauză naturală, cum ar fi luminile unor avioane, meteorii, baloanele meteorologice sau planeta Venus!

d) Tăcere. Tăcere o lungă perioadă de timp. Tăcere atât de mult timp, încât interesul presei scade încet.
e) Forţele Aeriene îi înapoiază filmul lui Maarup, fără nici un comentariu. Nici măcar un amabil „vă mulţumim" !
f) Cade cortina. Sfârşitul spectacolului. (*Ibidem*)

Sperând că va putea să afle ceva despre rezultatul analizei filmului, Jensen s-a adresat maiorului Brons Hansen, ofiţerul de presă al Forţelor Aeriene. Acesta i-a spus că fotografiile fuseseră examinate doar pentru a se stabili dacă putea fi vorba despre un avion. Întrucât nu era cazul, subiectul nu interesa Forţele Aeriene. De altfel, a precizat Hansen, OZN-urile nu erau de competenţa Forţelor Aeriene, ci de cea a Consiliului pentru Cercetare al Apărării. Acesta nu văzuse însă filmul şi nici nu ceruse să-l vadă. Concluzia lui Erling Jensen este că

> ...investigaţia privată OZN trebuie să continue să colecteze, să pregătească şi să schimbe informaţii, sperând că într-o zi ştiinţa şi autorităţile vor prelua problema, pentru a efectua o investigaţie serioasă. Din păcate, asta s-ar putea să nu se întâmple încă multă vreme... (*Ibidem*)

Evident, dacă evoluţia evenimentelor nu va determina luarea unei astfel de decizii într-un viitor apropiat.

După trei ani, Evald Hansen Maarup a fost implicat într-un alt incident, foarte asemănător cu cel prezentat mai sus. La 14 august 1973, ora 10.50, el se afla pe autostrada A 10:

> Aproape de Haderslev, am cotit spre est, la o încrucişare locală pe drumul de ţară Haderslev – Kolding. Cam la două sute de metri înainte de drum, am observat o lumină puternică deasupra câmpului din nordul drumului pe care mergeam. Lumina venea din cer şi s-a oprit asupra unei turme de vite şi asupra unor cai, care alergau de-a valma în conul de lumină. Lumina a ajuns foarte repede deasupra drumului; micşorasem viteza maşinii. Când am oprit, maşina a fost prinsă în conul de lumină şi toate sistemele de aprindere „au murit". Motorul s-a oprit şi luminile maşinii s-au stins. Conul de lumină cobora oblic dinspre nord; obiectul era înclinat la 45° şi a păstrat această poziţie cât timp a stat în faţa maşinii, apoi a luat o poziţie orizontală, urmată de o înclinare la 45° în direcţia opusă.

Câtă vreme s-a aflat în raza de acţiune a camerei automate (fixată deasupra parbrizului maşinii de poliţie), am făcut 4 fotografii – din nefericire, ele arată doar o pată de lumină – care demonstrează că obiectul a venit din partea stângă a maşinii, s-a înclinat spre sol, apoi s-a înălţat şi a plecat spre dreapta. Lumina era foarte puternică, alb-albăstruie şi fierbinte ca razele soarelui. Când obiectul s-a înclinat, lumina s-a oprit asupra maşinii şi s-a văzut conturul părţii inferioare a unui obiect mare (circa 15 metri diametru), cu trei protuberanţe semisferice. În timp ce obiectul se înclina, conul de lumină a „măturat" câmpul din sudul drumului şi imediat a început să fie „tras în sus". Când s-a înclinat, am văzut o suprastructură scundă, în formă de dom, cu ferestre de jur-împrejur. Ferestrele erau pătrate, cu colţuri rotunjite, ca acelea ale unui avion. Toate ferestrele erau luminate de ceva ca lumina zilei. Culoarea obiectului era gri-oţelie şi catifelată. După ce a „tras" conul de lumină, obiectul s-a înălţat, ca un disc mare, spre sud-est, dispărând cu o viteză enormă şi cu un sunet ca acela al unei rafale puternice de vânt prin coroanele copacilor.

Trebuie să subliniez că, după ce am făcut cele patru fotografii, m-am năpustit afară din maşină şi m-am sprijinit de aripă, urmărind manevrele finale din această poziţie. Vremea era bună. Durata experienţei: circa cinci minute. (123)

Suntem îndreptăţiţi să ne întrebăm dacă e plauzibil ca un fenomen atât de neobişnuit să se repete cam în acelaşi loc, în împrejurări şi forme de manifestare cvasiidentice, după un interval relativ scurt. Totul depinde de credibilitatea martorului unic. După ştiinţa mea, nimeni nu l-a învinuit pe ofiţerul de poliţie Evald Hansen Maarup de mitomanie, iar interesul efemer suscitat de relatările sale nu i-a adus nici un profit. Nu ne rămâne decât să înscriem cele două observaţii în vastul fişier al cazurilor neelucidate, din care am extras materia acestei cărţi.

Un con de lumină care nu atingea solul a fost observat şi în Brazilia. La 8 ianuarie 1975, Fernando Cleto Nunes Pereira se afla, împreună cu familia, la Aldeia, o mică staţiune turistică situată la câţiva kilometri de Guarapari, statul Espirito Santo. Pe la ora 22.15, el şi fiul său Fernando (10 ani) au văzut o lumină uşor gălbuie, de dimensiunea unei stele mari, care venea probabil dinspre ocean. Lumina se deplasa la mică înălţime, cam 100 de metri. Ajungând deasupra unei plaje, ea a început să emită mici fulgerări albe, asemănătoare flashurilor aparatelor fotografice. Cei doi, cărora li se alăturaseră un alt fiu al lui Fernando Cleto, Clovis (22 ani), şi vărul acestuia, Pietrangelo (21 ani), student în geniu civil, au constatat că lumina se apropia de ei, apoi a rămas nemişcată. „Un avion nu se poate opri în văzduh!", a exclamat

Clovis. Iar după puţin timp, Pietrangelo a exclamat şi el: „Priveşte, unchiule Cleto! Urcă pe verticală... urcă vertiginos!". Într-adevăr, de la unghiul iniţial de 10°, sfera luminoasă ajunsese la 45°.

După două minute, obiectul şi-a reluat deplasarea, dinspre nord spre nord-vest, urmărit de alţi patru membri ai familiei Pereira: Lucy (12 ani), Maria (13 ani), Marcio (15 ani) şi Sonia (18 ani). Maria le-a atras atenţia tuturor că „lumina a aprins o coadă luminoasă". Urmează un pasaj din relatarea lui Fernando Cleto:

> Ceea ce am văzut atunci semăna cu un fel de proiector, al cărui fascicul era îndreptat spre sol. Lumina emisă era de o intensitate egală, având forma unui con mare, al cărui vârf era situat exact în centrul ciudatei „stele". Baza conului era în mod clar circulară. Bine conturat, contrastând cu cerul negru, conul de lumină albă avea o înălţime egală cu o treime din altitudinea sursei.
>
> Obiectul proiectase acest fascicul conic mai întâi în plan orizontal, apoi, descriind un arc de cerc, l-a adus în plan vertical. Înaintând mereu spre noi, obiectul a început să emită acest fascicul în dreptul plajei pe care se află casa dlui Orlando Ferrari, la circa 300 de metri de locul de unde-l observam. Altitudinea OZN-ului era atunci de aproape 900 de metri, ceea ce înseamnă că fasciculul luminos avea o lungime de 300 de metri.

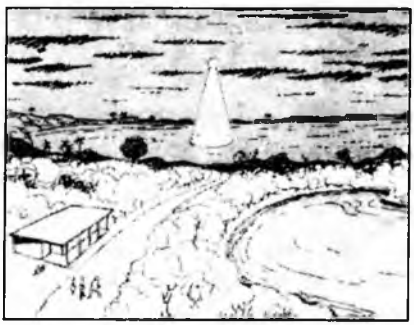

> Când s-a apropiat de verticala locului unde ne aflam, obiectul a început să cotească spre sud-sud-vest. Fără să-l pierdem din ochi, i-am strigat pe proprietarii casei, Pedrinho şi Josefina, care au asistat şi ei la ultimele evoluţii ale OZN-ului. Înaintând spre sud-sud-vest, el s-a îndepărtat în cea mai deplină tăcere, emiţând din nou fulgerări de lumină albă. La scurt timp după aceea, am auzit un fel de bubuitură.
>
> Unii martori afirmă că, după ce depăşise casa, conul luminos ar fi oscilat, măturând spaţiul pe un arc de cerc. Apoi obiectul a accelerat şi a dispărut, într-un mod inexplicabil. (121)

Înainte de a pune punct incursiunii în fascinantul univers al miracolelor luminii emise de OZN-uri, îmi voi îndeplini plăcuta datorie de a adăuga la ipotezele formulate de Jean Goupil, Jacques Steyaert şi Auguste Meessen pe aceea a inginerului Florin Gheorghiţă, pionier al cercetării ozenologice româneşti, care scria, pornind de la prima observaţie a lui Maarup:

Efectul de „scurtare" şi apoi de „retragere" în interior a luminii ne apropie în mod incontestabil de domeniul nuclear al genezei luminii, în care procesul de dezintegrare a mezonilor în fotoni ne indică una din schemele cele mai apropiate de fenomenul real. Detaliile relatate de către ofiţer ne sugerează în mod direct o reglare după dorinţă a distanţei de deplasare a particulelor atomice utilizate (a mezonilor ?) şi, respectiv, a fotonilor, fie prin reglajul accelerării lor iniţiale, fie printr-o frânare pe parcurs a acestora. Însăşi puternica încălzire a aerului din interiorul vehiculului pare a fi o dovadă a proiectării unui fascicul de particule, respectiv a unui fascicul de electroni şi pozitroni (este astfel bine cunoscut faptul că la traversarea corpurilor de către electroni acceleraţi se produce încălzirea rapidă a materialelor respective)...

Nefuncţionarea instalaţiilor electrice ale vehiculului, cât şi a radio-telefonului de bord, semnalată de ofiţerul Maarup, presupune şi alte fenomene suplimentare, generate de procesele atomice ale dezintegrării în radiaţii luminoase. Aceste perturbaţii (semnalate şi în alte cazuri singulare) nu pot fi explicate numai prin producerea de către OZN a unor intense câmpuri magnetice ; care poate fi însă forma de energie ce ştie să oprească electronii în circulaţia lor atât de rapidă din conductele instalaţiilor electrice ? Acest efect ar putea fi rezultatul proiectării unui puternic flux de pozitroni, rezultaţi din dezintegrarea mezonilor phi ? Oamenii de ştiinţă cunosc bine marea putere de anihilare ce o au pozitronii asupra electronilor ; aici este oare cheia fenomenului ?

(19, pp. 73-74)

Nu ştiu dacă cineva dintre dumneavoastră, iubiţi cititori, a răspuns la această întrebare, la timpul potrivit. Aveţi acum prilejul de a o face.

Straniul balet al sferei luminoase

Frecvenţa şi calitatea observaţiilor efectuate de aviatori au făcut să pălească relatările nu mai puţin incitante ale marinarilor. Iată una dintre cele mai stranii, căreia numărul şi calificarea martorilor îi conferă un grad ridicat de credibilitate.

La 1 iulie 1965, submarinul francez „Junon" a plecat din portul Toulon, întâlnindu-se lângă insulele Azore cu submarinul „Daphné" şi cu nava de sprijin logistic „Rhône", urmând să participe împreună la o croazieră numită „Operaţiunea Muson". După exerciţiile la care au participat şi vase de război americane, după escale la Norfolk şi New-London (Statele Unite), Pointe-a-Pitre şi Saintes (Guadelupa), cele trei nave au ajuns la Fort-de-France, în Martinica. Era penultimul popas în cursul acestei croaziere de patru luni.

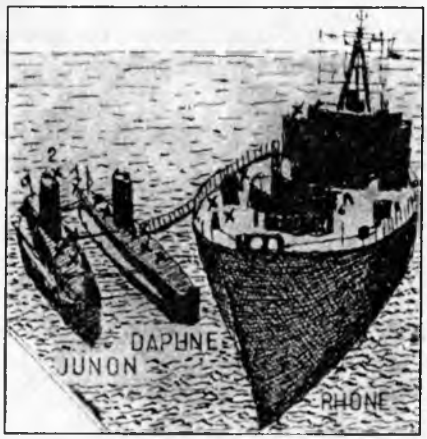

Aşa cum se vede în desenul alăturat, navele au ancorat una lângă alta, cu provele îndreptate spre est.

La 20 septembrie, ora 19.30, membrii echipajelor prezenţi pe punţile submarinelor şi a navei de sprijin logistic

...au putut să observe – scrie Michel Figuet, timonier pe „Junon" – o sferă luminoasă albă, venind dinspre sud-vest, în azimut 200°. Acest fenomen înainta destul de lent şi evolua în plan orizontal, de la dreapta spre stânga faţă de observatori. Ajungând în azimut 120°, sfera şi-a schimbat direcţia, coborând spre sol. A efectuat apoi două bucle întregi de 360°, înainte de a se imobiliza la un unghi de 7°, înconjurându-se cu un halou luminos, alb. O dâră roşie dublă a fost

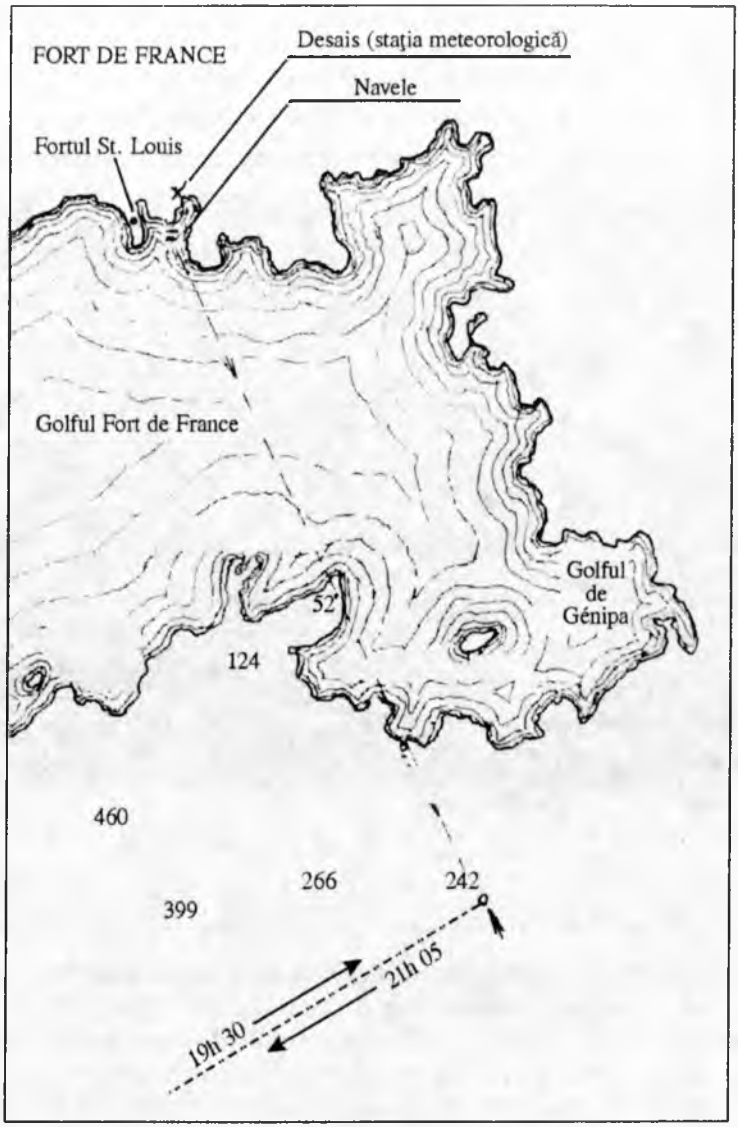

observată, prin binocluri, de trei camarazi, cărora le dădusem aceste instrumente folosite în timpul cartului. Sfera din centrul haloului s-a stins brusc, apoi dâra luminoasă (lăsată de ea – I.H.) a dispărut treptat, între 19.34 şi 19.35.

La 21.05 sfera a reapărut în centrul haloului, după ce acesta s-a format în acelaşi loc şi în acelaşi azimut în care dispăruse. Ea a descris aceeaşi traiectorie, în sens contrar, în aceeaşi perioadă de timp. (80)

Schiţa lui F. Lagarde redă cu exactitate evoluţia sferei:

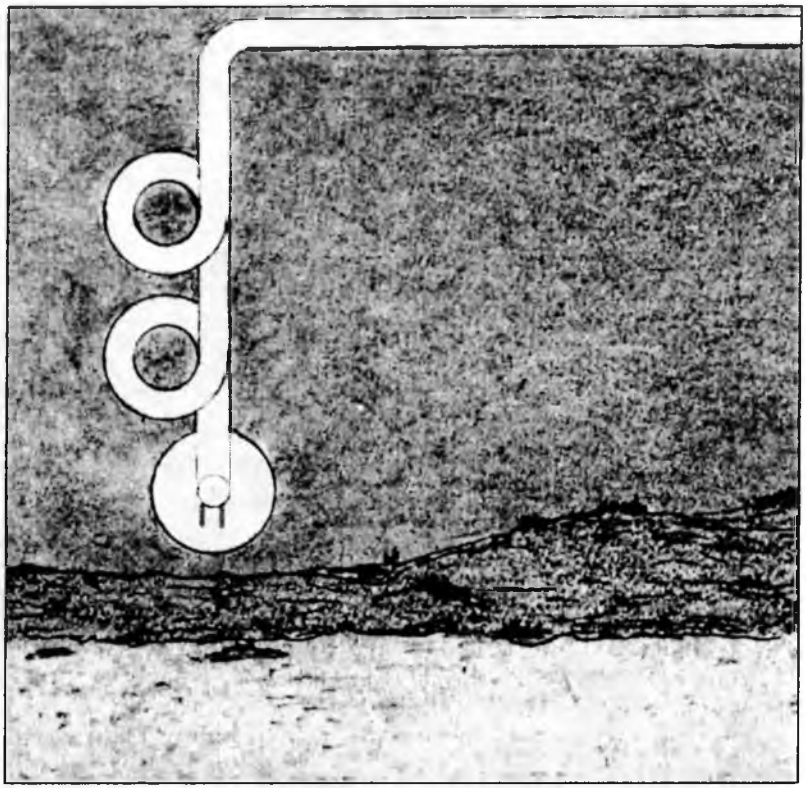

Articolul lui Michel Figuet, din care am desprins descrierea fenomenului, conţine câteva precizări suplimentare. Sfera avea dimensiunea aparentă a Lunii şi a staţionat cam 30 de secunde înainte de a se „stinge". Dâra luminoasă, de culoarea albă a unui ecran de televizor, a fost vizibilă pe întreaga traiectorie şi durată a fenomenului. Dâra roşie dublă a fost observată sub sferă, în timpul staţionării.

Printre cei care au urmărit, împreună cu Figuet, evoluţia sferei se numără operatorul radio Claude Bouchaud, mecanicii Quimper şi Georges Soulard, torpilorul Naudin, electricianul Serge Paris, chelnerul-şef Jean-Claude Julien, alţi mateloţi de la bordul lui „Junon", ca

şi mulţi membri ai echipajelor de pe „Daphné" şi „Rhône". Lor li se adaugă, cum au arătat investigaţiile ulterioare, un meteorolog de la staţia Desaix şi altul de la staţia Caravelle, un operator-radio din fortul St. Louis, locuitori din Fort-de-France şi din sudul insulei. Meteorologul de la staţia Desaix a ţinut să precizeze că, după opinia lui, sfera luminoasă nu putea fi un fenomen natural (meteorit, fulger globular) sau un artefact terestru (balon, avion, rachetă, resturi ale unui satelit).

După ce a stat de vorbă cu Michel Figuet şi a studiat datele observaţiei, Jacques Vallée a conchis că, dacă sfera se afla într-adevăr la o distanţă de zece kilometri, aşa cum au declarat unii matori, trebuie să fi avut un diametru de 90 metri. Această dimensiune face şi mai greu de explicat manevrele pe care le-a efectuat. Date fiind distanţa şi luminozitatea estimate, Vallée a calculat că disiparea de energie a fost de ordinul a 2-3 megawaţi (57, pp. 41-42).

Să recapitulăm: după o deplasare orizontală rectilinie, sfera luminoasă a coborât la verticală, a efectuat două lupinguri, s-a oprit şi a dispărut; o oră şi jumătate mai târziu, a reapărut în acelaşi punct şi a parcurs exact aceeaşi rută, în sens invers. O evoluţie lipsită de sens, conform logicii noastre. Nu în zadar a fost numit acest gen de manifestări ale OZN-urilor „Un Festival al Absurdului"!

Ne putem întreba totuşi cum a dispărut sfera, mai ales că nu e vorba despre un eveniment singular. La 26 iulie 1952, un interceptor F-94 de la Baza Air Force Langley, de lângă Newport News, Virginia, a fost dirijat de operatorii din turnul de control spre o lumină neidentificată. Pilotul a văzut-o şi a pornit spre ea, dar lumina a dispărut brusc, nu îndepărtându-se, ci, a declarat el,

> ...ca şi cum cineva ar fi stins un bec. (50, p. 218)

În celebrul caz al Doctorului „X" (1-2 noiembrie 1968, în sud-estul Franţei), obiectul rezultat în urma contopirii altor două, observate iniţial, s-a „dematerializat", lăsând să subziste doar

> ...forma lui alburie, vaporoasă, care s-a dezintegrat şi a fost dusă de vânt spre est. (107)

Iată şi câteva cazuri englezeşti, mai recente. La 29 octombrie 1990, la ora 20.15, mai multe persoane care se aflau într-o zonă izolată din Gloucester, Middlesex, au văzut o sferă mare, luminoasă planând deasupra stâlpilor unei linii electrice de înaltă tensiune. După circa cinci minute, la apropierea unor avioane de vânătoare, sfera a dispărut brusc (20, p. 134). La 3 ianuarie 1991, pe la 19.30, Barry

şi Linda Dawson, îndreptându-se către Scarth Hill, Lancashire, au observat în văzduh

> ...un obiect triunghiular, de un alb strălucitor. După câtva timp, pe suprafaţa lui inferioară au apărut trei lumini şi obiectul a dispărut brusc. (*Ibidem*, p. 139)

La 22 februarie, la Leckhampstead Maids Moreton, Buckinghamshire, un obiect „în formă de trabuc, mai gros la mijloc, de un alb luminos", a scos din funcţiune motorul şi farurile unui automobil şi l-a luminat cu un fascicul strălucitor, scoţând un fel de bâzâit. Apoi,

> ...fasciculul luminos, bâzâitul şi OZN-ul au dispărut instantaneu, iar motorul funcţiona. (*Ibidem*, p. 141)

La 7 martie, la Northfield, Birmingham, un obiect „de forma unui zepelin", puternic luminat, cu hublouri, scoţând „un zumzăit penetrant şi continuu", a efectuat deplasări de mică anvergură deasupra unei case, circa 25 de minute. Apoi, a declarat martora,

> ...nu am văzut obiectul mişcându-se: pur şi simplu a dispărut din faţa mea. (*Ibidem*, pp. 141-142)

Considerând că aceste dispariţii nu s-ar putea datora decât anihilării materiei, unii oameni de ştiinţă afirmă că, întrucât nu se produce deflagraţia la care ar trebui să ne aşteptăm, în virtutea legii echivalenţei masei şi energiei, relatările martorilor nu sunt demne de crezare. Sentinţa se întemeiază, evident, pe o interpretare restrictivă a cunoştinţelor fundamentale în domeniul fizicii teoretice, potrivit cărora structura geometrică a Universului macroscopic este un spaţiu-timp cu trei dimensiuni spaţiale. Fizicieni de avangardă ca Andrei Saharov şi Jean-Pierre Petit au imaginat însă modele teoretice în care Universul comportă mai multe straturi suprapuse. Trecerea unui obiect din stratul nostru (spaţiul vizibil cu trei dimensiuni) într-un alt strat (invizibil) i-ar păstra masa şi nu ar implica o transformare a ei în energie. Principiul conservării energiei nu ar fi încălcat la trecerea în stratul invizibil şi la revenirea în stratul vizibil.

S-au petrecut astfel lucrurile cu obiectul observat în preajma insulei Martinica? Deocamdată nu putem da un răspuns. Ştim doar că nenumărate idei socotite, la vremea lor, fanteziste s-au întrupat în realităţile noastre de fiecare zi.

J. Allen Hynek
faţă cu fenomenul „răpirilor"

Un film de mare succes, *Întâlnire de aproape de al treilea tip*, a familiarizat publicul neinteresat în mod deosebit de fenomenul OZN cu clasificarea propusă de J. Allen Hynek în prima sa carte consacrată acestui fenomen*. *Al treilea tip* se referă la întâlnirile de aproape „în care se raportează prezenţa unor creaturi animate. (Spun «animate» mai degrabă decât «vii» ca să nu elimin posibilitatea prezenţei unor roboţi sau a orice altceva în afara unor făpturi «în carne şi oase».) Aceste creaturi au fost numite «ocupanţi», «umanoizi», «ozenauţi» sau chiar «ozenosapiens»" (29, p. 163). La data apariţiei cărţii, Hynek se confruntase şi cu un caz în care experienţa trăită de martori nu se oprise la stadiul observării „creaturilor animate". El îi interogase pe Betty şi Barney Hill, care, în transa hipnotică provocată de psihiatrul dr. Benjamin Simon, au relatat cum au fost răpiţi de ocupanţii unei „nave spaţiale". Hynek a rămas convins de „sinceritatea absolut evidentă a subiecţilor" (*Ibidem*, p. 185), dar ţine să sublinieze:

> Cea mai mare parte a cazului Hill a fost revelată în stare de hipnoză, ceea ce îl face atipic. Prima parte a cazului Hill începe exact ca multe altele – o lumină pe cer, care devine mai mare şi mai strălucitoare pe măsură ce se apropie, aterizarea şi înspăimântătoarea experienţă a întâlnirii. Dar răpirea, testele fizice şi întreaga succesiune a evenimentelor, până când s-au trezit, cu 35 de mile mai departe, după două ceasuri, fără să-şi amintească nimic din cele petrecute în aceste două ceasuri – iată ceva atipic.
>
> Dacă nu ţinem seama deloc de relatarea făcută sub hipnoză, prima parte corespunde modelului. Partea atipică nu e valabilă pentru studiu decât ca o întâmplare atipică. Dacă şi când alte cazuri de revelaţie hipnotică a unor întâlniri de aproape vor fi accesibile pentru studiu (să ne amintim că soţii Hill au aşteptat mai mulţi ani înainte de a recurge la tratament), vom fi în stare să vedem dacă şi ele corespund unui model. (*Ibidem*, p. 189)

* *The UFO Experience*, 1972; versiunea românească a apărut în 1978.

De fapt, la data redactării *Experienţei OZN*, cel puţin încă un caz de „revelaţie hipnotică" era „accesibil pentru studiu", de vreme ce fusese prezentat sumar chiar şi în Raportul Condon. La 3 decembrie 1967, ora 2.30 a.m., poliţistul Herbert Schirmer se afla în maşina de serviciu, pe o şosea din Ashland, Nebraska. El a observat nişte lumini roşii, care păreau ale unui camion. Schirmer a trecut farurile pe faza lungă şi a constatat că luminile roşii erau emise prin ferestrele unui obiect în formă de farfurie, planând la 6-8 picioare deasupra şoselei, la o distanţă (măsurată ulterior) de 150 de picioare. Obiectul a devenit foarte strălucitor şi a început să se înalţe, scoţând un sunet ca de sirenă. Pe jumătate ieşit din maşină, martorul a văzut cum îi trece aproape pe deasupra capului, mişcându-se apoi rapid drept în sus şi dispărând. Când poliţistul s-a întors la bază, ceasul arăta ora 3; or, după estimarea sa, între momentul observării obiectului şi cel al înapoierii nu trecuseră mai mult de zece minute, ceea ce l-a făcut să creadă că îşi pierduse cunoştinţa timp de douăzeci de minute. În noaptea aceea nu a putut să adoarmă, a avut dureri de cap insuportabile şi auzea un bâzâit continuu.

Ofiţerul sub comanda căruia se afla Schirmer a declarat că acesta e un om sincer şi de nădejde, fiind convins că raportul lui nu se datora unei halucinaţii sau unei născociri. La cererea sa, poliţistul a fost supus examinării cu detectorul de minciuni, dovedindu-se că a spus adevărul. Ulterior, dr. R. Leo Sprinkle, profesor de psihologie la Universitatea din Wyoming, a efectuat un test, utilizând parţial tehnici hipnotice. Raportul Condon spune doar că

> ...informaţii noi s-au adăugat relatării poliţistului despre experienţa sa OZN; totuşi, autenticitatea experienţei raportate n-a fost stabilită.
> (63, p. 391)

Or, tocmai aceste informaţii prezintă interes din unghiul cercetării cazurilor de răpiri. În stare de hipnoză, Schirmer şi-a amintit că, după decolarea obiectului, nu s-a întors imediat la bază, ci l-a urmărit până la Wahoo. Acolo a încercat să ia legătura prin radio cu baza, dar emiţătorul nu funcţiona. Apoi motorul a calat. Obiectul s-a apropiat şi a aterizat chiar în faţa maşinii. Din el au ieşit câteva fiinţe care l-au dus în interior, unde a văzut un panou de control şi aparate semănând cu nişte ordinatoare. Unul dintre ocupanţi a apăsat pe un buton şi benzile magnetice au început să se învârtească. „Extratereştrii" (?) i-au comunicat lui Schirmer o multitudine de informaţii relativ banale: ei vin dintr-o galaxie vecină; au baze în Statele Unite; navele

lor utilizează pentru propulsie „electromagnetismul invers" şi îşi extrag energia din marile rezervoare de apă... În final, i s-a spus că va uita cum arată interiorul navei şi i s-a comandat:

> Nu vei vorbi despre ceea s-a petrecut în această noapte.
> (56, p. 78)

Şi soţilor Hill

> ...li s-a dat sugestia hipnotică de a nu-şi aminti nimic despre neobişnuita lor experienţă.
> (29, p. 184)

Desen realizat pe baza descrierii făcute de martor sub hipnoză

În ambele cazuri, martorii au făcut totuşi revelaţii cruciale, sub hipnoză. Atunci?... Nu pot să cred că ipoteticii ocupanţi ai OZN-urilor n-ar fi prevăzut utilizarea acestei tehnici de investigare. Dacă au încercat să blocheze experienţa răpirii în memoria conştientă, au făcut-o, poate, aşa cum presupune Budd Hopkins, spre binele celui răpit, pentru a nu-l expune reacţiilor neplăcute sau chiar ostile ale celor din jur şi pentru a nu-i altera sănătatea mentală, prin destrămarea concepţiei lui despre lume (27, pp. 229-230). O viziune optimistă, care nu e împărtăşită de alţi cercetători ai fenomenului răpirilor.

În alte cazuri, nu mai puţin notorii, martorilor nu li s-a cerut să uite ceea ce au trăit. Revenind la rezerva metodologică a lui J. Allen Hynek, e interesant de ştiut că fostul consultant ştiinţific al Proiectului Blue Book a participat şi la anchetarea unui alt incident „atipic", petrecut la 11 octombrie 1973 la Pascagoula, Mississippi. Charles Hickson, 45 de ani, şi Calvin Parker, 19 ani, angajaţi la un şantier naval din micul oraş de pe coasta Golfului Mexic, pescuiau în fluviul Pascagoula, pe la ora 19, când au văzut coborând spre ei, în zbor planat, un obiect alungit, care emitea o lumină albastră, strălucitoare. Hickson i-a estimat dimensiunile la 8 picioare înălţime şi 14 picioare lungime. Printr-o deschizătură, au ieşit trei „creaturi" înalte de circa 1,50 metri, semănând mai mult a roboţi decât a fiinţe. Ele i-au apucat de braţe pe cei doi pescari amatori şi i-au ridicat, plutind, până la

deschizătură. Se pare că Parker şi-a pierdut cunoştinţa, din cauza şocului emoţional. Hickson, în schimb, a relatat că în interiorul obiectului domnea o luminescenţă albă, fără nici o sursă vizibilă. Au rămas acolo, în stare de agravitaţie, timp de 20-30 de minute, sub un aparat pe care l-a descris astfel:

> Arăta ca un ochi. Ca un ochi *mare*. Avea ceva ca un fel de anexă. Se mişca. Arăta ca un ochi mare. Şi se deplasa peste corpul meu. În sus şi în jos. (2, p. 32)

Apoi, „creaturile" i-au dus la locul de unde îi luaseră şi s-au întors la obiectul care a dispărut la fel de intempestiv cum apăruse.

Ofiţerul de poliţie care le-a consemnat relatarea, în acea noapte, pe la ora 23, a declarat că

> ...erau atât de înfricoşaţi, încât păreau să se afle în pragul unei crize cardiace. (3, p. 146)

Iar un coleg al lui, care i-a interogat a doua zi, s-a arătat convins că

> ...dacă e o farsă, cei doi merită să fie actori la Hollywood. (*Ibidem*, p. 147)

Şeriful a recurs chiar la o stratagemă, ascunzând un magnetofon deschis în camera în care Hickson şi Parker erau singuri. Discuţia dintre ei a demonstrat încă o dată autenticitatea evenimentului şi faptul că martorii erau puternic marcaţi de ceea ce trăiseră. Hickson a trecut cu bine şi proba detectorului de minciuni.

În a treia zi, la Pascagoula şi-au făcut apariţia dr. James Harder, profesor de geniu civil la Universitatea din Berkeley, California şi dr. J. Allen Hynek, directorul Departamentului de Astronomie de la Northwestern University din Evanston, Illinois. Iată ce i-a spus Hynek lui Michel Anfrol, corespondentul ORTF la Washington, după ce a rezumat cele întâmplate:

> Împreună cu dr. Harder, care este un bun hipnotizator, am lucrat cam patru ore. Credeam că spiritul conştient era blocat şi nu izbutea să-şi amintească detaliile. Dr. Harder a încercat, sub hipnoză, să oblige subconştientul să dezvăluie ceea ce ştia, dar n-a mers. Când i-a hipnotizat pe Charlie şi pe celălalt, cât timp a încercat să-i facă să-şi reamintească fapte reale, cum ar fi cadoul primit la cea de-a zecea aniversare etc., totul a mers bine, dar când a încercat să se refere la experienţa lor

recentă, pe fruntea lui Charlie s-a ivit o transpiraţie abundentă şi el a devenit foarte tensionat. Dr. Harder a trebuit să pună capăt stării de hipnoză, de teama gravelor urmări posibile. (...)

La conferinţa mea de presă, am spus că aceşti oameni trăiseră o experienţă foarte reală şi foarte redutabilă. Nu puteam să spun că văzuseră un aparat veritabil, dar ceva trebuia să se fi produs, pentru că, în mod obişnuit, erau oameni din sud, calmi, normali, cu un ritm lent de viaţă, care iubeau pescuitul, oameni simpli, oneşti, inteligenţi, dar neinstruiţi, şi deodată s-a petrecut acest lucru. Cum v-aţi comporta într-o astfel de împrejurare? (5, pp. 227-228)

Fiind convins că, asemenea soţilor Hill, Hickson şi Parker erau sinceri când vorbeau despre ceea ce li se întâmplase, Hynek se opreşte în pragul acceptării implicaţiilor acestor recunoaşteri. Astronomul nu se consideră îndreptăţit să pătrundă pe tărâmul unei alte discipline şi să se pronunţe în legătură cu aspectul cel mai straniu al „experienţei foarte reale şi foarte redutabile". Au făcut-o psihologii şi psihiatrii, printre aceştia din urmă numărându-se dr. John Mack, de la Universitatea din Harvard. În cartea sa din 1994, *Răpire. Întâlnirile oamenilor cu extratereştri*, el a exprimat, în limbajul profesiei sale, un punct de vedere similar cu acela al lui Hynek:

E greu de imaginat cum ar putea psihicul să genereze un nivel al emoţiei atât de intens, fără o anumită expunere la o experienţă extraordinară, ca sursă a acestei emoţii. (37, p. 430)

Iată încă un argument faptic în favoarea acestei concluzii.

La 5 noiembrie 1975, ora 18.15, o echipă de muncitori forestieri se întorcea de la lucru, pe un drum accidentat din Apache-Sitgreaves National Forest, la circa 20 de kilometri sud de oraşul Heber, comitatul Navajo, Arizona. Micul autocar era condus de şeful echipei, Michael Rogers (28 de ani). Lângă el stăteau Ken Peterson (25 de ani) şi Travis Walton (22 de ani); în spate, Dwayne Smith (19 ani), Allen Dalis (21), John Goulette (21) şi Steve Pierce (17). Maşina se deplasa numai cu 5-7 kilometri pe oră, din cauza terenului accidentat. La un moment dat, Dalis a observat o lumină gălbuie prin pădurea deasă de pini. Walton, care a întrezărit-o şi el, a crezut că era soarele în amurg, dar şi-a dat seama că lumina se afla spre nord-vest. Autocarul a continuat să înainteze, ajungând într-un luminiş. Acolo, la 25-30 de metri, în dreapta, un obiect luminos plana, imobil şi fără să scoată vreun sunet, la cinci sau şase metri deasupra unei grămezi de lemne. Obiectul avea un diametru de cinci metri, o înălţime de trei metri şi forma a două

farfurii adânci suprapuse şi răsturnate. Fiecare „farfurie" era alcătuită din panouri aurii, strălucind ca metalul încins şi despărţite de zone mai închise la culoare.

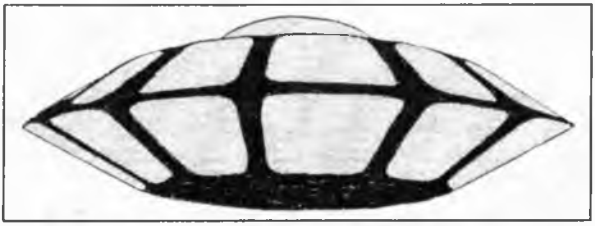

Travis Walton i-a strigat lui Rogers să oprească, a deschis portiera, a sărit din autocar şi s-a îndreptat, aproape alergând, spre obiect*. Rogers a oprit motorul şi l-a urmărit prin parbriz. Când Walton s-a apropiat de obiect, ceilalţi au auzit un sunet ca o sonerie de alarmă. Când s-a oprit, privind în sus, sunetul a devenit asemănător cu cel al unui generator electric, iar obiectul a început să oscileze pe axa verticală. Walton a rămas nemişcat câteva secunde, apoi a făcut un pas spre dreapta, pentru a ocoli grămada de lemne. În acel moment, obiectul a emis un fascicul de lumină albastră-verzuie, cu un diametru de 40-50 de centimetri, care l-a izbit pe Walton în faţă şi în piept, fără nici un zgomot, învăluindu-l într-un halou albăstrui, împingându-l înapoi şi ridicându-l la circa 30 de centimetri deasupra solului. Rogers l-a văzut pe Walton gata să cadă, cu braţele desfăcute şi capul dat pe spate, aşa cum l-a înfăţişat, cu incontestabil talent, în această compoziţie grafică.

Înspăimântat, el a pornit motorul şi micul autocar a început să se îndepărteze de

* Când a fost întrebat de Hynek de ce s-a comportat astfel, în vreme ce toţi ceilalţi rămăseseră aşezaţi pe locurile lor, în autocar, Walton i-a răspuns că era foarte curios şi se temea ca obiectul să nu plece, înainte ca el să-l poată vedea de aproape (91).

locul acestei dramatice întâmplări. Doar unul dintre cei şase oameni terorizaţi, Ken Peterson, l-a văzut pe Walton căzând la pământ. După ce au parcurs cam jumătate de kilometru, s-au oprit, pentru că obiectul nu-i urmărise. Nu îndrăzneau să se întoarcă, deşi le era ruşine că-l abandonaseră pe camaradul lor. Apoi Rogers a văzut, printre copaci, o lumină ridicându-se din punctul în care se opriseră pentru a observa obiectul şi ţâşnind spre cer, către nord-est. S-au întors, dar n-au găsit nici o urmă a obiectului sau a lui Walton. L-au căutat cam douăzeci de minute şi s-au hotărât să meargă la postul de poliţie din Heber, unde au ajuns la 19.30. Viceşeriful Chuck Allison a declarat că erau „extrem de tulburaţi, unul chiar plângea", adăugând: „Dacă minţeau, erau actori al naibii de buni".

După două ore, la locul faptei se aflau câţiva poliţişti, Rogers, Dalis şi Goulette; ceilalţi membri ai echipei refuzaseră să-i însoţească. Întunericul nu le-a îngăduit să efectueze o cercetare eficientă. A doua zi, joi, 6 noiembrie, cincizeci de oameni au cercetat zona din jurul locului dispariţiei, pe o rază de patru kilometri. Pe harta de la p. 172, locul e indicat cu o stea.

Căutarea a fost suspendată după-amiază, iar vineri a fost dat publicităţii un comunicat privind dispariţia lui Walton. Sâmbătă 8 şi duminică 9, cercetările s-au concentrat asupra regiunii de la sud de grămada de lemne; s-a folosit şi un elicopter. Nici un rezultat.

Cum încă de joi se lansase zvonul că ar fi vorba despre o farsă, dacă nu chiar o crimă, Duane Walton, fratele lui Travis, i-a cerut şerifului Martin Gillespie să-i supună pe cei şase colegi ai celui dispărut testului cu detectorul de minciuni. Aceştia au acceptat fără nici o ezitare şi luni, 10 noiembrie, s-au prezentat la examenul efectuat de un expert de la Arizona Department of Public Safety. Au fost întrebaţi dacă l-au rănit sau l-au ucis pe Travis Walton – toţi au răspuns că nu – şi dacă au văzut un OZN – toţi au răspuns că da. Examinarea lui Allen Dalis a fost considerată „neconcludentă", datorită stării de agitaţie a tânărului.

La puţin timp după miezul nopţii de 10 spre 11 noiembrie, Neff Grant, cumnatul lui Travis, domiciliat în Snowflake, a fost chemat la telefon. La început, n-a recunoscut vocea slabă, nedesluşită, neclară de la capătul firului. Apoi şi-a dat seama că era Travis, care i-a spus că se afla într-o cabină telefonică de lângă o benzinărie din Heber. Neff l-a sunat pe Duane şi amândoi s-au dus la Heber, unde l-au găsit pe Travis prăbuşit în cabină, istovit, neras, confuz, plângându-se de

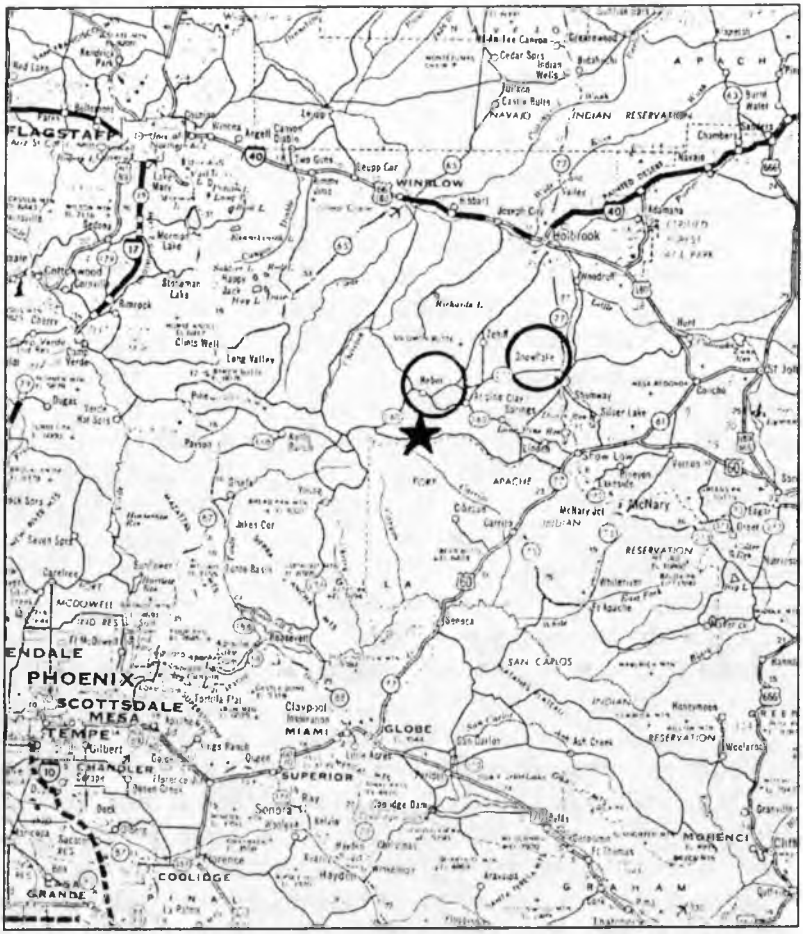

dureri la piept şi la cap. Nu i-a venit să creadă că lipsea de cinci zile ; de altfel, hainele şi mâinile îi erau curate, nu cum ar fi fost de aşteptat după atâta timp petrecut în pădure. Acasă la sora şi la cumnatul său, a băut foarte multă apă şi a mâncat, înainte de a povesti ce-şi amintea că i se întâmplase.

Când a fost lovit de fasciculul de lumină, şi-a pierdut cunoştinţa. S-a trezit întins pe o masă metalică, sub un plafon plasat destul de jos, de unde venea lumina. Avea un aparat pe piept şi simţea dureri difuze în tot trupul, dar mai cu seamă la cap. A crezut că este într-o cameră de spital, dar a văzut că în jurul mesei stăteau trei fiinţe înalte de

circa 1,5 metri, îmbrăcate cu veşminte de culoare portocaliu închis, spre maro. Erau complet chele, aveau ochi mari, aurii, un nas mic, fără nări, şi o gură mică, mereu închisă.

> Oasele lor subţiri erau acoperite cu o carne de culoare albă, ca aceea a plantelor de mlaştină. Când şi-au întins mâinile spre mine, am remarcat că degetele n-aveau unghii. Mâinile erau mici, delicate şi fără păr pe dosul palmelor. Degetele subţiri şi rotunjite păreau netede şi lipsite de articulaţii. (58, p. 198)

Aerul din încăpere era cald şi umed ; Travis reuşea cu greu să respire. Simţindu-se ca într-o cuşcă, el avea impresia că i se transmite telepatic intenţia de a-l studia, pentru a-i cunoaşte mai bine pe oameni. Cuprins brusc de furie, s-a ridicat de pe masă şi şi-a smuls de pe piept aparatul, care a căzut pe podea. Travis a luat un tub şi a încercat să lovească fiinţele acelea, dar ele au părăsit încăperea.

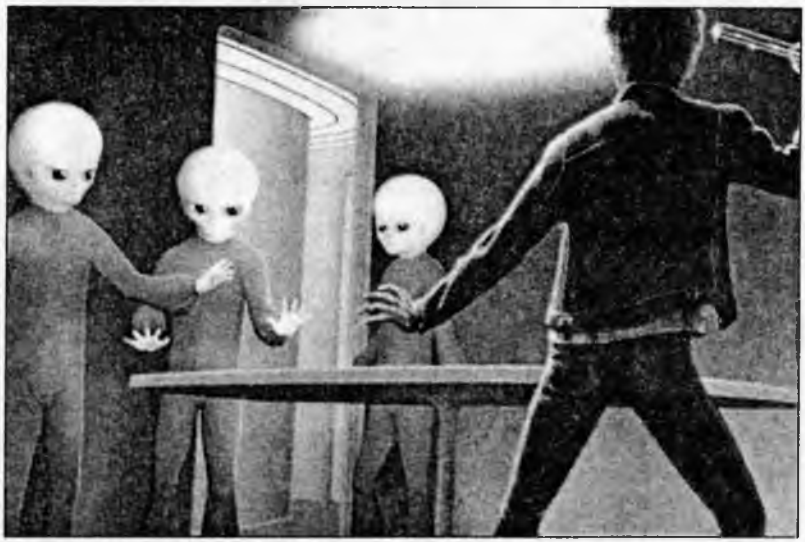

Travis a ieşit şi el, a luat-o spre stânga şi a ajuns într-o cameră care i s-a părut asemănătoare cu un planetariu : prin pereţi, tavan şi podea se vedea ceva ca nişte stele. În mijloc, un fotoliu cu manete pe braţe. Prins de braţul drept era un fel de ecran cu linii frânte. Manetele de pe braţul stâng făceau să se mişte „stelele", cele de pe braţul drept – să se mişte liniile de pe ecran. În prag a apărut un om înalt de circa 1,80 metri (ca şi Travis), într-un combinezon albastru, cu o cască sferică transparentă, prin care i se vedea părul blond. Bucuros că are

de-a face cu o fiinţă pe care o credea congeneră, Travis i s-a adresat, dar „astronautul" nu părea să-l înţeleagă. I-a făcut semn să-l urmeze, au coborât pe o rampă şi au ajuns într-un hangar de mari dimensiuni, în care se aflau câteva discuri asemănătoare celui din luminiş.

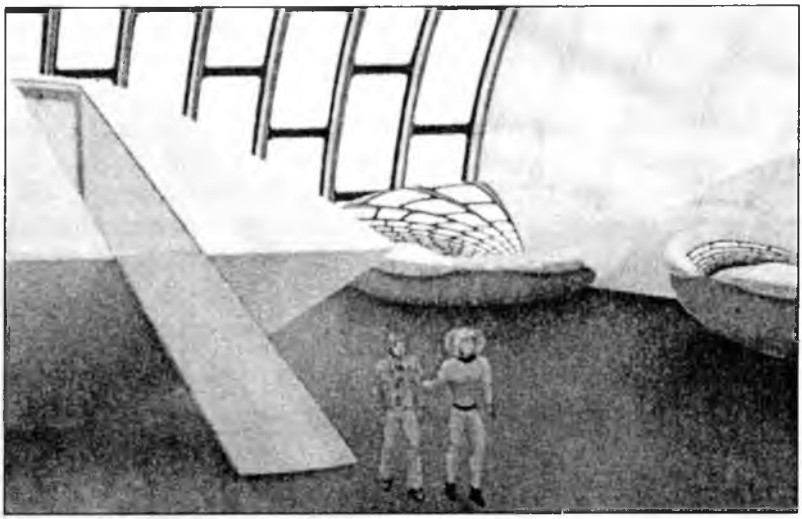

Travis ar fi vrut să le examineze, dar străinul l-a condus printr-un culoar compartimentat de uşi care culisau, fără să fie atinse, până la o încăpere dreptunghiulară, unde se aflau alţi doi bărbaţi şi o femeie, îmbrăcaţi la fel ca însoţitorul său, dar fără căşti. Toţi trei păreau să aparţină aceleiaşi familii, având cam 25 de ani (pământeşti), părul aspru, blond şi ochii căprui-aurii. Femeia şi un bărbat l-au dus, cam fără voie, pe Travis către masa acoperită cu o placă neagră din centrul încăperii, l-au aşezat pe ea şi i-au pus pe faţă un fel de mască cu oxigen. Travis şi-a pierdut din nou cunoştinţa şi s-a trezit noaptea, pe marginea unei şosele. A mai apucat să vadă cum un disc, mai mare decât cel care-l răpise, se înalţă deasupra lui şi se pierde în văzduh. Dându-şi seama că şoseaua este cea care duce la Heber, a reuşit să ajungă la benzinăria din marginea oraşului şi să-i telefoneze cumnatului său.

Aventura lui Travis Walton a fost intens mediatizată şi a constituit un adevărat măr al discordiei pentru diferitele asociaţii ufologice din Statele Unite, care s-au întrecut în pripeli, stângăcii şi declaraţii contradictorii. Richard Hall era îndreptăţit să scrie în *Skylook*, revista editată de MUFON (*Mutual UFO Network*):

Este exemplul tipic al modului în care nu trebuie să fie efectuate investigaţii şi în care lipsa de coordonare tulbură apele, aţâţând diferitele grupuri ufologice unul împotriva altuia, întunecând, în loc să limpezească, astfel de cazuri potenţial importante. (112)

Să reţinem totuşi că, după ce l-a interogat pe Travis în stare de hipnoză profundă, dr. James Harder s-a arătat convins de realitatea fizică obiectivă a răpirii, împotriva opiniei celor care susţineau că tânărul e sincer, dar relatarea lui se datoreşte unor traume reprimate. Proba detectorului de minciuni a dat şi ea un rezultat pozitiv. Iată cum a răspuns Travis la întrebările puse de George Pfeiffer de la Ezell Polygraph Institute :

1. Erai pasionat de OZN-uri înainte de 5 noiembrie 1975? – Nu.
2. Ai folosit droguri ilegale după 1 noiembrie 1975? – Nu.
3. Ai fost sincer cu domnul Lorenzen* când i-ai relatat experienţa ta? – Da.
4. Ai fost lovit de o rază verde-albăstruie în seara zilei de 5 noiembrie? – Da.
5. Îţi aminteşti doar aproximativ două ore din timpul experienţei tale cu OZN-ul? – Da.
6. Te-ai aflat pe o masă, într-o încăpere neobişnuită? – Da.
7. Ai văzut trei creaturi ciudate în încăpere? – Da.
8. Te-ai înţeles cu alţii să născociţi această poveste? – Nu.
9. Ai fost exact în descrierea experienţei tale? – Da. (*Ibidem*)

În fotografia de mai jos, Travis Walton stă de vorbă cu dr. R. Leo Sprinkle, care a participat la testul cu detectorul de minciuni.

În legătură cu cea de-a cincea întrebare, trebuie să specific că în acest caz regresia hipnotică nu a dus la obţinerea unor detalii suplimentare. Explicaţia a dat-o chiar Travis, într-un interviu realizat cu prilejul participării sale la un simpozion consacrat răpirilor extraterestre (Roma, 19 octombrie 1996) :

* Împreună cu soţia sa, Coral, Jim Lorenzen a întemeiat, în 1952, APRO (*Aerial Phenomena Research Organization*), prima asociaţie privată americană de studiu al OZN-urilor, care şi-a încetat activitatea în 1988.

Când dr. Harder a încercat să descopere dacă mai erau amintiri refulate, care nu puteau fi scoase la lumină, a crescut teama că aş fi putut muri, dacă hipnoza ar fi continuat. Nu ştiu care a fost opinia lui Harder, dar unii dintre experţii prezenţi au crezut că era vorba despre subconştientul meu şi că, poate, nu mai era nimic de amintit. (...) Am fost nevoit să mă confrunt cu posibilitatea de a merge înainte cu şedinţele (de hipnoză), eram sincer curios să ştiu ce se întâmplase şi să capăt răspunsuri la toate întrebările pe care mi le pusesem, dar până la urmă am renunţat: era deja prea multă tensiune şi diferite persoane ar fi reacţionat la noile informaţii, ceea ce ar fi dus la un impact ulterior negativ în viaţa mea.

Travis s-a referit şi la relaţia lui cu J. Allen Hynek, caracterizându-l astfel:

O persoană obiectivă, pregătită din punct de vedere ştiinţific, care nu trăgea concluzii pripite. A analizat în profunzime dovezile; înainte de a-şi exprima opinia, a aşteptat să mă cunoască şi, cu toate că era presat din mai multe părţi, şi-a spus părerea numai după ce a strâns toate datele necesare. Într-o conferinţă de presă, a afirmat că e un caz autentic şi a demontat acuzaţiile neîntemeiate la adresa mea, deci o persoană admirabilă. (68)

De fapt, „persoana admirabilă" a fost mai circumspectă. Într-o conferinţă de presă care a avut loc la Florenţa, la 20 mai 1978, după ce a prezentat evenimentul petrecut cu trei ani în urmă în Arizona, precizând că nu este singular, Hynek a conchis:

Ne aflăm în faţa unor simple fantezii sau a unor istorii reale? În cazul lui Walton, înclin să cred că prima parte, cea care priveşte observarea obiectului, poate fi adevărată. În schimb, las deschisă problema răpirii; nu mă pronunţ încă în mod definitiv. Repet doar ce a spus cândva generalul Samford şi anume că mărturiile despre OZN-uri sunt istorii *incredibile*, relatate de persoane *credibile**. (29)

În fotografia de pe pagina alăturată, făcută la Florenţa, Hynek prezintă *International UFO Reporter*, revista trimestrială publicată de CUFOS (*Center for UFO Studies*), organism înfiinţat de el în 1974.

Ultimele contacte ale lui Hynek cu fenomenul răpirilor au avut loc în perioada investigării, împreună cu Philip J. Imbrogno şi Bob Pratt, a observaţiilor de pe valea fluviului Hudson. Vom prezenta două cazuri din 1983:

---

* La conferinţa de presă din 29 iulie 1952 (vezi capitolul „OZN-uri deasupra Casei Albe"), generalul John Samford, directorul Serviciului de Informaţii al Air Force, a declarat, printre altele: „...cam 20% din totalul rapoartelor provin de la observatori credibili, care relatează lucruri relativ incredibile".

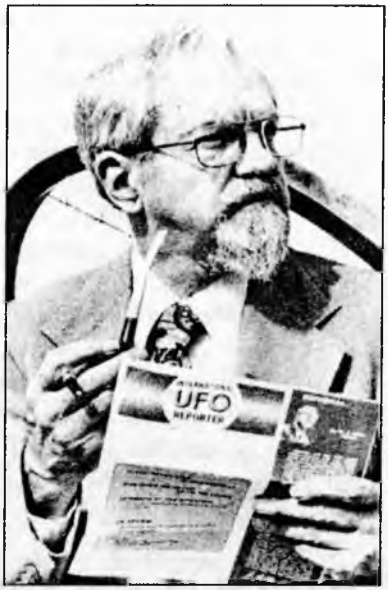

În noaptea de 24 martie, John Wright şi doi copii ai vecinilor săi, Jack, de 16 ani, şi sora sa Ellen, de 13 ani, se aflau lângă Mount Storm în Stormville, statul New York, când au văzut un obiect în formă de V, *de mărimea unui teren de fotbal*, care plana la circa *200 de picioare* deasupra capetelor lor. Pe întreaga lui suprafaţă scânteiau numeroase lumini. După douăzeci de minute, obiectul a început să se mişte, fiind urmărit de Wright mai bine de o oră, timp în care a străbătut doar 20 de mile, înainte de a dispărea din raza vizuală.

Până aici, e aproape o întâlnire de primul tip, neobişnuite fiind doar dimensiunile obiectului, înălţimea la care a evoluat (60 de metri!) şi durata observaţiei. Numai că, după ce a acceptat să fie hipnotizat, Wright a spus, în transă, următoarele:

> Când am ajuns acasă (după urmărirea OZN-ului), eram cam ameţit. M-am culcat imediat şi am avut acest vis ciudat. În vis s-au petrecut aceleaşi lucruri, dar de data asta copiii şi cu mine am fost duşi în OZN. Acum ne uitam la el, în sus, şi în clipa următoare ne aflam înăuntru şi acolo erau tipii ăia.
>
> Erau cinci şi lucrau la un panou de control straniu. Erau înalţi cam de cinci picioare şi patru ţoli şi aveau capete mari, guri şi urechi mici. Erau îmbrăcaţi cu veşminte negre, încheiate cu nasturi sus şi jos, în partea din faţă.
>
> Un tip a venit la mine şi mi-a spus: „Nu fi îngrijorat, nu-ţi vom face nimic rău". Mi-au spus că era un fel de test şi că făceau un fel de studiu al oamenilor din zonă. Spuneau că misiunea lor pe planeta noastră era paşnică, ştiinţifică.
>
> În interiorul navei erau o mulţime de computere, lumini colorate scânteiau peste tot. Mă dureau ochii când mă uitam la ele. M-au luat şi m-au aşezat într-un fel de fotoliu şi mi-au făcut ceva cu diferite maşini, în sus şi în jos peste trupul meu.
>
> Copiii erau şi ei în încăpere, stăteau şi ei în fotolii şi se părea că alţii le făceau lor ceea ce tipul acela îmi făcea mie.

Ei îmi spuneau că nu-mi vor face rău mie sau copiilor, când, dintr-o dată, bum!, sunt din nou în Jeep cu copiii, copiii ţipă, vor să plecăm de acolo, şi obiectul se îndepărtează încet spre nord. (31, p. 161)

Wright a fost şocat de această revelaţie hipnotică, dar a susţinut că fusese doar un vis. O interpretare plauzibilă, numai că, discutând cu Jack, investigatorii au aflat că acesta şi sora sa trăiseră aceeaşi experienţă onirică, descriind aproape la fel interiorul navei şi echipajul ei.

Un caz oarecum similar este cel care a avut-o drept eroină pe Monique O'Driscoll. În aprilie 1983, ea a văzut mai multe lumini ciudate când se plimba împreună cu câinele în preajma casei sale din Lake Carmel, statul New York. După dispariţia luminilor, s-a întors acasă şi a constatat că era cu o oră mai târziu decât s-ar fi aşteptat. Dorind să afle ce se întâmplase în acel interval, i s-a adresat lui Budd Hopkins, autorul best-seller-ului *Timp lipsă*, specializat în cercetarea unor astfel de blocaje ale memoriei. Sub hipnoză, Monique a spus că, pentru că luminile reapăruseră şi ea nu putea să adoarmă, a ieşit iar, cu câinele:

Pe alee, văd că lumina e tot acolo. Cobor spre lac, ca să mă apropii de ea. Mă simt foarte obosită. Nu mai văd bine. Mă simt ca şi cum... ca şi cum n-aş fi nicăieri. Mă simt... ca şi cum n-aş fi pe alee. Unde mi-e câinele?

Mă simt slăbită. Nu-mi simt picioarele. Mă simt foarte ciudat. Ca şi cum n-aş avea trup. Nu văd nimic. Nu văd copacii. Nu văd lacul...

Ce se întâmplă? Nu-mi simt decât bătăile inimii... Simt o apăsare pe piept, ca şi cum ceva ar sta pe pieptul meu. Are mărimea unui pahar şi mă apasă pe piept... E greu... simt ceva ca o uşoară vibraţie. Mă doare un pic. Simt că trupul îmi tremură... (*Ibidem*, p. 163)

În clipa aceea, Hopkins a asigurat-o că durerea şi tremurul vor trece. Apoi a întrebat-o în ce poziţie stă. Monique a răspuns că e întinsă pe spate, dar nu vede nimic, pentru că ţine ochii închişi. Hipnotizatorul i-a spus că poate să vadă, dacă vrea. Şi discuţia a continuat astfel:

Hopkins: Acum ce vezi?
Monique: N-am deschis ochii.
Hopkins: De ce anume te temi, de ceea ce vei vedea?
Monique: De creaturile acelea.
Hopkins: Ce sunt creaturile acelea?
Monique: Seamănă cu oamenii.
Hopkins: Cum arată?

Monique: Fără păr. Capete mari.
Hopkins: Vorbesc cu tine?
Monique: Nu.
Hopkins: Au de-a face cu apăsarea de pe pieptul tău?
Monique: Se mişcă în jurul meu. Sunt cenuşii. Degete descărnate. Lucrează la nişte panouri. Discuri, manete...
Hopkins: Poţi să vezi ce-ţi pricinuieşte apăsarea de pe piept?
Monique: Ceva de argint. Plat. Rotund. Pare plat dedesubt, dar e lung. E înalt şi e conectat la altceva, ca un fel de braţ mobil. Încăperea e circulară. Sunt panouri peste tot.
Hopkins: Câte fiinţe se află acolo?
Monique: Patru. Una e în stânga mea. Celelalte trei se mişcă pe podea. Pot să le văd la picioarele mele. Doar una e aproape de mine. Celelalte sunt în faţa panourilor.
Hopkins: Cum te simţi acum?
Monique: Nu mi-e teamă de ele. Mă simt liniştită. Au luat lucrul acela (de pe pieptul meu – I.H.). Nu văd nimic.
Hopkins: Ai mai văzut fiinţele astea înainte?
Monique: Nu.
Hopkins: Sunt tot acolo?
Monique: Nu ştiu unde mă aflu acum... Văd lacul... Îmi chem câinele. A fost în apă. Încep să merg spre casă. Mi-e frig. Nu mă simt bine. Sunt atât de obosită... Mă simt confuză... (*Ibidem*, pp. 164-165)

Şi mai asemănătoare cu experienţa lui John Wright este aceea a lui Robert Tamerson. La 26 august 1984, ora 20, el se afla pe drumul care înconjoară Candlewood Lake, lângă Danbury, când a observat câteva lumini strălucitoare, care se apropiau dinspre vest. Crezând că ar putea fi un avion pe cale să aterizeze forţat, a oprit şi a ieşit din maşină. A constatat curând că luminile aparţineau unui obiect triunghiular mare, care s-a oprit chiar deasupra lui, la o altitudine de circa 800 de picioare. Şi-a reluat deplasarea, mai întâi încet,

...apoi, brusc, a ţâşnit şi, în două secunde, a dispărut la orizont.
(*Ibidem*, p. 132)

Tamerson s-a urcat în maşină, convins că privise obiectul nu mai mult de cinci minute, şi a văzut că ceasul arăta 20.30. Câteva nopţi la rând, el a visat că e luat la bordul OZN-ului şi că nişte fiinţe stranii îl aşază pe o masă şi plimbă un aparat, în sus şi în jos, peste pieptul lui.

Toate acestea au fost doar vise prilejuite de întâlnirile martorilor cu OZN-urile sau evenimente reale, păstrate în subconştient şi scoase la iveală în timpul somnului, eliberator de inhibiţii? Cunoscând cele

trei cazuri, J. Allen Hynek n-a putut să-şi spună ultimul cuvânt. El a murit în aprilie 1986, când rezultatele investigaţiilor pe care le efectuase împreună cu Philip J. Imbrogno şi Bob Pratt existau numai sub formă de fişe. *Asediu nocturn*, cartea semnată de toţi trei, a fost redactată mai târziu şi a apărut abia în octombrie 1987. Imbrogno şi Pratt n-au trecut însă peste reticenţa astronomului faţă de „întâmplările atipice", lăsând fără răspuns întrebările privind natura reală sau imaginară a contactelor cu ocupanţii OZN-urilor.

Adevărul este că specialiştii s-au implicat în studierea metodică a fenomenului răpirilor mai ales după 1990. Şi mă întreb cum ar fi primit Hynek, dacă ar mai fi trăit în 1994, concluziile unui psihiatru de talia lui John Mack, care scria, după patru ani de cercetare asiduă, efectuată potrivit regulilor stricte ale profesiunii sale:

> Răpirile OZN şi fenomenele conexe sugerează, în primul rând, că oamenii nu sunt fiinţele inteligente predominante, într-un univers mai mult sau mai puţin lipsit de viaţă conştientă. Dar experienţele răpiţilor arată, de asemenea, că suntem parte a unui cosmos care conţine fiinţe inteligente mult mai evoluate ca noi în anumite privinţe şi capabile să ne facă să ne simţim neputincioşi, în scopuri pe care abia începem să le înţelegem. (37, p. 419)

Dar poate că îndoiala nu are rost. În definitiv, gândurile psihiatrului coincid cu cel formulat de astronom în 1977, în a doua carte a sa consacrată fenomenului OZN:

> Ştim atât de puţin despre vastul univers, legaţi cum suntem de micul nostru punct de sprijin, Pământul, încât unele lucruri aflate mult dincolo de limitele imaginaţiei noastre pot fi, într-adevăr, posibile. (30, p. 9)

Acei oameni minunaţi dispăruţi cu maşinile lor zburătoare

Cu mult înainte ca Serge Hutin şi W. Raymond Drake, Robert Charroux şi Peter Kolosimo, Aleksandr Kazanţev şi Erich von Däniken să fluture steagul paleoastronauticii, Charles Fort scria, în *Cartea faptelor damnate*, apărută în 1919:

Charles Fort

> Cred că suntem o proprietate.
> Aş spune că aparţinem cuiva:
> Că, odinioară, Pământul acesta era Ţara Nimănui, că alte lumi îl explorau şi îl colonizau şi se războiau între ele pentru posesia lui, dar că acum are un proprietar... (14, p. 163)

Un corolar al acestei afirmaţii este un pasaj dintr-o altă carte a lui Fort, *Pământuri noi* (1923):

> E de presupus că, dacă nave extrapământene s-au apropiat uneori de Pământ, navigând apoi mai departe, aeronauţi tereştri să fi părăsit ocazional globul nostru sau să fi fost capturaţi şi duşi departe de acest Pământ. (*Ibidem*, p. 521)

Pentru prima oară, dispariţia unor avioane şi a echipajelor lor este pusă pe seama unor „nave extrapământene". Şi autorul recurge la câteva întâmplări grăitoare, desprinse din ziarele vremii.

În dimineaţa zilei de 13 octombrie 1913, Albert Jewel a decolat de la Hampstead Plains, Long Island, având ca ţintă Staten Island. Intenţiona să zboare peste Jamaica Bay, Coney Island şi Narrows. La 14 octombrie, *New York Times* scria:

> A fost ultima oară când a fost văzut sau s-a auzit despre el... S-a pierdut fără urmă, încât parcă s-ar fi evaporat în văzduh.
>
> (*Ibidem*, pp. 521-522)

Dacă vecinătatea oceanului îngăduie o ipotetică explicaţie convenţională a „pierderii" lui Jewel, cazul căpitanului Mansell R. James rămâne învăluit într-un mister impenetrabil. La 29 mai 1919, James a plecat de la Lee spre Atlantic City şi a dispărut în zona dealurilor Berkshire. Mai multe echipe anume alcătuite l-au căutat pretutindeni. La 4 iunie, acestor echipe li s-au alăturat avioane militare, care au efectuat o cercetare sistematică a terenului, fără succes.

> Până în momentul în care scriu, s-a înregistrat doar confuzia telegramelor de presă : că doi copii au văzut un avion, cam la treisprezece mile nord de Long Island Sound ; că doi bărbaţi au văzut un avion căzând în fluviul Hudson, lângă Poughkeepsie ; că într-o prăpastie a muntelui Riga, lângă Millerton, New York, au fost găsite rămăşiţele unui avion ; că o bucată dintr-un avion a fost aruncată de valuri pe ţărm, din Long Island Sound, lângă Brandford. După câte ştiu, subiectul a fost abordat ultima oară în vara lui 1921. Un obiect greu a fost descoperit pe fundul fluviului Hudson, lângă Poughkeepsie, şi s-a crezut că este avionul căpitanului James. A fost scos la suprafaţă şi s-a constatat că era un buştean. (*Ibidem*, p. 522)

În anul morţii lui Fort, 1932, a apărut ultima sa carte, *Talente nedomesticite*, care prezintă alte două cazuri neelucidate. În dimineaţa zilei de 7 martie 1922, ofiţerul aviator B. Holding a decolat de pe un aerodrom de lângă Chester, pentru un zbor de scurtă durată deasupra regiunii Wales din Marea Britanie. Pe la ora 11, avionul a fost văzut lângă Llangolen, de unde s-a întors către Chester. Apoi, tăcere. A fost căutat trei săptămâni de poliţie, de fermieri şi biciclişti din mai multe localităţi. La 30 martie, ziarul londonez *Daily Chronicle* scria :

> E incredibil, dar nu s-a mai auzit nimic despre Holding.

Comentariul lui Fort :

> Holding a dispărut departe de mare şi deasupra unui ţinut foarte populat. Una dintre preocupările mele a fost aceea de a cerceta şase ziare londoneze din anii 1919-1926 şi e improbabil să se fi aflat ce s-a întâmplat ulterior cu Holding, fără ca eu să ştiu. Nu deţin datele necesare pentru a specula despre misterul Holding, dar cunosc istoria a doi oameni ale căror urme pe sol s-au oprit la fel de brusc cum s-a oprit urma lui Holding în văzduh... (*Ibidem*, p. 953)

Să vedem despre ce e vorba.

La 24 iulie 1924, într-o perioadă de conflicte cu triburile arabe, locotenentul aviator W.T. Day şi ofiţerul pilot D.R. Stewart au fost trimişi de Cartierul General britanic să efectueze o recunoaştere

deasupra unui deşert din Mesopotamia. Conform planului de zbor, misiunea trebuia să dureze câteva ore. Avionul nu s-a întors, iar în urma căutărilor a fost găsit în deşert. Nu se ştie de ce aterizase; condiţiile meteorologice erau normale şi nu existau urme de gloanţe. Ziarul *Sunday Express*, care a relatat incidentul în 21 şi 28 septembrie 1924, precizează:

> În rezervor mai era benzină. Aparatul era în perfectă stare. De fapt, s-a zburat cu el înapoi, pe aerodrom.

Dar cei doi aviatori dispăruseră. Urmele paşilor lor se vedeau pe nisip, până la patruzeci de iarzi de aparat. Comentariul lui Fort:

> Aterizarea avionului era inexplicabilă. Acceptând acest fapt ca pe un mister minor, s-a sugerat că sfârşitul brusc al urmelor se datora capturării lui Day şi Stewart de către nişte beduini ostili, care şterseseră toate urmele de pe nisip, începând din punctul situat la patruzeci de iarzi de avion. Dar nu se poate concepe că beduinii ostili au tot şters, fără să se oprească la un moment dat, aşa că a fost organizată o căutare, pentru a se vedea unde reîncep urmele.
>
> La căutare au participat avioane, maşini blindate, poliţia călare. S-au promis recompense. Patrulele tribale au căutat fără întrerupere, timp de patru zile. Nicăieri nu au fost găsite alte urme, dincolo de punctul în care urmele de pe nisip se terminau brusc. Ultima ştire din fişierul meu este din ziarul londonez *Sunday News*, numărul din 15 martie 1925 – misterul aviatorilor britanici dispăruţi a rămas nedezlegat. (*Ibidem*, p. 954)

Fort nu spune că Day şi Stewart au fost „capturaţi şi duşi departe de acest Pământ". Dar există o altfel de cale de a „extrage" oameni dintr-un deşert, fără a lăsa urme, în afara celei aerospaţiale? Cât despre „misterul minor", colecţionarul de fapte damnate sugerează o explicaţie, pornind de la „aterizările forţate" ale unor avioane franceze care zburau deasupra teritoriului german. El citează din ziarul londonez *Daily Mail*, numărul din 1 septembrie 1923:

> Au fost enunţate două teorii. Una, că magnetoul avionului poate fi afectat printr-o concentraţie de raze radio; alta, că a fost descoperită o nouă rază, care topeşte anumite metale. În legătură cu aceasta, trebuie notat că majoritatea aterizărilor forţate ale avioanelor franceze care zburau de la Strasbourg la Praga au avut loc în vecinătatea unui aerodrom german, lângă Furth.

Este menţionată şi opinia profesorului A.M. Low, care credea că, peste 50 sau 60 de ani, motoarele vor putea fi oprite de la distanţă. Low se baza pe faptul că, în timpul unor experienţe de laborator, au

fost emise raze destul de puternice pentru a topi o mică bobină de sârmă; referindu-se la „accidentele" din Germania, el preciza însă:

> E o mare diferenţă între a transmite o astfel de putere la unul sau două picioare, ori la o mie sau două mii de iarzi.

Concluzia lui Fort:

> Aterizările forţate ale avioanelor franceze în vara anului 1923 rămân neexplicate. (*Ibidem*, p. 956)

Dacă în cazurile prezentate până acum implicarea OZN-urilor era doar o prezumţie, incidentul produs la 23 noiembrie 1953 a beneficiat de cauţiunea unui „martor" imun la subiectivism. În acea zi, un F-89c a fost trimis de staţia radar „Naples" să intercepteze şi să identifice o aeronavă necunoscută, care zbura deasupra Lacului Superior. Echipajul era alcătuit din pilotul lt. Felix Moncla Jr. şi observatorul radar lt. R.R. Wilson, aparţinând Escadronului 433 de vânătoare-intercepţie, de la baza Air Force Truax, Wisconsin. Ei erau detaşaţi temporar la baza Air Force Kinross, Michigan, în vreme ce personalul bazei făcea manevre la Yuma, Arizona. Amândoi aveau la activ multe ore de zbor.

Interceptorul a decolat de la baza Kinross la orele 1833 EST. Controlul radar iniţial a fost menţinut de staţia „Naples", fiind transferat, la 1841 EST, staţiei „Pillow". Avionul zbura atunci la 30.000 de picioare. La 1847 EST, la cererea staţiei „Pillow", a coborât la 7.000 de picioare, pentru a începe intercepţia. În acel moment se afla la aproximativ 150 de mile nord-est de baza Kinross, deasupra zonei de nord a Lacului Superior. La 1851 EST, i s-a cerut pilotului să vireze spre cap 20°. După ce a efectuat manevra, i s-a transmis că aeronava neidentificată se afla la ora 11, distanţa 10 mile. Apoi, ecourile ambelor ţinte au fost văzute fuzionând pe ecranul radarului. Aeronava neidentificată şi-a urmat ruta iniţială, iar F-89 a dispărut de pe ecran.

În raportul oficial întocmit de investigatorii Air Force se afirmă:

> Aeronava necunoscută interceptată era un Dakota (C-47), Seria No. VC-912, al Royal Canadian Air Force, zburând de la Winnipeg la Sudbury, Canada. În momentul intercepţiei, trecea pe deasupra zonei de nord a Lacului Superior, de la vest spre est, la o altitudine de 7.000 de picioare. (47)

Avionul pierdut a fost căutat, fără succes, de forţele aeriene americane şi canadiene. A fost acoperit un procent de 80% din zona unde s-a petrecut incidentul, zăpezile mari împiedicând realizarea unei cercetări terestre eficiente.

Guvernul canadian a respins categoric explicaţia dată de Air Force, care nu ţine seama de fuziunea celor două ecouri radar. Dacă obiectul neidentificat ar fi fost aeronava Dakota, aceasta n-ar fi rămas neatinsă după coliziune şi n-ar fi putut să-şi urmeze ruta. De altfel, nici atunci şi nici mai târziu nu a fost prezentată o dovadă materială care să justifice concluzia amintită. Ciudat mi se pare că raportul Air Force nu spune un cuvânt despre discuţiile dintre pilotul lui F-89 şi staţia „Pillow", în faza finală a intercepţiei, discuţii fără îndoială înregistrate, conform procedurii standard. Kevin D. Randle, a cărui carte *Proiectul Pulbere Lunară* (47) mi-a oferit datele necesare reconstituirii unui eveniment petrecut acum aproape o jumătate de veac, nu se referă la această absenţă semnificativă. El menţionează doar că în dosarul cazului Kinross a găsit două foi de hârtie. Una conţinea concluzia Air Force că F-89 dispăruse încercând să intercepteze o aeronavă canadiană (după un an de la incident, cargoul C-47 se transformase, în opinia investigatorilor, într-un avion de vânătoare, versiune respinsă la fel de hotărât de autorităţile canadiene). A doua reproducea un pasaj dintr-o lucrare a lui Donald Menzel, care era de acord cu explicaţiile Air Force – cu ambele explicaţii...

Contribuţia lui Randle la tentativa de elucidare a misterului constă mai ales în descoperirea unui ofiţer care se afla la baza Kinross în ziua cu pricina. El i-a spus că existau două păreri în legătură cu cele întâmplate. Unii susţineau că avionul se prăbuşise în lac, scufundându-se intact. În acest caz, n-ar fi existat resturi pe care echipele de salvare să le găsească la suprafaţă şi nici urme de ulei. Alţii, cei mai mulţi, erau convinşi că obiectul neidentificat, orice ar fi fost el, „luase" avionul şi echipajul, după cum stătea mărturie fuzionarea celor două ecouri pe ecranul radar.

În acea perioadă, în zona bazei Kinross avuseseră loc şi alte observaţii neexplicate. Un prieten al ofiţerului fusese însoţit în zbor de un OZN. El şi pilotul avionului cu care efectua antrenamentul erau îngrijoraţi, ştiind ce se întâmplase cu puţin timp înainte. Comandantul zborului a decis totuşi să intre în acţiune. Amândouă avioanele s-au îndreptat spre OZN, care a dispărut, accelerând fulgerător. Cu toate că raportul privind acest incident fusese înaintat pe canalele prevăzute de regulamentele Air Force, el n-a fost găsit în dosarele Proiectului Blue Book, asemenea rapoartelor redactate de alţi piloţi de la baza Kinross.

Discutând cu generalul (r) Arthur Exon despre fragmentele descoperite pe un câmp de lângă Roswell în iulie 1947 (vezi 25, pp. 92-93),

Randle a aflat de la interlocutorul său că în perioada 1955-1960, când acesta lucra la Pentagon, având gradul de colonel, patru avioane dispăruseră după ce se apropiaseră de un OZN, în Tennessee sau Kentucky. Întrebat dacă au fost găsite resturi ale avioanelor, Exon a răspuns:

> Nu, după câte ştiu. Cazul a fost investigat şi a fost consemnat într-un proces-verbal; este un gen de întâmplare misterioasă. (47, p. 170)

Lipsită de ambiguitate este declaraţia dată sub jurământ de Eugene Metcalf:

> La 9 martie 1955, la aproximativ 17.50, în timp ce stăteam în curtea din spate a casei mele din Paris, Illinois, am asistat la „răpirea" unui reactor. Avionul venea spre mine dinspre sud-vest şi se deplasa spre nord-est. În vreme ce-l priveam, o navă cu un aspect ciudat a venit din spatele avionului şi l-a înghiţit. OZN-ul avea o deschizătură aflată în dreptul ochilor mei şi a „luat" avionul prin această deschizătură. Apoi OZN-ul a planat, a pulsat şi s-a mişcat în sus şi în jos. În sfârşit, a părut că se roteşte şi s-a înălţat.
>
> În timp ce se ridica, rotindu-se, prin deschizăturile ca nişte hublouri din jurul părţii inferioare au ieşit aburi. Avionul şi OZN-ul se vedeau perfect şi se distingeau clar pe cer. Obiectul era argintiu strălucitor şi n-am auzit nici un zgomot. Era foarte mare şi avea forma unui clopot.
>
> (*Ibidem*, pp. 170-171)

Eugene Metcalf a dat declaraţia la 2 aprilie 1957, în Edgar County, Illinois. Anterior, el trimisese scrisori în care îşi relata observaţia ziarului *American* din Chicago, care nu i-a răspuns, şi hebdomadarului *Newsweek*, care ar fi publicat-o, dacă s-ar fi găsit spaţiul necesar; Patrulei Aeriene Civile, care a afirmat mai întâi că era un avion american, apoi că nu ştie despre ce e vorba; FBI-ului, care i-a mulţumit pentru informaţie, determinându-l pe expeditor să comenteze:

> Poate că vreunul dintre ei o să-şi ţină ochii deschişi. (*Ibidem*, p. 171)

Un incident de felul celui petrecut deasupra Lacului Superior i-a fost adus la cunoştinţă fizicianului dr. Bruce Maccabee de un martor ocular care, din motive lesne de înţeles, a ţinut să-şi păstreze anonimatul. În primăvara anului 1959, o staţie radar de pe coasta de nord-est a Japoniei a detectat un obiect staţionar. Un avion cu reacţie al Air Force a primit ordinul de a-l intercepta şi de a deschide focul asupra lui. Rachetele n-au avut nici un efect şi obiectul a început să urmărească reactorul. Vânătoarea a fost înregistrată pe ecranul radar şi confirmată de pilot, în comunicarea prin radio cu solul. Apoi, pe

ecran s-a văzut cum ţinta necunoscută fuzionează cu ţinta reactorului. Unica ţintă care a rezultat a rămas staţionară scurt timp, înainte de a dispărea. După multe zile de căutări amănunţite, n-a fost găsită nici o urmă a reactorului (22, p. 1).

Am văzut cum a fost tratat Eugene Metcalf de publicaţiile cărora li se adresase. Cu totul alta a fost reacţia presei într-un caz care avea să devină celebru. Sâmbătă, 21 octombrie 1978, la ora 18.19, Frederick Paul Valentich, un tânăr pilot australian (20 de ani), a decolat de la Moorabin, statul Victoria, intenţionând să zboare până la King Island, Tasmania, la bordul unui avion monomotor Cessna 182, închiriat de la Southern Air Services, o firmă ale cărei localuri se aflau chiar pe aerodromul Moorabin.

Avionul avea indicativul Delta Sierra Juliet, care făcea parte din numărul său de înregistrare. Zborul avea să fie urmărit de controlorul Steve Robey, de la aeroportul Tullamarine din Melbourne.

La ora 19.06.14, în timp ce se afla probabil deasupra strâmtorii Bass, Valentich s-a adresat prin radio turnului de control. Spre deosebire de cele întâmplate în cazul interceptorului F-89, înregistrarea convorbirii a devenit cunoscută foarte curând, transcrierea fiind publicată la 23 octombrie în ziarele de dimineaţă din Australia şi apoi pretutindeni. Traducând textul apărut în *Sunday Press* din Melbourne la 29 octombrie 1978, am încercat să păstrez ezitările şi incertitudinea care marchează schimbul de replici:

Valentich: Melbourne, aici Delta Sierra Juliet. Se află vreun zbor cunoscut, sub cinci mii (de picioare)?

Robey: Nici un zbor cunoscut.

Valentich: Eu sunt... Pare să fie o aeronavă mare, sub cinci mii.

Robey: Ce tip de aeronavă?

Valentich: Nu pot să spun. Are patru (lumini) strălucitoare... Parcă ar fi lumini de aterizare.

Robey: Delta Sierra Juliet!

Valentich : Melbourne, aici Delta Sierra Juliet. Aeronava tocmai a trecut pe deasupra mea, la cel puţin o mie de picioare.
Robey : Delta Sierra Juliet, recepţionat. Se confirmă că e o aeronavă mare?
Valentich : Hm... Nu ştiu, dată fiind viteza cu care se deplasează. Este vreo aeronavă a Air Force în vecinătate?
Robey : Delta Sierra Juliet, nu e nici o aeronavă cunoscută în vecinătate.
Valentich : Melbourne, acum se apropie de mine dinspre est.
Robey : Delta Sierra Juliet!
Valentich : Aici Delta Sierra Juliet. A zburat deasupra mea de două-trei ori, cu viteze pe care nu pot să le estimez.
Robey : Delta Sierra Juliet, care este nivelul tău actual?
Valentich : Nivelul meu este patru mii şi jumătate, patru-cinci zero zero.
Robey : Delta Sierra Juliet, confirmi că nu poţi să identifici aeronava?
Valentich : Afirmativ.
Robey : Delta Sierra Juliet. Recepţionat. Rămânem în legătură.
Valentich : Melbourne, aici Delta Sierra Juliet. Nu e o aeronavă, e...
Robey : Delta Sierra Juliet, aici Melbourne. Poţi să descrii, hm... aeronava?
Valentich : Aici Delta Sierra Juliet. Cum zboară lângă mine (văd că) are o formă alungită... Nu pot să disting altceva, are o viteză atât de... Chiar acum se află în faţa mea, Melbourne!

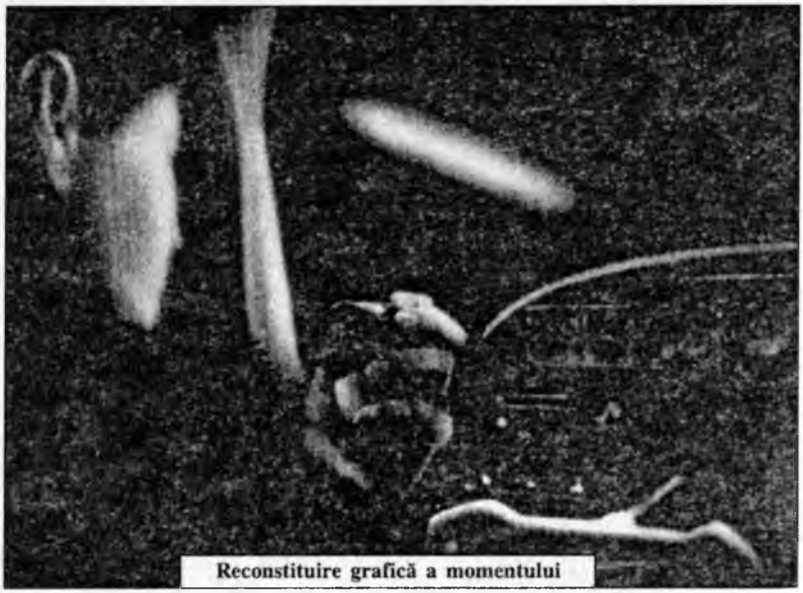

Reconstituire grafică a momentului

Robey: Delta Sierra Juliet, recepţionat. Şi cât de mare ar fi, hm... obiectul?
Valentich: Aici Delta Sierra Juliet. Melbourne, pare să fie staţionar. Ceea ce fac chiar acum este un viraj, iar obiectul virează şi el deasupra mea. Are o lumină verde şi ceva metalic. Suprafaţa lui e strălucitoare.
Robey: Delta Sierra Juliet!
Valentich: Aici Delta Sierra Juliet... Tocmai a dispărut.
Robey: Delta Sierra Juliet!
Valentich: Melbourne, ai putea să ştii peste ce fel de aeronavă am dat? Este o aeronavă militară?
Robey: Delta Sierra Juliet, confirmi că hm... aeronava tocmai a dispărut?
Valentich: Repetă.
Robey: Delta Sierra Juliet, aeronava este încă lângă tine?
Valentich: Aici Delta Sierra Juliet... Acum se apropie dinspre sud-vest.
Robey: Delta Sierra Juliet!
Valentich: Aici Delta Sierra Juliet. Motorul e în dificultate şi dă rateuri. L-am fixat la douăzeci şi trei-douăzeci şi patru şi obiectul este... (tuşeşte)
Robey: Delta Sierra Juliet, recepţionat. Ce ai de gând?
Valentich: Intenţionez să ajung la King Island. Ah, Melbourne, aeronava asta ciudată planează din nou deasupra mea... Planează şi nu e un avion.
Robey: Delta Sierra Juliet!
Valentich: Aici Delta Sierra Juliet. Melbourne...

Au fost ultimele cuvinte ale pilotului. Microfonul a rămas deschis 17 secunde, timp în care pe bandă s-au înregistrat zgomote metalice neidentificate.

Valentich n-a ajuns la King Island şi căutarea lui a început a doua zi. Royal Australian Air Force a trimis un Orion, aeronavă de recunoaştere maritimă cu mare rază de acţiune, care a zburat pe ruta urmată de Cessna 182, cercetând zona toată ziua de duminică. Luni a fost observată pe ocean o pată de ulei. Analiza a arătat că era carburant pentru motoarele navelor maritime, şi nu benzină de avion. După alte câteva zile de căutări infructuoase, operaţiunea a încetat.

Lipsa oricăror rămăşiţe ale avionului şi ale pilotului a generat numeroase explicaţii, unele fanteziste. Harley Klauer, de pildă, a presupus că Cessna 182 a fost doborât de traficanţii de droguri sau de o descărcare electrică dintr-un nor lenticular. Într-o discuţie cu ozenologul australian Bill Chalker, A. Woodward, care semnase raportul oficial al Ministerului Transporturilor, s-a arătat convins că dispariţia

lui Valentich s-a datorat unui accident şi a înşirat o suită de explicaţii posibile, de la dezorientarea sau chiar sinuciderea pilotului până la faptul că avionul a fost lovit de un meteorit şi s-a dezintegrat în văzduh. El a recunoscut însă că e vorba doar de speculaţii, nesusţinute de dovezi materiale.

După mai bine de patru ani de la eveniment, producătorul de filme Ron Cameron a declarat că doi scafandri îl abordaseră, pretinzând că descoperiseră resturile avionului în adâncul oceanului, în timpul unei operaţiuni de salvare. Ei cereau 10.000 de dolari pentru a furniza coordonatele epavei. În urma unei emisiuni radiofonice în care Cameron a vorbit despre această ofertă, scafandrii au dat înapoi, spunând că au fost insultaţi. E foarte probabil însă că ei nu găsiseră nimic şi le-a fost teamă că vor fi învinuiţi de fraudă. Producătorul a încercat să-i contacteze, fără succes.

Cea mai potrivită încheiere mi se pare ultimul alineat al prefeţei lui Bruce Maccabee la cartea lui Richard F. Haines, *Episodul Melbourne. Studiul cazului unui pilot dispărut*:

> După ce veţi cunoaşte faptele istorisite aici şi discuţiile pe marginea explicaţiilor posibile, vă va reveni misiunea de a decide ce i s-a întâmplat lui Frederick. Pentru a lua această decizie, ţineţi seama de următoarele date ale problemei: Frederick a dispărut în octombrie 1978 şi n-a fost găsit până acum (prefaţa fost scrisă în decembrie 1985 - I.H.); nu s-a descoperit nici o dovadă că avionul său s-ar fi prăbuşit în ocean; nu s-au descoperit un avion abandonat sau resturile unui avion în vreo zonă izolată de lângă Melbourne, King Island sau Tasmania; şi, în sfârşit, ceea ce face ca acest eveniment să difere de „dispariţia normală" sunt ultimele cuvinte ale lui Frederick către controlorul de zbor, când a descris un obiect neobişnuit care, a spus el, *nu era un avion*... Şi asta contează cel mai mult. (22, p. 4)

Acest epitaf *sui-generis* s-ar potrivi şi în cazul unei întâmplări petrecute la mii de kilometri de strâmtoarea Bass şi după aproape doi ani de la dispariţia lui Valentich. La 28 iunie 1980, José Alberto Pagán Santos, un pilot de 22 de ani, şi prietenul său, José Luis Maldonado Torres, amândoi din Porto Rico, se întorceau dintr-un sejur turistic în Republica Dominicană, la bordul avionului lui Pagán, un Air-Coupe cu numărul de înregistrare N 8080-H. Au

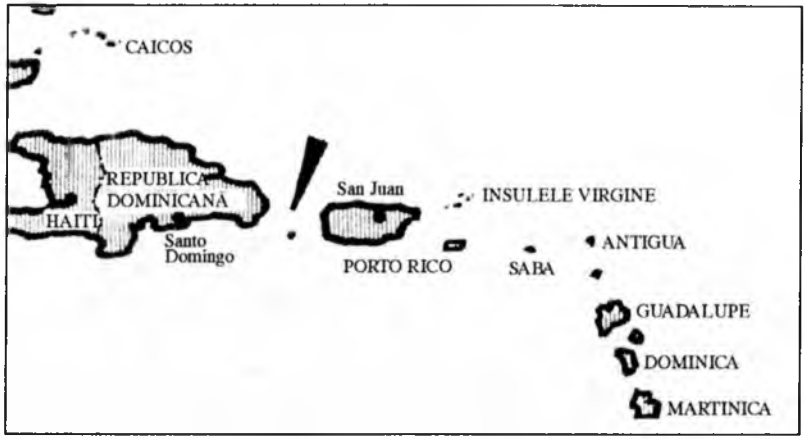

dat ultimul semn de viaţă pe când se aflau deasupra strâmtorii Canal de La Mona, care desparte cele două insule.

Căutarea a fost întreprinsă de echipe de salvare din Haiti, Republica Dominicană şi Porto Rico. Tatăl pilotului, José Pagán, locotenent de poliţie şi director adjunct al Diviziei Aeriene a poliţiei portoricane, a participat la această amplă acţiune, rămasă fără rezultat. Autorităţile au emis mai multe ipoteze în legătură cu dispariţia avionului: experienţa redusă de zbor a pilotului, lipsa de carburant sau o avarie gravă a motorului. José Pagán a contestat aceste „explicaţii":

> Fiul meu era un pilot experimentat, iar avionul se afla în condiţii perfecte de zbor. Mă ocupam eu însumi de întreţinerea lui şi îi schimbasem recent motorul. Totul funcţiona perfect, iar în mesaje nimeni nu se referă la probleme tehnice. (98)

Despre ce mesaje este vorba?

Parapsihologul Carlos Busquets i-a spus lui Pagán că, potrivit unui prieten al său, angajat al FAA (*Federal Aviation Administration*), această instituţie deţinea o bandă audio cu mesajele pilotului, în care era semnalată insistent prezenţa unui OZN. Pagán s-a adresat FAA, cerând să i se permită ascultarea benzii, şi, datorită poziţiei sale, a primit aprobarea necesară. El a constatat astfel că fiul său menţionase, într-adevăr, apariţia unui obiect neidentificat, care îl împiedica să-şi urmeze drumul către casă. Ofiţerul de poliţie nu a reuşit să obţină o copie a înregistrării.

Ulterior, un alt angajat al FAA l-a informat pe ozenologul Jorge Martín că pilotul lansase un Mayday (cerere de ajutor imediat), care

nu ajunsese la destinatar, Aeroportul Isola Verde din San Juan, Porto Rico. Mesajul fusese însă receptat de Zborul 976 al Companiei Iberia şi de turnul de control al FAA de pe vârful El Yunque, din Rio Grande, care îl retransmiseseră aeroportului.

> A urmat un schimb de replici între cei doi tineri (José Alberto şi José Luis - I.H.), comandantul aeronavei Companiei Iberia şi Isola Verde. Băieţii erau terorizaţi, obiectul îi urmărea, aşa că viraseră cu 300°, ca să se întoarcă spre Republica Dominicană. Apoi s-a auzit un zgomot anormal, metalic... Comunicarea cu Air-Coupe s-a întrerupt. Au dispărut. Aceasta s-a întâmplat când se aflau la circa 35 de mile vest-nord-vest de insulă. (*Ibidem*)

Jorge Martín a primit o copie a benzii ascultate de José Pagan. Dintr-o altă sursă confidenţială, i-a parvenit un document al FAA, conţinând transcrierea înregistrării:

> 03.00 - Air-Coupe: Mayday! Mayday! Aici Air-Coupe 8080-H. Vedem un obiect straniu, care zboară pe ruta noastră. Ne-am rătăcit. Mayday! Mayday!
> 03.25 - Air-Coupe: Mayday! Mayday! Ne-am rătăcit. Am dat peste un obiect straniu, care zboară pe ruta noastră.
> 03.35 - Iberia: Către staţia care emite Mayday Mayday. Aici Iberia 976. Iberia 976. Transmite!
> 03.45 - Air-Coupe: Ah... Zburăm de la Santo Domingo la... ah... Aeroportul Internaţional San Juan, dar am dat peste... ah... un obiect straniu pe ruta noastră, care ne-a făcut să schimbăm cursul cam de trei ori. Chiar acum se află în faţa noastră, la ora unu. Suntem la cap 07 grade. Altitudine 1.607 picioare. VOR-ul nu mai funcţionează. Frecvenţa a dispărut.
> 04.15 - Iberia: Către staţia care emite Mayday Mayday. Aici Iberia 976. Transmite!
> 04.20 - Air-Coupe: Mayday! Mayday! Aici Air-Coupe 8080-H, zburând de la Santo Domingo spre San Juan. Avem în faţă un obiect foarte ciudat, care ne-a făcut să ne abatem de la ruta noastră. Suntem la cap 30 de grade, o mie cinci sute (de picioare).
> 04.35 - Air-Coupe: Am pierdut semnalul Aguadilla VOR.
> 05.00 - Iberia: Staţia care emite Mayday! Staţia care emite Mayday! San Juan cere să transmiteţi pe SQAVK unu unu zero, zero unu unu zero zero.
> 05.10 - Air-Coupe: Nu avem transponder*, domnule. Nu avem transponder.

---

* Aparat care răspunde automat la un semnal codificat, permiţând identificarea avionului.

05.25 – Iberia: Staţia care emite Mayday! San Juan cere să transmiteţi pe unu unu zero zero.
05.35 – Air-Coupe: Nu avem transponder, domnule. Nu avem transponder.
05.40 – Iberia: OK. Care este semnalul vostru şi poziţia estimată?
05.45 – Air-Coupe: Presupunem că ne aflăm acum la circa 35 de mile de coasta portoricană, dar avem în faţă ceva ciudat, care ne face să ne abatem mereu de la ruta noastră. Schimb ruta a doua... (neinteligibil). Cap trei sute. Din nou acelaşi aer îmbâcsit.
06.30 – Iberia: Staţia care emite Mayday! Staţia care emite Mayday! Aici Iberia 976. San Juan vă cere să transmiteţi pe unu trei patru trei sau unu trei cinci şapte. Repet: frecvenţa unu trei patru trei sau unu trei cinci şapte. Aţi notat?
07.10 – Iberia: Staţia care emite Mayday! Cheamă San Juan pe unu trei patru trei sau unu trei cinci şapte. Cheamă centrul San Juan pe unu trei patru punct trei sau unu trei cinci punct şapte. (*Ibidem*)

Air-Coupe n-a mai răspuns sau răspunsul nu se mai afla pe bandă, pentru că înregistrarea pare să fi fost epurată. Cum altfel să ne explicăm pauzele prea lungi dintre replicile lui Pagán şi cele ale comandantului aeronavei companiei Iberia? Martín presupune că au fost şterse pasajele în care era descris „obiectul foarte ciudat". Oricum, un fost ofiţer din Republica Dominicană, astăzi medic, participant la căutarea avionului dispărut, susţine că a ascultat înregistrarea originală şi că ea era mult mai lungă decât cea a cărei transcriere am reprodus-o.

Tema noastră este ilustrată şi de un alt caz localizat în Porto Rico. La 28 decembrie 1988, la Cabo Rojo, în sud-vestul insulei, numeroşi martori au văzut o lumină albastră, care se deplasa deasupra munţilor Sierra Bermeja. Ea a părut să se transforme într-o sferă galben-aprins. Era de fapt lumina emisă din partea inferioară a unui gigantic obiect triunghiular. Trei reactoare F-14 Tomcat ale Marinei Militare americane au încercat să intercepteze OZN-ul, care şi-a schimbat de trei ori ruta. Apoi şi-a micşorat brusc viteza şi un F-14 era gata să se ciocnească de partea lui posterioară. Martorii se aşteptau să asiste la o coliziune urmată de o explozie, dar reactorul a dispărut când se afla în imediata vecinătate a obiectului.

Al doilea F-14 a continuat să zboare în dreapta OZN-ului, până ce a dispărut şi el, la fel de intempestiv. Al treilea, care urmărise evenimentele de la distanţă, s-a îndepărtat rapid, talonat de trei luminiţe roşii, desprinse din OZN; soarta lui nu e cunoscută. Triunghiul zburător şi-a schimbat ruta şi, în timp ce survola micul lac Saman, la

30 de metri deasupra palmierilor de pe maluri, s-a divizat în două obiecte separate, cu o explozie tăcută de lumină. Unul s-a îndreptat cu mare viteză spre nord, celălalt spre est. Iată o reconstituire artistică a momentului anterior.

Un ultim exemplu, dintr-o altă arie geografică. Într-o conferinţă de presă organizată în aprilie 1993, generalul A. Karnauhov, comandantul Apărării Antiaeriene a Teritoriului din regiunea militară Moscova, a răspuns la o serie de întrebări despre OZN-uri:

> În principiu, radarele nu le văd, dar în 1989 a fost martorul dispariţiei stranii şi fără urmă a unui avion de vânătoare de cel mai recent tip, pilotat de un specialist experimentat. Atunci, a fost detectat un OZN. (8, p. 240)

În august 1992 continua căutarea avionului, un SU-27, iar Statul-Major al Apărării Antiaeriene a Teritoriului a confirmat faptul că, înainte de pierderea contactului cu pilotul, fusese detectat un OZN.

Ţinte necunoscute pe ecranele radar, înregistrări radio, observaţii ale unor martori credibili... Dosarul dispariţiilor neexplicate ale acestor oameni minunaţi, cu maşinile lor zburătoare, rămâne deschis.

Cazul care va schimba totul...

Este titlul celui mai incitant capitol al cărţii lui Jean-Claude Bourret şi Jean-Jacques Velasco, *OZN. Ştiinţa progresează*, apărută în primăvara anului 1993 la editura Robert Laffont. Cartea mi-a fost trimisă în acelaşi an de domnul Velasco, pe care-l cunoscusem la Bucureşti şi îl reîntâlnisem în aprilie la San Marino, unde participam la primul simpozion internaţional consacrat obiectelor zburătoare neidentificate, cu tema *Cercetare şi perspective în Europa*. Îmi amintesc cu plăcere discuţia pe care am purtat-o în timpul călătoriei de la San Marino la Roma, cu o maşină confortabilă, pusă la dispoziţia noastră şi a cunoscutului ozenolog american Richard Haines de guvernul celei mai mici republici din lume. Trebuie să adaug că interlocutorul meu era şi continuă să fie responsabilul SEPRA (*Service d'études des phénomènes de rentrée dans l'atmosphère*) din cadrul CNES (*Centre national d'études spatiales*) de la Toulouse, serviciu care continuă, cu mai multă discreţie şi mai puţine mijloace, activitatea de colectare şi de investigare a rapoartelor OZN desfăşurată cândva de GEPAN (*Groupement d'étude des phénomènes aérospatiaux non identifiés*). Să vedem însă cum se justifică titlul împrumutat pentru acest capitol al cărţii noastre.

În cunoscuta sa clasificare a observaţiilor OZN, J. Allen Hynek numeşte *întâlniri de aproape de al doilea tip* cazurile care includ, printre altele,

> ...urme palpabile pe sol, care pot dura zile întregi sau chiar luni şi care provin, în mod evident, din contactul fizic al aparatului cu solul, pârjolirea şi calcinarea vegetalelor (îndeosebi a plantelor şi copacilor)...
>
> (29, p. 133)

O astfel de întâlnire a avut loc la 8 ianuarie 1981, la Trans-en--Provence, o mică localitate din sudul Franţei. Întrucât cititorii cunosc sau ar putea să cunoască declaraţia dată de martor jandarmilor, din versiunea românească a cărţii lui Bourret şi Velasco (7, pp. 39-41), am

recurs la ancheta efectuată la câteva zile după incident de un trimis al revistei *Lumières dans la Nuit*, care conţine date şi aspecte suplimentare:

Domnul NICOLAI* este de origine italiană şi are unele dificultăţi în a preciza detaliile observaţiei sale. Este un bărbat de şaizeci de ani. Puţin vorbăreţ, liniştit, inteligent, nu este deosebit de emoţionat de observaţia sa de la mică distanţă; nu e lipsit de cunoştinţe în problemele OZN şi nu emite nici o judecată în legătură cu ele. Se mulţumeşte să constate că obiectul pe care l-a văzut nu are nimic comun cu tot ceea ce a văzut în presă sau la televiziune. Descrie simplu şi fără înconjur aterizarea al cărei martor unic a fost. (...)

Dl N. efectuează lucrări de zidărie la o terasă, chiar mai sus de vila sa. Se înserează şi ar vrea să termine înainte de venirea nopţii. Deodată, la capătul platformei de pământ bătătorit, el vede „căzând" din cer, chiar între coroanele a doi copaci, un aparat rotund, de culoare închisă. Cum această cădere n-a fost însoţită de nici un zgomot, el se miră şi priveşte cu atenţie locul unde s-a aşezat ciudatul obiect. E la o distanţa de circa 80 de metri. Aparatul s-a oprit lângă zidul (jumătate pietre uscate, jumătate pământ argilos) care mărgineşte această platformă în partea dinspre colină (înalt cam de 2 metri).

Din locul unde se află, martorul vede ceva ca un mare bol răsturnat, de culoare gri-închis, mat. Surprins, el se îndreaptă către acest obiect ciudat şi se postează la marginea terasei, adică la 45 de metri de urmele

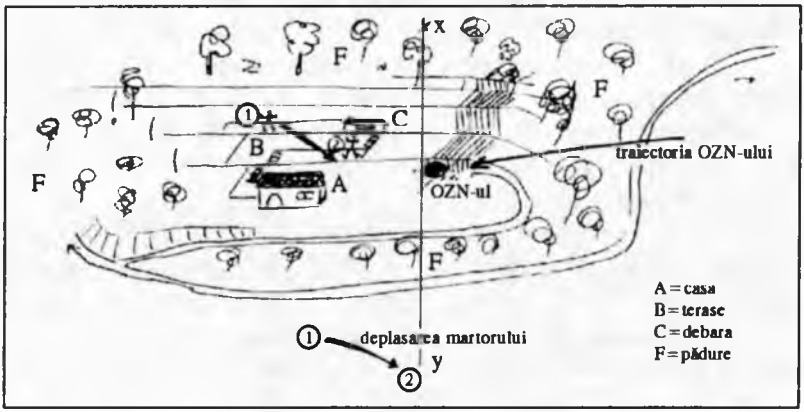

* În cartea din 1993 apar doar iniţialele R.N., iar în Nota tehnică nr. 16 a GEPAN din 1 martie 1983 martorul e botezat „COLINI". Aceste precauţii mi se par inutile, de vreme ce numele adevărat, (Renato) Nicolai, devenise cunoscut chiar din toamna anului 1981, o dată cu publicarea anchetei din care citez.

care vor fi observate după plecarea obiectului. Atunci, el descoperă un fel de vehicul ovoid, având forma generală a două emisfere de volum inegal, separate în mod clar de o bordură care depăşea cu cel puţin 15 centimetri şi alcătuia un inel în jurul masei metalice de tip plumb-aluminiu. Partea superioară era mai bombată şi mai înaltă decât partea inferioară. Martorul nu vede nici o antenă, nici un hublou, nici o deschizătură. Nu distinge nici o asperitate, nici o particularitate mecanică exterioară. Ansamblul îi apare neted şi compact. El estimează că diametrul orizontal al acestui aparat este mai mare decât înălţimea lui. Nu are timp să-şi continue observaţia. Aparatul se ridică, stârnind un pic de praf, cu un uşor şuierat. Apoi pare să se încline, lăsând să i se vadă partea inferioară, şi îşi ia zborul cu o viteză fulgurantă, trecând exact printre cei doi copaci mari, exact în punctul de unde păruse să „cadă" :

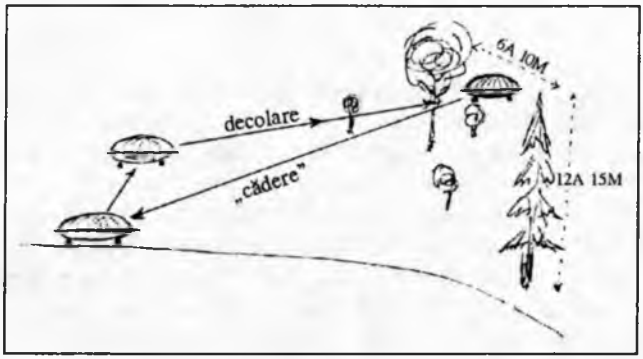

Martorul a notat că parcursul aterizării şi cel al decolării nu sunt similare. În momentul în care aparatul se ridică şi basculează pe traiectoria plecării, martorul vede patru accesorii sub aparat. El le compară cu două găleţi de zidar, pentru a le estima diametrul şi lungimea. Dar recunoaşte că descrierea sa este imperfectă şi aproximativă, deoarece observaţia a durat foarte puţin din cauza vitezei aparatului şi a dispariţiei lui aproape instantanee. El nu a auzit vreun zgomot de motor, nu a simţit nici un val de căldură, nici o vibraţie. Nu a avut nici o indispoziţie în timpul observaţiei sau după aceea. A fost pur şi simplu foarte impresionat de acest spectacol insolit. El a desenat aparatul astfel :

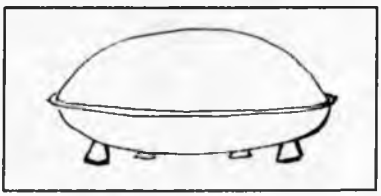

Neliniştit şi uimit, el s-a întors în casă şi a povestit cele văzute soţiei sale. Sceptică şi suspicioasă, aceasta i-a recomandat să evite o nouă întâlnire de acest fel şi să rămână acasă. A doua zi dimineaţă, s-au dus totuşi amândoi să vadă locul în care dl Nicolai văzuse aterizând acel aparat ciudat. Atunci au remarcat pe sol urme foarte vizibile care, erau convinşi, nu se aflau acolo în ajun. Constatând „materialitatea" observaţiei, ei au considerat că trebuie să anunţe imediat jandarmeria locală. (120)

După aproape douăzeci de ani, în august 2000, un ozenolog italian l-a vizitat pe Renato Niccolai (cu doi „c", acesta fiind de fapt numele martorului) şi i-a luat un interviu facilitat de comunicarea în limba maternă. Mi s-a părut interesant să confruntăm declaraţiile date la un interval de timp apreciabil. Iată ce a consemnat Carlo Pirola:

Aşadar, mă aflam acolo sus şi lucram la construcţia unui adăpost pentru pompa de apă; era cam cinci şi treizeci, seara. Nu stăteam cu spatele, ci practic oblic faţă de debaraua aceea, care era în dreapta mea. Simt ca un suflu ciudat venind de acolo, de jos, şi, cu coada ochiului, văd ceva care vine. Mă întorc instinctiv şi-l văd coborând... dar coborând nu e cuvântul potrivit... aş spune... căzând, da, ca o piatră care cade din cer. Nu ştiu cum să vă fac să înţelegeţi: aţi văzut o stea căzătoare care trece prin văzduh? Chiar aşa era! Puţin surprins şi curios, merg spre debara, ca să văd mai bine ce a căzut în grădina mea. Dar aş vrea să precizez că n-am aşteptat să ajungă jos, ca să merg să văd, nu! Totul s-a petrecut simultan. Când l-am văzut venind, m-am mişcat instinctiv spre debara. Când am ajuns la debara, am privit spre locul acela şi, în acelaşi timp, obiectul s-a ridicat să plece, timp de zece secunde. Viteza de plecare a fost ca aceea de sosire, dar abia s-a mişcat şi am văzut că dedesubt avea patru protuberanţe: două cred că erau picioare, iar celelalte două erau hublouri, ca acelea ale navelor sau ale avioanelor. Atunci nu ştiam ce să fac şi am preferat s-o aştept pe soţia mea ca să ne sfătuim. Ea s-a întors târziu de la lucru şi, cum a ajuns, i-am povestit totul. A fost surprinsă şi neîncrezătoare, apoi a spus că e mai bine să nu ne mai gândim la asta. Dar eu nu visasem şi ceva coborâse în grădină. A doua zi, ne-am dus să vedem locul şi urmele pe care le-am găsit erau cea mai bună garanţie că nu visasem. Faptul ne preocupa mai mult sau mai puţin... dar apoi am socotit că e mai bine să înştiinţăm pe cineva, măcar ca să aflăm ce crede. Pauline şi Jean Maurin, prietenii noştri, locuiesc aproape, el era inspector financiar, deci o autoritate pentru noi, aşa că soţia mea i-a povestit întâmplarea soţiei sale şi Jean a considerat că ar fi oportun să informez jandarmeria. Au venit aici să ia amprente, măsuri, eşantioane şi toate celelalte... un dezastru pentru casă! (111)

Oaspetele i-a pus lui Niccolai câteva întrebări:
Întrebare: Să o luăm pe rând: ce traiectorie a urmat obiectul, în cădere?
Răspuns: Vedeţi cei doi copaci mari, acolo jos? A venit dinspre vârful celui din dreapta şi a plecat spre cel din stânga, a descris deci un fel de V.
Întrebare: Am citit că la decolare obiectul a stârnit praful, e adevărat?
Răspuns: Absolut nu! Nu s-a mişcat nimic acolo!
Întrebare: Cum era suflul acela ciudat despre care aţi vorbit? Era un şuierat sau un fluierat?
Răspuns: E greu de spus, cred totuşi că ar putea semăna cu... (se gândeşte puţin)... ca atunci când se coboară geamul unui automobil. Chiar un suflu de felul acela... şşşşşşşşş!
Întrebare: Ce culoare avea?
Răspuns: O culoare cenuşie, ca acoperişul acela, şi era uniformă, nu avea picioarele mai închise sau altceva, cum au scris; era tot cenuşiu şi era alcătuit din două farfurii puse invers, una peste alta şi diferite una de alta. Cea de deasupra era puţin mai înaltă şi mai voluminoasă decât cea de dedesubt; le lega un inel de zece centimetri de jur-împrejur, dar nu erau balamale, sau nituri, sau buloane, sau deschizături... nimic, totul dintr-o bucată.
Întrebare: Hublourile? N-aţi văzut nimic deosebit?
Răspuns: Vreau să spun, a fost o chestiune de secunde, înţelegeţi?
Întrebare: Cât a durat întreaga observaţie?
Răspuns: Jumătate de minut, nu mai mult.
Întrebare: Dimensiunile? Cum vi le amintiţi?
Răspuns: Deci... avea circa doi metri şi jumătate diametru şi un metru şi jumătate înălţime; mai mult sau mai puţin... urmele sugerau acea măsură, chiar dacă mie mi s-a părut ceva mai mic, da, nu părea prea mare!
Întrebare: Aţi vorbit despre urme şi despre prelevarea unor eşantioane de sol, dar aţi constatat anomalii în zona aterizării... copacii, vegetaţia... iarba a crescut normal sau nu?
Răspuns: În afară de faptul că locul acela a fost întotdeauna cam arid şi sterp, nu s-a văzut nimic ciudat.
Întrebare: Aţi avut indispoziţii?
Răspuns: Asta ar mai fi lipsit!
Întrebare: Am citit că v-aţi gândit imediat la un modul militar sau, oricum, la ceva terestru, e adevărat?
Răspuns: O, vreau să spun că nu eram chiar ignorant în materie, cum au scris. Ştiam ce erau discurile zburătoare, nu e adevărat că nu auzisem vorbindu-se despre ele, dar era doar atât, fără nici un interes. (...)

Întrebare: Ce credeţi, aşadar, că a putut să aterizeze?
Răspuns: Sunt douăzeci de ani de când au venit aici să interogheze, să preleveze, să întrebe, să redacteze procese-verbale, şi eu aştept de douăzeci de ani să aflu ce a aterizat aici şi ce am văzut! (*Ibidem*)

La locul aterizării, marcat cu un cerc pe fotografia de mai jos, solul era foarte tasat. Analizele efectuate în cinci laboratoare din Franţa şi într-unul din Statele Unite au arătat că s-a produs o marcare mecanică, amprenta rămasă, în formă de potcoavă, având un diametru de 2,40 metri şi o lăţime de 20 de centimetri; presiunea s-a datorat unui şoc, iar efectele de derapaj şi de şlefuire nu puteau fi provocate decât de un corp solid şi rigid; a avut loc o încălzire de până la 600° a solului, pusă în legătură cu şocul şi cu frecarea care l-a însoţit.

În 1987, Velasco a precizat, într-o discuţie cu ziaristul Robert Roussel, autor al cărţii *OZN. Adevărurile ascunse ale anchetei oficiale*:

Ştiind că fenomenul se produsese pe un sol calcaros extrem de dur, că nu plouase de peste trei luni şi raportându-ne la efectul de şlefuire descoperit pe urma foarte vizibilă de pe sol, a cărei analiză microscopică arată că anumite silexuri au fost secţionate, era relativ uşor să se determine forţele mecanice produse. Toate acestea cu o marjă de eroare relativ importantă, căci parametrii au fost obţinuţi în date dinamice, şi nu statice, fenomenul producând urma în timpul deplasării sale.

În ciuda acestui handicap, a fost posibil să se afirme, cu relativă certitudine, că obiectul descris de Renato Niccolai putea să cântărească între 4 şi 5 tone! (49, p. 160)

Eşantioanele de vegetaţie, un fel de lucernă sălbatică, au fost încredinţate Laboratorului de biochimie al INRA (*Institut national de recherches agronomiques*). Directorul Laboratorului, profesorul M. Bounias, a declarat unui reporter de la *France-Soir Magazine*, în noiembrie 1983:

Am analizat nişte frunze foarte tinere. Din punct de vedere anatomic şi fiziologic, ele aveau toate caracteristicile vârstei lor, dar prezentau caracteristicile biochimice ale frunzelor în stare de îmbătrânire avansată: frunze vechi! Şi asta nu seamănă cu nimic din ceea ce se cunoaşte pe planeta noastră. (*Ibidem*, p. 156)

S-a constatat o diminuare a echipamentului fotosintetic, adică a sistemului care produce energie utilizând radiaţia solară. De aici îmbătrânirea „prematură" a mlădiţelor, spre deosebire de plantele-„martori", aflate la o distanţă de douăzeci de metri. După eliminarea altor cauze care ar fi putut produce acest efect, profesorul Bounias a conchis că modificările profunde ale vegetaţiei se datoresc probabil acţiunii unor câmpuri electromagnetice puternice. Ceea ce l-a determinat pe Jean-Jacques Velasco să presupună că

o tehnică de propulsie aeronautică utilizând câmpuri electromagnetice ar putea fi compatibilă cu forma de farfurie dublă menţionată de martor. Această tehnică, magnetohidrodinamica, necesită generatoare electrice puternice şi compacte, pe care nu putem să le concepem astăzi. (6, p. 95)

Deşi straniu, cazul Trans-en-Provence nu este unic în analele OZN. Mă refer nu la modul de manifestare a fenomenului, ci la cauza probabilă a efectelor constatate. Un prim eveniment de acest fel a avut loc în 1952.

La 19 august, în Florida, lângă West Palm Beach, instructorul de cercetaşi Dunham S. Desvergers conducea spre casă, după căderea nopţii, câţiva băieţi împreună cu care participase la o reuniune. Văzând nişte lumini într-o pădure, s-a gândit că ar putea proveni de la un avion aflat în dificultate. Le-a spus băieţilor să-l aştepte un sfert de oră şi, în caz că nu se întoarce, să dea alarma. Când a intrat în pădure, a simţit un miros „acru" sau „înţepător" şi o undă de căldură. Ajuns într-o poiană, mirosul s-a accentuat, iar căldura a devenit aproape insuportabilă. A mai făcut câţiva paşi, având impresia că e spionat de cineva. A privit în sus şi a constatat că deasupra lui, la circa 30 de picioare,

se afla o masă mare întunecată. A dat înapoi, ieşind de sub obiectul necunoscut, şi a îndreptat spre el fasciculul luminos al lanternei. A văzut că era circular, uşor concav în partea de jos, având în partea de sus un dom, ca o turelă. Suprafaţa lui era netedă şi cenuşie. S-a auzit un sunet şi din turelă s-a desprins o mică sferă de foc, care s-a îndreptat spre el. Înainte de a-l atinge, s-a transformat într-un nor de ceaţă roşie, care l-a învăluit, făcându-l să-şi piardă cunoştinţa.

Văzând că instructorul nu se întoarce, băieţii au alertat un fermier, iar acesta – poliţia. Când Desvergers a ieşit din pădure şi s-a întâlnit cu ajutorul de şerif, era înfricoşat de moarte. A fost dus la biroul şerifului, unde s-a constatat că braţele, faţa şi pălăria îi erau arse. Blue Book a efectuat o anchetă amănunţită, condusă de Ruppelt. Acesta înclina să clasifice cazul drept neidentificat, dar comportarea martorului faţă de presă şi unele antecedente ieşite la iveală ulterior păreau să indice o farsă. Mai ales că doctorul care-l consultase pe instructor a demonstrat că arsurile uşoare de pe braţe puteau fi realizate cu o brichetă.

Desvergers la câteva zile după incident

După o a doua călătorie în Florida, Ruppelt a primit raportul laboratorului din Washington care analizase pălăria: găurile arse fuseseră produse, foarte probabil, de scântei electrice. Iar un laborator agronomic, căruia îi fuseseră trimise probe din iarba aflată, conform declaraţiei lui Desvergers, sub locul unde planase OZN-ul, a constatat că rădăcinile sunt prefăcute în cărbune, în vreme ce firele de iarbă au rămas intacte. Încălzirea până la 300° a unor smocuri de iarbă, într-un recipient cu nisip şi noroi, pentru a reproduce mediul în care se aflaseră rădăcinile, a dus la acelaşi rezultat. Dar în pădure nu existau izvoare fierbinţi, iar solul nu fusese tratat cu substanţe chimice. Să-l ascultăm pe Ruppelt:

> Există o explicaţie pentru rădăcinile de iarbă carbonizate, pălăria arsă şi alte câteva aspecte ale incidentului. E o pură speculaţie; nu cred că acesta este răspunsul, dar e interesantă. Întrucât firele de iarbă erau neatinse, iar solul nu fusese răscolit, această cale este singura (nimeni nu s-a gândit la alta) prin care solul putea fi încălzit. Se putea realiza prin inducţie.
>
> Citez dintr-un capitol intitulat „Încălzirea prin inducţie", dintr-un manual de inginerie electrică:

„În orice tijă de metal solid sau în orice conductor electric supus unui câmp magnetic alternativ iau naştere forţe electromotrice. Aceste forţe electromotrice produc «curenţi induşi». O creştere a temperaturii este cauzată de «curenţii induşi»".

Încălzirea prin inducţie este o metodă obişnuită de topire a metalelor într-o topitorie.

Să înlocuim „tija de metal solid" menţionată mai sus cu nisip umed, un conductor electric, şi să presupunem că un obiect care genera un puternic câmp magnetic alternativ plana deasupra solului şi putem să explicăm cum a fost carbonizată rădăcina ierbii. Pentru a produce un câmp magnetic alternativ, era nevoie de un anumit tip de echipament electric. Electricitate – scântei electrice – găurile arse în pălărie „de scântei electrice".

Propulsia OZN intră în discuţie atunci când ne amintim teoria câmpului unificat a lui Einstein, privind relaţia dintre electromagnetism şi gravitaţie. Dacă acest câmp magnetic alternativ poate să încălzească metalul, de ce nu s-au înfierbântat destul pentru a-l arde obiectele de metal pe care le avea asupra lui instructorul de cercetaşi? El avea o lanternă, un cuţit, monede etc. Răspunsul: el s-a aflat sub OZN doar câteva secunde. A spus că, atunci când s-a oprit ca să-l vadă mai bine, s-a retras de sub el. A simţit căldură, radiată probabil din sol.

Continuând pe această linie de speculaţii, instructorul a menţionat de mai multe ori mirosul neobişnuit din preajma OZN-ului. El l-a descris ca fiind „acru" sau „înţepător". Ozonul este „acru" sau „înţepător". Citez dintr-o carte de chimie: „Ozonul este preparat trecând aerul printre două plăci de metal încărcate la un înalt potenţial electric". Din nou echipament electric. Inspirând prea adânc o concentraţie de ozon, îţi vei pierde cunoştinţa.

Obişnuiam să mă refer la această teorie a încălzirii prin inducţie pentru a vedea reacţia interlocutorilor. Am făcut-o, într-o zi, cu un savant de la Rand*. El a primit ideea cu entuziasm. I-am explicat, râzând, că, în opinia mea, această teorie doar *s-a întâmplat* să lege între ele aspectele neexplicate ale incidentului din Florida şi că nu era un răspuns. A fost uşor tulburat.

„Ce vrei? m-a întrebat. Trebuie ca un OZN să vină şi să aterizeze pe biroul dumitale de la ATIC?" (50, pp. 243-245)

Câmpuri electromagnetice puternice la Trans-en-Provence, un câmp magnetic alternativ puternic în Florida, sugerându-se şi o posibilă relaţie între electromagnetism şi gravitaţie, în ceea ce priveşte propulsia OZN-urilor. Iar fenomenul carbonizării poate fi întâlnit, sub un alt

* Rand Corporation.

aspect şi în alte circumstanţe, dar datorându-se probabil aceleiaşi cauze, într-un caz înregistrat în alt colţ al planetei. La 4 septembrie 1969, cercetând o zonă mai puţin frecventată a fermei sale din Ngatea, Noua Zeelandă, Bert O'Neil a descoperit pe plantaţia de manuka o suprafaţă circulară în care arbuştii muriseră, devenind alb-argintii :

Aproape de centrul cercului se aflau trei urme dispuse în vârfurile unui triunghi imaginar :

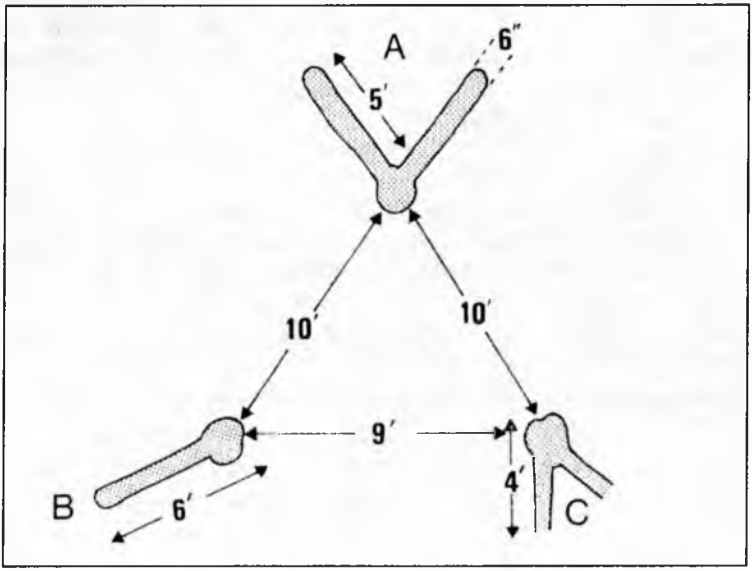

Examinând probele recoltate de pe suprafaţa circulară, Stuart-Menzies, un eminent specialist în horticultură, a declarat că arbuştii fuseseră ucişi de o radiaţie de unde scurte de înaltă frecvenţă:

> Manuka din cerc erau radioactivi şi fuseseră arşi instantaneu, dinspre interior spre exterior. Fiecare strop de apă din plante se evaporase instantaneu; erau complet uscate şi casante. Energia primită transformase măduva în cărbune, fără ca partea exterioară să aibă vreo urmă de arsură.
>
> Horticultorul a adăugat că nu cunoaşte
>
> ...vreo sursă terestră de energie care să poată produce aceste efecte; se pare că un obiect de altundeva a aterizat pe suprafaţa respectivă şi, la decolare, a emis energia care a ars plantele. (82)

Nu ştiu dacă Jean-Jacques Velasco a asociat vreodată ipotezele lui Ruppelt şi Stuart-Menzies cu cea a lui Bounias. Oricum, convins de importanţa excepţională a cazului Trans-en-Provence şi continuând să creadă că el „va schimba totul", l-a prezentat, împreună cu altele studiate de GEPAN, grupului de oameni de ştiinţă reuniţi la Centrul de conferinţe Pocantico din Tarrytown, statul New York, în perioada 29 septembrie – 4 octombrie 1997. Speranţele sale nu au fost confirmate de concluzia foarte rezervată a capitolului „Deteriorări ale vegetaţiei" din documentul final al reuniunii:

> Grupul a fost impresionat de informaţiile detaliate care pot fi obţinute prin cercetarea de laborator a probelor de vegetaţie luate de la locul unui pretins incident OZN. Se constată că o mare cantitate de informaţii suplimentare pot fi obţinute prin experimentele de laborator, pentru a studia efectele diverselor tipuri de radiaţii şi alte forme de traumă a vegetaţiei. Trebuie examinate şi tipurile de efecte produse prin tehnici care ar putea fi folosite într-o farsă, cum ar fi substanţele chimice, încălzirea cu o torţă etc. Astfel de studii ar trebui să stabilească dacă a fost vorba despre o farsă sau dacă, dimpotrivă, farsa constituie o explicaţie foarte improbabilă a urmelor. În al doilea caz, este sau nu posibil să se identifice tipul de dispozitiv tehnologic capabil să genereze radiaţia ori combinaţia de radiaţii necesare pentru a produce deteriorările constatate ale vegetaţiei. (61, p. 26)

Va trebui să aşteptăm momentul în care se va schimba totul. Poate până când un OZN va ateriza în faţa unui areopag de savanţi reuniţi ca să discute despre „pretinsa" realitate a fenomenului.

Experiment sau agresiune ?

Cu mai bine de trei decenii în urmă, credeam (speram?) că prezumtivele fiinţe capabile să străbată abisurile interstelare nu pot avea intenţii incompatibile cu un grad înalt de civilizaţie, uitând (sau nevrând să-mi amintesc) că pe planeta noastră, progresul ştiinţific şi tehnic n-a fost însoţit de un progres moral corespunzător. Apoi am aflat despre avioanele „înghiţite" de OZN-uri (vezi capitolul „Acei oameni minunaţi dispăruţi cu maşinile lor zburătoare"), despre mutilarea animalelor, despre locuitorii din Brazilia asupra cărora au fost lansate raze de lumină având ca efect vătămări fizice şi psihice... Câteva cazuri mai puţin cunoscute ne vor oferi un prilej de meditaţie şi de îngrijorare.

Mai întâi, relatarea locotenent-colonelului Lev Viatkin, pilot de vânătoare de prima clasă, absolvent al Şcolii Superioare de Aviaţie Navală din Yeisk în 1953 şi licenţiat al Universităţii de Stat Meşnikov din Odesa în 1974. La 13 august 1967, puţin după ora 23, el a decolat cu avionul său de interceptare de pe un aerodrom din zona Mării Negre, pentru un zbor de antrenament. A acţionat postcombustia, pentru a atinge altitudinea de 10.000 de metri. Virând, ca să se afle în raza radiofarului, şi-a determinat poziţia, raportând-o comandantului de zbor, şi a înclinat uşor aparatul spre stânga.

Noaptea era liniştită, fără lună, dar stelele străluceau pe cer. Avionul efectuase o jumătate de viraj şi era cu botul îndreptat spre mare. Departe, se vedeau luminile Ialtei. Pilotul şi-a verificat tabloul de bord şi a auzit, din spate, zgomotul uniform al motorului. Totul se desfăşura conform procedurilor standard.

În clipa aceea, a declarat Viatkin, privirea mi s-a oprit asupra obiectului de care aveam să-mi amintesc mereu, cu emoţie, retrăind momentele acelui zbor de noapte şi căutând o explicaţie pentru ceea ce s-a întâmplat. L-am văzut când mi-am ridicat ochii de pe tabloul de bord: era un obiect oval foarte mare, care se instalase cumva la babordul aparatului meu. Un obiect straniu, aflat atât de aproape, nu putea decât să mă îngrijoreze, aşa că l-am întrebat imediat pe comandantul zborului, maiorul

Musatov: „Cine mai e în zonă?". El şi-a consultat instrumentele şi, spre surprinderea mea, mi-a răspuns că în zonă nu era nimeni, întrucât toate celelalte avioane aterizaseră.

Am virat spre dreapta, încercând să nu pierd din ochi obiectul acela straniu, care mă tulburase foarte mult. Având grijă să nu mă apropii de el, am încercat să stabilesc în ce direcţie se deplasa. Dar, după câteva secunde, luminile lui au început să scadă treptat, ca şi cum butonul unui reostat ar fi fost rotit în interior.

Între timp, avionul a făcut un viraj complet spre dreapta, revenind la punctul de plecare. M-am gândit la următoarea mişcare şi am hotărât să virez spre stânga, aşa cum plănuisem, încercând să fiu cât se poate de prudent. Abia înclinasem aparatul spre stânga şi ajustasem viteza şi forţa motorului, când am văzut o fulgerare de lumină intersectându-mi ruta. Apoi o rază alb-lăptoasă oblică a apărut în faţa avionului. Raza se apropia de el. Dacă nu aş fi virat, aş fi intrat în rază cu fuzelajul sau, pentru a fi mai exact, cu carlinga.

În orice caz, am lovit raza cu aripa stângă. Mă apropiasem cu viteză foarte mare, fără să-mi iau ochii de la ea, aşa că am avut timp să observ şi să simt ceva foarte ciudat. Imediat ce aripa a atins raza, aceasta din urmă s-a desfăcut în nenumărate scântei minuscule, ca acelea care se văd când se sting artificiile. Avionul s-a clătinat violent şi acele instrumentelor au înnebunit pe scale.

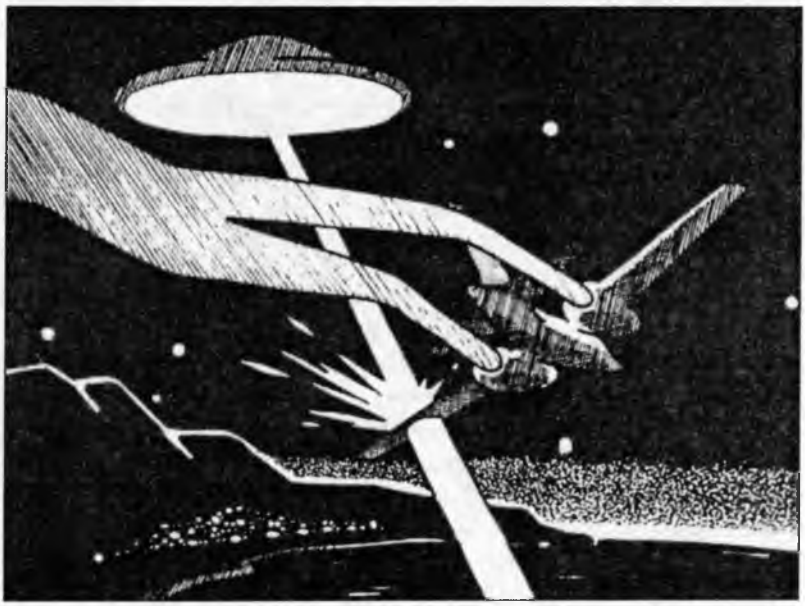

„Ce se întâmplă? Să fie raza solidă?", m-am întrebat eu, cu ochii pironiţi pe strania coloană scânteietoare, care se alungea spre sol. Curând, lumina de deasupra şi raza de dedesubt au dispărut. (117, 1993)

Zburând spre bază, Viatkin a privit mereu în jur, dar OZN-ul n-a mai apărut. Multe zile după aceea, suprafaţa aripii care venise în contact cu strania rază strălucea în întuneric, parcă pentru a-i aminti aventura nocturnă. Pilotul era nedumerit, ştiind că, potrivit fizicii pe care o învăţase, nu există lumină solidă. Spre liniştea lui sufletească, după mai bine de douăzeci de ani, la 17 octombrie 1989, în *Komsomolskaia Pravda* a apărut articolul „Fantome cosmice". Era vorba despre experienţa trăită de V. Seliavkin, şeful poliţiei din Voronej, într-o noapte când se afla pe şosea, într-o suburbie a oraşului:

Brusc, o rază a căzut asupra mea, de sus. Era atât de strălucitoare şi de puternică, încât am simţit-o fizic. Nu mă veţi crede, dar m-a ţintuit pe sol cu greutatea ei. Apoi raza s-a deplasat lateral şi a dispărut. N-am s-o uit cât voi trăi... (*Ibidem*)

Lev Viatkin încearcă să explice natura incidentului cu care s-a confruntat, presupunând că e vorba nu de o rază de lumină, ci de o coloană de gaz fluorescent, foarte magnetizat. Menţinând gazul într-un „tub magnetic", ar fi posibil să se obţină aparenţa şi efectele unei „raze solide", care se lungeşte şi se scurtează după placul celor care o dirijează. În capitolul „Miracolele luminii" am prezentat şi alte ipoteze referitoare la acest fenomen.

Suntem îndreptăţiţi să ne întrebăm ce s-ar fi întâmplat dacă raza ar fi atins nu aripa avionului, ci carlinga. Poate că răspunsul se află în deznodământul unui alt incident aerian, care s-a bucurat de o intensă mediatizare. La 30 ianuarie 1985, ziarul *Trud*, organul central al sindicatelor sovietice, a publicat articolul „La 4.10 fix", semnat de V. Vostruhin. Autorul relata, destul de amănunţit, o întâlnire aeriană de aproape, care părea să fie de primul tip. Incidentul s-a petrecut la 7 septembrie 1984, când un TU-134 A, aparţinând Direcţiei aviaţiei civile din Estonia, decolase de la Tbilisi, cu destinaţia Tallin. La ora 4.10 dimineaţa se afla deasupra Bielorusiei, la 120 kilometri de Minsk. Copilotul, Ghenadi Lazurin, a observat o pată galbenă, uşor alungită, în partea dreaptă a avionului şi mai sus decât acesta. Şi-a spus că poate fi un fenomen de refracţie atmosferică, dar din pată a ieşit o rază de lumină foarte subţire, care a coborât până pe sol. Lazurov i-a atras atenţia asupra ei mecanicului de zbor, Ghenadi Kozlov, şi acesta i-a spus pilotului, Igor Cerkaşin, că ar trebui să raporteze faptul centrului de control al traficului aerian. Între timp, raza se transformase într-un

con strălucitor, căruia i s-au adăugat alte două, mai largi, dar cu o luminozitate mai redusă.

În lipsa unor puncte de reper, distanţa până la pata gălbuie era imposibil de evaluat cu precizie. Cei patru membri ai echipajului, socotindu-l şi pe navigatorul Igor Ognev, aveau însă impresia că ea se afla la 40-50 de kilometri de avion. De la altitudinea de 10.000 de metri la care zburau, ei vedeau limpede casele şi drumurile luminate de cele trei conuri, întrebându-se cât de puternică era sursa de alimentare cu energie electrică. Apoi prima rază, cea mai strălucitoare, s-a ridicat de pe sol şi s-a îndreptat spre TU-134 A. Echipajul a văzut un punct alb, înconjurat de cercuri concentrice multicolore, care parcă a luat foc, lăsând locul unui nor verde ; acesta s-a precipitat spre avion, ca şi cum ar fi vrut să-l intercepteze. Cerkaşin i-a ordonat atunci navigatorului să raporteze evenimentul centrului de control. Dar, după primele cuvinte ale lui Ognev, norul s-a oprit.

Controlorul de pe aeroportul din Minsk a răspuns că nu vede nimic, nici în văzduh, nici pe ecranul radarului. Iar norul verde a coborât, a urcat vertical, s-a mişcat foarte repede în dreapta şi în stânga, în sus şi în jos, poziţionându-se finalmente în spatele aeronavei, ca şi cum ar fi escortat-o. În interiorul lui clipeau lumini ca acelea ale unui pom de Crăciun. Apoi a fost străbătut orizontal de zigzaguri colorate. Controlorul, aflat mereu în legătură radio cu Ognev, le-a văzut şi el. Din nor a ieşit o prelungire semănând cu o virgulă, care s-a ridicat spre orizont. Norul a devenit dreptunghiular, pentru ca, în cele din urmă, să se transforme într-un fel de avion vaporos, fără aripi şi cu o coadă ascuţită, colorat în galben şi verde. Zbura acum în dreapta avionului, fiind observat şi de pasageri. Tandemul a trecut astfel pe deasupra oraşelor Riga şi Vilnius, controlorii de pe respectivele aeroporturi urmărind insolitul spectacol.

Când au survolat lacurile Ciud şi Pskov, membrii echipajului au reuşit să evalueze lungimea norului, graţie unei alte raze de lumină care a măturat solul : ea era egală cu aceea a lacului Pskov ! Ajungând la Tallin, ei au aflat de la controlorul traficului aerian că, pe ecranul radarului, TU-134 A era însoţit de alte două ţinte, cu toate că nici un alt avion nu se afla în văzduh. Mai mult, în vreme ce aceste ţinte erau vizibile continuu, pata albă a avionului dispărea şi apărea din nou, fără o explicaţie tehnică valabilă.

Mărturiile verbale şi scrise au fost însoţite de un preţios document grafic, schiţele realizate de copilotul Ghenadi Lazurin chiar în timpul desfăşurării evenimentelor.

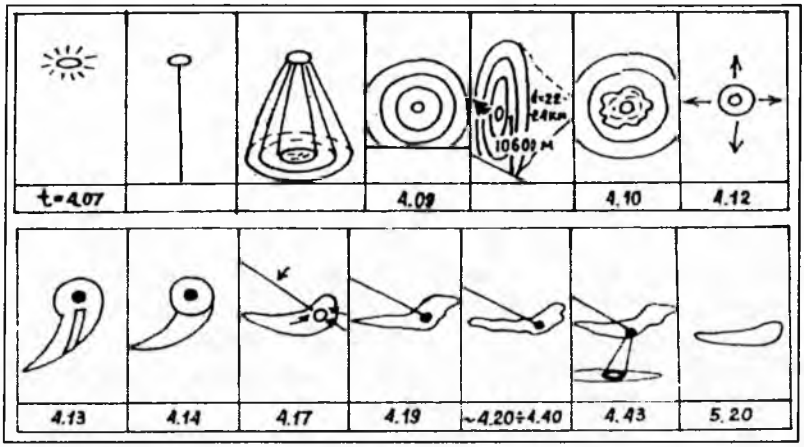

După cum se vede, reperele cronologice nu coincid: cronometrul lui Lazurin arăta 4.07 şi nu „4.10 fix" când a fost observată pata galbenă, celelalte faze fiind decalate corespunzător. Cu adevărat importantă este însă corespondenţa evoluţiei OZN-ului cu suita schiţelor copilotului.

Concentrându-se asupra incidentului relatat de echipajul cursei Tbilisi – Tallin, Vostruhin a expediat, în câteva fraze, un episod ale cărui implicaţii nu erau cunoscute în momentul redactării articolului. Când norul a luat forma unui avion fără aripi,

> ...un alt avion, unul real, a pătruns în zona de control a centrului de la Minsk. Era un TU-134 A de la Leningrad, zburând spre avionul estonian. Distanţa dintre cele două aeronave era de circa 100 de kilometri. De la o astfel de distanţă, era imposibil să nu remarci marele avion noros. Totuşi, răspunzând unei întrebări a lui Cerkaşin, comandantul celui de-al doilea TU a spus că nu vede nimic! Controlorul traficului aerian de la Minsk, care vedea acum bine falsul avion, a transmis echipajului din Leningrad coordonatele lui şi direcţia în care trebuia să privească pentru a observa ciudatul fenomen. Dar echipajul parcă orbise. Şi şi-a recăpătat vederea doar cu circa 15 kilometri înainte de a întâlni avionul noros, pe care l-a descris cu precizie. (118)

De fapt, echipajul ar fi vrut să evite neplăcerile care îl aşteptau la aterizare. Într-o discuţie (înregistrată) cu Boris Şurinov, copilotul Iuri Kabacinikov a mărturisit:

> Ascultând discuţia dintre cei care zburau spre noi, am văzut imediat acel obiect luminos. Era uimitor. „Să ne prefacem că nu vedem nimic",

a spus Vladimir (V. Gotsiridze, comandantul avionului – B.Ş.). „Altfel, când vom ateriza la Tbilisi, n-au să ne lase în pace. Mi s-a întâmplat o dată şi după aceea nu făceam decât să scriu rapoarte pentru toată lumea. Nu ne priveşte." Am fost de acord. Perspectiva de a scrie rapoarte la Tbilisi nu-mi făcea nici mie plăcere. (8, p. 170)

O relatare completă a participării cursei Leningrad – Tbilisi la evenimentele din 7 septembrie 1984 a fost adusă la cunoştinţa publicului abia la 25 februarie 1989, sub semnul *glasnostului* (transparenţă) care presupunea libertatea de expresie şi de informare. Atunci a apărut, în ziarul *Vozduşnii Transport*, articolul Svetlanei Omelcenko, „OZN-uri: un contact al inteligenţelor sau o iluzie optică?". Subtitlul punea degetul pe rană: *Soarta membrilor echipajului care a întâlnit extraordinarul în timpul zborului*. Raportul lui Kabacinikov, reprodus în articol, confirma declaraţiile echipajului cursei Tbilisi – Tallin, adăugând un element a cărui semnificaţie avea să fie percepută curând după întâlnirea cu extraordinarul:

Urmând instrucţiunile controlorului de trafic, am virat cu 20° la stânga şi ne-am îndreptat spre obiect. După două-trei minute, obiectul a virat brusc la stânga şi s-a oprit. Raza din faţă, cea mai strălucitoare dintre toate, s-a focalizat, adică s-a contractat până când a ajuns de dimensiunile unui creion aţintit în direcţia noastră, iluminând foarte puternic, pentru puţin timp, cabina de pilotaj. (109)

În discuţia cu Boris Şurinov, copilotul a revenit asupra acestei chestiuni:

– Am fost uimit de luminozitatea foarte puternică a razei, a corpului razei, pentru că, vezi tu, mi se părea că este aproape ca un corp material. Convingerea mea este că o astfel de intensitate a luminii trebuie să producă, vorbind, desigur, despre sistemele cunoscute, o temperatură foarte ridicată a sursei de lumină şi că trebuie să existe un puternic sistem de răcire. Crearea unor astfel de surse de lumină este legată, indubitabil, de o tehnologie foarte sofisticată.

– Pentru a avea o reprezentare mai completă, poate fi comparată lumina aceasta cu aceea a unui fulger?

– Da. Pentru un pilot, fulgerul este un fenomen obişnuit. Îl vedem deseori în timpul furtunilor. În cazul nostru, puterea luminii este comparabilă şi o depăşeşte chiar pe aceea a unui fulger. Şi asta pe o lungă durată de timp.

– Dacă am vorbi despre laser? Ai văzut vreodată raze laser?

– Da. Am văzut lasere. Nu-i acelaşi lucru. Compoziţia spectrală a razei aceleia era marcată de violet. Am avut impresia că forţa principală a razei se situa dincolo de lumina vizibilă, în zona ultravioletă şi chiar

mai departe. Evident, n-am avut mijloace de control şi de măsură, nu exprim decât convingerea mea întemeiată pe observaţia personală. (...)
– Crezi deci că partea principală a forţei razei era dincolo de zona vizibilă. Altfel spus, crezi că mai exista o forţă care acţiona fără să fie văzută şi ale cărei consecinţe nu le cunoaştem încă.
– Consecinţele, vai, le cunosc. Dar, lăsând deoparte viaţa lui Vladimir şi propria mea viaţă, sunt convins că asta nu e totul.
– Tocmai, presupun că această rază poate să influenţeze caracteristicile materialelor pe care le atinge, de pildă caracteristicile metalelor.

Într-o paranteză, Şurinov scrie că, fără să ştie acest lucru în momentul discuţiei, primul avion, care fusese atins şi el de o rază, s-a dezagregat mai târziu în zbor, cu un alt echipaj. Catastrofa nu a putut fi explicată de comisia alcătuită în acest scop.

– Da, presupun că o astfel de rază poate influenţa orice, a continuat Kabacinicov. E foarte posibil, dar afirmaţia mea că forţa principală a acestei raze se situa dincolo de lumina vizibilă, în domeniul ultraviolet şi chiar mai departe, a fost, cred, confirmată: când m-a atins, am avut senzaţia de căldură interioară. E vorba, totuşi, de fracţiuni de secundă. Am închis ochii, m-am apărat, instinctiv, cu braţul.
– Ţi-ai coborât braţul imediat după dispariţia razei?
– L-am coborât cam după două secunde. Credeam că dispăruse. Dar raza luneca prin cabină.
– Cum era raza? N-a cuprins toată cabina dintr-o dată?
– Nu. Raza era destul de fină. Judecând după pata luminată, diametrul ei era de ordinul a 20-25 de centimetri. Lumina care pătrunde în cabină prin parbriz ocupă un spaţiu bine definit. Dar această rază s-a plimbat prin cabină. Vederea periferică mi-a permis să o văd trecând peste burta comandantului, rezemat de spătarul scaunului său. (*Ibidem*, pp. 178-180)

La 16 octombrie 1984, sănătatea comandantului, Vladimir Gotsiridze, s-a deteriorat brusc. A fost internat la Institutul de hematologie şi de transfuzie a sângelui din Tbilisi, unde, la 18 noiembrie, i s-a pus diagnosticul mielom* multiplu. A murit în noiembrie 1985.

În ceea ce-l priveşte pe Iuri Kabacinicov, începând din decembrie 1984, orice efort fizic îi provoca dureri în extremităţi. După numeroase examene medicale şi tratamente în sanatorii, a fost pensionat la 1 iulie 1985. Fiind reexaminat la 23 iulie 1986, la Institutul de cercetări în domeniul terapiei experimentale şi clinice al Ministerului Sănătăţii din Georgia, i s-a eliberat un document din care citez:

---

* Boală malignă, care-şi are originea în măduva osoasă. Se caracterizează prin apariţia unor tumori pe oasele late.

Kabacinicov I.I., născut în 1938, efectua la 7 septembrie 1984 zborul nr. 7084 (Leningrad – Borisopol – Batumi – Tbilisi) în calitate de copilot. (...)

În zona aeriană Minsk, avionul a întâlnit un OBIECT ZBURĂTOR NEIDENTIFICAT (cu majuscule în textul original – I.H.). Avionul a fost supus unei iradieri, când se afla cam la 35 de kilometri de OZN. În urma acestei întâlniri, capul şi regiunea inimii lui I. Kabacinicov au fost iradiate. (...)

(...)

Centrul principal de expertiză (al Ministerului Aviaţiei Civile) a diagnosticat o micro-cardio-distrofie, declarându-l inapt pe pilotul Kabacinicov. În timpul spitalizării la Institutul de cercetări cardiologice, a fost diagnosticată, prin metode radiobiologice, biochimice, electrocardiografice şi electroencefalografice, o ischemie a inimii.

Trebuie să atragem atenţia asupra alternanţei electrice a muşchiului inimii cu etiologie necunoscută, ca şi asupra alternanţei electrice a electroencefalogramei. De asemenea, se observă semne ale unor leziuni directe ale muşchiului inimii, sub forma unei insuficienţe coronare cronice şi a unei iregularităţi a pulsului.

De unde se poate conchide că pilotul Kabacinicov I.I. a suferit o iradiere electromagnetică ale cărei caracteristici fizice sunt necunoscute.

Potrivit datelor ECG şi EEG, acţiunea razei s-a manifestat asupra unei zone relativ limitate, mergând de la lobii frontali până la inimă. Cu toate că a fost locală, această acţiune a provocat o leziune a ţesutului cerebral şi a muşchiului inimii. (...)

(...)

Astfel, Kabacinicov I.I. a suferit un traumatism sub forma leziunii unice a muşchiului inimii şi a creierului, în timpul serviciului.

Abaterile constatate în starea muşchiului inimii şi pe electroencefalogramă sunt fără precedent, nu se găseşte nici o descriere a lor în literatura de specialitate, aceste traumatisme datorându-se unei situaţii neobişnuite. (8, pp. 176-177)

Documentul este semnat de prof. dr. K.I. Ţinţadze, şeful departamentului de fiziopatologie al Institutului de cercetări în domeniul terapiei experimentale şi clinice al Ministerului Sănătăţii din Georgia. Mai trebuie adăugat că o stewardesă, care se afla în cabina de pilotaj în momentul penetraţiei razei, a fost atinsă de o boală de piele provocată, potrivit opiniei specialiştilor, de o iradiere. Mai întâi s-a crezut că e vorba despre o alergie...

Articolul din *Trud* a avut un efect extraordinar asupra milioanelor de cititori ai ziarului. Ancheta efectuată de Departamentul Central de Statistică a arătat că:

1. Discuţiile din întreprinderi în jurul articolului „La 4.10 fix" au dus la o scădere a productivităţii cu 30%.
2. Majoritatea covârşitoare a populaţiei credea cu tărie că era vorba despre trucuri americane şi că trebuia să se tragă asupra lor, nu să i se împuie urechile.
3. S-au primit informaţii potrivit cărora articolul a dat naştere unei interpretări religioase, în cinci regiuni ale ţării. „Semn dumnezeiesc", spuneau oamenii. (*Ibidem*, p. 183)

Reacţia puterii a fost promptă. La 8 februarie 1985, secretariatul Consiliului Central al Sindicatelor a aprobat rezoluţia *Despre articolul greşit „La 4.10 fix" din ziarul „Trud"*. Redactorul-şef şi şeful secţiei ştiinţifice au fost concediaţi (*Ibidem*, p. 184).

Au existat nu mai puţin de patru tentative de a explica incidentul în termeni convenţionali. În articolul „OZN-urile fără senzaţie", apărut la 10 august 1988 în ziarul *Selskaia jizn* (*Viaţa satului*), I. Platov se arăta convins că echipajul din Tallin observase urma unei rachete lansate de pe cosmodromul din Pleseţk, bazându-se pe faptul că la 7 septembrie 1984 fusese lansat, într-adevăr, satelitul artificial „Cosmos-1596". Numai că, într-un alt articol, datând din 7 septembrie 1993, colonelul S. Sergheev de la cosmodromul din Pleseţk a precizat că observaţia avusese loc cu 12-13 ore înaintea lansării unei rachete intercontinentale şi cu 17-18 ore înaintea lansării rachetei purtătoare „Molnia" ! (*Ibidem*, p. 182) Într-o conferinţă ţinută la casa de cultură a uzinei „Vladimir Ilici" la 9 noiembrie 1988, V. Lehkovţev a susţinut că

> ...fusese o experienţă de sondare a atmosferei cu raze laser. Se trimite o rază laser de pe sol, ea atinge un nor şi revine, aducându-ne informaţii despre distanţă, densitatea picăturilor de apă şi alte caracteristici ale norului. Când se schimbă orientarea razei, se observă nu doar nori luminoşi, ci şi raze care pot ajunge în ochiul unui om aflat în zonă. (*Ibidem*, p. 181)

Ne amintim că razele observate de echipajele celor două avioane erau trimise nu *de pe* sol, ci *pe* sol, de OZN-ul aflat la o înălţime apreciabilă. Iar în Uniunea Sovietică, primele experienţe cu un dispozitiv de sondaj cu laser instalat la bordul unui avion au fost efectuate la sfârşitul anului 1986 (*Ibidem*). Opinia lui K. Kazanovici este că OZN-ul era de fapt „un efect produs de un experiment tehnic", care urmărea

> ...generarea unui nor artificial care se extindea foarte rapid. Acest nor şi dâra de condensare a unei rachete, încă luminată de soare, au creat impresia razei văzute de toţi martorii oculari, incluzând echipajele celor

două aeronave. Deoarece experimentul a fost un eveniment rar, într-adevăr unic, nu a apărut nici o informaţie despre el în presă, iar observatorii i-au perceput efectele ca pe un fenomen excepţional. (109)

Se ignoră, probabil deliberat, urmărirea tandemului avion – OZN de către controlorii din Riga şi din Vilnius, ca şi prezenţa pe ecranul radarului de pe aeroportul din Tallin a celor două ţinte neidentificate care însoţeau aeronava TU-134 A. În sfârşit, la 16 septembrie 1989, chiar în *Trud*, se putea citi cea mai rizibilă „explicaţie", aparţinând, culmea!, unei comisii de investigare a OZN-urilor:

Cercetările au arătat că acest fenomen a fost rezultatul unei experienţe ştiinţifice şi tehnice destinate studiului atmosferei prin pulverizarea unor reactivi speciali. Evident, această experienţă nu avea nici o legătură cu un OZN. (8, p. 183)

Fenomenul observat în dimineaţa de 7 septembrie 1984 de cele două echipaje, precum şi de un mare număr de martori de pe sol, rămâne neidentificat. Stranietatea lui este amplificată de efectele constatate ulterior: dezagregarea primului avion, îmbolnăvirea gravă şi moartea câtorva dintre cei aflaţi în cabina de pilotaj a celui de-al doilea. Să se fi datorat ele unei întâmplări funeste? Unui experiment efectuat de o inteligenţă, naturală sau artificială, insensibilă la suferinţa umană? Unei agresiuni, de felul celor relatate de Jacques Vallée în *Confruntări* sau de Donald Keyhoe în *Străini veniţi din spaţiu*?

Cei doi reputaţi ozenologi nu cunoşteau cazul prezentat mai jos, desprins şi el din cartea lui Boris Şurinov. La 13 septembrie 1990, puţin după miezul nopţii, o staţie radar din regiunea militară Prjevalsk-Uralsk a detectat un obiect zburător care se apropia de staţie. Caracteristicile ţintei păreau să indice un bombardier strategic. Şeful staţiei, maiorul A. Duplin, a ordonat branşarea sistemului automat de identificare, care a fost scos din uz imediat după primirea semnalului de răspuns. Apoi obiectul s-a desfăcut într-o mulţime de puncte, asemănătoare unui stol de păsări. La o distanţă de 40 de kilometri, punctele s-au reunit, formând un triunghi scânteietor, aproape echilateral. Scânteierea corespundea ritmului de funcţionare a radarului, iar raza reflectată părea mai slabă decât în momentul emisiei, ca şi cum triunghiul ar fi absorbit o parte a luminii.

Ieşind din buncăr, militarii au asistat la un spectacol care nu putea să-i lase indiferenţi. Căpitanul P. Laseiko a declarat:

Obiectul necunoscut a trecut chiar pe deasupra capetelor noastre. Baza lui nu era mai sus de zece metri. L-am văzut bine, pentru că pe întregul perimetru al staţiei noastre sunt instalate proiectoare puternice –

> întotdeauna e lumină. Baza obiectului era netedă. Părea acoperită cu un strat gros de funingine. Nici găuri, nici dispozitive de aterizare, nici hublouri. Din partea superioară a obiectului porneau trei raze albastru-deschis. (*Ibidem*, p. 241)

Cam în acelaşi moment, şeful gărzii, locotenentul-major B. Gorin, a constatat dispariţia caporalului Arvidas Blagis, care ar fi trebuit să se afle la postul 4. Căutarea lui n-a dat nici un rezultat. După treizeci de minute, s-a comunicat absenţa unei alte santinele, A Vareniţa.

Obiectul a aterizat nu departe de incinta staţiei, pe un teren transformat în grădină de zarzavaturi. S-a încercat contactul radar, numai că, imediat după branşare, imaginea a dispărut de pe ecran. S-a observat totuşi că la vârfurile „triunghiului" se aflau surse puternice de emisie radio-electrică. Apoi... Să-l ascultăm, din nou, pe căpitanul Laseiko:

> N-am văzut când a căzut antena numărul 12. Am remarcat o lumină puternică. Am alergat spre antenă: se răsturnase şi ardea ca şi cum ar fi fost de lemn, cu toate că e de oţel... (*Ibidem*, p. 242)

Antena inferioară rămăsese pe loc, cea superioară se prăbuşise la trei metri de resturile mecanismului de transmisie. Furgonul în care se aflau motoarele şi reductorii se topise. Elementele din aluminiu se topiseră şi ele, iar cele din oţel ardeau ca sub un jet de oxigen. „Triunghiul" se afla la 140 de metri de radarul distrus. Santinela din acea zonă, caporalul S. Dudnik, a estimat că fiecare latură avea 15 metri, iar înălţimea obiectului era de 3 metri. Raza care a incendiat antena ieşise din mijlocul laturii dinspre staţie. O agresiune care nu poate fi considerată o măsură de represalii: asupra intrusului n-a fost tras nici un foc de armă. Dacă nu cumva tentativa de a stabili contactul radar n-a fost interpretată ca un act ostil.

După o oră şi jumătate, când focul a fost stins, obiectul a decolat şi s-a pierdut în noapte. Atunci şi-au făcut apariţia cele două santinele, care nu văzuseră nimic şi erau convinse că nu-şi părăsiseră posturile. Ceasul lui Blagis rămăsese în urmă cu o oră şi cincizeci şi şapte de minute, cel al lui Vareniţa – cu o oră şi patruzeci. Din păcate, nimeni nu s-a gândit să-i supună regresiei hipnotice, dacă nu atunci – vom vedea care a fost reacţia autorităţilor militare – măcar după lăsarea la vatră. Dimineaţă s-a constatat că roşiile din grădina de zarzavaturi, unde aterizase „triunghiul", fuseseră afectate, cu toate că nu s-a descoperit nici o urmă de presiune. Căpitanul de geniu D. Rudzit, corespondent al ziarului regiunii militare, *Za Rodinu*, a fost de părere

că în acel loc toată vegetaţia suferise efectul unei explozii volumice. Articolul lui, care istorisea cele întâmplate, a apărut la 16 septembrie 1990. Când ziaristul V. Lagovski de la *Rabotciaia Tribuna* a vrut să afle mai multe detalii, căpitanul, sever pedepsit pentru informaţiile din articol, i-a transmis cele convenite, probabil, cu superiorii lui: antena arsese din pricina unui scurtcircuit, cele două santinele se rătăciseră în întuneric, obiectul era de fapt un nor, radarul suferise o defecţiune, roşiile fuseseră „stricate" de mistreţi... Pentru a pune capăt discuţiei, generalul de armată I. Tretiak, pe atunci comandant-şef al Apărării Antiaeriene a Teritoriului, declara în *Literaturnaia Gazeta* din 7 noiembrie 1990 că nu primise nici un raport despre distrugerea unui radar în regiunea Kuibâşev ; opinia sa era că ştirea fusese lansată de un ziarist dornic să atragă noi cititori. După cum se vede, glasnostul se oprea la porţile instituţiilor militare. Dar, scrie Şurinov,

> ...timpul trece repede. Acum, căpitanul, care a spus adio armatei şi nu se mai teme de foştii săi superiori, insistă asupra veridicităţii a ceea ce a relatat cu câţiva ani în urmă. (*Ibidem*, p. 245)

Incidentele şi accidentele pe care vi le-am înfăţişat confirmă, încă o dată, faptul că fenomenul OZN se manifestă, pretutindeni pe glob, în forme asemănătoare, uneori identice. Pe de altă parte, reacţia *establishment*-ului este şi ea, pretutindeni, aceeaşi. În a doua sa carte, J. Allen Hynek se referă la oamenii de ştiinţă care

> ...au subscris la filozofia lui „Nu poate fi, deci nu este"... (30, p. 21)

Şi atunci Donald Menzel încearcă să ne convingă că toate rapoartele OZN se datoresc interpretării eronate a unor fenomene astronomice sau atmosferice (nu întâmplător, cartea lui, *Farfurii zburătoare*, a fost tradusă şi publicată la Moscova, în 1962*), Philip Klass se

---

* După şase ani, autorul este invocat într-un articol din *Pravda*, care ar fi trebuit să pună capăt interesului pentru OZN-uri în Uniunea Sovietică: „Aşa cum a arătat analiza exactă a acestor mărturii efectuată de celebrul astrofizician american Menzel, aproape 80% din rapoartele despre «farfuriile zburătoare» se referă la observaţii ale unor avioane, aerostate, zmee, bolizi strălucitori, raze ale unor proiectoare, sonde meteorologice şi chiar planete strălucind puternic şi Luna apărând printre nori. Celelalte observaţii se explică prin diverse fenomene de optică atmosferică – miraje, reflecţia şi refracţia luminii de către cristale de gheaţă în atmosferă, aurore boreale" (108). Semnatarii articolului erau trei reprezentanţi ai ştiinţei oficiale, printre care V. Lehkovţev, cel cu explicaţia „raze laser" în cazul din 7 septembrie 1984, pe atunci Secretar al Comitetului naţional al fizicienilor sovietici.

lansează în speculaţii despre o formă necunoscută de plasmă, care ar depăşi performanţele fulgerului globular, iar imitatorii lor sovietici apelează la rachete, raze laser, nori artificiali şi reactivi speciali.

Un rol nefast l-au jucat „Concluziile şi recomandările" lui Edward U. Condon la *Studiul ştiinţific al obiectelor zburătoare neidentificate*, din care citez:

> O cercetare atentă a dosarului aflat la dispoziţia noastră ne determină să conchidem că un studiu ulterior extensiv al OZN-urilor nu poate fi, probabil, justificat de speranţa că în felul acesta ştiinţa va progresa. (63, p. l)

Puţini dintre membrii comunităţii ştiinţifice şi-au dat osteneala să treacă dincolo de această sentinţă, pentru a parcurge cele 964 de pagini ale *Studiului* şi a constata că 30% dintre cazurile supuse analizei au rămas neexplicate – un procent de peste cinci ori mai mare decât cel recunoscut în raportul final al Proiectului Blue Book! Fie-mi îngăduit să evoc o experienţă proprie, referitoare la acest aspect. La 28 noiembrie 1969, am participat la populara emisiune TV *Mai aveţi o întrebare ?*, consacrată, în acea seară, temei „Există farfurii zburătoare ?". Printre interlocutorii mei se aflau un cunoscut astronom şi un profesor de la Facultatea de aeronave, al căror răspuns negativ la întrebarea enunţată se baza, în mare măsură, pe recurgerea la Raportul Condon, cum era şi este numit *Studiul ştiinţific...* M-am interesat, politicos, dacă-l citiseră şi m-am lămurit: convingerea lor se datora lecturii unor articole de ziar. Am scos atunci din servietă volumul în cauză, dăruit de NICAP (*National Investigations Committee on Aerial Phenomena*) drept mulţumire pentru cazurile româneşti pe care le prezentasem în buletinul asociaţiei, *The UFO Investigator*. Am spicuit din concluziile la cazurile neexplicate şi efectul a fost devastator pentru cei doi reprezentanţi ai ştiinţei oficiale. În maldărul de scrisori trimise Televiziunii, telespectatorii au blamat obiceiul de a se emite judecăţi în necunoştinţă de cauză.

Au trecut mai bine de trei decenii şi atitudinea comunităţii ştiinţifice a rămas, în esenţă, aceeaşi, chiar dacă unii membri ai ei îşi manifestă interesul faţă de fenomenul OZN, îl cercetează şi participă la reuniuni naţionale şi internaţionale. O conduită nu lipsită de consecinţe neplăcute. După apariţia primei sale cărţi despre răpiri, John Mack a fost victima unei virulente campanii de presă. La Harvard Medical School, unde era profesor de psihiatrie, s-a constituit un comitet care-şi propunea să-i analizeze opiniile şi comportamentul.

Reacţia cercetătorilor şi a publicului nu s-a lăsat aşteptată. Comitetul şi-a încheiat activitatea, preşedintele lui declarând că

> Universitatea Harvard nu va acţiona împotriva unei persoane cu vederi neortodoxe, cu care poate să nu fie de acord. John Mack poate să fie distins cu Premiul Nobel şi să rămână în istorie ca un Galileo modern. (38, p. 343)

La fel de absurdă ca sentinţa lui Edward U. Condon a fost declaraţia repetată la nesfârşit de Air Force că OZN-urile nu constituie o posibilă ameninţare pentru Statele Unite. Încă din 1968, J. Allen Hynek observa, într-o scrisoare trimisă la 7 octombrie colonelului Raymond S. Sleeper:

> Singurul temei logic în virtutea căruia se poate afirma că OZN-urile nu constituie o ameninţare posibilă pentru Statele Unite este că, până acum, Statele Unite n-au avut nimic de suferit din această pricină. (29, p. 284)

O afirmaţie discutabilă, de vreme ce, în aceeaşi scrisoare, Hynek recunoaşte că există cazuri importante peste care a dat întâmplător, întrucât nu i se îngăduia să cerceteze dosarele decât dacă solicita un caz anume:

> Dar cum să solicit un caz anume, cum să examinez posibilele lui implicaţii ştiinţifice, dacă nu ştiu că el există? (*Ibidem*, p. 287)

De altfel, dosarele cuprinzând observaţii de mare interes militar nici nu ajungeau la Proiectul Blue Book. Într-un memorandum din 20 octombrie 1969, semnat de generalul Carroll H. Bolender, director adjunct al Departamentului Cercetare şi Dezvoltare al Air Force, se precizează:

> Rapoartele despre obiectele zburătoare neidentificate care ar putea afecta securitatea naţională sunt întocmite conform directivei JANAP 146 şi manualului Air Force 55-11 şi nu fac parte din sistemul Blue Book. (23, p. 165)

A declara că OZN-urile nu constituie o ameninţare posibilă pentru Statele Unite şi, în definitiv, pentru întregul Pământ este, oricum, un nonsens, atâta vreme cât

> ...există în spaţiul nostru obiecte care scapă oricărui control al autorităţilor civile şi militare şi care utilizează tehnologii superioare tehnologiilor noastre. (6, p. 95)

Afirmaţia îi aparţine lui Jean-Jacques Velasco, responsabilul SEPRA (*Service d'études des phénomènes de rentrée dans l'atmosphère*), care

continuă, cu mijloace mult reduse, activitatea GEPAN (*Groupement d'étude des phénomènes aérospatiaux non identifiés*), amândouă aceste organisme aflându-se sub autoritatea CNES (*Centre national d'études spatiales*). Velasco subliniază că opinia exprimată îl angajează doar pe el, dar nu poate fi omis faptul că CNES l-a autorizat să participe la elaborarea lucrării din care am citat (*Ibidem*, p. 13). Nu încape îndoială că şi colonelul S. Poddubni a fost autorizat de superiorii săi să participe la emisiunea TV în cursul căreia a declarat:

> Militarii studiază această problemă de mult timp. Evident, nu se vorbeşte despre aceassta în presă. Şi nu e prevăzut să se vorbească. Dar militarii îşi continuă investigaţiile. Foarte recent, militarii încercau să urmărească şi să atace OZN-urile. Nu era vorba de a se obţine dovezi fizice. Se năd ăjduia obţinerea unor informaţii despre construcţia OZN-urilor, despre ceea ce conţineau şi despre principiile deplasării lor. Se dorea, de asemenea, să se afle sursa lor de energie. Mai multe tentative de acest fel au rămas fără rezultat. Avioanele nu pot să le ajungă din urmă, rachetele nu pot să le atingă, armele convenţionale sunt ineficace împotriva OZN-urilor. (8, p. 221)

Să nu constituie o ameninţare posibilă prezenţa în spaţiul aerian al planetei (ar trebui să adăugăm: în oceane şi în Cosmos) a unor obiecte care nu pot fi controlate şi sunt invulnerabile la mijloacele noastre de apărare şi de atac?

În iunie 2000, participând la cel de-al optulea simpozion mondial consacrat obiectelor zburătoare neidentificate şi fenomenelor conexe de la San Marino, l-am cunoscut pe Nick Pope, ofiţer superior executiv în cadrul Ministerului Apărării din Marea Britanie. Între 1991 şi 1994, el a condus Departamentul 2 A din Secretariatul Statului-Major al Aerului, având misiunea de a investiga şi de a analiza rapoartele OZN, precum şi de a evalua ameninţarea pe care o prezintă pentru securitatea naţională. La simpozion, Pope a exprimat un punct de vedere pe care l-am reîntâlnit în cartea sa *Ceruri deschise, minţi încuiate*:

> Ideea unei ameninţări tehnologice de origine neumană poate să pară *science fiction*, dar nu este. Este un fapt ştiinţific. *Există* o ameninţare, orice ar spune unii. (...) Tuturor ne place să credem că suntem stăpâni pe situaţie. Dar ce se întâmplă când nu suntem? Ce se întâmplă când refuzăm să acceptăm că o ameninţare chiar există, că ar trebui să facem ceva pentru a i ne opune? (46, p. 235)

O viziune lucidă, cu atât mai meritorie cu cât se pare că Pope nu se afla în posesia datelor celor mai semnificative:

Nimic nu arată că Departamentul 2 A ar fi fost implicat în investigarea unor confruntări armată - OZN de o importanţă deosebită", scrie Nicholas Redfern. (48, p. 207).

Ozenologul britanic a descoperit că rapoartele despre aceste confruntări sunt destinate bazelor Royal Air Force de la Farnborough şi Rudloe Manor şi Serviciului de Informaţii al Apărării. Pe undeva trebuie să existe şi un echivalent al memorandumului semnat de generalul Bolender...

Distanţarea de politica americană de negare a ameninţării potenţiale reprezentate de OZN-uri s-a manifestat şi în Franţa. Aşa-zisul Raport COMETA (vezi capitolul „O observaţie excepţională") a fost elaborat de oameni care au sau au avut responsabilităţi importante în domeniile apărării, industriei, învăţământului, cercetării şi în diverse administraţii centrale. Printre ei se numără câţiva generali, un amiral, inginerul-şef al minelor, inginerul-general al Armamentului, un fost preşedinte al CNES, un şef al poliţiei naţionale etc. Raportul prezintă câteva cazuri remarcabile, descrie stadiul actual al cercetării OZN în Franţa şi în alte ţări, analizează explicaţiile propuse, conchizând că

...ipoteza extraterestră este de departe cea mai bună ipoteză ştiinţifică; desigur, ea nu este dovedită în mod categoric, dar există importante prezumţii în favoarea ei şi, dacă este exactă, consecinţele ei sunt foarte importante. (60, p. 71)

În ultima parte sunt examinate măsurile privind apărarea care ar trebui luate dacă ipoteza extraterestră ar fi confirmată. Merită să fie citate consideraţiile referitoare la tema capitolului nostru:

În absenţa unei ameninţări directe şi chiar dacă în trecut n-a existat cu adevărat un atac, ameninţarea potenţială poate să pară copleşitoare în ochii autorităţilor (şi mai ales ai militarilor).

„Ei" vin din stele, aparatele „lor" ne supraveghează şi par să ne sfideze, „ei" sunt, poate, pe Pământ de milenii şi nu cunoaştem intenţiile „lor". Ştiinţa şi tehnologia „lor", deci puterea «lor», sunt incomparabil superioare alor noastre.

Fără a fi complet dezarmaţi şi chiar ţinând seama de resursele enorme de care dispunem pe pământ şi de capacitatea noastră evidentă de a învăţa rapid, nu putem să ne simţim decât neliniştiţi de prezenţa „lor". (*Ibidem*, p. 84).

Înainte de apariţie, Raportul COMETA a fost trimis preşedintelui Franţei şi primului-ministru. Reacţia înalţilor demnitari – dacă a existat o reacţie – nu a devenit publică. Alţi lideri foarte importanţi ai lumii contemporane şi-au exprimat însă opinia, cu mai bine de un deceniu în urmă. Ronald Reagan a lansat Iniţiativa de Apărare Strategică, mai cunoscută sub numele de Războiul Stelelor, în 1983. Prezentată ca un mijloc de apărare împotriva rachetelor intercontinentale sovietice, ea ar fi urmărit de fapt, susţin unii comentatori, descurajarea eventualelor atacuri extraterestre. Poate că nu întâmplător Reagan s-a referit de mai multe ori, în perioada celui de-al doilea mandat prezidenţial, la o astfel de primejdie potenţială. Iată ce spunea el în discursul rostit la 21 septembrie 1987, la cea de-a 42-a Sesiune a Adunării Generale a Naţiunilor Unite:

În obsesia noastră legată de antagonismele momentului, uităm adesea cât de multe lucruri îi unesc pe toţi membrii umanităţii. Poate că ar fi nevoie de o ameninţare din afară, universală, pentru a ne face să recunoaştem această legătură. Mă gândesc uneori cât de repede ar dispărea diferenţele dintre noi dacă am fi confruntaţi cu o ameninţare străină, din afara acestei lumi.

Aşa cum am mai scris, astfel de tirade puteau fi simple metafore, utilizate pentru a susţine procesul de destindere Est – Vest. Sau o parte dintr-un plan de pregătire a opiniei publice pentru un posibil conflict.

N-aş vrea să se creadă că, renunţând la iluziile de început, am devenit partizanul unei viziuni sumbre privind relaţiile noastre cu ipoteticii emisari cosmici. Poate că acţiunile lor, aparent sau cu adevărat ostile, urmăresc tocmai crearea acelei solidarităţi planetare invocate de Reagan, atât de necesară într-o lume sfâşiată de rivalităţi şi contradicţii. Poate că demonstraţiile lor de forţă au împiedicat izbucnirea unei conflagraţii care ar fi primejduit însăşi continuarea vieţii pe Pământ. Oricum, omenirea are dreptul să ştie ce se întâmplă şi la ce trebuie să se aştepte, prezenţa extraterestră constituind o problemă de o importanţă crucială pentru destinul civilizaţiei noastre.

Metamorfoze geometrice în Munţii Retezat

La 15 august 1991, ziarele, radioul şi televiziunea relatau despre catastrofa aviatică petrecută în Munţii Retezat în noaptea de 13 spre 14 a aceleiaşi luni. Un aparat 11-18, cu un echipaj de nouă oameni, s-a prăbuşit în timpul unui zbor Bucureşti – Timişoara. Nu au existat supravieţuitori.

Într-o declaraţie dată Agenţiei Rompres, un membru al conducerii Ministerului Transporturilor a afirmat că tragicul accident s-ar fi datorat unei furtuni puternice. Specialiştii de la Institutul de Meteorologie şi Hidrologie au infirmat această explicaţie. În noaptea respectivă, în zona Munţilor Retezat nu se înregistraseră fenomene atmosferice deosebite. După cum arătau hărţile sinoptice, întocmite pe baza informaţiilor sosite din oră în oră, nu fuseseră ploi torenţiale sau intensificări spectaculoase ale vântului. Nici ipoteza aprinderii unui motor, elaborată pornindu-se de la declaraţia unui martor ocular al prăbuşirii, nu a rezistat confruntării cu cele constatate la locul dezastrului.

După aproape un an de cercetări şi audieri, au fost date publicităţii rezultatele anchetei efectuate de Procuratura Judeţului Hunedoara şi de Departamentul Aviaţiei Civile. S-a ajuns la concluzia că de vină a fost nu o defecţiune tehnică, aşa cum se crezuse la început, ci lipsa totală de orientare a echipajului, în urma calculului eronat al timpilor parţiali de parcurs pe tronsonul Otopeni – Deva. Eroarea a fost estimată la 10 minute, ceea ce corespunde unei abateri de 50-60 de kilometri de la ruta stabilită. Dorind să cunosc tot adevărul, am avut o lungă discuţie cu câţiva membri ai comisiei de anchetă. Am aflat astfel că accidentul s-a datorat unui fatal concurs de împrejurări: un echipaj improvizat, alcătuit din oameni care nu mai zburaseră împreună, un radar care nu funcţiona în momentele-cheie, o interpretare greşită a unei comunicări a turnului de control.

Printr-o stranie coincidenţă, în dimineaţa de după catastrofă, înaintea apariţiei vreunei ştiri despre cele întâmplate, ziarul *Zori noi* din Petroşani publica, sub titlul „Fenomen misterios", un mic articol consacrat aventurii unui grup de şapte persoane în noaptea de

4 august 1991, nu departe de locul prăbuşirii (78). Ulterior, doamna Constanţa Corpade, reporter al ziarului *Adevărul*, a realizat un interviu destul de amplu cu unul dintre principalii martori, salvamontistul Domokos Martin, care frecventa Masivul Retezat de treizeci de ani, atât pe vreme bună, cât şi pe vreme rea (76). În sfârşit, în octombrie 1991, doamna Mihaela Muraru-Mândrea a făcut o excursie în zona observaţiei şi, la rugămintea mea, a înregistrat pe bandă audio o conversaţie cu domnul Domokos şi cu colegul său, domnul George Resiga. Pornind de la aceste surse, am redactat textul de mai jos, convins fiind că avem de-a face cu unul dintre cele mai importante cazuri din istoria fenomenului OZN.

Aşadar, la 4 august, ora 12, Domokos şi Resiga, împreună cu cinci turişti, au plecat de la cabana Pietrele, de pe valea Stânişoarei, spre baza Salvamont de lângă lacul Bucura, ducând alimente necesare pentru câteva zile. Au mers foarte încet, din cauza unei fete care avea probleme la un picior. Pe la ora 19 au ajuns la refugiul Genţiana. După o pauză de circa 20 de minute, au început să urce spre Şeaua Bucurei. Un grup de patru turişti o luase înainte. Cam la şase sute de metri de Genţiana, aceşti turişti au văzut o lumină, undeva în spate. S-au oprit, i-au aşteptat pe cei rămaşi în urmă şi i-au întrebat de ce au semnalizat atât de puternic. Ceilalţi au răspuns că nu semnalizaseră. Şi-au continuat drumul împreună şi, mai aproape de Şeaua Bucurei, toţi au văzut o lumină care se deplasa destul de repede, pe Şeaua Pietricelele. Crezând că e un turist rătăcit, au început să strige şi să agite lanternele aprinse. Lumina, a cărei traiectorie iniţială era liniară, a început să se deplaseze în zigzag, iar viteza ei a crescut. Era limpede că nu putea fi vorba de un om. Fetele din grup s-au speriat şi au încercat să fugă. Lumina, de culoare roşie, s-a apropiat până la câteva zeci de metri şi Domokos a strigat spre ea: „Prieteni, veniţi încoace!". Lumina a staţionat puţin, apoi s-a întors către Valea Rea, de unde venise. Fotografia alăturată a Văii a fost realizată de un drumeţ, evident cu un alt prilej.

Reluându-şi urcuşul, membrii grupului au observat spre Valea Rea, o lumină de un alb intens. Apoi o alta, de un albastru

pal. După câteva minute, au ajuns pe Şeaua Bucurei. De acolo se vedeau o multitudine de puncte luminoase verzi, albastre, turcoaz – aceasta era culoarea dominantă –, dar şi galben-roşiatice şi roz. Ele au luat mai întâi forma unui ovoid, situat în partea de sus dreapta a Văii, care s-a transformat într-un cilindru bine conturat; au urmat un paralelipiped cu toate laturile luminate, un triunghi şi o... inimă uriaşă. În ultimul stadiu al observaţiei, cei şapte aveau impresia că se află într-un avion, zburând noaptea, la mică înălţime, deasupra unui oraş feeric luminat, cu bulevarde, străzi, intersecţii...

Această viziune au avut-o şi alţi martori ai unor fenomene OZN. La 10 februarie 1951, ora 0.55, echipajul unui avion de transport C-54 care zbura de la Keflavik, Islanda, spre Staţia Aeronavală Argentia, Newfoundland, a observat, de la altitudinea de 3.000 de metri, o licărire de lumină. Citez din raportul copilotului, locotenent Graham E. Bethune, raport pe care l-am citit în facsimil:

> După ce am examinat obiectul 40-50 de secunde, i-am atras atenţia locotenentului Kingdon, de pe fotoliul din dreapta. Era (obiectul) sub norii subţiri, la o distanţă de aproximativ 30-40 de mile. L-am întrebat: „Ce este, o navă luminată sau un oraş? Ştiu că nu poate fi un oraş, pentru că ne aflăm la peste 250 de mile de ţărm".

Iluzia a fost şi mai puternică într-un caz din 1958. Un alt avion de transport american, un Super-Constellation, zbura la o altitudine de 6.000 de metri deasupra Oceanului Atlantic, îndreptându-se către Gander, Newfoundland. (Din nou Newfoundland!) Comandantul aeronavei, George Benton, a văzut în faţă, la 25 de mile, o îngrămădire de pete luminoase, asemănătoare luminilor unei localităţi. Benton l-a întrebat pe copilot, locotenentul Peter Mooney:

– Ce spui de luminile astea?
– Parcă ar fi un mic oraş.
– Aşa am crezut şi eu.

Comandantul s-a adresat navigatorului, locotenentul Alfred Erdmann:

– Probabil că am deviat de la ruta noastră: zburăm deasupra uscatului.
– Imposibil! a exclamat Erdmann. Ultima stea observată...

El s-a oprit, văzând luminile misterioase.

– Ei bine? a reluat Benton.
– Sunt în mod sigur nave, a răspuns Erdmann. Poate că s-au adunat pentru o misiune specială.
– Nu seamănă a nave, a replicat Benton. (18, p. 128)

Şi nici nu erau... Să revenim însă la grupul din Munţii Retezat. Când a ajuns pe Şeaua Bucurei, George Resiga şi-a adus aminte că în

rucsacul în care erau alimente luate de la cabana Pietrele avea un binoclu puternic. L-a scos şi au privit toţi cu el, pe rând. Fiecare lumină avea forma unui disc, cu un hublou fosforescent. Câte lumini, atâtea hublouri.

Salvamontiştii aveau o staţie de radio şi au încercat să-i contacteze pe colegii lor de la baza de lângă lacul Bucura imediat după ce au observat lumina roşie. Din păcate, în acel moment în faţa lor se afla Vârful Curmăturii şi nu au putut stabili comunicarea. Ajunşi în vârf, au semnalizat cu lanternele către cei de la bază şi au strigat, cerându-le să pună în funcţiune propria lor staţie. Dar când au reuşit, în fine, să-i cheme, ca să vadă şi ei minunea, puzderia de lumini şi-a schimbat din nou configuraţia, transformându-se într-un fel de pistă de aterizare văzută dintr-o parte, apoi în ovoidul iniţial care, intensificându-şi brusc luminozitatea, a început să urce, dispărând în înălţimi. Şi, imediat după aceea, zona de perfectă vizibilitate, care le îngăduise să observe fenomenul în condiţii ideale, a fost învăluită într-o ceaţă deasă. Nu putea fi vorba despre o deplasare a negurilor din dreapta şi din stânga Văii Rele, pentru că noaptea era de un calm desăvârşit, fără nici o adiere de vânt.

Schiţa de pe pagina alăturată încearcă să prezinte cadrul în care s-a desfăşurat aventura din Munţii Retezat.

Cei de la baza Salvamont au primit cu neîncredere istorisirile celor şapte martori, bănuind că la mijloc ar fi o farsă sau o halucinaţie. Dar emoţia era reală şi detaliile se îmbinau fără greş. Pe de altă parte, a doua zi dimineaţă postul de radio România a transmis ştirea că un OZN a fost observat deasupra Dunării, la Porţile de Fier. De-abia atunci s-au hotărât să transmită o relatare succintă ziarului local.

Cele petrecute la 4 august 1991 nu constituie un fenomen singular pentru Masivul Retezat. Un prieten al domnului Domokos a văzut, la o distanţă de circa doi kilometri, în linie dreaptă, o lumină portocalie, care se deplasa pe creasta muntelui Stânişoara, dinspre cabana Pietrele către Şeaua Retezatului, iar domnul Resiga a stat de vorbă cu un bucureştean care, aflat pe platoul din faţa cabanei Pietrele, a văzut o lumină foarte puternică deplasându-se în zigzag.

Capitolul „Lumini nocturne" al marelui dosar OZN conţine multe cazuri deconcertante nu numai pentru martori, dar şi pentru cei care încearcă să le analizeze. Puţine sunt însă atât de stranii ca acela observat la 4 august 1991 în Munţii Retezat din Carpaţii Meridionali. Cei doi salvamontişti sunt martori absolut credibili, chiar dacă relatările lor, întru totul concordante, par greu de acceptat. Variaţia formelor şi

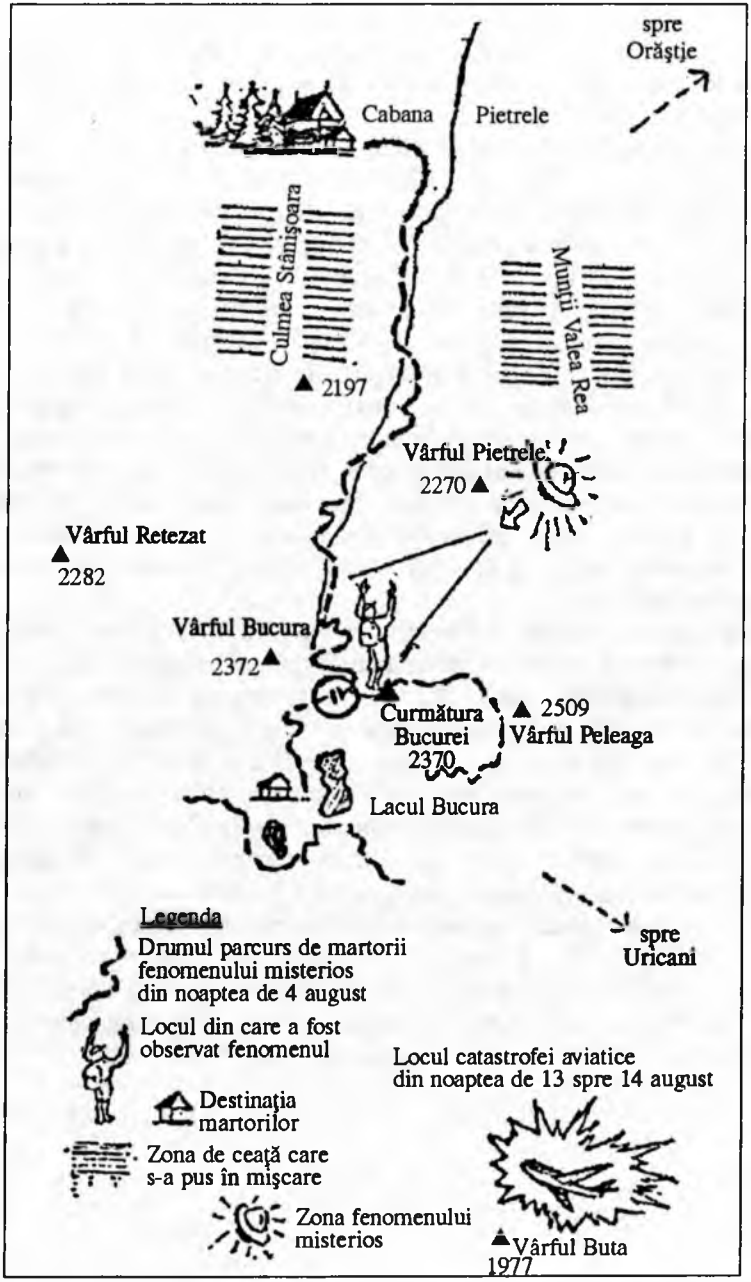
spre
Orăştje
Cabana Pietrele
Culmea Stânişoara
▲ 2197
Munţii Valea Rea
Vârful Pietrele
2270 ▲
Vârful Retezat
▲
2282
Vârful Bucura
2372▲
Curmătura
Bucurei
2370
▲ 2509
Vârful Peleaga
Lacul Bucura
spre
Uricani
Legenda
Drumul parcurs de martorii fenomenului misterios din noaptea de 4 august
Locul din care a fost observat fenomenul
Destinaţia martorilor
Zona de ceaţă care s-a pus în mişcare
Zona fenomenului misterios
Locul catastrofei aviatice din noaptea de 13 spre 14 august
▲Vârful Buta
1977

a culorilor e un loc comun al observaţiilor OZN, dar întâmplările din acea noapte de vară nu au, după ştiinţa mea, un echivalent în istoria fenomenului. Suntem îndreptăţiţi să ne întrebăm dacă metamorfozele geometrice aveau o semnificaţie anume, dacă nu cumva constituiau un mesaj adresat celor şapte drumeţi de către emisarii unei alte civilizaţii. Să ne amintim că, în secolul al XIX-lea, marele matematician şi astronom Karl Friedrich Gauss, directorul Observatorului din Göttingen, sugera să se transmită ipoteticilor locuitori ai altor planete din sistemul nostru solar un semn că pe Pământ există fiinţe raţionale: figura geometrică folosită pentru demonstrarea teoremei lui Pitagora – un triunghi dreptunghic, cu câte un pătrat pe fiecare latură. Figura ar fi putut fi construită, de pildă, în Siberia, pe o suprafaţă cu un diametru de câteva sute de mile. Laturile ar fi trebuit să fie marcate cu păduri de brazi, iar interioarele pătratelor cu plantaţii de grâu sau secară, care ar fi fost verzi într-un anotimp şi galbene în cel următor. Iar astronomul vienez Joseph Johann von Littrow propunea ca în Sahara să fie săpate canale care să formeze figuri geometrice cu latura de 20 de mile. Noaptea, pe apa din canale urma să fie turnat petrol şi să i se dea foc.

O ultimă supoziţie. În convorbirea înregistrată de doamna Mihaela Muraru-Mândrea, cei doi salvamontişti vorbesc despre starea de euforie care a cuprins grupul, făcându-l să parcurgă drumul de la Şeaua Bucurei până la baza Salvamont într-o oră şi patruzeci şi cinci de minute, un interval mult mai mare ca de obicei. O euforie provocată, poate, nu doar de şocul emoţional. Unii ozenologi susţin că potenţialul energetic al fenomenelor luminoase de tip OZN produce efecte de ionizare organică, apte să genereze stări neobişnuite. În ceea ce priveşte tragedia aviatică din noaptea de 13 spre 14 august 1991, nu e lipsit de sens să punem pierderea totală a orientării echipajului, despre care vorbeşte raportul comisiei de anchetă, şi pe seama unei astfel de stări. Crezând că se află aproape de Timişoara, să fi văzut piloţii „oraşul" şi „pista de aterizare" şi să fi hotărât să coboare, lovindu-se de stânci? O întrebare care va rămâne definitiv fără răspuns.

Bibliografie

1. Benítez, J.J., *Los visitantes*, Editorial Planeta, Barcelona, 1982.
2. Blum, Ralph; Judy Blum, *Beyond Earth : Man's Contact with UFOs*, Bantam Books, New York, 1974.
3. Bougard, Michel, *Des soucoupes volantes aux OVNI*, SOBEPS, Bruxelles, 1976.
4. Bourdais, Gildas, *OVNIS. 50 ans de secret*, Presses du Châtelet, Paris, 1997.
5. Bourret, Jean-Claude, *La nouvelle vague des soucoupes volantes*, Éditions France-Empire, Paris, 1974.
6. Bourret, Jean-Claude, Velasco, Jean-Jacques, *OVNIS, la science avance*, Robert Laffont, Paris, 1993.
7. Bourret, Jean-Claude, Velasco, Jean-Jacques, *OZN. Alarma roşie. Ultima sfidare*, ZZ, Bucureşti, 1995.
8. Chourinov, Boris, *OVNIS en Russie. Les deux faces de l'ufologie russe*, Guy Trédaniel Éditeur, Paris, 1995.
9. Clark, Jerome, *The UFO Encyclopedia*, vol. 2: „The Emergence of a Phenomenon: UFOs from the Beginning through 1959", Omnigraphics, Inc., Detroit, 1992.
10. Durrant, Henry, *Premières enquêtes sur les humanoïdes extra-terrestres*, Robert Laffont, Paris, 1977.
11. Edwards, Frank, *Flying Saucers – Serious Business*, Bantam Books, New York, 1966.
12. Edwards, Frank, *Farfuriile zburătoare – o chestiune serioasă*, Editura Ştiinţifică, Bucureşti, 1969.
13. Figuet, Michel, Ruchon, Jean-Louis, *OVNI : Le premier dossier complet des rencontres rapprochées en France*, Éditions Alain Lefeuvre, Nice, 1979.
14. Fort, Charles, *The Books of Charles Fort*, Published for the Fortean Society by Henry Holt & Company, New York, 1941.
15. Friedman, Stanton T., Berliner, Don, *Crash at Corona*, Paragon House, New York, 1992.

16. Gardes, François, *Chasseurs d'ovni*, Albin Michel, Paris, 1977.
17. Garreau, Charles, *Alerte dans le ciel. Documents officiels sur les objets volants non identifiés*, Éditions du Grand Damier, Paris, 1956.
18. Garreau, Charles, *Soucoupes volantes. Vingt ans d'enquêtes*, Maison Mame, Tours, 1971.
19. Gheorghiță, Florin, *OZN. O problemă modernă*, Junimea, Iași, 1973.
20. Good, Timothy, *Raport OZN 1992*, Savas Press, București, 1993.
21. Guérin, Pierre, *OVNI. Les mécanismes d'une désinformation*, Albin Michel, Paris, 2000.
22. Haines, Richard F., *Melbourne Episode. Case Study of a Missing Pilot*, L.D.A. Press, Los Altos, California, 1989.
23. Hesemann, Michael, *Geheimsache UFO, Die wahre Geschichte der unbekannten Flugobjekte*, Verlag „Die Silberschnur", Neuwied, 1994.
24. Hobana, Ion, *Enigme pe cerul istoriei*, Amacona, București, 1995.
24. Hobana, Ion, *Misterul Roswell după cincizeci de ani*, Agni, București, 1997.
26. Hobana, Ion, Weverbergh, Julien, *OZN, o sfidare pentru rațiunea umană*, Editura Enciclopedică Română, București, 1971.
27. Hopkins, Budd, *Missing Time. A Documented Study of UFO Abductions*, Richard Marek Publishers, New York, 1981.
28. Hough, Peter, Randles, Jenny, *The Complete Book of UFOs. An Investigation into Alien Contacts and Encounters*, Judy Piatkus (Publisher) Ltd., London, 1995.
29. Hynek, J. Allen, *Experiența OZN*, Dacia, Cluj-Napoca, 1978.
30. Hynek, J. Allen, *The Hynek UFO Report*, Bell Publishing Co., Inc., New York, 1977.
31. Hynek, J. Allen, Imbrogno, Philip J., Pratt, Bob, *Night Siege. The Hudson Valley UFO Sightings*, Ballantine Books, New York, 1991.
32. Jacobs, David Michael, *The UFO Controversy in America*, New American Library, New York, 1976.
33. Keyhoe, Donald E., *Les soucoupes volantes existent*, Éditions Correa, Paris, 1951.
34. Keyhoe, Donald E., *Le dossier des soucoupes volantes*, Hachette, Paris, 1954.
35. Keyhoe, Donald, *Străini veniți din spațiu*, Lucman, București, 1996.
36. Keyhoe, D.E., Lore, G.I.R. (editors), *Strange Effects from UFOs*, NICAP, 1969.

37. Mack, John E., *Abduction. Human Encounters with Aliens*, Ballantine Books, New York, 1995.
38. Marrs, Jim, *Alien Agenda*, Harper Paperbacks, New York, 1998.
39. McDonald, James E., *Objets volants non identifiés. Le plus grand problème scientifique de notre temps ?*, numéro spécial de la revue *Phénomènes Spatiaux*, G.E.P.A., 1969.
40. McDonald, James E., *Statement on Unidentified Flying Objects*, Submitted to the House Committee on Science and Astronautics, Symposium on Unidentified Flying Objects, July 29, 1968. Published by UFO Research Institute, Houlton, ME.
41. Menzel, Donald H., *Flying Saucers*, Harvard University Press, Cambridge, 1953.
42. Menzel, Donald H., Boyd, Lyle G., *The World of Flying Saucers*, Doubleday and Co., Garden City, New York, 1963.
43. Michel, Aimé, *Lueurs sur les soucoupes volantes*, Maison Mame, Tours, 1954.
44. Michel, Aimé, *Mystérieux objets célestes*, Éditions Planète, Paris, 1967.
45. Pacaut, René, *Ils ont rencontré des extraterrestres*, Éditions Alain Lefeuvre, Nice, 1978.
46. Pope, Nick, *Open Skies, Closed Minds*, Simon & Schuster, London, 1997.
47. Randle, Kevin D., *Project Moon Dust*, Avon Books, New York, 1999.
48. Redfern, Nicholas, *A Covert Agenda. The British Government's UFO Top Secrets Exposed*, Simon & Schuster, London, 1997.
49. Roussel, Robert, *OVNI. Les vérités cachées de l'enquête officielle*, Albin Michel, Paris, 1994.
50. Ruppelt, Edward J., *The Report on Unidentified Flying Objects*, Ace Books, New York, 1956.
51. Saunders, David, Harkins, R. Roger, *UFOs ? Yes !*, Signet Boogs, New York, 1968.
52. Story, Ronald D., *UFOs and the Limits of Science*, New English Library, London, 1981.
53. Vallée, Jacques, *Anatomy of a Phenomenon. Unidentified Objects in Space – A Scientific Appraisal*, Henry Regnery Company, Chicago, 1965.
54. Vallée, Jacques, Vallée, Janine, *Fenómenos insólitos del espacio*, Editorial Pomaire, Barcelona, 1966.

55. Vallée, Jacques, *Chroniques des apparitions extra-terrestres*, Éditions E.P. Denoël, Paris, 1972.
56. Vallée, Jacques, *Le collège invisible*, Albin Michel, Paris, 1975.
57. Vallée, Jacques, *Confruntări*, Valdo, Bucureşti, 1994.
58. Walton, Travis, *The Walton Experience*, New York, Berkeley, 1978.
59. * * * *The Encyclopedia of UFOs*, Edited by Ronald D. Story, Doubleday, New York, 1980.
60. * * * *Les OVNI et la défense. A quoi doit-on se préparer ?*, COMETA, Hors série VSD, 1999.
61. * * * *Physical Evidence Related to UFO Reports. The Proceedings of a Workshop Held at the Pocantico Conference Center*, Tarrytown, New York, September 29 – October 4, 1997.
62. * * * *The Reference for Outstanding UFO Sighting Reports*, Edited by Thomas M. Olsen, M.S., Ufo Information Retrieval Center, Riderwood, Maryland, 1966.
63. * * * *The UFO's Scientifical Study*, Bantam Books, New York, 1969.
64. * * * *The UFO Evidence*, Published by the National Investigations Committee on Aerial Phenomena (NICAP), Washington, D.C., 1964.

II. Capitole, articole, interviuri

65. Abrassart, Anne-Marie, Stercy, Alain, „Un avion rencontre des OVNI dans le ciel de Mexico", in *inforespace*, 5, 30, noiembrie 1976.
66. Adell, A., „Observations au barrage de «Gabriel y Galán»", in *Lumières dans la Nuit*, 14, 112, 1971.
67. Ashton, Alice, „Le dossier photo d'*inforespace*, Province de Styrie, Autriche, 3 août 1954", in *inforespace*, nr. 20, aprilie 1975.
68. Baiata, Maurizio, „Impossibile dimenticare", in *Dossier Alieni*, nr. 4, decembrie 1996 – ianuarie 1997.
69. Barbato, Cristoforo, „Le guerre stellari della NASA", in *Notiziario UFO*, nr. 7, iulie-august 1996.
70. Berger, E., „1954-55. The Austrian Share", in *UFO Phenomena*, UPIAR, vol. III, nr. 1, 1978-1979.
71. Bougard, Michel, „Le dossier photo d'*inforespace*, Barra de Tijuca, Brésil, 7 mai 1952", in *inforespace*, 3, 18, 1974.
72. Braun, dr. Wernher von, „Răspuns la ancheta revistei *Astra*", nr. 2 (33), februarie 1969.
73. Campagnac, Edmond, „Une observation exceptionnelle", in *Bulletin du G.E.P.A.*, 2, 6, trimestrul al II-lea, 1964.

74. Carrouges, Michel, „Les invariants de Quarouble", in *inforespace*, nr. 50, martie 1980.
75. Caruso, Maurizio, Di Pasquale, Paolo, „Voleva atterrare", in *Notiziario UFO*, nr. 21, octombrie 1998.
76. Corpade, Constanţa, „Misterele nocturne care au precedat catastrofa din Munţii Retezat", in *Adevărul*, anul II, nr. 476, 30 august 1991.
77. Darrach, H.B., Jr., Ginna, Robert, „Have we Visitors from Space?", in *Life*, 7 aprilie 1952.
78. Dubek, Ioan, „Fenomen misterios", in *Zori noi*, nr. 433, 15 august 1991.
79. Ferryn, Patrick, „Le dossier photo d'*inforespace*", in *inforespace*, 1, 4, 1972.
80. Figuet, Michel, „Phénomène de lumière nocturne à la Martinique le 20-09-65", in *Lumières dans la Nuit*, nr. 237-238, martie-aprilie 1984.
81. Fouéré, René, „Une «lumière» qui traverse les murs!", in *Phénomènes Spatiaux*, nr. 11, trimestrul I, martie 1967.
82. Fulton, Harold H., „The Ngatea Mystery Circle – 1", in *Flying Saucer Review*, vol. 16, nr. 2, martie-aprilie 1970.
83. Galindez, Oscar A., „Trancas sept ans après", in *Phénomènes Spatiaux*, 33, trimestrul al III-lea, septembrie 1972.
84. Gordon, S., „1965 Pennsylvania sighting – possible physical evidence located", in *Skylook*, 84, 1974.
85. Goupil, Jean, „L'hypothèse du champ magnétique canalisé. Tentative d'explication de quelques phénomènes étranges", in *Phénomènes Spatiaux*, nr. 12, trimestrul al II-lea, iunie 1967.
86. Guérin, Pierre, „Les photos du Lac Chauvet", in *Lumières dans la Nuit*, 316.
87. Heering, Jan, „A comparative analysis of 62 «solid light» beam cases", in *UFO Phenomena*, UPIAR, vol. II, nr. 1, 1977.
88. Heering, Jan, „Étude et recherche. Réponse de Jan Heering au Pr. Meessen", in *inforespace*, 7, 42, noiembrie 1978.
89. Hesemann, Michael, „I caccia smaterializzati", in *Notiziario UFO*, nr. 12, mai-iunie 1997.
90. Hobana, Ion, „Misteriosul accident aviatic din Retezat. După trei ani...", in *Rufor*, anul I, nr. 11, 1994.
91. Hynek, J. Allen, „Perché occore occuparsi degli UFO, Dalla conferenza stampa tenuta dall'Astrofisico e Ufologo Americano al Palazzo dei Congressi di Firenze il 20 Magio 1978", in *Notiziario UFO*, noiembrie 1978.

92. Hynek, J. Allen, „Special Report on Conferences with Astronomers on Unidentified Aerial Objects to Air Technical Intelligence Center, Wright-Patterson Air Force Base", in *The Top Secret UFO Findings Revealed! Project Blue Book*, Edited by Brad Steiger, Ballantine Books, New York, 1976.

93. Jensen, Erling, „The Maarup case...", in *SUFOI (Skandinavisk UFO Information)* in *Newsletter* - 70.

94. Lollino, Gianfranco, „E un oggetto non convenzionale", in *Notiziario UFO*, nr. 21, octombrie 1998.

95. Mari, Franco, „La corona luminosa di Mirandola", in *UFO Notiziario del Centro Ufologico Nazionale dal 1966*, nr. 15, septembrie-octombrie 2000.

96. Mari, Franco, „Ritorno a Paderno del Grappa", in *UFO Notiziario*, nr. 2, serie nouă, iunie 1999.

97. Martin, Jorge, „Abduction in volo", in *Notiziario UFO*, nr. 19, iulie-august 1998.

98. Martín, Jorge, „Mayday, Mayday!", in *Notiziario UFO*, nr. 22, noiembrie 1998.

99. McDonald, dr. James E., „A scientist's critique", in *The UFO Investigator*, februarie-martie 1969.

100. McDonald, James E., „Les M.O.C. (mystérieux objets célestes - I.H.): un problème scientifique international", in *Lumières dans la Nuit*, nr. 100, iunie 1969.

101. McLaughlin, Robert B., „How Scientists Tracked a Flying Saucer", in *True*, martie 1950.

102. Meessen, A., „Analyse approfondie des mystérieux enregistrements radar des F-16", in *inforespace*, 27, 97, decembrie 1998.

103. Meessen, Auguste, „Question 1: quels sont les moyens de propulsion des OVNI? Comment sont-ils capables de telles performances: virages à angles droits, accélérations brutales, déplacements silencieux, absence du «bang» supersonique, émission de faisceaux lumineux tronqués, etc...", in Michel Bougard, *Des soucoupes volantes aux OVNI*, SOBEPS, Bruxelles, 1976.

104. Mesnard, Joël, „L'affaire de Tananarive: la longue enquête", in *Lumières dans la Nuit*, 328, iulie-august 1994.

105. Mesnard, Joël, „Quatre enquêtes. Soirée riche en émotions au Champ du Feu", in *Phénomènes Spatiaux*, nr. 14, trimestrul al IV-lea, decembrie 1967.

106. Mesnard, Joël, Fouéré, René, „Enquêtes dans le Nivernais et le Morvan", in *Phénomènes Spatiaux*, nr. 18, trimestrul al IV-lea, decembrie 1968.

107. Michel, Aimé, „The Strange Case of Dr «X»", in *Flying Saucer Review*, UFO Percipients, număr special, nr. 3, septembrie 1969.

108. Mustel, S., Martînov, D., Lehkovţev, B., „Snova «letaiuşcie tarelki»?", in *Pravda*, 29 februarie 1968.

109. Omelcenko, Svetlana, „UFOs: A contact of intelligences or an optical illusion? The fate of the crewmembers who encountered the extraordinary during their flight", in *Aura-Z Digest*, A free supplement to the quarterly illustrated journal *AURA Z* (Nos. 1-4, vol. I).

110. Pecker, Jean-Claude, „N-am văzut niciodată farfurii zburătoare!", răspuns la ancheta revistei *Viaţa studenţească*, nr. 35, 16.X.1968.

111. Pirola, Carlo, „Una visita imprevista. L'atterraggio di Trans-en--Provence rivisitato quasi vent'anni dopo. Nuovi particolari", in *UFO Notiziario del Centro Ufologico Nazionale dal 1966*, nr. 17, serie nouă, decembrie 2000.

112. Russo, Edoardo, „Il caso Travis Walton", in *Notiziario UFO*, 3, 4-5, aprilie-mai 1980.

113. Scornaux, Jacques, „Un hélicoptère «aspiré» par un OVNI", in *inforespace*, 3, 17, 1974.

114. Stewart, G., „Star Wars over Australia?", in *UFO Reporter*, vol. IV, nr. 3, septembrie 1995.

115. Vertongen, Jean-Luc, „Le dossier photo d'*inforespace*. Lac Chauvet, France, 18 juillet 1952", in *inforespace*, 6, 32, martie 1977.

116. Vertongen, Jean-Luc, „Nos enquêtes. Le 4 juillet 1972", in *inforespace*, 1, 6, 1972.

117. Viatkin, Lev, „My encounter with a UFO", in *Aura-Z*, nr. 1, martie 1993.

118. Vostruhin, V., „Rovno v 4.10", in *Trud*, 30 ianuarie 1985.

119. Watson, Nigel, „Étranges aéronefs en 1913", in *OVNI Présence*, 37-38, iulie-august 1987.

120. * * * „Atterissage d'un engin non identifié a Trans-en-Provence (Var)", in *Lumières dans la Nuit*, nr. 207, august-septembrie 1981.

121. * * * „Faisceau lumineux tronqué a Guarapari (Brésil)", in *inforespace*, 5, 26, martie 1976.

122. * * * „Le film de Big Sur: une preuve formelle du secret instauré sur les OVNI", in *Lumières dans la Nuit*, nr. 298, iulie-august 1989.

123. * * * „Policeman sees his second UFO", in *SUFOI Newsletter* – 75.
124. * * * „Répandant une «lumière courbe», une soucoupe volante est observée dans la région de Tocopilla, au Chili", in *Phénomènes spatiaux*, nr. 30, trimestrul al IV-lea, decembrie 1971.
125. * * * „Un Ovni prend en chasse un hélicoptère", in *Phénomènes Spatiaux*, 40, 41, 42, trimestrele II, III, IV, iunie-septembrie-decembrie 1974.
126. * * * „Une affaire remarquablement solide: Mansfield (Ohio), 18 octobre 1973", in *Lumières dans la Nuit*, 6, 321.

III. Varia

127. Chambe, René, *Histoire de l'aviation*, Flammarion, Paris, 1972.
128. Ley, Willy, *Observatorii cerului*, Editura Tineretului, Bucureşti, 1968.
129. Prudhomme, Arnaud, „Lux fiat!... et l'avion eut la lumière", in *Le Fana de l'aviation*, nr. 374, ianuarie 2000.
130. Remise, Jac, Beaubois, Henri, *Ces Aéroplanes qui volent encore*, Edita Lausanne – Vilo, Paris, 1975.

Cuprins

Mulţumiri 5

Cuvânt înainte 7

Ianuarie 1913 – „Avioane-fantomă" în spaţiul aerian românesc 9

În 1942, la Los Angeles... 22

Autocritica unui savant onest 26

„Obiectul părea să cunoască tot timpul poziţia avionului" 30

Cum au urmărit oamenii de ştiinţă o farfurie zburătoare 34

„N-am văzut niciodată un spectacol atât de straniu" 40

„Orice, dar nu «neidentificat»!" 50

O imagine face cât o mie de cuvinte (1) 54

O imagine face cât o mie de cuvinte (2) 74

OZN-uri deasupra Casei Albe 89

Aeronave „aspirate" 102

„Cel mai bun raport din dosarele Air Force" 115

Zbor în formaţie deasupra muntelui Kaibling 118

„O observaţie excepţională" 121

Oţelarul şi „scafandrii" 132

Miracolele luminii (1) 140

Miracolele luminii (2) 146

Miracolele luminii (3) 153

Straniul balet al sferei luminoase 160
J. Allen Hynek faţă cu fenomenul „răpirilor" 165
Acei oameni minunaţi dispăruţi cu maşinile lor zburătoare 181
Cazul care va schimba totul... 195
Experiment sau agresiune? 206
Metamorfoze geometrice în Munţii Retezat 223

Bibliografie 229

Colecţia HEXAGON

LA LIMITA CUNOAŞTERII

Florin Gheorghiţă – *Lumi invizibile*
Florin Gheorghiţă – *OZN eterice*
Raymond Drake – *Astralii în Antichitate. Roma şi Grecia*
Raymond Drake – *Astralii din Atlantida*
Florin Iorga – *Cronica „Dosarelor X"*
Florin Gheorghiţă – *Fenomenul Valentina*
Raymond Drake – *Astralii din Orientul antic*
Speranţa Anton – *Incursiune în medicina naturistă. În amintirea lui Valeriu Popa*
S.N. Lazarev – *Karma pură*
Ion Chiruţă, Vasile Postolică – *Incursiune în reflexoterapie. Sănătate prin masaje şi remedii naturiste*
Florin Gheorghiţă – *Incursiuni în alte lumi*
Emmanuel Ducot – *Incursiune în homeopatie*
André Moreau – *Incursiune în autoterapia asistată*
Elsye Birkinshaw – *Secretul tinereţii. Un ghid pentru viaţă lungă*
Jean-Claude Basdekis – *Ghid de dietetică. A slăbi... o chestiune de echilibru*
Teodor Caba, Marius Caba – *Incursiune în medicina tradiţională chineză. Diagnosticul*
Noemi Bomher – *Uitata cheie a viselor*
Viorel Olivian Paşcanu – *Medicină naturistă preventivă*
René Lacroix à l'Henri – *Manual de radiestezie. Teorie şi practică*
Cornelia Guja (coord.) – *Aurele corpului. Interfeţe cu cosmosul* (vol. I)
Cornelia Guja – *Aura corpului uman. Introducere în antropologia individului* (vol. II)
Viorel Olivian Paşcanu – *Tratamente integrale prin medicina naturistă*
Noemi Bomher – *Scrisul şi spiritul. Incursiune în grafologie*
Huguette Hirsig – *Previziuni pentru secolul XXI. Straniul început al mileniului trei*
Claire Savard – *Palma, numerele şi destinul. În căutarea partenerului ideal*
Emilio Salgari – *Minunile anului 2000*
Louis Faurobert – *Tânără şi frumoasă după 40 de ani !*
Daniel Sévigny – *Tehnici de concentrare*
Miyamoto Musashi – *Cartea celor cinci cercuri*
Guy Roulier – *Sănătatea la genul masculin*

Charly Cungi – *Cum putem scăpa de stres*
Daniel Menrath – *Dieta vieţii*
Christiane Fortier – *Incursiune în numerologie*
Christophe de Jaeger – *Cum să rămânem tineri. Metode actuale de prevenire a îmbătrânirii*
Robert Clarke – *Noile enigme ale universului*
Pierre Lassalle – *Astrologia şi relaţiile interumane*
Alain Brulé – *Cum dialogăm şi cum convingem*
Brigitte Bouillerce, Françoise Rousseau – *Cum să ne motivăm*
Leonard Oprea – *Cele nouă învăţături ale lui Theophil Magus despre magia transilvană*
Tamara – *Tarotul visurilor. Putere, faimă, bani şi iubire*
Guy Roulier – *Sănătatea la genul feminin*
Jean-Félix Fiehl – *Cum să ne realizăm proiectele*
Michel Angles, Siavoch Darakchan – *Remediile naturiste ale medicinei tradiţionale chineze*
Ding Huan Wu, Michel Angles, Siavoch Darakchan – *Tehnica masajului în Orient*
Mian Sheng Zhu, Michel Angles, Siavoch Darakchan – *Suflul şi energia*
Viktor F. Vostokov – *Şcoala indo-tibetană a întineririi*
Valerian A. Schipor – *Energie şi sănătate prin vitamine, săruri minerale, enzime şi antioxidanţi*
Patrick Traube – *Incursiune în psihoterapie. Cum să ne alegem psihoterapeutul*
Valerian A. Schipor – *Plante medicinale la îndemâna tuturor*
Ion Hobana – *OZN. Observatori credibili, relatări incredibile*

http://www.polirom.ro

Redactor: Emanuela Stoleriu
Coperta: Manuela Oboroceanu
Tehnoredactor: Constantin Mihăescu

Bun de tipar: iunie 2001. Apărut: 2001
Editura Polirom, B-dul Copou nr. 4 • P.O. Box 266 6600, Iaşi
Tel. & Fax (032) 214100; (032) 214111;
(032) 217440 (difuzare); E-mail: office@polirom.ro
Bucureşti, B-dul I.C. Brătianu nr. 6, et. 7;
Tel.: (01) 3138978; E-mail: polirom@dnt.ro

MULTIPRINT

Tipografia MULTIPRINT Iaşi
Calea Chişinăului 22, et. 6, Iaşi 6600
tel. 032-211225, 236388, fax. 032-211252

POLIROM

Documente • Rapoarte • Fotografii • Investigaţii

- „Avioane-fantomă" în spaţiul aerian românesc
- „N-am văzut niciodată un spectacol atât de straniu"
- O imagine face cât o mie de cuvinte
- OZN-uri deasupra Casei Albe
- Miracolele luminii
- Fenomenul „răpirilor"
- Acei oameni minunaţi dispăruţi cu maşinile lor zburătoare
- Metamorfoze geometrice în Munţii Retezat

Eminentul astronom dr. J. Allen Hynek, profesor la Northwestern University, consultant ştiinţific, timp de două decenii, al Proiectului Blue Book – Air Force, declara:

Astăzi nu m-aş mai ocupa de OZN-uri dacă n-aş crede cu tărie că fenomenul este real şi că eforturile de a-l investiga şi de a-l înţelege, eventual de a-l rezolva, pot avea un efect profund, devenind chiar o trambulină către o revoluţie în concepţia omenirii despre Univers.

Nu pot decât să subscriu.

Ion Hobana

EDITURA POLIROM
www.polirom.ro

ISBN 973-683-658-4
9 789736 836589